

รวมหลักสูตรวิชา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ตามหลักสูตรเทียบของกระทรวงศึกษาธิการ
วิชา

- | | |
|------------------|-------------------|
| ๑. ศีลธรรม | ๒. หน้าที่พลเมือง |
| ๓. อ่านเอาเรื่อง | ๔. คัด, เขียน |
| ๕. แต่งความ | ๖. เลขคณิต |
| ๗. ภูมิศาสตร์ | ๘. ประวัติศาสตร์ |
| ๙. ธรรมชาติศึกษา | ๑๐. สุขศึกษา |
| ๑๑. ภาษาอังกฤษ | ๑๒. ข้อสอบไล่ |

โดย

คณะ ครู อาจารย์

แห่ง

กองวิชาการ

วัฒนาพานิช

372

๓๑๒๔๕

(สำเนา)



คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ ป. ๑๑๖/๒๕๐๑

เรื่อง กำหนดวันเปิดปิดภาคเรียนสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะเปลี่ยนแปลงกำหนดวันเปิดปิดภาคเรียนสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้เหมาะสม จึงให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงที่ ป. ๑๓๗/๒๔๘๘ เรื่องกำหนดวันเปิดปิดภาคเรียนโรงเรียนรัฐบาล ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๘๘ และให้กำหนดวันเปิดปิดภาคเรียนใหม่ดังนี้

๑. สำหรับสถานศึกษาสังกัดกรมวิสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษาวันโรงเรียนเกษตรกรรม
ภาคต้น เปิดเรียนวันที่ ๑๙ พฤษภาคม วันสุดท้ายของภาค วันที่ ๒๑ สิงหาคม
ปิดภาคต้นวันที่ ๒๒ สิงหาคม ถึง วันที่ ๓๑ สิงหาคม
ภาคกลาง เปิดเรียนวันที่ ๑ กันยายน วันสุดท้ายของภาควันที่ ๓๐ พฤศจิกายน
ปิดภาคกลาง วันที่ ๑ ธันวาคม ถึง วันที่ ๑๐ ธันวาคม
ภาคปลาย เปิดเรียนวันที่ ๑๑ ธันวาคม วันสุดท้ายของภาควันที่ ๑๕ มีนาคม
ปิดภาคปลายวันที่ ๑๖ มีนาคม ถึง วันที่ ๑๖ พฤษภาคม

๒. สำหรับโรงเรียนเกษตรกรรม
ภาคต้น เปิดเรียนวันที่ ๑ พฤษภาคม วันสุดท้ายของภาควันที่ ๓๑ สิงหาคม
ปิดภาคต้นวันที่ ๑ กันยายน ถึง วันที่ ๒๐ กันยายน
ภาคปลาย เปิดเรียนวันที่ ๒๑ กันยายน
วันสุดท้ายของภาควันที่ ๒๘ หรือ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์
ปิดภาคปลายวันที่ ๑ มีนาคม ถึง วันที่ ๓๐ เมษายน
ทั้งนี้ ตั้งแต่วันการศึกษา ๒๕๐๑ เป็นต้นไป
สั่ง ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๑

(ลงชื่อ) ปิ่น มาลากุล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

0867

รวมหลักวิชา

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ตามหลักสูตรเทียบของกระทรวงศึกษาธิการ

วิชา

- | | |
|------------------|-------------------|
| ๑. ศีลธรรม | ๒. หน้าที่พลเมือง |
| ๓. อ่านเอาเรื่อง | ๔. คัด, เขียน |
| ๕. แต่งความ | ๖. เลขคณิต |
| ๗. ภูมิศาสตร์ | ๘. ประวัติศาสตร์ |
| ๙. ธรรมชาติศึกษา | ๑๐. สุขศึกษา |
| ๑๑. ภาษาอังกฤษ | ๑๒. ขนบธรรมเนียม |

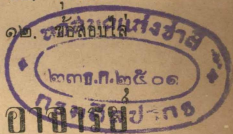
โดย

คณะ ครู อาจารย์

แห่ง

กองวิชาการ

วัฒนาพานิช



372
๕/-

ดร. แนน บัญญัติธิ ป.ม., อ.บ., ธ.บ.,
M.A., M. Ed., Doctor of Education
ผู้ให้หลัก New Method readers ลงชั้นละบท

อาจารย์ ขอบ ประพันธ์เนติวุฒิ B. A. (sociology)

หัวหน้าแผนกนิเทศและอบรม กองโรงเรียนราษฎร์
(อดีตอาจารย์โรงเรียนฝึกหัดครู บ้านสมเด็จเจ้าพระยา)
ผู้แนะแนวทางการวางหลักวิชาการ

ถม ขรรค์เพชร ป.ม., ธ.บ.

บุญศรี ปัทมอรมณ พ.ม., ธ.บ.

จันทจิต ชุรัตน์ ป.ป. การเรือน (อนุบาล)

ขุนศรีทพยศึกษากร (อบ ศรีทิพย์) ป.ป.

ร.อ. วิวัฒน์ ศรีพิบูลย์ ป.ป.

สุรอน อินทบุย ป.ป.

วงศ์ ปรานนท์ ป.ม.

อุบล หาญชนะ พ.ม.

ปราโมช ศรีสุข พ.ป.

ประสิทธิ์ กัลยาณมิตร ธ.บ.

สุกต เนติถกษณวิจารณ์ พ.

กุหลาบ วิเชียรสรรค์ พ.

อาร แล่นมวาร

เล็ก ทองดวง

สว่าง นิมสมบุญ

บุญปรุง เสดถาภรณ์

ประยูร คลังนุช

ลี หวังทอง

กรรมการเกียรตินิยมบริหารฝ่ายวิชาการ

สนั่น ผิวนวนล ป.ม., ธ.บ., F.R.G.S.

ผู้กำกับกองวิชาการ

ชน ว. สุวรรณสุข ป.ป., Cert. in Eng.

ผู้อำนวยการดำเนินงาน

กองวิชาการวัฒนาพานิช

คำปรารภ

เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาของชาติ ให้เจริญก้าวหน้าไป
สมความมุ่งหมาย ตามนโยบายของรัฐบาล ข้าพเจ้าจึงได้ดำริจัดทำ
หนังสือ "รวมหลักวิชา" โดยครูหลาย ๆ โรงเรียนรวมความคิดความ
เห็นช่วยกันสร้าง "รวมหลักวิชา" ตามความคิดความเห็นของครูแต่ละ
คน แล้วเอามารวมกันเป็นเล่มเพื่อนำไปใช้เป็นคู่มือการสอน

แต่เมื่อได้จัดทำไปไม่ได้ทุกคน ก็เกิดความรู้สึกขึ้นมาว่า ความคิด
เห็นของครูคนหนึ่ง ไม่ตรงกับความคิดเห็นของอีกคนหนึ่ง จึงได้จัดการ
แก้ไขกันขึ้น เนื่องจากการแก้ไขกันไปแก้ไขกันมาจึงพาให้งานล่าช้า
มาก ซึ่งในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ความประสงค์จะออกมาให้ทัน
ใช้ในปีการศึกษา ๒๕๐๑ นี้ จึงได้ลงมติให้ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบ
ความตามทศรอาจารย์บางท่านได้ส่งหลักวิชามา เพื่อส่งพิมพ์ออกมา
ให้ทันกาลตามความประสงค์

เนื่องจากเหตุนี้ หลักวิชาต่างๆ ที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าผู้
อำนวยการกองวิชาการขอรับข้อพิพาทและคำติจากท่านผู้ทรงหลาย และ
ขอน้อมรับด้วยความเต็มใจ พร้อมกับขอเชิญคุณครูและอาจารย์ได้
ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้ แล้วส่งกลับไปยังกอง
อำนวยการด้วย ขอขอบคุณมาด้วยความเคารพและนับถือ

รพี ๒๕๐๑

(สนั่น ผิวนวน)

๐. ๐. สุวรรณสุข

(ชน จ. สุวรรณสุข)

สารบัญ

หน้า

๑. ศีลธรรม	๑
๒. หน้าที่พลเมือง	๓๗
๓. อ่านเอาเรื่อง	๖๓
๔. กัด, เขียน	๖๘
๕. แต่งความ	๗๗
๖. เลขคณิต	๑๐๓
๗. ภูมิศาสตร์	๑๑๖
๘. ประวัติศาสตร์	๑๔๕
๙. ธรรมชาติศึกษา	๑๖๘ ๘
๑๐. สุขศึกษา	๒๒๐
๑๑. ภาษาอังกฤษ	๒๖๖
๑๒. ข้อสอบไล่	๒๗๕

เลขห้อง ๒/๔

๓๖๖

เลขหมู่ ๑/๒๔๕

เลขทะเบียน



ตารางการสอน

อุปกรณ์การสอนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ของโรงเรียน ๑ ใน
จำนวนอุปกรณ์การสอนทั้งหลายที่จำเป็น ซึ่งนอกจากจะจำเป็นต้องมี
ประจำชั้นแล้ว ครุยังจำเป็นจะต้องมีประจำตัว นอกจากนี้นักเรียนก็
ยังจำเป็นจะต้องมีประจำทุกคนด้วย

โดยเหตุนี้ จึงได้ทำตัวอย่างตารางการสอนมาไว้ให้สำหรับโรงเรียน
ที่สอนโดยใช้หลักสูตรเทียบ ซึ่งมีชั่วโมงภาษาอังกฤษอยู่ด้วย ๖ ชั่วโมง
จากตัวอย่างนี้ ผู้เป็นเจ้าของหนังสืออาจตัดช่องตารางในวิชาต่างๆ
ไปติดกับตารางว่าง ซึ่งไม่ได้พิมพ์วิชาไว้นั้นให้ตรงกับตารางการสอน
ของโรงเรียนที่ใช้อยู่ได้ทันที โดยไม่ต้องทำตารางสอนขึ้นอีก นอกจาก
หนังสือเล่มนี้

ตัวอย่าง

ทางการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียน

ปทุมธานี

เวลา		เวลาเรียนภาคเช้า			เวลาเรียนภาคบ่าย			เวลาเรียนรวมสัปดาห์	
วัน	๘.๓๐-๙.๓๐	๙.๓๐-๑๐.๓๐	๑๐.๓๐-๑๑.๕๐	๑๑.๕๐	๑๒.๕๐-๑.๕๐	๑.๕๐-๒.๕๐	๒.๕๐-๓.๕๐	วิชา	ชั่วโมง
จันทร์ (๑)	เลขคณิต	จรรยาบรรณศึกษา	รวม ๐๖ ชั่วโมง	อ่านไทย	พลศึกษา	คำอังกฤษ	เรียนไทย	ความรู้	๑
อังคาร (๒)	สังคมศึกษา	แนวความคิด		ศีลธรรม	อ่านอังกฤษ	วาดเขียน	คณิตไทย	ความรู้	๑
พุธ (๓)	เลขคณิต	ประวัติศาสตร์		อ่านไทย	แปลอังกฤษ	ดูสื่อ	เรียนไทย	ความรู้	๑
พฤหัสบดี (๔)	เลข-บัญชี	แนวความคิด		จรรยาบรรณศึกษา	อ่านอังกฤษ	จดหมาย	คณิตไทย	ความรู้	๑
ศุกร์ (๕)	ภูมิศาสตร์	ทฤษฎีบท	รวม ๐๒ ชั่วโมง	การงาน	แปลอังกฤษ	เรียนอังกฤษ	ประชุม	ความรู้	๑

(ลงชื่อ)

ครูใหญ่

(ลงชื่อ)

ครูประจำชั้น

[illegible]

เวลา	เวลาเรียนภาคเช้า	เวลาเรียนภาคบ่าย	เวลาเรียนรวมสัปดาห์
วิชา ๖๕			๖๕
วิชา ๖๖			๖๖
วิชา ๖๗			๖๗
วิชา ๖๘			๖๘
วิชา ๖๙			๖๙
วิชา ๗๐			๗๐
วิชา ๗๑			๗๑
วิชา ๗๒			๗๒
วิชา ๗๓			๗๓
วิชา ๗๔			๗๔
วิชา ๗๕			๗๕
วิชา ๗๖			๗๖
วิชา ๗๗			๗๗
วิชา ๗๘			๗๘
วิชา ๗๙			๗๙
วิชา ๘๐			๘๐
วิชา ๘๑			๘๑
วิชา ๘๒			๘๒
วิชา ๘๓			๘๓
วิชา ๘๔			๘๔
วิชา ๘๕			๘๕
วิชา ๘๖			๘๖
วิชา ๘๗			๘๗
วิชา ๘๘			๘๘
วิชา ๘๙			๘๙
วิชา ๙๐			๙๐
วิชา ๙๑			๙๑
วิชา ๙๒			๙๒
วิชา ๙๓			๙๓
วิชา ๙๔			๙๔
วิชา ๙๕			๙๕
วิชา ๙๖			๙๖
วิชา ๙๗			๙๗
วิชา ๙๘			๙๘
วิชา ๙๙			๙๙
วิชา ๑๐๐			๑๐๐

(२५६) ----- अ. म. म.

(๔๙๑).....ศรปะจำห

ลัทธิ

วิไลลักษณ์ วิไลลักษณ์
วิไลลักษณ์ วิไลลักษณ์

-๑-

๑. อนันตกาอาคัยซึ่งขกทาง
ไปส่ทางทประสังคกรังคหมาย
วิไลลักษณ์วิไลลักษณ์ของประคองกาย
อนันตรายมิให้ใกล้ได้อาวรณ์
แม้จะมีพรานไพรโจรกาจ
คอยพิฆาตฆ่าด้วยธนูศร
ใช้ขกหลบหางหลีกปลีกทางจร
ไม่ม้วยมรณ์ร้อนลงระหว่างทาง
นั้นใดคนควรมิคติวิเศษ
คือวิไลลักษณ์วิไลลักษณ์เหมือนอนันตกา
เอาปัญญาเป็นขกคอยกนกาง
สติเป็นทางอีกด้วยช่วยเชิดชู
อันเชิงหนีทีไล่ต้องให้พร้อม
อย่าเพ่งยอมจนปัญญาเนาอดสู
ถึงเสียหลักต้องหลบให้น่าดู
ทั้งต้องวิ่งเชิงหลีกปลีกตนดี

จาก

บทอาขยานภาษาไทย
ของกระทรวงศึกษาธิการ

หลักวิชาศีลธรรม

บทที่ ๑

พระพุทธประวัติโดยย่อ

พุทธประวัติ คือเรื่องราวของพระพุทธเจ้า ผู้ตั้งศาสนาพุทธ กล่าวตั้งแต่ประสูติ (เกิด) ตรัสรู้ (รู้พระธรรมด้วยตนเอง) และปรินิพพาน (ตาย) ดังนี้.-

๑. พระพุทธเจ้าเป็นโอรสกษัตริย์ พระพุทธเจ้าเป็นโอรส (ลูกชาย) ของพระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์ผู้ครองกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ ประเทศอินเดีย พระมารดา (แม่) พระนามว่า พระนางสิริมหามายา ประสูติ (เกิด) ที่สวนลุมพินี เมื่อวันที่ ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี พระราชบิดาพระราชทานนามว่า “สิทธัตถะ” พอประสูติได้ ๗ วัน พระมารดาถึงสิ้นพระชนม์ (ตาย) พระนางปชาบดีโคตมี ผู้เป็นพระเจ้าแม่น้า และเป็นพระมเหสีของพระเจ้าสุทโธทนะ ได้รับเลี้ยงต่อมา เมื่อพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา (อายุได้ ๑๖ ปี) พระราชบิดาก็ส่งพระนางพิมพาให้เป็นคู่ครอง ต่อมาได้มีพระโอรส (ลูกชาย) องค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า “ราहुล”

๒. พระพุทธเจ้าเบื่อหน่ายความผันแปรของชีวิต เจ้าชายสีหัตถะ
อยู่ครองฆราวาสจนพระชนม์มีอายุได้ ๒๘ พรรษา เกิดความเบื่อหน่าย
ต่อความสุขทางโลก ความสุขทางโลกไม่มีอะไรแน่นอน มีเกิด แก่
เจ็บ และตายเสมอ ทุกคนจะหลีกเลี่ยงเสียจากการเกิด แก่ เจ็บ
และตายไม่ได้ คิดแล้วยิ่งทำให้เหนื่อยหน่าย ต้องการที่จะหาทางหนี
ให้พ้นทุกข์ คือ เกิด แก่ เจ็บ และตาย

๓. พระพุทธเจ้าออกบรรพชา พระองค์ทรงคิดว่า ถ้าเป็นฆราวาส
ก็จะหาความสงบและความสะดวกในการหาทางให้พ้นทุกข์ไม่ได้ จึงได้
ตัดสินใจที่จะออกบรรพชา (บวช) ท่านรออยู่จนดึก เมื่อผู้คนนอน
หลับหมดแล้ว พระองค์ก็ส่งให้นายฉันทะมหาเถรเล็กคนสนิท ให้ผู้
มาพระทนต์ชอกกันฐกะ ทรงมาเสด็จออกจากพระนครในคืนนั้น มานาย
ฉันทะได้ติดตามไปด้วย เมื่อไปถึงฝั่งแม่น้ำอนโนม่า ก็ทรงตัดพระเกศา
(ผม) ของพระองค์ด้วยพระขรรค์ (ดาบ) ถูเศษเป็นบรรพชิตและ
ตรัสสั่งให้นายฉันทะนำเครื่องทรงมากลับพระราชวัง ส่วนพระองค์ก็ได้
ท่องเที่ยวไปในป่า เพื่อศึกษาหาความรู้จากอาจารย์ต่าง ๆ ต่อไป

๔. พระพุทธเจ้าคิดค้นหาทางที่จะให้พ้นทุกข์ พระองค์ได้ไปเรียน
วิชาทางศาสนาอยู่กับสำนักต่างสองคน คือ อาฬารดาบส กับ อุทก
ดาบส เมื่ออยู่เหล่านั้นไม่สามารถจะสอนพระองค์ให้สำเร็จตามความ
ประสงค์ได้ พระองค์ทรงคิดค้นหาทางที่จะให้พ้นทุกข์แต่ลำพังพระองค์
โดยวิธีการต่างๆ ตามแต่จะคิดเห็นว่าเป็นวิธีที่ถูกต้อง มีการทรมาน
ร่างกายด้วยการอดอาหาร และกลั่นลมหายใจเข้าออกจนร่างกายซูบ
ผอมมแต่เหงื่อห่มกระดุก ก็ไม่เห็นเป็นหนทางที่จะให้พ้นทุกข์ได้



ทรงประสูติ

ตรัสรู้

ปรินิพพาน

๕. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เมื่อเห็นว่าการทรมานร่างกายโดยวิธีต่าง ๆ

ตามที่ใดกล่าวมาไม่เป็นหนทางที่จะให้พ้นทุกข์ได้แล้ว ทรงเริ่มหันมา
บำเพ็ญเพียรทางใจต่อไป เมื่อถึงความเพียรทางใจถึงที่สุดแล้วก็ได้
ประสบผลสำเร็จ คือตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อวันขึ้น ๑๕ ค่ำ
เดือน ๖ เวลานั้นมีพระชนมายุได้ ๓๕ พรรษา ตามเวลาบำเพ็ญเพียร
อยู่ ๖ ปี พระองค์ได้รับสมญาว่าเป็น “พระพุทธเจ้า” แต่กาลนั้นมา

๖. พระพุทธเจ้าสั่งสอนประชาชน เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็น

พระพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ก็ปรารถนาที่จะสอนให้ประชาชนทั้งหลาย
ให้พ้นทุกข์เช่นเดียวกับพระองค์ โดยครั้งแรกจะเสด็จไปสอนญาติ ๒
องค์ ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ แต่ภรรยาว่าตายเสียก่อน จึงไปเทศนาสอน
เบญจวัคคีย์ คือพวก ๕ มี โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ
และอัสสชิซึ่งเคยรับใช้พระองค์ เมื่อคราวบำเพ็ญทรมานร่างกาย พวก
นั้นเลื่อมใส และพากันบวชตาม ต่อมาได้เสด็จไปสอนประชาชนใน
ที่ต่าง ๆ ภายในประเทศอินเดีย มีประชาชนเลื่อมใสถึงกับออกบวช
กับพระองค์เป็นจำนวนมาก

๗. พระพุทธเจ้าปรินิพพาน เมื่อพระองค์สั่งสอนประชาชนอยู่เป็นเวลา ๔๕ ปี จนพระธรรมวินัยแพร่หลายดีแล้ว พระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน (ตาย) ที่เมืองกุสินารา เมื่อวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ พระชนมายุได้ ๘๐ พรรษา (บ) นับเป็นพุทธศักราชตั้งแต่นั้นมา

สังฆนิกายเกรณครวจำเกี่ยวกับพุทธประวัติ คือ พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ตรงกันทั้ง ๓ วาระ คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นสังฆนิกายธรรมมาก

พุทธศักราช (พ.ศ.) เริ่มนับพุทธศักราชที่ ๑ ตั้งแต่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน (ตาย) มาจนถึงบัดนี้ คือ พุทธศักราช ๒๕๐๑ (พ.ศ. ๒๕๐๑) ก็หมายความว่าพระพุทธเจ้าปรินิพพาน (ตาย) ไปแล้วได้เป็นเวลา ๒๕๐๑ ปี

๘. พุทธโอวาท พุทธโอวาท คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอยู่มาก แต่จะกล่าวเพียงเล็กน้อย คือ.-

ก. ตนเป็นทพของตน หมายความว่าตนของตนเป็นทพของตน จะคอยให้คนอื่นช่วยเหลือเสมอไปย่อมไม่ได้ การที่พระองค์สอนเช่นนั้น ก็เพื่อให้เราทุกคนขึ้นประกอบการทำงานจะเลี้ยงตัวเองได้ นักเรียนยังเล็ก ๆ อยู่ก็ควรหมั่นเรียนหนังสือหาวิชาความรู้ไว้ เมื่อโตขึ้นจะได้มีทางประกอบอาชีพ ไม่ต้องคอยหวังให้คนอื่นช่วยเหลือ ขอให้จำสัภาษิตว่า “ตนเองเป็นทพของตน” อยู่เสมอ

ข. ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี กตัญญู หมายความว่า การรู้คุณ กตเวที หมายความว่า การตอบแทนคุณ เพราะฉะนั้น คำว่า กตัญญูกตเวที มีความหมายรวมกันว่า การรู้คุณและ

การตอบแทนคุณแก่ผู้ให้ คุณเกิดคุณ ๒๔ ผู้ควรตอบแทนคุณนั้น คนแรก
คือ บิดามารดา ต่อมาก็คือครูอาจารย์

ค. ควรรักษาความดีของตนไว้ เหมือนเกลือกษาความแค้น

หมายความว่า ความดีต่างๆ ที่เราได้กระทำไว้ เช่น เราชำความประ-
พฤกษณ์ เอาใจใส่ในการเรียน ไม่ขาดโรงเรียนบ่อยๆ ขยันหมั่นเรียน
จนกระทั่งสอบซ่อมหรือสอบไล่ได้เป็นที่พอใจเป็นต้น เราควรรักษา
ความดีนั้นไว้ เช่น เกลือกษาความแค้นของมันไว้ไม่ให้มันจืดจาง

๕. วันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนาวัน
สำคัญอยู่หลายวัน ในฐานะเรานับถือพุทธศาสนาควรรู้ไว้ดังต่อไปนี้.-

ก. วันวิสาขบูชา เป็นวันคล้ายวันประสูติ (เกิด) วันตรัสรู้ (วัน
บรรลุมรรณวิเศษ ซึ่งได้รับนามว่า พระพุทธเจ้า) และวันปรินิพพาน
(ตาย) ของพระพุทธเจ้าซึ่งตรงกัน วันเดียวกัน คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ
เดือน ๖

ข. วันมาฆบูชา เป็นวันที่พระอรหันต์ซึ่งเป็นสาวกของพระพุทธ
เจ้า ๑๒๕๐ องค์ มาประชุมพร้อมกันที่เวฬุวันวิหาร เมืองราชคฤห์ โดย
มิได้นัดหมาย ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ พระพุทธเจ้าได้เทศนาสั่ง
สอนพระอรหันต์เหล่านั้น

ค. วันเข้าพรรษา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ไม่ให้พระภิกษุ
สงฆ์ไปค้างแรมในสถานที่ใดตลอดเวลา ๓ เดือน นับแต่วันแรม ๑ ค่ำ
เดือน ๘ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เพราะในระหว่างนั้นเป็น
ฤดูฝนและเวลาทำนา เป็นการลำบากแก่พระภิกษุสงฆ์ในการเดินทาง
ไปเที่ยวสั่งสอน และอาจเหยียบย่ำข้าวในนาให้เสียหายได้

ง. วันออกพรรษา ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวัน
 หมดเขตการอยู่พรรษาของภิกษุสงฆ์ เป็นระยะเวลาที่ภิกษุสงฆ์จะออก
 ไปสั่งสอนประชาชน หรือไปค้างแรมที่ไหนก็ได้ ทั้งนี้เพราะหมดฤดูฝน
 ต้นข้าวก็เติบโตจนถึงเวลาเก็บเกี่ยว ไม่เป็นการลำบากในการเดินทาง
 แต่อย่างใด

วันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา เราควรทำบุญตักบาตร ไป
 เวียนเทียนทั่ววัด และชักธงชาติ

บทที่ ๒

พระรัตนตรัย

พระรัตนตรัย หมายความว่า แก้ว ๓ ดวง คือ พระพุทธ พระ
 ธรรม พระสงฆ์ อันเป็นหลักสำคัญในทางพระพุทธศาสนา



พระพุทธ

พระธรรม

พระสงฆ์

๑. ความหมายของพระรัตนตรัยแต่ละอย่าง คือ.-

๑. พระพุทธ หมายถึงองค์พระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นผู้ตวงศาสนาพุทธ
รูปพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นทศการสักการะทุกวันนี้ เรียกว่า พระพุทธรูป
๒. พระธรรม หมายถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งพระภิกษุ
สงฆ์ได้นำมาสั่งสอนประชาชนให้เป็นผู้มีความประพฤติดีประพฤติชอบ
๓. พระสงฆ์ หมายถึงพระภิกษุซึ่งบวชอย่างพระพุทธเจ้า ศึกษา
เล่าเรียนพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ และเผยแพร่นำคำสั่งสอนนั้น
สืบมาจนทุกวันนี้

๒. การกราบ ไหว้ และการสักการบูชา พระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ ในกาลเทศะอันสมควร

ก. การกราบพระ เป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง การกราบใน
ควรกราบในเวลาพระนั่งภายในสถานที่ เช่น ในโบสถ์ ศาลาวัด ใน
โรงเรียน และในบ้าน

วิธีกราบพระ ให้นั่งคุกเข่า สันเท้าชิดกัน มือทั้งสองประนมแค่
ทรวงอก นวทกนิ้วเหยียดตรงยกขึ้นจรดหน้าผาก แล้วก้มตัวลงวางฝ่า
มือทั้งสองลงกับพื้น พร้อมกับโน้มศีรษะลงให้หน้าผากจรดกับพื้น
ระหว่างฝ่ามือทั้งสอง แล้วเหยยหน้าขึ้นพร้อมกับยกฝ่ามือมาประนมแค่
อกตามเดิม นับเป็นการกราบครั้งหนึ่ง การกราบพระนั้นต้องกราบออก ๓
ครั้ง คือ หมายถึงการกราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ข. การไหว้พระ เป็นการแสดงความเคารพ การไหว้เป็นทันทิมน
ทั่วๆ ไปสำหรับคนไทย ไม่ว่าจะไหว้พระหรือลฤหัตถ์ ไม่จำกัด

อริยาบถ จะขึ้น เดินก็ได้ นอกจากพระที่กำลังนอน ซึ่งเป็นการไม่
นิยมกัน

วิธีไหว้ จะต้องตั้งตัวให้ตรง แล้วยกมือทั้งสองประนมมือแล้วทรวง
อก นวทักทวนวชิตักกันและเหยียดตรง ไหว้ปลายนิ้วจรดหน้าผากจนถึง
ต้นผม พร้อมกับก้มศีรษะโน้มลงมาเล็กน้อยพองาม แต่การนั่งไหว้
เราจะต้องตั้งตัวให้ตรง และการไหว้พระนโมไหว้เพียงครั้งเดียว

ก. การสักการะบูชา การสักการะบูชา พระพุทธรูป พระธรรม
และพระสงฆ์ ได้แก่การสักการะบูชาด้วยดอกไม้ ธูป เทียน ตามปกติ
การสักการะบูชา ต้องทำกันภายในสถานที่ เช่นวัด ที่บ้าน เป็นต้น
ไม่ใช่สักการะกันตามถนนหนทาง การสักการะบูชา พระพุทธรูป
พระธรรมและพระสงฆ์ ด้วยเครื่องสักการะดังกล่าวแล้ว จะต้องม
การสวดบูชาด้วย ดังนี้

คำบูชาพระรัตนตรัย

อัมมิณา สกกาเรณ พุทฺธํ ปูเชม แปลว่า ข้าพเจ้าทั้งหลายขอ
บูชาพระพุทธเจ้าด้วยเครื่องสักการะน

อัมมิณา สกกาเรณ ธมฺมํ ปูเชม แปลว่า ข้าพเจ้าทั้งหลายขอ
บูชาพระธรรมด้วยเครื่องสักการะน

อัมมิณา สกกาเรณ สงฺฆํ ปูเชม แปลว่า ข้าพเจ้าทั้งหลายขอ
บูชาพระสงฆ์ด้วยเครื่องสักการะน

๓. จำคำสวดบทพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณได้

การสวดมนต์มออยู่ ๒ วิธี คือ สวดอย่างย่อและสวดอย่างเต็ม

ก. วิธีสวดอย่างย่อ คือการสวดอย่างสั้น ๆ และสวดทุกวัน

เมื่อนกเรียนเขาห้องเรียนแล้วก็สวดมนต์ทุกเวลาเช้า มคำสวดดังนี้

อรหิ สมฺมา สมฺพุทฺโธ ภควา พุทฺธो ภควนฺตํ อภิวาเทมิ (กราบ)
ซึ่งมีคำแปลว่า ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ตรัสรู้
เองโดยชอบ (บทนี้ เป็นคำสวดไหว้พระพุทธเจ้า)

สวากขาโต ภควตา ธมฺโม ธมฺมํ นมสฺสามิ (กราบ) ซึ่งมีคำ
แปลว่า ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อพระธรรม อันพระผู้มีพระภาคเจ้า
ทรงตรัสไว้ดีแล้ว (บทนี้ เป็นคำสวดไหว้พระธรรม)

สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สงฺฆํ นามิ (กราบ) ซึ่งมี
คำแปลว่า ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อพระสงฆ์ สาวกของพระผู้มีพระ
ภาคเจ้า ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแล้ว (บทนี้ เป็นคำสวดไหว้พระสงฆ์)

ข. วิธีสวดอย่างเต็ม คือการสวดอย่างยาว ให้เมื่อมีการประชุม
เมื่อวันสันตปาฬิ เช่นวันเสาร์ วันโกน เป็นต้น มีบทสวดดังนี้

หัวหน้านั้นตนบทธสวว่า นโมตสฺส แล้วคนอื่นๆ ก็ไปพร้อม
กัน ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส ว่าดังนี้ ๓ ครั้ง เป็นการ
เคารพและระลึกถึงพระพุทธเจ้า แล้วสวดบทพระพุทธคุณต่อไป

(หัวหน้านำ) อิติปิ โส ภควา

(คนอื่นๆ ว่าตาม) อรหิ สมฺมา สมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน
สุโคโต โลกะวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानิ
พุทฺโธ ภควาติ

(หัวหน้านำ)

องค์ใดพระสัมพุทธ

(คนอื่นๆ ว่าต่อไป)

สวีสุทธสันดาน

ตัดมูลกิเลสมาร

หนังสือในพระทัยท่าน

ราลึบพันพั

องค์ใดประกอบด้วย

โปรดหมู่ประชากร

๕ ขทางบรรเทาทุกข์

๕ ขทางพระนฤพาน

พร้อมเบญจพิธจัก-

เห็นเหตุที่ใกล้ไกล

กำจัดน้ำใจหยาบ

สัตว์โลกได้ฟังฟัง

ข้าขอประณตน์อม

สัมพุทธการุณ

บิหมันมิหมองมัว

ก็เบิกบานคอดอกบัว

สุวคนธกำจร

พระกรุณาดังสาคร

มละโอฆะกันดาร

๕ และชสุขเกษมสานต์

อันพ้นโสภวิโยคภัย

นุจรสวิมลไส

ก็เจนจบประจักษ์จริง

สันดานบาปแห่งชายหญิง

มละบาปบำเพ็ญบุญ

ศิริระเกล้าบังคมคุณ

๕ ะภาพนนิรันดร

(จบการสวดมนต์บทพระพุทธคุณ สวดบทพระธรรมคุณต่อไป)

(หัวหน้านำ) สวากขาโต ภกวา ธมโม

(คนอื่นๆ ว่าต่อไป) สนฺทิภูจิกโก อกาลิกโก เอหิปสฺสสิโก โอปน-
ยิกโก ปจฺจุตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิตํ

(หัวหน้านำ)

ธัมมะ คือคุณากร

(คนอื่นๆ ว่าต่อไป)

ส่วนชอบสาร

ดจดวงประทีปชัชวาล

แห่งองค์พระศาสดาจารย์

ส่องสัตว์สันดาน

สว่างกระจ่างใจมล

ธรรมโค่นับโดยมรรคผล

เป็นแปดพึงขล

๕ และเกล้ากับทั้งนฤพาน

สมญาโลกอุดรพิสดาร	อันลึกโอฬาร
พิสดารพิเศษสกลไศ	
อภิรรมต้นทางครรไล	นามขนานขานไข
ปฏิบัติปริยัติเป็นสอง	

คือทางดำเนินดุจคลอง	ให้ลွ่งลุปอง
---------------------	--------------

ยังโลกอุดรโดยตรง	
ข้าขอโอนอ่อนอุตมงค์	นบธรรมจ้านง

ด้วยจิตและกายวาจา

(จบการสวดมนต์บทพระธรรมคุณ สวดบทพระสังฆคุณต่อไป)

(หัวหน้านำ) สุปุณฺณโน

(คนอื่นว่าต่อไป) ภควโต สาวกสงฺโฆ อสุปฺปณฺณโน ภควโต

สาวกสงฺโฆ ฌายปฺปณฺณโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามจีปฺปณฺณโน

ภควโต สาวกสงฺโฆ ขทิทํ จตุตทริ ปุริสยูกานิ อญฺช ปุริสยูกคฺคา

เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย

อณฺชลักรณฺเฑยฺโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสุสํติ

(หัวหน้านำ)	สงฆ์ใดสาวกศาสดา
-------------	-----------------

(คนอื่นรับต่อไป)	รับปฏิบัติมา
------------------	--------------

แต่องค์สมเด็จพระโคกคะวัน

เห็นแจ้งจตุสัจเสรีจบรร	ลู่ทางที่อัน
------------------------	--------------

ระงับและดับทุกข์ภัย

โดยเสด็จพระพุทธวิสัย	ปัญญาแผ่ไพ
----------------------	------------

สะอาดและปราศมัวหมอง

เห็นทางทางเข้าสัปปอง	บมิลำพอง
ด้วยกายและวาจาใจ	
เป็น ^๕ เนอนาบุญอันไพ	ศาลแต่โลกัย
และเกิดพิบูลพุดผล	
สมญาเอารสทสพล	มคุณอนนต์
เอนกจะนับเหลือตรา	
ข้าขอบหม่อมพระ سرا	พททรงคุณา
นคุณประดุจรำพัน	
ด้วยเดชบุญข้าอภิวันท์	พระไทรรัตน์อัน
อุดมดิเรกนรัตนชัย	
จงช่วยขจัดโทษภัย	อันตรายไคไค
จงดับและกลับเสียมสูญ	
(จบบทสวดพระสังฆคุณ)	

๕ บทที่ ๓

เบญจศีล เบญจธรรม

เบญจ แปลว่า ๕ ศีล แปลว่าข้อห้ามไม่ให้กระทำความชั่วทาง
 กาย วาจา ธรรม แปลว่า ข้อแนะนำที่ควรประพฤติหรือควรกระทำ
 เพราะฉะนั้น เบญจศีล จึงแปลว่า ข้อห้ามไม่ให้กระทำความชั่วทาง

กาย วาจา ๕ ประการ เบญจธรรม แปลว่า ข้อแนะนำที่ควรประพฤติ
หรือการกระทำ ๕ ประการ สดมกับเบญจธรรมด้วยประการฉะนี้

๑. ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ทรมานสัตว์ ไม่ประหารสัตว์เพื่อความสนุก
ศลขอท ๑ ห้ามมิให้คนเบียดเบียน ทำร้ายรังแกซึ่งกัน และไม่แต่
เฉพาะคนเท่านั้น ยังห้ามไปถึงสัตว์ด้วย ดังจะกล่าวต่อไป

ก. ไม่ให้ฆ่าสัตว์ สัตว์ย่อมรักชีวิตเหมือนคนเรา การฆ่าด้วย
วิธีใด ๆ ก็ตาม ถ้าทำให้ตายแล้วถือว่าเป็นการฆ่าทางสัน การฆ่า
สัตว์ถือว่าเป็นบาปในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งอาจจะบันดาลให้ได้
รับอันตรายต่าง ๆ เป็นการตอบแทนการกระทำที่ถือว่า เป็นบาปนั้นได้

ข. ไม่ทรมานสัตว์ การทรมานสัตว์ไม่ถึงกับทำให้ตายโดยอาการ
โง้งร้าย ปราศจากความเมตตาปราณี ใช้งานสัตว์โดยเก็บกำลังของมัน
กักขังไว้ในที่แคบเกินไป ไม่ให้อาหารหรือน้ำกิน ปล่อยให้อดอยาก
การกระทำดังกล่าวนี้ เป็นการทรมานสัตว์ทั้งนั้น การทรมานสัตว์นั้น
ถือว่า เป็นบาปในทางพระพุทธศาสนาได้ประการหนึ่ง อาจจะบันดาล
ให้ได้รับผลตอบแทนเพราะการทรมานนั้นได้ นักเรียนไม่ควรกระทำ
อย่างนี้

ค. ไม่ประจานสัตว์ การเอาสัตว์มาต่อสู้อย่าง เพศตนเองจะได้
สนุกสนาน เช่น กัดปลา กัดจิ้งหรีด ขนวัวหรือขนควาย ขนไก่
เป็นต้น ถือว่าเป็นการประจานสัตว์ การกระทำดังกล่าวนี้ เป็นคน
โง้งร้าย ไม่น่าถึงอกเขาอกเรา เพราะการกระทำเช่นนั้นทำให้สัตว์ได้รับ

ความเจ็บปวด หรือร่างกายพิการไป บางทีถึงตายก็ได้ นักเรียน
ไม่ควรกระทำ

๒. คิดช่วยเหลือคน-สัตว์ ที่ตกทุกข์ได้ยาก เมื่อเห็นคน-สัตว์
ที่ตกทุกข์ได้ยาก เราต้องคิดอ่านช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ เช่น เห็นคน
ยากจน คนขอทาน คนง่อยเปลี้ยเสียขา คนตาบอดหากินไม่ได้ เรา
จะต้องช่วยเหลือด้วยความจริงใจ เช่น ให้เงิน เสื้อผ้าและอาหารตาม
กำลังความสามารถที่จะช่วยได้ ถ้าเห็นสัตว์ตกทุกข์ได้ยาก ก็ต้อง
ช่วยเหลือตามโอกาสอันควร เช่น เห็นแมวตกนากต้องช่วยเอาขึ้น
เห็นสัตว์หิวอาหารก็ต้องให้อาหารกินตามสมควร และความเหมาะสม
ที่จะให้ได้

๓. ไม่ลักเล็กขโมยน้อย หรือทำลายทรัพย์สินของ ๆ คนอื่น เป็น
ศีลข้อที่ ๒ ห้ามมิให้ลักทรัพย์และทำลายสิ่งของของกันและกัน
ดังจะแยกกล่าวต่อไป

ก. ไม่ลักขโมยทรัพย์ของคนอื่น การลักขโมยทรัพย์ คือการ
ถือเอาสิ่งของของคนอื่นโดยเจ้าของไม่ได้ให้ การกระทำเช่นนี้ทำให้
เกิดทุกข์ เพราะเกรงว่าเจ้าของเขาจะพบได้ เขาอาจจะฟ้องครูให้ทำ
โทษ หรือบางทีอาจถูกตำรวจจับกุมไปลงโทษก็ได้ นักเรียนไม่ควร
ประพฤตินับอย่างนี้

ข. ไม่ทำลายทรัพย์ของผู้อื่น การทำลายคือการทำให้ทรัพย์สินของ
คนอื่นได้รับความเสียหายแตกหัก โดยใช้ประโยชน์ต่อไปไม่ได้ และ
ไม่เป็นประโยชน์แก่ตนเองเลย มีแต่ทางนำมาซึ่งความไม่มีความสุข

การกระทำเช่นนี้มีความผิดอย่างหนัก ทั้งทางโลก ทางธรรม อาจถึง
จำคุกได้

๔. ช่วยผู้ปกครองประกอบการอาชีพในทางที่ถูกต้อง เป็นธรรม
ที่ตรงกับสลข้อที่ ๒ ที่ว่าไม่ให้ลักขโมยเขากิน ซึ่งจัดว่าเป็นการ
หากินโดยชอบ ผู้ปกครองของเราทุกคนประกอบอาชีพในทางที่ชอบ
หรือสุจริตด้วยกันทุกคน เช่น ทำนา ทำสวน ทำราชการ ค้าขาย
เป็นต้น อาชีพบางอย่างที่เราพอจะช่วยท่านได้เมื่อกลับจากโรงเรียน
หรือปิดภาคเรียนเราต้องช่วย เพราะเงินทองที่ท่านมาได้ท่านก็เอามา
เลี้ยงดูเรา ให้เราได้รับความสุขสบาย

๕. ทำบุญให้ท่าน เสียสละให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นธรรม
รวมอยู่ในข้อ ๔ ที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ การช่วยผู้ปกครองประกอบ
อาชีพในทางที่ชอบ นอกจากนั้นแล้ว เมื่อนักเรียนโคชนเป็นผม
หลักฐานมีเงินทองใช้ ก็ควรเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนอื่นบ้าง
โดยการเสียสละ ทำบุญให้ท่าน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นตาม
สมควร คนเราเกิดมาใหม่ ๆ ไม่มีอะไรติดตัวมาเลย ทรัพย์สมบัติ
ต่าง ๆ มาหาเอาภายหลัง แต่บางคนก็ไม่มั่งมีทรัพย์สมบัติอย่างคนอื่น
ทั้ง ๆ ที่เขาได้ประกอบอาชีพโดยสุจริต คือไม่ได้ไปลักขโมยหรือ
ฉ้อโกงคนอื่น ๆ เขาเป็นผู้มีความประพฤติดี คนอย่างนั้นควรจะได
รับความสงสารจากเราเป็นอย่างยิ่ง

๖. ไม่พูดปด คือการไม่พูดเท็จหรือพูดโกหก ไม่แสดงกิริยา
หรือพูดจา เพ้อหวังให้คนอื่นเข้าใจผิดไปจากความจริง เมื่อเขาหลง
เชื่อและทำไปตามความที่เราพูด เขาก็จะได้รับความเสียหาย เมื่อ

เชื่อว่าเราพูดปดในภายหลังแล้ว เขาย่อมขาดความเคารพเชื่อถือว่า
วางใจเราต่อไป เพราะว่า การพูดปดนั้นคนอื่นเขาจะต้องรู้ พระ
พุทธเจ้าทรงบัญญัติสละขอน เพื่อให้คนเรามาความซื่อสัตย์ต่อกัน การ
พูดจาด้วยคำหยาบ คำส่อเสียด คำเหลวไหล พระพุทธเจ้าทรงตรัส
ว่าผู้ใดสละขอน นักเรียนทุกคนไม่ควรประพฤติ

๗. ทำผิดแล้วกล่าวรับผิด พระพุทธเจ้านอกจากจะทรงสอนประ

ชาชนไม่ให้พูดปดแล้ว พระองค์ทรงสอนให้คนพูดความจริง เมื่อ
ผิดก็ให้กล่าวรับความผิดนั้น ไม่ปิดบังความผิดไว้ สารภาพในความผิด
ของตนได้กระทำได้ คำนี้เรียกว่า ทำผิดแล้วกล่าวรับผิด เมื่อทำผิดแล้ว
กล่าวรับผิดเช่นนั้น โทษหนักก็อาจเป็นเบา โทษเบาก็อาจได้รับการยก
เว้น การที่เราทำผิดแล้วปิดไว้ ไม่พูดความจริงมีโทษมาก โทษที่
ร้ายแรงที่สุดก็คือโทษทางใจ เพราะเรานึกกลัวอยู่เสมอว่า คนอื่นจะ
รู้ความจริงและจับผิดเราได้ ใจเราก็ไม่มีความสุขเลย ฉะนั้นนักเรียน
ทุกคน เมื่อทำผิดแล้วต้องเป็นผู้กล่าวรับผิด เพื่อจะได้มีความสุขใจ

๘. ท่องจำศีล คือ ถึงการงดเว้นไม่ประพฤติความชั่ว ไม่ทำ

บาปทั้งทางกาย วาจา ศีลนั้นมีมากมายเป็นข้อๆ จะปฏิบัติได้อย่างไร
น้อยที่สุดก็มีอยู่ ๕ ข้อ ซึ่งเรียกว่าเบญจศีล หรือศีล ๕ มัตถน

๑ ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทัง สมาธิยามิ หมายความว่า
ให้เราละเว้นจากการฆ่าสัตว์

๒ อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปทัง สมาธิยามิ หมายความว่า
ให้เราละเว้นจากการลักทรัพย์

๓. กาเมสุมิฉาจारा เวรมณี สิกขาปทัง สมาธิยามิ หมายความว่า

ว่า ให้เราละเว้นจากการประพฤตินี้ในกาม

๔. มุสาวาทา เวรมณี สิกฺขาปทํสมาธิยามิ หมายความว่า ให้เราละเว้นจากการพูดเท็จ

๕. สุราเมรยมชฺช ปมาทัญจนา เวรมณี สิกฺขาปทํสมาธิยามิ หมายความว่า ให้เราละเว้นจากการดื่มเหล้า และของเมา

บทที่ ๔

มารยาทในการรับประทานอาหาร

มารยาทในการรับประทานอาหาร หมายถึงการปฏิบัติให้เรียบร้อย เรียบร้อยในระหว่างรับประทานอาหาร ดังจะได้กล่าวเป็นข้อๆ ต่อไป

๑. การใช้ และการ จัดภาชนะ เครื่องใช้ ในการรับ ประทาน อาหาร

ในการรับประทานอาหารนั้น ก่อนอื่น เราจะต้องจัดสถานที่ที่จะรับประทานอาหารเสียก่อน เช่นถ้าจะนั่งรับประทานอาหารที่พื้น เราจะต้องปูเสื่อเสียก่อน ถ้ามีโต๊ะอาหารเราก็ต้องใช้ผ้าปู เมื่อจัดสถานที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จัดภาชนะและเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร เช่น จาน ช้อน ช้อม ช้อนกลาง แก้วน้ำและผ้าเช็ดมือ เป็นต้น เราควรใช้เฉพาะที่เขาวางไว้ให้เรา ไม่ควรไปเอาของคนอื่นมาใช้ ส่วนช้อนกลางนั้น สำหรับใช้ตักอาหารที่เป็นน้ำ เพื่อมิให้แขกใช้ช้อนที่

ตักอาหารเข้าปากไปตักอาหารอย่างอื่น เพราะบางคนอาจเป็นโรค
ติดต่อกันได้ เครื่องใช้ในการรับประทานอาหารต้องมครบทุกคน
เมื่อจัดเครื่องใช้ในการรับประทานอาหารพร้อมเช่นนั้นแล้ว ต่อไปก็ยก
อาหารมาตั่ง และจัดให้มากพอตามที่เจ้าบ้านเห็นสมควร หรือตาม
จำนวนคนที่รับประทาน

๒. มารยาทในการรับประทานอาหารมตั่ง

(๑) ไม่หยิบ หรือตักอาหารผ่านหน้า หรือข้ามมือผู้อื่น การรับ
ประทานอาหารนั้นต้องเป็นไปตามปกติ ไม่รับร้อนจนเกินไป การตัก
หรือหยิบอาหารผ่านหน้า หรือข้ามมือผู้อื่นนั้น เป็นมารยาทที่ไม่ดี ถ้า
จำเป็นควรกล่าวขอโทษเสียก่อน ถ้าอาหารอยู่ไกล เราหยิบหรือตัก
อาหารนั้นไม่ถึง เราควรกล่าวขอโทษ แล้วขอให้คนอื่นช่วยส่งให้
เมื่อรับจานอาหารจากคนอื่นแล้ว หรือเมื่อเขาส่งให้เรา เราต้องกล่าว
คำ "ขอบใจ" ทุกครั้ง

(๒) ควรช่วยเหลือผู้อื่นข้างเคียง ในการรับประทานอาหารร่วม
กันกับคนอื่นนั้น อาหารอาจจะมันน้อยจน หรือวงอาหารโตเกินไป เมื่อ
คนที่นั่งอยู่ข้างเคียงหยิบหรือตักอาหารไม่ถึง เราต้องช่วยเหลือโดย
เลื่อนจานอาหารให้ตัก หรือตักให้ ถ้าคนอื่นอยู่ไกลจานอาหาร และ
ยังไม่ได้รับประทานอาหารในจานนั้นเลย เราควรเลื่อนอาหารนั้นไป
ทางเขา สับเปลี่ยนอาหารกัน ถ้าชาวในจานคนอื่นหมด เราอยู่ใกล้
หม้อข้าวก็ควรช่วยตักข้าวให้แก่เขา

(๓) มารยาทในการรับประทานเมื่อเป็นเจ้าของบ้าน และเมื่อเป็น

แขก จะได้อธิบายโดยแยกเป็นหัวข้อ ดังนี้

ก. มารยาทในการรับประทานอาหารเมื่อเป็นเจ้าของบ้าน เราต้องเป็นผู้เอาใจใส่เพื่อต่อแขกตามสมควร เราต้องเริ่มรับประทานอาหารก่อนแขก กล่าวคำเชิญแขกก่อนรับประทานอาหาร ขณะรับประทานอาหารเราควรชวนแขกสนทนากันบ้าง คัดเลอาหารอย่าให้หมด ถ้าอะไรหมดก็ต้องเติมให้พอดี เวลาอ้มต้องอ้มทีหลังแรก

ข. มารยาทในการรับประทานอาหารเมื่อเป็นแขก เมื่อไปถึงบ้านเราควรทักทายเจ้าของบ้านเสียก่อน และเราจะต้องระวังรักษามารยาทในการรับประทานอาหาร เช่นไม่ลงมือรับประทานอาหารก่อนเจ้าของบ้าน ระหว่างรับประทานอาหารเราควร จะได้ สนทนากับเจ้า ของบ้าน ตามสมควร เราควรกล่าวชมเชยในรสอาหารบ้างตามสมควร ถึงแม้ว่ารสอาหารจะไม่อร่อยก็ตาม เวลาอ้มเราควรจะอ้มพร้อมกับแขกคนอื่น ๆ ถึงแม้ยังไม่อ้มก็ต้องอ้ม ถ้าหากอาหารหมดจานเราและแขกคนอื่น ๆ ยังไม่อ้มก็ไม่ควรจะขอเพิ่ม เพราะบางทีอาหารอาจหมดก็ได้ ซึ่งเรื่อนักเป็นหน้าที่ของบ้านจะเอาใจใส่อยู่เสมอ

(๔) มีการ สนทนา กัน บ้างพอ สมควร ใน เวลา รับ ประทาน อาหาร

เวลากำลังรับประทานอาหารนั้น ควรจะมีการสนทนากันบ้าง แต่ไม่มากจนเกินไป เพราะการสนทนากันนั้น จะทำให้การรับประทานอาหารรู้สึกอร่อยขึ้น และรับประทานได้มาก การสนทนานั้นควรจะสนทนากันด้วยคำที่ดี เพื่อให้เกิดความสนุกสนานใจ อันจะเป็นการก่อให้เกิดความรักใคร่กันยิ่งขึ้น แต่เวลาเมื่ออาหารอยู่ในปากก็ไม่ควรพูด เพราะอาหารอาจจะกระเด็นออกมา ซึ่งถือว่าเป็นการเสียมารยาท การสนทนานั้นไม่ควรจะสนทนาในเรื่องที่น่าหาวดเสียว หรือ

เศร้าโศก และเรื่องที่น่ารังเกียจ เพราะจะทำให้คนอื่นๆ เกิดความ
หวาดเสียว เศร้าโศก เสียใจและรังเกียจขึ้นมา อันเป็นเหตุให้รับ
ประทานอาหารได้น้อย

(๕) ไม่ลุกจากวงอาหารก่อน ผู้คนที่ยังรับ ประทาน อาหาร ไม่เสร็จ

เมื่อเรารับประทานอาหารในวงพร้อมกับคนอื่นๆ แล้ว แม่เราจะอ้อม
ก่อนก็ไมควรจะลุกไปจากวงอาหาร อย่างไรก็ตามเราควรจะทำตนให้อ้อม
พร้อมกับคนอื่นๆ เขา นั้นเป็นมารยาทที่ดีอย่างหนึ่งทุกๆ คนควรรู้ การ
อ้อมก่อนและลุกไปจากวงอาหารขณะที่คนอื่นๆ ยังไม่อ้อมนั้น จะทำให้คน
อื่นๆ รบอ้อม และลุกไปจากวงอาหารเช่นเดียวกัน แต่ถ้าจำเป็นจริงๆ
ถ้าเราจะลุกไปจากวงอาหารด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม เราควรจะกล่าวขอ
โทษคนอื่นๆ ในวงอาหารนั้นเสียก่อน เพื่อเขาจะไม่ได้ตำหนิเรา

(๖) รู้จักคำขอโทษ และขอบใจในวงอาหารตามควรแก่กรณี

การใช้คำขอโทษ เราควรใช้ในการที่เราทำผิดมารยาทตด เช่น ใส
จาน เรอ โดยที่เรากลืนไว้ไม่ได้ หรือเมื่อเราเกิดความจำเป็นที่จะ
ต้องลุกไปจากวงอาหารก่อนคนอื่นๆ หรือเมื่อเราขอร้องให้คนอื่นๆ ส่ง
อะไรให้ ตามที่ได้กล่าวมานั้นเราควรกล่าวคำขอโทษเสียก่อน ส่วน
การใช้คำขอบใจนั้น เราใช้เมื่อคนอื่นๆ ได้ทำประโยชน์ให้แก่เรา เช่น
ช่วยส่งจานอาหารให้ หรือช่วยตักอาหารให้ตามที่เราได้ขอร้อง

บทที่ ๕

มารยาทในการประชุม

การรวมกันของคนหมู่มากโดยการนัดหมาย เพื่อนัด หรือปรึกษา หรือในกิจการต่าง ๆ เรียกว่าการประชุม ตัวอย่างที่เรียกว่าการประชุม เช่น การประชุมของนักเรียนเพื่อฟังครูสั่งสอน เป็นต้น การประชุม นั้น ต้องการความสงบเรียบร้อย ความเป็นระเบียบ นักเรียนจะต้องรักษามารยาทในการประชุมไว้ให้ดี จะทำเหมือนอยู่คนเดียว หรือ เหมือนอยู่กับเพื่อน หรือเหมือนเมื่อเราอยู่บ้านไม่ได้ การรักษา มารยาทในการประชุมนั้น มีดังนี้

๑. ไม่ทำเสียงออกกึกกักในที่ประชุม เนื่องจากที่ประชุมต้องการความสงบเงียบ เพื่อจะได้ฟังเรื่องที่ผู้เป็นประธาน หรือครู หรือผู้เป็นหัวหน้าในที่ประชุมนั้น ๆ พูด จะได้เข้าใจข้อความนั้นได้ถูกต้อง นักเรียนหรือผู้ที่เขาประชุมไม่ควรทำเสียงออกกึก เพราะเป็นการทำลายความสงบเงียบ ทำให้เกิดความรำคาญให้แก่คนที่อยู่ข้างเคียงเมื่อเขาได้ยินไม่ถนัด เขาก็ไม่พอใจและตำหนิเราได้ นักเรียนไม่ควรประพฤติ

๒. ลุกนั่งด้วยกิริยาอันสุภาพในที่ประชุม เมื่อเวลาเดินเข้าไปในที่ประชุม ต้องเข้าไปนั่งด้วยกิริยาอันสุภาพเรียบร้อย อย่าวิ่งเข้าไป อย่ากระแทกโครมคราม อย่าเดินข้ามหรือเตะเท้าคนอื่น อย่าแย่งที่นั่งกับคนอื่นหรือนั่งให้เป็นที่ ไม่ยืนท่าเกะกะทางคนอื่น เมื่อผ่านคนอื่น

ควรก้มตัวเล็กน้อยและกล่าวขอโทษ อย่างนัวเนีย อย่าเหยียดเท้า
ไปถูกคนอื่น หรือเอาขาขึ้นมาไว้บนเก้าอี้ ลุกนั่งเดินกิริยาอันสุภาพ
ไม่ถึงตัวโครมครามในเมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องลุก แต่ถ้าไม่จำเป็น
แล้วไม่ควรจะลุกจนกว่าจะประชุมเสร็จ และเวลาลุกเดินออกก็ควร
เดินออกตามกำลังของผู้ย่น้ำหลัง ควรเดินออกอย่างเรียบร้อย ไม่
ควรกั้นและเบียดเบียดคนอื่นที่อยูข้างหน้า

๓. ขอมให้ทั้งอันสมควรแก่ผู้แก่ และผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ขอมเป็น
ที่เคารพนับถือ และส่วนมากก็เป็นคนแก่ ผู้หญิงนั้นเราถือว่าเป็นเพศ
อ่อนแอ บุคคลทั้งสองประเภทนี้เราควรจะให้เกียรติ โดยการขอม
สละที่นั่งในที่ประชุมให้ ในเมื่อคนนั่งเต็มไปหมดไม่มีที่นั่ง โดยลุกขึ้น
แล้วเชิญให้เขานั่ง

๔. ควรแสดงการต้อนรับผู้พูดและผู้เป็นประธานในที่ประชุม ผู้พูด
หรือผู้เป็นประธาน อาจจะเป็นคนเดียวกันก็ได้ เมื่อเข้ามาในห้องประ
ชุม เราต้องแสดงความเคารพ คอยขนานตอนรับหรือปรบมือ ขณะ
พูดเราต้องฟังโดยสงบเงียบและด้วยความตั้งใจฟัง เมื่อถึงคราวพอใจ
หรือให้เกียรติ เราก็จึงปรบมือเท่านั้น

๕. ไม่ลุกออกจากที่ประชุมโดยไม่จำเป็นก่อนปิดการประชุม ถ้า
การประชุมยังไม่เสร็จสิ้นลง เราไม่ควรลุกออกไปจากที่ประชุมเสีย
ก่อนโดยไม่จำเป็น เพราะการลุกออกจากที่ประชุมโดยไม่จำเป็นนั้น
ถือเป็นการเสียมารยาทอย่างยิ่ง เมื่อเหตุจำเป็นจริงๆ ที่จะออกไป
แล้ว ควรทำความเคารพผู้เป็นประธานเสียก่อน โดยการคำนับ หรือ
โค้งตัวลงเล็กน้อย แล้วจึงออกจากที่ประชุมไป

บทที่ ๒

สัมมาคารวะทั่ว ๆ ไป

สัมมาคารวะ คือการแสดงความเคารพอ่อนน้อมต่อบุคคลอื่น ทั้งทางกายและวาจา กล่าวคือกาย ต้องประพฤติให้เรียบร้อย รู้จักแสดงความเคารพต่อบุคคล-สถานที่ควรเคารพ เช่น พ่อ แม่ ครู ญาติผู้ใหญ่ และพระสงฆ์ ส่วนสถานที่ควรโบสถ์ ฯลฯ การแสดงความเคารพก็มี กราบ ไหว้ เป็นต้น ส่วนทางวาจา ก็ต้องพูดด้วยคำสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน ไม่กล่าวคำหยาบคายและกระโชกกระชาก ดังจะกล่าวต่อไปน

๑. รู้จักใช้กริยาวาจาที่สุภาพ เมื่อพบบุคคลที่เราควรเคารพ เราก็ควรแสดงกริยาที่สุภาพ ได้แก่การ กราบไหว้ คำนับ ยืนตรง เปิดหมวก การกระทำดังกล่าวนี้ ก็คือวิธีทำความเคารพนั่นเอง เวลากระทำเราควรแสดงกริยาให้อ่อนน้อมขมแข้มแจ่มใสอยู่เสมอ ส่วนการพูดจาฉัน เราจะต้องพูดจาด้วยคำไพเราะ เช่น คะ ขา ครับ ผม ท่าน ฉันทัน ดิฉัน ฯ เป็นต้น บุคคลที่เราควรจะใช้กริยาวาจาที่สุภาพนั้นได้แก่ พ่อ แม่ ครู ญาติผู้ใหญ่ พระสงฆ์ เพื่อนฝูง และบุคคลทั่วไปตามฐานะของบุคคลนั้น ๆ

๒ รู้จักแสดงกริยาวาจาในการต้อนรับแขก แขก คือผู้ไปมาหาสู่พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเรา เราจะต้องให้การต้อนรับแก่เขา ถ้าเป็นแขกที่เรารู้จัก เราก็แสดงความเคารพ และเชื่อเชิญให้เขานั่ง

ในที่สุดควรด้วยวาจาอันสุภาพ แล้วไปบอกพ่อ-แม่หรือผู้ปกครองให้ทราบ แล้วหานาเขียนรับประธานมาให้ ถ้าเป็นแขกที่เราไม่รู้จัก เราควรถามเสียก่อนว่ามาหาใคร แต่ก่อนถามเราควรขอโทษเสียก่อน เมื่อทราบแล้วเราก็จักเชิญให้หนึ่ง แล้วเราก็มอบไปบอกให้ผู้ที่แขกต้องการพบนั้นให้ทราบ และเราก็ตอบเป็นผู้รับใช้ผู้ปกครองในการต้อนรับแขกอยู่บ้าง เมื่อแขก-ผู้ปกครองสนทนากันอยู่ เราต้องระวังกิริยาวาจาให้สุภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ

๓ รู้จักกล่าวคำสวัสดิ์ ขอบใจ เสียใจ และขอโทษจนติดปาก

สวัสดิ์ ใช้เมื่อเราพบปะเพื่อนฝูง และควรกล่าวสวัสดิ์เมื่อก่อนจะสนทนากัน ถ้าเป็นผู้ใหญ่ เราควรทำความเคารพพร้อมกับกล่าวคำสวัสดิ์ด้วย

ขอบใจ ใช้เมื่อคนอื่นทำประโยชน์ให้แก่เรา หรือให้สิ่งของแก่เรา เช่นเราเป็นแขกไปที่บ้านคนอื่น เมื่อเขาจัดน้ำเย็น บุหรี่มาให้เราๆ ก็กล่าวคำว่า “ขอบใจครับ” ถ้าเป็นหญิงก็กล่าว “ขอบใจค่ะ” แต่ถ้าคนที่ให้สิ่งของแก่เราเป็นผู้ใหญ่ เราก็ก้าวคำว่า “ขอบคุณ” แทน

เสียใจ ใช้เมื่อเราทำอะไรพลาดพลั้ง เป็นการกระทบกระเทือนคนอื่น เราก็ก้าวคำว่า “เสียใจ”

ขอโทษ ใช้เมื่อเราทำอะไรล่วงเกินคนอื่น โดยไม่ได้ตั้งใจหรือทำผิด เมื่อเราผิดไปเช่นนั้นแล้ว เราก็ก้าวคำว่า “ขอโทษ” การกล่าวคำว่า สวัสดิ์ ขอบใจ เสียใจ ขอโทษนั้น นักเรียนควรฝึกหัดพูดอยู่เสมอจนติดปากหรือจนเป็นนิสัยของนักเรียน และเมื่อคนอื่นกล่าวคำว่า “ขอโทษ” ต่อเราในเมื่อเขาทำผิด เราก็ก้าวคำว่า “ไม่เป็นไร”

ครับ” จึงเป็นการแสดงความสุภาพต่อกัน

๔ การทำตนอ่อนน้อมต่อคนทั่วไปเป็นผลดีแก่ตนเอง การทำตนให้เป็นคนอ่อนน้อมต่อคนทั่วไป ผู้ใดได้พบเห็นย่อมจะชมเชยว่าเป็นเด็กดี มีมารยาทที่น่ารักใคร่ คนอ่อนน้อมก็คือคนที่มีมารยาทวาจาสุภาพเรียบร้อย รู้ว่าสิ่งใดควรประพฤติและไม่ควรประพฤติในตนเอง คนเช่นนี้ย่อมได้รับความเมตตาจากคนทั่วไป

๕ สัมมาการะต้องเป็นไปทั้งกายวาจา สัมมาการะทางกายก็คือ การระมัดระวัง การเดิน นั่ง นอน ยืนให้สุภาพเรียบร้อย ส่วนสัมมาการะทางวาจานั้นก็คือ พูดจาด้วยคำไพเราะอ่อนหวาน นุ่มนวล และพูดด้วยคำที่ซื่อสัตย์สุจริต สัมมาการะทางกาย และวาจาจะต้องเป็นไปพร้อม ๆ กัน ถ้าสัมมาการะแต่ทางกาย ส่วนทางวาจาไม่การะก็ใช้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นการสัมมาการะต้องให้เป็นไปพร้อมกันทั้งทางกายวาจา

บทที่ ๓

ความเชื่อฟัง



ความเชื่อฟัง คือการรับเชื่อและทำตามคำสั่งขอร้องบังคับหรือคำแนะนำของผู้ที่เราควรเคารพนับถือ เช่น ครู พ่อแม่ ญาติ ผู้ใหญ่ และพระสงฆ์ และคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้มีความหวังดีต่อเรา

๑. เป็นเด็กต้องเชื่อฟัง ตามธรรมดาผู้ใหญ่ย่อมได้รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ มากกว่าเด็ก ยิ่งเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนมาแล้ว ยิ่งเป็นผู้รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ดี เราเป็นเด็กเราควรเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะเด็กเป็นผู้รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ นาน้อยกว่าผู้ใหญ่เป็นธรรมดา ทำอะไรก็มักผิดพลาดซึ่งนำผลร้ายมาสู่ตนเอง บุคคลที่เราควรเชื่อฟังก็คือ ครู พ่อแม่ ญาติ ผู้ใหญ่ และพระสงฆ์ เป็นต้น เพราะบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ที่เรามีความเคารพนับถืออยู่แล้ว ครูก็เป็นผู้อบรมสั่งสอนเราให้เป็นผู้มีความรู้ ความประพฤติดี พ่อแม่ก็เป็นผู้ให้กำเนิดและอบรมสั่งสอนเรา ญาติ ผู้ใหญ่ และพระสงฆ์ ล้วนแต่เป็นผู้ที่อบรมสั่งสอนเราด้วยความหวังดีต่อเราทั้งนั้น เมื่อท่านสั่งสอนเราอย่างไร เราควรเชื่อฟัง และปฏิบัติตาม ไม่ควรฝ่าฝืน

๒. การเชื่อฟังย่อมบังเกิดผลดีแก่ตนเอง พ่อแม่ ครู ญาติ ผู้ใหญ่ พระสงฆ์ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๑ นั้น ท่านตั้งใจสั่งสอนเราให้เป็นคนดี เพื่อกันเราให้พ้นจากอันตรายที่เราจะได้รับประกอบการทำมาหากินเอาตัวรอดได้ ขณะนั้นเรายังเป็นเด็กอยู่ การที่จะเป็นคนดีได้ก็ต้องเชื่อฟังถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวแล้ว ผลของการทำดีย่อมมีแก่เราเอง คนอื่นจะมาแย่งเอาไปไม่ได้ เมื่อเราเป็นเด็กประพฤติดีดังเช่นนี้แล้ว ย่อมได้รับความเมตตาจากบุคคลทั่วไป

๓. ไม่คดโกงในสิ่งที่มีผล บุคคลตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เมื่อสั่งสอนแนะนำเรา เราควรนึกเสียว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดีถูกต้อง เราควรประพฤติตาม เมื่อกระทำหรือประพฤติตามแล้ว ผลดีก็บังเกิดแก่เราแน่นอน

เราไม่ควรคิดดังหรือขัดขืน เพราะการขัดขืนไม่กระทำตาม ถือว่า
เป็นความผิด ข้อมมโทษสถานหนัก ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ขอมได้
รับการผ่อนผัน แต่ถ้าเป็นเรื่องใหญ่แล้วก็ขอมถูกลงโทษ การคิดดัง
เช่นนี้ได้รับอันตรายเสมอ

๔. ให้เชื่อฟังกฎข้อบังคับของโรงเรียน โรงเรียนมีกฎข้อบังคับ
วางไว้ให้นักเรียนปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ
โรงเรียน โรงเรียนไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ให้ความรู้แต่อย่างเดียว
เท่านั้น ยังเป็นสถานที่ฝึกหัดอบรมนิสัยของเด็กนักเรียนให้เป็นผู้
ความประพฤติ ฉะนั้น นักเรียนจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎ
ข้อบังคับของโรงเรียนจึงจะได้ชื่อว่า เป็นเด็กนักเรียนที่ดี นอกจาก
นั้นการเชื่อฟังกฎและข้อบังคับของโรงเรียน ยังเป็นการนำชื่อเสียง
มาสู่โรงเรียนและครูอาจารย์ด้วย

บทที่ ๔

ความซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์สุจริต คือการประพฤติซื่อตรงต่อกัน ทั้งกาย วาจา
และใจ ไม่คิดโกง ไม่หลอกลวง ไม่กล่าวคำเท็จ ไม่ทุจริตต่อกัน
การไม่กระทำตามที่ใดกล่าวมานี้เรียกว่า ความซื่อสัตย์สุจริต

๑. ไม่กล่าวคำเท็จ การพูดให้ผิดไปจากความจริง เรียกว่า การ
พูดเท็จ เป็นการผิดศีลข้อที่ ๔ ในเบญจศีล เป็นการพูดที่ทำให้

ก่อนเขาใจผิดหลงเชื่อได้ เมื่อเขาทำตามที่เราพูดโดยเข้าใจว่าเป็นความจริงแล้ว ความเสียหายก็ย่อมเกิดขึ้นแก่เขา เมื่อเขาเห็นว่าเราพูดเท็จเมื่อไรแล้ว เขาก็ขาดความเชื่อถือและความเคารพในตัวเรา และยิ่งเกลียดเราอีกเสียด้วย ต่อไปแม่เราจะพูดด้วยความจริงสักเพียงใดเขาก็ไม่เชื่อถือ นักเรียนไม่ควรประพฤตินั่น

๒. ไม่ทำการต่อหน้าอย่างหนึ่ง ลับหลังอีกอย่างหนึ่ง หมายความว่า เมื่อเราได้รับการมอบหมายงานจากครู พ่อ-แม่หรือผู้ปกครอง เราก็ต้องตั้งใจทำทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ใช่ว่าเมื่อครู พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองอยู่ก็ทำด้วยความตั้งใจ เพื่อให้เขาเข้าใจว่าเราเป็นคนขยัน เอาใจใส่ แต่เมื่อเขาไม่อยู่เราก็หยุดเสีย ไปเล่นเสียทางอื่น การกระทำเช่นนั้นงานก็ค้าง หรือแทนที่จะเสร็จเร็วก็กลับเสร็จช้า การกระทำตนเช่นนั้นเขาเรียกว่า “เป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก”

๓. ไม่ทุจริตในการเรียนและการสอบไล่ ทุจริต หมายความว่า การประพฤติในทางที่ไม่ดี เช่น การคัดโกง การหลอกลวง ซึ่งตรงกันข้ามกับสุจริต คือการประพฤติในทางที่ดี เช่นการไม่คัดโกง การไม่หลอกลวง การทุจริตในการเล่าเรียนก็คือ การไม่ตั้งใจฟังในเวลาที่ครูสอน เวลาครูให้แบบฝึกหัดทำก็ไม่ทำ เทียบข้อคัดลอกจากคนอื่น เพื่อแสดงให้ครูว่าตนรู้และเข้าใจ แต่ความจริงตนไม่รู้และไม่เข้าใจเลย ส่วนการไม่ซื่อตรงต่อการสอบไล่ นั้น เมื่อถึงคราวสอบ เวลาเห็นข้อสอบไล่ ทำไม่ได้ก็แอบหยิบตำราขึ้นมาดู หรือลอกจากคนอื่น หรือให้คนอื่นบอกหรือคัดลอกให้ การทำเช่นนั้นไม่โทษร้ายแรง อาจสอบไล่ตก หรือสอบได้ก็ไม่มีความรู้ บางทีเขา

จับได้ขณะที่ทุจริตอาจถูกไล่ออกจากห้องสอบ ผลสุดท้ายก็สอบตก
นักเรียนไม่ควรประพฤตินั้น

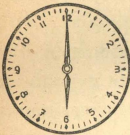
๔. ความซอัสตัยสุจริตต้องถึงพร้อมด้วย กาย วาจา ใจ ความ
ซอัสตัยสุจริตต้องพร้อมด้วยองค์ทั้ง ๓ คือ กายสุจริต วาจาสุจริต
และใจสุจริต กายสุจริต ได้แก่การไม่ลักขโมย ไม่น้อยโกง ไม่ฆ่า
สัตว์ วาจาสุจริต ได้แก่การไม่กล่าวคำเท็จ ไม่พูดตลบตะแลงหรือ
หลอกลวง ใจสุจริต เช่นการไม่คิดพยาบาทปองร้ายใคร การไม่
คิดผูกเวรคนอื่นเป็นต้น ผู้ที่ขอว่าเป็นผู้มีความซอัสตัยสุจริต จะต้อง
มีความสุจริตพร้อมกันทั้ง ๓ อย่างนี้ คือ กายสุจริต วาจาสุจริต และ
ใจสุจริต จะสุจริตแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องให้ครบทั้ง ๓ ประการ

๕. ความซอัสตัยก่อให้เกิดความเข้าใจดีต่อกัน และสามัคคีกัน
คนเราที่เกิดมาจะต้องอาศัยซึ่งกันและกันจะอยู่ตามลำพังคนเดียวไม่ได้
ในการติดต่อคบหาสมาคมและอาศัยซึ่งกันและกันนั้น เราจะต้อง
กระทำกันด้วยความสุจริตทั้ง ๓ ประการ คือ กายสุจริต ไม่น้อยโกง
ไม่ลักขโมยของกันและกัน วาจาสุจริต ไม่พูดโกหกหลอกลวง พูด
แต่คำที่ไพเราะน่าฟัง ใจสุจริต ไม่มีความอิจฉาริษยา พยาบาทต่อ
กัน เมื่อมีความสุจริตต่อกันเช่นนี้แล้วคบหากันได้ เขาก็ไว้วางใจ
เราๆ ก็ไว้วางใจเขาได้ ก่อให้เกิดความสามัคคีและความสนิทสนม
กันขึ้น ฉะนั้นจึงได้ชื่อว่า ความซอัสตัยก่อให้เกิดความเข้าใจดีและ
ความสามัคคีต่อกัน

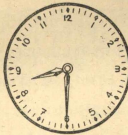
๒ บทที่ ๒

การตรงต่อเวลา

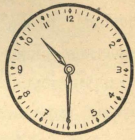
การตรงต่อเวลา คือการรักษาเวลาในการทำงานต่างๆ ให้เป็นไป
ตามเวลาที่ได้กำหนดไว้



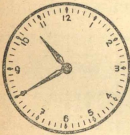
๖.๐๐ น. หรือ ๑๘.๐๐ น.



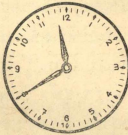
๘.๓๐ น. หรือ ๒๐.๓๐ น.



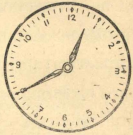
๑๐.๓๐ น. หรือ ๒๒.๓๐ น.



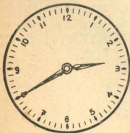
๑๐.๔๐ น. หรือ ๒๒.๔๐ น.



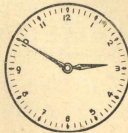
๑๑.๔๐ น. หรือ ๒๓.๔๐ น.



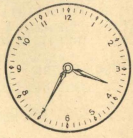
๑๒.๔๐ น. หรือ ๒๔.๔๐ น.



๑๔.๔๐ น. หรือ ๐๒.๔๐ น.



๑๕.๕๐ น. หรือ ๐๓.๕๐ น.



๑๕.๓๕ น. หรือ ๐๓.๓๕ น.

๑. ให้ทำงานตรงตามกำหนดเวลา ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง เวลา

เป็นของมีค่ามาก เพราะล่วงเลยไปแล้วไม่กลับคืนมาอีก และเวลา
นั้นไม่ค่อยใคร ย่อมล่วงเลยไปทุกทีๆ เหนียวให้เวลาอันมีค่านั้นหมด
เปลืองไปเปล่าๆ เราจึงควรรีบทำงานให้เสร็จสิ้นไป ยิ่งขณะที่เป็น
นักเรียนอยู่นี้ เวลายิ่งมีค่ามากที่สุด เราต้องไปให้ทันโรงเรียน มิ
ฉะนั้นเราจะเรียนบทเรียนตอนเช้าไม่ทัน และไม่ทราบว่าครูได้สอน
อะไรไปบ้าง เราต้องตั้งใจชวนชวนเรียนวิชา เพื่อจะได้ใช้วิชานั้น
เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพในเวลาใดชน นักเรียนที่ไปโรงเรียนสายมักถูก
ครูตำหนิ บางทีอาจถูกครูทำโทษ เป็นที่อับอายขายหน้าต่อเพื่อน
นักเรียน การทำงานไม่ควรจะผัดวันประกันพรุ่ง เมื่อถึงเวลาทำ
ต้องทำ การที่จะทำงานให้ตรงตามเวลาได้นั้น จำเป็นจะต้องตระ
เตรียมกำหนดงานและเวลาไว้ล่วงหน้า ว่าเวลานั้นจะทำอะไร เมื่อ
ถึงเวลาเราก็จะได้ทำทันทีไม่ผิดพลาด

๒. การไม่ตรงต่อเวลาทำให้เสียการงาน การผัดวันประกันพรุ่ง ไม่
ทำงานตามที่ได้กำหนดไว้ หรือสำเร็จช้าไปไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้
หรือทำให้งานนั้นเสียไปก็ได้ เช่น เวลาที่นักเรียนสอบไล่ เมื่อนักเรียน
ตอบไม่เสร็จตามเวลาที่ครูได้กำหนดไว้ ครูอาจจะไม่รับข้อสอบของ
นักเรียนก็ได้ ซึ่งนำมาซึ่งความเสียหายแก่นักเรียนเอง คือสอบตก
หรือไม่ได้คะแนนในวิชานั้น แม้งานอย่างอื่นก็เช่นเดียวกัน ถ้ามีคน
เขามาติดต่อเรา เรากอยแต่เน้นวันไปเรื่อยๆ จะทำให้เขาเกิดความ
เบื่อหน่าย ฉะนั้นเราควรรู้จักค่าของการตรงต่อเวลา

บทที่ ๑๐

ความขยันในการทำงานต่าง ๆ อยู่เสมอ

ความขยันในการทำงานอยู่เสมอ หมายความว่า การเอาใจใส่ใน
การทำงานต่าง ๆ อยู่เสมอ ตรงกันข้ามกับคำว่า เกียจคร้าน

๑. ความขยันในการทำงานย่อมเกิดประโยชน์แก่ตนเอง และประ-

เทศชาติ การทำงานย่อมมีผลตอบแทนในเมื่องานนั้นได้ทำสำเร็จ
ของตอบแทนนั้นมีอยู่ ๓ อย่าง เช่น เงินทอง เกียรติยศ ชื่อเสียง
เป็นต้น เงินทอง เราก็นำไปใช้จ่ายในการซื้ออาหารและอื่น ๆ ที่จำเป็น
ในการครองชีพ เช่น เสื้อผ้า และยารักษาโรค เป็นต้น เพื่อให้
ความสุขแก่ตนเอง ทุกคนเกิดมาจึงต้องขยันทำงาน เพราะการทำงาน
เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ คนเราจะมีชีวิตอยู่ได้ก็เพราะการทำงาน
ดังนั้น งานจึงได้ชื่อว่าประโยชน์แก่ตนเอง คือผู้กระทำ ทว่าเป็น
ประโยชน์แก่ประเทศชาตินั้นก็คือ เมื่อทุกคนเป็นคนขยันขันแข็งใน
การทำงาน มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง มีความร่ำรวยแล้ว ก็จะได้ชื่อว่า
เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอีกด้วย ชาตินี้เจริญ ส่วนคนที่เกียจ
คร้านไม่ทำงานอะไรนั้น ว่าเป็นคนรกลอก ไม่มีประโยชน์อะไรแก่
ประเทศชาติและตนเองเลย

๒. รู้จักเสียเวลา เวลาที่ล่วงเลยไป ไม่มีหวังจะเรียกกลับคืนมา
ได้ เราไม่ควรปล่อยให้เวลาล่วงไปเปล่า ๆ เลย ควรใช้ให้เป็น

ประโยชน์ คือเราขยันชวนชวนในการทำงาน เพื่อสะสมเงินทองไว้ใช้ เพราะเมื่อแก่แล้วเราทำงานไม่ได้ ขณะเราเป็นเด็กนักเรียน เราต้องพยายามศึกษาเล่าเรียนเพื่อเพิ่มวิชาความรู้ เมื่อโตขึ้นเราจะได้ใช้ความรู้เงินเลี้ยงชีพตัวเอง และครอบครัวของเราต่อไป

๓. มีความอดทนต่อการทำงาน การงานที่ทํานานบางอย่างก็ยาก บางอย่างก็ง่าย ไม่แน่นอนเสมอไป ถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่ยาก เราก็ต้องทำด้วยความอดทนและทำต่อไปจนเป็นผลสำเร็จ ไม่ท้อถอยหรือละทิ้งเสียขณะที่ยังไม่เสร็จ เมื่อเสร็จแล้วผลที่ได้รับก็ยิ่งจะมากสมกับความขยันยากของงาน ความสุขสบายก็จะมาหาเราเป็นนักเรียนก็เช่นเดียวกัน จะต้องขยันในการเล่าเรียน แม้ว่าการเรียนจะขยันยากสักเพียงใด เราก็ต้องพยายามเรียนต่อไปจนเป็นผลสำเร็จไม่ท้อถอย หรือหยุดเรียนเสียขณะที่เรียนยังไม่สำเร็จ เราต้องพยายามเรียนและให้สอบไล่ได้เพื่อเราจะได้อรรถาธิบายความสุขสบายเมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่

๔. ไม่เป็นคนสำรวจหยิบหย่อง คนสำรวจหยิบหย่อง คือคนที่เลือกการงานทำ งานใดเป็นงานต่ำหรือเป็นงานหนักไม่ชอบและไม่ทำ แม้ทำก็ทำด้วยความจำเป็นและไม่ทำให้จริงจัง คนเช่นนั้นไม่มีวันร่ำรวย เพราะการประกอบกิจการงานนั้นเลย ฉะนั้นเมื่อทำงานสิ่งใดเราต้องทำด้วยความตั้งใจและขยันแข็ง และต้องทำงานทุกอย่างที่เห็นว่าจะมีประโยชน์แก่เราและคนอื่น

๕. การทำงานในทางที่ชอบทุกอย่าง ไม่ว่างานต่ำหรืองานสูง เป็นเกียรติ การทำงานในทางที่ชอบนั้น คือการทำงานในทางที่สุจริต งานที่ปราศจากโทษ ไม่นำความเสียหายหรือเดือดร้อนมาสู่ตนและคน

อน ไม่จำเป็นที่จะเลือกกว่าเป็นงานสูงงานต่ำ ขอให้เป็นงานที่สุจริต และเป็นงานที่ตนถนัด คนทำงานโดยไม่เลือกงานเช่นนี้ถือว่าเป็นเกียรติอย่างสูง ถึงแม้รายได้จะน้อยแต่ก็ดีกว่าการทำงานที่ทุจริตรายได้มาก ๆ แล้วนำความเสียหายเดือดร้อนมาสู่ตนและคนอื่น งานเช่นที่ว่าเป็นงานที่เสื่อมเกียรติอย่างยิ่ง

๖. อย่าคอยให้แต่คนอื่นช่วยเหลือ ทุกคนต้องทำงานด้วยความพยายามของตนเอง อย่าคอยให้คนอื่นมาช่วยเหลือ หากคอยแต่จะให้คนอื่นช่วยเหลือในการทำงานแล้ว ต่อไปเราก็เอาตัวไม่รอดแน่ เว้นแต่ทำงานนั้น เกินความสามารถที่จะทำคนเดียวได้ ถ้างานใดไม่เกินความสามารถที่จะทำคนเดียวได้ เราก็พยายามทำด้วยการใช้ความรู้ ความสามารถ ของตนเอง แล้วงานนั้น ก็จะเกิดผลแก่เราบริบูรณ์

บทที่ ๑๑

การทำงานด้วยความมีระเบียบ

การทำงานด้วยความมีระเบียบนั้น คือการทำงานที่เรียบร้อยถูกต้อง ตามกฎข้อบังคับหรือระเบียบแบบแผนที่ตั้งไว้ในการทำงาน เพื่อให้การทำงานนั้นสำเร็จไปด้วยความเรียบร้อย หากการทำงานนั้นไม่มีระเบียบหรือกฎข้อบังคับให้ปฏิบัติแล้ว ใครทำไปตามชอบใจ ความยุ่งยากก็จะเกิดขึ้น และงานนั้นก็จะไม่สำเร็จ หรือสำเร็จก็ไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร

๑. การทำงานในสมุติวิชาต่างๆ ให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ การทำงานในสมุติวิชาต่างๆ ที่โรงเรียนนั้น ย่อมมีระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ครูประจำชั้นได้กำหนดไว้ว่า วิชาไหนควรทำอย่างไร เราต้องจำไว้ให้ติด เพื่อจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง สมุติวิชาต่างๆ ของนักเรียนนั้น ถ้าเขียนตัวหนังสือเรียบร้อยสม่ำเสมอ ไม่ให้สกปรก สมุดเล่มหนึ่งควรใช้เฉพาะวิชาหนึ่งๆ เท่านั้น ไม่ควรให้ปนกันหลายวิชา มีเส้นขีดคั่นหน้าเรียบร้อย ไม่ฉีกสมุด ไม่เขียนข้ามหน้า รักษาความสะอาดไว้อยู่เสมอ สมุดนั้นก็นำดูงามตาชวนชม และพยายามเก็บรักษาไว้อย่างขว้างให้สูญหาย

๒. ความมีระเบียบในการทำงานเป็นคุณอย่างยิ่ง การที่เราทำงานให้เป็นระเบียบอยู่เสมอย่อมคิดเป็นนิสัย นอกจากวิชาต่างๆ ที่เราทำเป็นระเบียบแล้ว งานอย่างอื่นที่เราทำก็ย่อมเป็นระเบียบไปด้วยเช่นกัน นักเรียนควรฝึกหัดตนให้ทำงานเป็นระเบียบทีละน้อย จนกลายเป็นผู้นิสัยรักระเบียบ ไม่ว่าจะเป็นงานบ้านหรืองานที่โรงเรียน ผลที่เราได้จากงานที่เป็นระเบียบนั้น ย่อมทำให้งานต่างๆ สำเร็จไปโดยเรียบร้อย และรวดเร็ว

บทที่ ๑๒

การถือประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนบุคคล

ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก ไม่ใช่
ประโยชน์ของใครคนหนึ่ง ประโยชน์ของคนหมู่มากย่อมสำคัญกว่า

ประโยชน์ของคนหมู่น้อย เมื่อเราจะทำอะไรเราต้องนึกถึงประโยชน์ของคนหมู่มากไว้เสมอ

๑. ไม่ถือเอาของสาธารณะมาเป็นของตน ของสาธารณะ คือของส่วนรวมหรือของกลางของคนหมู่มาก สิ่งของเหล่านี้ทุกคนมีสิทธิใช้ได้เท่าๆ กัน ใครจะยึดเอาไปใช้แต่คนเดียวไม่ได้ ทุกคนควรช่วยกันรักษาไว้ สิ่งของเหล่านี้คือ ถนน ศาลา สพาน แม่น้ำ ลำคลอง โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลสร้างหรือเกิดขึ้นเอง หรือประชาชนร่วมใจกันสร้างขึ้น สิ่งของตามที่ใดกล่าวมานี้ถือว่าเป็นประโยชน์ส่วนรวม เราไม่ควรยึดถือเอามาเป็นของเรา หรือห้ามไม่ให้ใครใช้โดยถือเป็นการสิทธิได้ เพราะเราก็มีสมาธิเช่นเดียวกัน

๒. เสียสละเพื่อส่วนรวม การคบหาสมาคมกับคนอื่น เราจำเป็นต้องเสียสละบางสิ่งบางอย่างไปบ้าง เพื่อประโยชน์แก่เพื่อนฝูงสมาคมและประชาชนทั่วไป คนอื่นๆ จึงจะไม่รังเกียจเรา การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น สละเงินเพื่อสร้างสิ่งสาธารณะต่างๆ เช่น โรงเรียน สพาน และถนน เป็นต้น หรือเสียสละความสุขของตนเพื่อความสุขของคนอื่นๆ ร่วมกัน

๓. ไม่ขี้ดเขียนและทำลายสาธารณะวัตถุ และสาธารณะสถาน สาธารณะวัตถุ ได้แก่ พระเจดีย์ พระปรางค์ พระพุทธรูป และอนุสาวรีย์ สาธารณะสถาน ได้แก่ โรงเรียน โบสถ์ วิหาร ศาลาวัด สนาม เป็นต้น การทำลายสาธารณะวัตถุ และสาธารณะสถานเหล่านี้เป็นนิสัยของคนเลว คนที่ไม่ได้รับการศึกษา สาธารณะวัตถุและสาธารณะสถานเหล่านี้เป็นประโยชน์แก่คนทุกๆ ไป รวมทั้งตัวเราเองด้วย เราไม่ควรทำลาย ควรช่วยกันรักษาไว้

หลักวิชาหน้าที่พลเมือง

บทที่ ๑

หน้าที่ต่อโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่ให้การศึกษา อบรมให้นักเรียนมีความรู้
และความประพฤติดี นักเรียนทุกคนควรมีหน้าที่ปฏิบัติต่อโรงเรียนดังนี้

๑. ช่วยทำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน โรงเรียนของเราเรารัก ถ้า

หากชื่อเสียงของโรงเรียนเราดี เราก็คงพลอยมีชื่อเสียงไปด้วย เมื่อ
ใครพุดชมเชยโรงเรียนเราเราก็คงพลอยยินดีไปด้วย โรงเรียนทุกโรงเรียน
จะมีชื่อเสียงดีได้ก็เพราะนักเรียนทุกคนช่วยกันทำขึ้น ฉะนั้น ถ้าเรา
รักโรงเรียน อยากให้โรงเรียนมีชื่อเสียงแล้ว เราต้องช่วยกันทำช่วย
กันสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนนั้น เช่น พยายามเรียนให้เก่ง เล่นกีฬา
ให้เก่ง ประพฤติตัวให้ดีเป็นคนเรียบร้อย อยู่ในระเบียบและข้อบังคับ
ของโรงเรียน เมื่อนักเรียนทำเช่นนั้นก็จะได้อำนาจ ช่วยกันทำชื่อเสียง
ให้แก่โรงเรียน

๒. ช่วยเชิดชูชื่อเสียงของโรงเรียน คำว่า เชิดชู แปลว่าการ

ยกย่องสรรเสริญ เมื่อโรงเรียนของเราชื่อเสียงดีแล้ว เราต้อง
เชิดชูสรรเสริญไว้ให้ดียิ่งขึ้น นักเรียนทุกคนที่จะต้องแพร่เกียรติ

ของโรงเรียน ให้เป็นต้นแบบของประชาชน โดยพยายามเรียนให้เก่ง เล่นกีฬาให้เก่ง ประพฤติตัวให้เรียบร้อย พยายามให้สอบไล่ได้คะแนนสูงๆ การเล่นกีฬาเช่นเดียวกัน พยายามแข่งขันให้ชนะโรงเรียนอื่น ส่วนความประพฤตินั้นจะต้องให้เรียบร้อยต่อคนทั่วไป ทั้งในบริเวณโรงเรียนและนอกโรงเรียน

๓. รักษาทรัพย์สมบัติของโรงเรียน โรงเรียนมีทรัพย์สินสมบัติเช่นเดียวกับบ้านเหมือนกัน ทรัพย์สินของโรงเรียนมี โต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง รูปภาพ แผนที่ กระดานดำ เป็นต้น เราควรรักษาไว้ไม่ให้แตกสูญหาย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนของเรา ฉะนั้นนักเรียนควรช่วยกันรักษาไว้อย่าขีดเขียนทำความสกปรก หรือให้เกิดความเสียหายขึ้นได้

๔. ปฏิบัติตามให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของโรงเรียน

โรงเรียนย่อมมีระเบียบแบบแผนหรือกฎข้อบังคับให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเพื่อเป็นต้นแบบยกย่องแก่ผู้ที่ได้มาพบเห็น ถ้าใครทำผิดจะต้องถูกลงโทษ ใครทำดีก็ได้รับความชมเชยระเบียบแบบแผนของโรงเรียนที่ดีมีขนาน นอกจากจะทำให้ให้นักเรียนมีความประพฤติเป็นระเบียบแล้ว ยังทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดี

๕. ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน เราได้รับความรู้ความ

ฉลาดจากโรงเรียน ฉะนั้น เราควรช่วยเหลือทำงานต่างๆ ของโรงเรียนเท่าที่จะทำได้ตามความสามารถ เช่นช่วยกันรักษาความสะอาดของ

โรงเรียน นอกจากนยังทำประโยชน์อย่างอื่นให้แก่โรงเรียนอีก เช่น
เล่นกีฬา แสดงละครซึ่งทางโรงเรียนจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งคราว

๖. รูกุณของโรงเรียน ผู้อุปการะ ครูใหญ่ ครู เจ้าหน้าที่ของ

โรงเรียนและการโรง

โรงเรียน เป็นสถานที่ให้การศึกษา ความรู้และความประพฤติดี
แก่เรา เพื่อจะได้ใช้ความรู้นั้นประกอบอาชีพได้อย่างสบายในเวลา
โตขึ้น

ผู้อุปการะโรงเรียน เป็นผู้ช่วยเหลือโรงเรียนให้โรงเรียนดำรงอยู่ได้
ครูใหญ่ เป็นผู้ดำเนินการสอนอบรมนักเรียน และควบคุมครู
อื่น ๆ เพื่อให้ทำการสอนไปโดยเรียบร้อย

ครู เป็นผู้อบรมสั่งสอนเราให้เป็นผู้มีความรู้ความประพฤติดี
เจ้าหน้าที่ของโรงเรียน เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับโรงเรียนให้ดำเนิน
ไปด้วยดี

การโรง เป็นผู้คอยดูแลสถานที่ บัดเบ็ดประตุโรงเรียน รักษา
ทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนมิให้สูญหาย
บุคคลตามที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ เป็นผู้บุญคุณแก่เราและ
โรงเรียนทั้งสิ้น ฉะนั้น นักเรียนทุกคนจะต้องตอบแทนบุญคุณท่าน
โดยการเชื่อฟังคำสั่งสอนตักเตือน และปฏิบัติตามระเบียบที่ไดวางไว้

๔ บท ๒

หน้าต่อครอบครัว

ครอบครัว หมายถึงผู้ที่อยู่ร่วมกันในบ้านของเรา ได้แก่บิดา มารดา พี่น้อง ลูก เป็นต้น ในฐานะที่เราเป็นสมาชิกคนของ ครอบครัว เราจะมีหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติต่อครอบครัวตามสมควรดังนี้

๑. รักษาชื่อเสียงของตนเองและวงศ์ตระกูล นักเรียนทุกคนย่อมมี พ่อ แม่ พี่น้อง เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นวงศ์ตระกูลของเรา วงศ์ตระกูลของเราจะเจริญรุ่งเรืองได้ ย่อมแล้วแต่เราสืบตระกูลจะประพฤติดีหรือชั่ว ถ้าเราประพฤติดีตระกูลของเราจะเจริญมั่งคั่งชื่อเสียง ถ้าประพฤติชั่วตระกูลก็เสื่อมทราม ฉะนั้น เมื่อเรารักษาชื่อเสียงของเราดี วงศ์ตระกูลของเราจะย่อมดีไปด้วย

๒. รักษาทรัพย์สินสมบัติของวงศ์ตระกูล ผู้ใหญ่ของเรามักจะสะสมสิ่งของมีค่าและทรัพย์สินมัตอย่างอื่น เช่น บ้านเรือน ที่ดิน และของมีค่าอย่างอื่น บางอย่างเป็นของเก่าโบราณซึ่งไม่มีในสมัยนี้ ของเหล่านี้ท่านหามาได้ด้วยความเหนื่อยยาก เมื่อทรัพย์สินมัตของวงศ์ตระกูลเป็นของมีค่าเช่นนั้นแล้ว เราควรเป็นคนช่วยกันรักษาอย่าให้สูญหายหรือแตกทำลายไป เวลาใช้ก็ควรใช้อย่างทะนุถนอม อย่าให้หมดเปลืองไปโดยเปล่าประโยชน์หรือโดยไม่จำเป็น สิ่งของอันเป็นสมบัติของตระกูลนี้ ถ้ารักษาไว้ได้ก็จะเป็นสิ่งเชิดชูคุณสมบัติของเรา

๓. ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ครอบครัวและวงศ์ตระกูล เมื่อเรา

เกิดมาในครอบครัวหนึ่ง เราเป็นสมาชิกของครอบครัว หรือเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว คนในวงศ์ตระกูลนั้นบางที่ก็อยู่ในครอบครัวเดียวกันกับเรา บางที่ก็อยู่นอกครอบครัว เราควรทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ครอบครัววงศ์ตระกูล เช่นการทำงานบ้าน มีการหุงหาอาหาร ทำความสะอาด เช็ดถูบ้าน หรือรดนาต้นไม้มันเป็น หรือถ้าเป็นคนในวงศ์ตระกูลเดียวกัน เมื่อเขาทำกิจการใด ๆ ซ่งเป็นงานที่ชอบแล้ว จะเป็นอาชีพในทางส่วนตัวเขาหรือเป็นส่วนรวมของครอบครัวเขาก็ตาม ถ้าเราพอจะช่วยเหลือได้เราต้องช่วยเหลือในเมื่อมีโอกาส

๔. รักเกียรติของตนเองและของวงศ์ตระกูล คำว่าเกียรติหมายถึง

คุณงามความดี เป็นของมีค่า เช่นการทำตนให้เป็นที่ยกย่องนับถือของคนทั่วไป นับว่า เกียรติ เป็นสิ่งที่ประสงค์ของคนทั่วไป คนที่มีเกียรติจะต้องประกอบคุณงามความดี และไม่กระทำความชั่วใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย นักเรียนคนใดประพฤติกความดี ไม่กระทำความชั่ว ขยันในการเล่าเรียน ถือว่านักเรียนคนนั้นเป็นผู้มีเกียรติ เพราะฉะนั้นนักเรียนควรรักษาเกียรติของตน คือประพฤติดีความดี เคารพเชื่อฟังครู อาจารย์ พ่อแม่และผู้ใหญ่ ไม่ประพฤติกความชั่วให้เกิดขุ่น การที่นักเรียนรักเกียรติของตนเองนั้น ก็เท่ากับว่ารักเกียรติของวงศ์ตระกูลด้วย เพราะเป็นการนำชื่อเสียงไปสู่วงศ์ตระกูล

บทที่ ๓

หน้าที่ต่อประชาคม

ประชาคม คือการเกี่ยวข้องกับมหาสมาคมระหว่างบุคคลต่างๆ ซึ่ง
เรามีความเกี่ยวข้องกับพ้องอาศัยกันอยู่เสมอ เราจะอยู่ตามลำพังคน
เดียวไม่ได้

๑. คนเราจะอยู่คนเดียวตามลำพังไม่ได้ ต้องอาศัยกันและกัน คน
เราจะอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าเราอยู่คนเดียว
ตามลำพังแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างเราต้องทำเองทั้งนั้น ซ้ำบางทีเรา
ทำไม่เป็นเสียด้วยซ้ำ ไม่มีเวลาพอที่จะไปประกอบการทำมาหากิน
อย่างอื่น ด้วยเหตุนี้เองคนเราจึงอยู่ร่วมกันอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วย
กันประกอบกิจการงานคนละอย่าง เพื่อให้ประชาคมดำรงอยู่ด้วยดี
ตลอดไป

๒. รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประ
โยชน์ส่วนตัว คือประโยชน์ที่ได้แก่ตัวเราเองโดยเฉพาะ ส่วน
ประโยชน์ส่วนรวมเป็นประโยชน์ที่ได้แก่คนอื่น ๆ หลายคน หรือ
ประโยชน์ที่ได้แก่คนหมู่มาก การเสียสละประโยชน์ส่วนตัวให้เป็น
ประโยชน์ส่วนรวมนั้น นับว่าเป็นประโยชน์มาก เพราะประโยชน์
ส่วนรวมสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตัว การเสียสละประโยชน์ส่วนตัว

เพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้น เช่น การสละเงินบำรุงสิ่งที่เป็นการสาธารณะ
ประโยชน์ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล วัด ๆ ล ๆ เป็นต้น

๓. รู้จักทะนุบำรุงรักษาสาธารณะสมบัติ สาธารณะสมบัติหมายถึง

ความถึงสิ่งของของคนทุกคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของร่วมกัน ฉะนั้น สาธารณะ
สมบัติ จึงเป็นสาธารณะประโยชน์ หรือประโยชน์ของคนหมู่มาก
สาธารณะสมบัติที่กล่าวนี้ ก็คือ โรงเรียน สะพาน แม่น้ำ ฯลฯ เป็นต้น
เราทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้สาธารณะสมบัติ
เหล่านั้นมีความคงทนถาวรอยู่ได้ ถ้าชำรุดเสียไปหรือถูกทำลาย เรา
ก็จะไม่ได้ใช้

๔. ให้เห็นอกเห็นใจในความเหนื่อยยากของกรรมกร และผู้ผลิต

อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค กรรมกร คือผู้ทำงาน
ด้วยกำลังกายโดยเฉพาะ เป็นคนที่ทำงานหนัก เหนื่อยยาก ตรากตรำ
ชนิดที่ว่า “อาบเหงอต่างน้ำ” แต่ได้ค่าแรงน้อย แต่เป็นงานที่สุจริต
เราควรยกย่องและเห็นใจเขา เพราะเราก็ต้องอาศัยเขา ถึงกิจการงาน
ส่วนมากจะสำเร็จไปได้ต้องอาศัยกรรมกรทั้งนั้น ส่วนผู้ผลิตอาหาร
ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นผู้ทำคุณประโยชน์แก่มนุษย์
มิใช่น้อย เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับความเป็นอยู่ของมนุษย์
เราได้ใช้สิ่งเหล่านั้นเป็นประจำวันอยู่เสมอ เราควรนึกถึงประโยชน์
ของพวกเขา

๕. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ได้กล่าวมาแล้วว่า เรา
จะยอมตามลำพังคนเดียวไม่ได้ จะต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าเรา
อยู่บ้านก็ต้องมีบิดามารดา ที่โรงเรียนเราก็มีเพื่อนนักเรียน และครู
เราควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่คนอื่นซึ่งได้กล่าวมาแล้ว การ
บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่คนอื่นนั้น ทำได้หลายอย่าง เช่น ช่วย
เหลือการงานของคนอื่น และช่วยเก็บของๆ คนอื่นที่ตกหล่นให้แก่
เจ้าของ เป็นต้น การช่วยเหลือคนอื่นเป็นคุณงามความดีที่โลกสรรเสริญ

๖. รู้จักปรับปรุงตนให้สอดคล้องกับความนิยมของสังคม สังคม
คือการคบหาสมาคมกับคนอื่น ๆ ความนิยมของสังคมนั้น คือความ
นิยมของคนหมู่มาก การสังคม เราจะต้องรู้ว่าสังคมเขานิยม
อะไรกัน หรือนิยมกันอย่างไร เราทำตามที่เขานิยมกันนั้น การ
เข้าสังคมเราจะต้องเป็นคนมีมารยาทสุภาพเรียบร้อย สงบเสงี่ยม พุด
จาอ่อนหวาน ขอให้นักเรียนเข้าใจว่า เราเข้าสังคมใด ก็ต้องทำตาม
ให้สอดคล้องกับความนิยมของสังคมนั้น การแต่งกายเราต้องแต่ง
ให้เรียบร้อย ไม่ดูฉูดฉาด

๗. ถือเป็นคนหาที่ของตน ที่ตนจะต้องช่วยเหลือคน และสัตว์ที่ตก
ทุกข์ได้ยาก หรือคนพิการ พิกัด คนตกทุกข์ได้ยาก คือคนยากจน
คนขอทาน เป็นต้น สัตว์ที่ตกทุกข์ได้ยาก เช่น แมวตกน้ำ หรือสุนัข
ผอมโซเพราะความอดอยาก คนและสัตว์ที่พิการ พิกัด ได้แก่ คนที่มี
ร่างกายไม่สมบูรณ์ประกอบ เช่น คนตาบอด ง่อย เป่ลย แขนด้วน ขาด้วน
 เป็นต้น คนและสัตว์ตามที่ได้กล่าวมานี้ เป็นที่น่าสงสารอย่างยิ่ง
เมื่อนักเรียน พบเขาควรจะช่วยเป็น คนหาที่ที่จะ ต้อง ช่วยเหลือ โดย ความ

สมัครใจ ไม่ใช่ช่วยเหลือด้วยการขอร้อง การกระทำเช่นนั้นแสดง
ว่าเราเป็นผู้ใจเมตตากรุณา จะได้เป็นที่สรรเสริญของคนทั่วไป

บทที่ ๔

หน้าที่ต่อชาติ

ก. ความสำคัญของธงชาติ ธงชาติมีความสำคัญมาก เพราะ
เป็นเครื่องหมายแทนชาติ ทุกประเทศที่เป็นเอกราชไม่ขึ้นแก่ใคร
ต่างก็มีธงของประเทศชาติประจำทั้งสิ้น

๑. ลักษณะ ขนาด และสีของธงชาติ ธงชาติของประเทศต่างๆ
มีลักษณะ ขนาด และสีต่างๆ กัน สุดแล้วแต่ประเทศไหนจะกำหนด
และเห็นว่าเหมาะสม ส่วนธงชาติของไทยเรานั้น มีลักษณะเป็นรูป
สี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง ๖ ส่วน ขนาดยาว ๕ ส่วน มีสี ๓ สี
คือ สีแดง สีขาวและสีน้ำเงิน ซึ่งเรียกว่า ธงไตรรงค์นั้น สีแดง
อยู่ริมทั้งสองข้างกว้างรวม ๒ ส่วน สีขาวอยู่กึ่งสีแดงเข้าไปทั้ง ๒ ข้าง
กว้างรวม ๒ ส่วน สีน้ำเงินอยู่ตรงกลาง กว้าง ๒ ส่วน

๒. สีของธงชาติเป็นเครื่องหมายแทน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
สีต่างๆ ในธงชาติไทยของเรานั้น มีความหมายดังนี้

(๑) สีแดง หมายถึงชาติ เปรียบเสมือนสีของโลหิต และเป็นเครื่องแสดงว่า ชาติไทยเป็นชาตินักรบมาแต่โบราณ

(๒) สีขาว หมายถึงศาสนา คือศาสนาพุทธอันเป็นศาสนา

ประจำชาติไทยซึ่งแสดงถึงความบริสุทธิ์

(๓) สีเงิน หมายถึงองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะ เปรียบเสมือนสีของท้องฟ้าอันอยู่เบื้องสูง

๓. การชักธงชาติ เมื่อเรารักชาติไทยของเราเพียงใด เรารักเครื่องหมายแทนชาติ คือธงชาติของเราเพียงนั้น เพราะฉะนั้น การชักธงชาติขึ้น หรือลง ต้องแต่งกายให้เรียบร้อย เมื่อดังกล่าวก่อนที่จะชักธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาแล้ว ต้องทำความเคารพ เมื่อชักธงขึ้นสู่ยอดเสาแล้วก็ต้องทำความเคารพอีกครั้ง

๔. การเคารพธงชาติ เป็นหน้าที่ของคนไทยและคนชาติอื่นที่มาอยู่ในประเทศของเรา เวลาชักธงขึ้นหรือลง เราต้องทำความเคารพทุกครั้งด้วยการยืนตรง ถ้าแต่งเครื่องแบบ เช่นเครื่องแบบลูกเสือ เครื่องแบบทหารและเครื่องแบบตำรวจ เป็นต้นก็ให้วิธีวันทยาหัตถ์ นอกจากนี้ยังมีวิธีปฏิบัติอย่างอื่นซึ่งแสดงว่าเป็นการเคารพธงชาติ เช่น (๑) ควรประดับธงชาติไว้ในที่สูง (๒) ควรประดับแต่ในวันสำคัญ ไม่ประดับพร่ำเพรื่อ (๓) ไม่ควรประดับธงชาติทุกชาติ และสวดจนไม่รู้ว่านี่คืออะไร (๔) อย่าขีดเขียนรูปหรือเครื่องหมายอะไรลงในธงชาติ (๕) อย่าใช้ธงชาติเป็นเครื่องแต่งกาย หรือตัดเครื่องแต่งกายเหมือนสีธงชาติ (๖) ธงชาติที่ขาดไม่ใช่แล้วควรเก็บไว้ อย่าใช้เช็ดถูบ้านเรือนเป็นอันขาด

๕. โอกาสที่ใช้ธงชาติ (๑) ใช้เป็นเครื่องหมายแสดงว่าเป็นสถานที่ชักธงชาติขึ้นประจำวัน เช่น สถานที่ตำรวจ ศาลากลางจังหวัด และโรงเรียน ฯ เป็นต้น (๒) ใช้ในโอกาสถึงวันสำคัญต่างๆ ของชาติ เช่น วันชาติ วันขึ้นปีใหม่ ฯ วันสำคัญของศาสนา เช่น

5 W

၃၂၇

177

1

117

5 W

52.

ព្រះ

ខ្មែរ

२११

1

๒. เพลงชาติปลุกใจให้รักถึงชาติ

เพลงชาตินั้นเป็นเพลงที่

ปลุกใจให้เราเกิดความรักชาติ เตือนให้รู้ว่าชาติไทยเป็นของคนไทย
ไม่ให้เรารักชาติ จะทำอะไรก็ต้องให้ถึงชาติ ถ้าเรารักชาติแล้ว
เราจะต้องเสียเอกราช การเสียเอกราชเราก็หมดความสุข เพราะเป็น
ทาสของชาติอื่นเขา เพื่อบอกกันเหตุดังกล่าวนจึงปลุกใจไว้ให้คน
ไทยทุกคนระลึกถึงชาติอยู่เสมอ

๓. การร้องเพลงชาติและการแสดงความเคารพเพลงชาติ

ก. การร้องเพลงชาติ

เพลงชาติจัดเป็นเพลงที่สำคัญยิ่งกว่า

เพลงอื่นๆ เพราะเป็นเพลงประจำชาติ การร้องเพลงชาตินั้น นัก
เรียนจะต้องร้องด้วยความตั้งใจ ร้องให้ถูกจังหวะหรือทำนอง และเรา
จะต้องร้องด้วยความเคารพ คอยน้อม ไม่เหลียวหน้าเหลียวหลัง
ไม่หยอกล้อกันในขณะร้องเพลงชาติ

ข. ความเคารพธงชาติ

เราต้องแสดงความเคารพต่อเพลง

ชาติดังนี้ (๑) เมื่อได้ยินเสียงดนตรีบรรเลงเพลงชาติ เราต้องยืน
ตรง ถ้าใส่เครื่องแบบลูกเสือ ทหาร ตำรวจ ทำวันทยาหัตถ์

(๒) เมื่อได้ยินเสียงร้องเพลงชาติของนักเรียน เราต้องหยุด
ยืนตรงจนกว่าจะจบ

(๓) ถ้าเป็นผู้ร้องเพลง จะต้องร้องด้วยความเคารพตั้งใจ ร้อง
ให้ถูกจังหวะ

(๔) ไม่เอามาร้องเล่นโดยไม่จำเป็น

ก. ความรักชาติและเกียรติของคนไทย

เราเกิดมาเป็นคนไทย เราต้องรักชาติไทยและเกียรติของคนไทย คือคนไทยทุกคนต้องทำ

๒๔
๖๖๖
๑/๒๔๖

คนให้เป็นที่เชื่อถือได้ รักความเป็นไทย ต้องประพฤติตนไม่ให้เป็นที่
ทอดหมิ่นเหยียดหยามของคนต่างชาติ คือการประพฤติตนให้เป็นพล
เมืองดี

๑. ไทยเป็นชาติอิสสระ ประเทศไทยของเราเป็นประเทศเอกราช
ไม่ได้เป็นเมืองขึ้นของชาติใด คนไทยจึงเป็นคนที่มีอิสระ ไม่ได้
อยู่ใต้บังคับบัญชาการปกครองของต่างชาติ เราปกครองกันโดยคนไทย
ไม่ใช่ชาติอื่นมาปกครอง ถ้าชาติอื่นมาปกครองเราไม่มีอิสระ
อย่างเช่นทุกวันนี้

๒. ความเป็นเอกราช และอิสรภาพของชาติไทย ทำให้ชาว
ไทยอยู่เย็นเป็นสุข การเป็นเอกราชและมีอิสรภาพนั้น ทำให้คน
ไทยเราอยู่เป็นสุข ไม่มีชาติใดมาบังคับข่มเหงเราให้ทำงานด้วยความ
ไม่สมัครใจ เราประกอบอาชีพตามความพอใจของเรา ภายใต้อ
บังคับแห่งกฎหมายที่เราคนไทยได้บัญญัติไว้

๓. การกระทำที่ได้ชื่อว่ารักชาติและรักเกียรติของคนไทย การ
กระทำที่ได้ชื่อว่ารักชาติ เกียรติของคนไทยนั้น เราทั้งหลายแสดงออกได้
ดังนี้

ก. ใช้สินค้าไทย สินค้าที่คนไทยเราทำขึ้น เราต้องช่วยกันซื้อ
ช่วยกันใช้ แม้ว่าคุณภาพจะสู้ของคนต่างชาติไม่ได้ เพื่อมิให้เงิน
ของชาติรั่วไหลไปต่างประเทศมากนัก ทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนไทย
มีอาชีพที่เป็นหลักฐานมั่นคง มีฐานะดี เมื่อคนไทยมีฐานะดี ประ
เทศไทยก็เจริญ เราคนไทยควรช่วยกันซื้อ ขาย ช่วยกันอุดหนุนคน

ไทย และถือคติว่า ไทยทำ ไทยขาย ไทยซื้อ

ข. รักคนไทย เราเกิดเป็นคนไทย เราต้องรักกัน เพราะมีเลือดเนื้อเชื้อไขอย่างเดียวกัน เวลาประเทศชาติตกอยู่ในภาวะคับขัน เช่นในภาวะสงคราม เป็นต้น เราต้องช่วยกันต่อสู้ศัตรูจนถึงที่สุด ชาติอื่นเขาไม่ช่วยเรา นอกจากเราคนไทยจะช่วยกันเอง

ค. รักความเป็นคนไทย ความเป็นไทยหมายความว่า ความเป็นอิสระ ไม่ได้เป็นทาสใคร ไม่ขึ้นแก่ใคร เมื่อเป็นเช่นนั้นเราต้องรักความเป็นไทย เพราะคนไทยแต่โบราณ ได้เสียสละเลือดเนื้อต่อสู้กับชาติที่มารุกรานเรา ชาติไทยเราจึงเป็นเอกราชอยู่ได้จนทุกวันนี้ ฉะนั้นเราควรหยิ่งในเกียรติของความเป็นคนไทย และชาติไทย ซึ่งเป็นชาติที่เล็กแต่เป็นชาติเอกราชมีอิสรภาพอย่างเต็มที่

ง. มีความเป็นอยู่อย่างไทย ความเป็นอยู่หมายความว่า การดำรงชีวิตประจำวันของคนไทย เช่น การแต่งกาย การอยู่กิน การสมาคม การรักษารธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เช่น ทำบุญ ตักบาตร ฯ เป็นต้น เราต้องนิยมอย่างคนไทย ไม่นิยมแบบต่างประเทศ

จ. พูดภาษาไทย เราเป็นคนไทย เราต้องพูดภาษาไทยอันเป็นภาษาของตนเอง ไม่ควรไปนิยมภาษาอื่น เวลาพูดสนทนากันต้องพูดด้วยภาษาไทย นอกจากคนที่เราพูดด้วยไม่รู้ภาษา และควรนึกว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่ดีที่สุด

ฉ. เชิดชูวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมหมายถึงระเบียบที่ดำรงอันมีประจำใจของแต่ละคนและแต่ละชาติ ทุกๆ ชาติย่อมมีวัฒนธรรมประจำตัวแตกต่างกันไป วัฒนธรรมที่เป็นของคนไทย เช่น การแต่งกาย การกษัตริย์

กราบไหว้ การลูกให้ทั้งแก่เด็ก ผู้หญิง และคนชรา ในโอกาสที่
โดยสารรถหรือเรือ เป็นต้นเหล่านี้ เราจะต้องรักษาและปฏิบัติไว้เสมอ
เพื่อเป็นการเชิดชูและให้ต่างชาติเห็น ว่าเราคนไทยมี วัฒนธรรม ทดงาม
ประจำชาติ

ข. การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ขนบ-

ธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย หมายถึงแบบแผนที่ดีงาม ซึ่ง
บรรพบุรุษของเราได้ ตั้งขึ้นไว้ และได้ปฏิบัติกันมานาน เพื่อ เชิดชูเกียรติ
ของชาติ เพื่อให้ต่างประเทศรู้ว่า ประเทศเราเป็นประเทศเอกราช
อันแท้จริง คนไทยทุกคนจะต้องช่วยกันรักษาไว้ เพื่อแสดงให้เห็น
ว่าคนไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสามัคคีกัน ขนบธรรมเนียม
ประเพณีอันดีงามของคนไทยนั้นคือ การเคารพ การไหว้ การกราบ
วันขึ้นปีใหม่ วันตรุษสงกรานต์ การไหว้ครู การบวชนาค การทำบุญ
ตักบาตร การเผาศพ ฯลฯ เป็นต้น

๕ บทที่ ๕

หน้าที่ต่อพระมหากษัตริย์

ก. ความสำคัญของพระมหากษัตริย์ คือผู้ที่เป็นหัวหน้าปกครอง

รวมประเทศชาติ แต่ไหนแต่ไรมาประเทศไทยเราไม่เคยขาดพระมหา-
การกษัตริย์ ทุกวันนเราก็มพระมหากษัตริย์ปกครอง ทรงพระนามว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ความสำคัญของพระ
มหากษัตริย์จึงมีดังนี้

๑. ทรงเป็นประมุขของชาติ ให้ ความร่มเย็น เป็นสุข แก่พลเมือง

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของชาติ เป็นผู้ที่ทำให้ชาติเจริญรุ่งเรือง
แม้พระองค์จะอยู่ภายใต้กฎหมายก็ตาม แต่พระองค์ก็มีสิทธิที่จะ
ลงพระนามในกฎหมายนั้นได้ และกฎหมายทุก ๆ ฉบับที่ออกบังคับ
แก่พลเมืองต้องทำในนามพระมหากษัตริย์ทั้งสิ้น ฉะนั้นพระมหา
กษัตริย์จึงมีส่วนให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่พลเมือง

๒. ทรงเป็นที่ยึดเหนี่ยวให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เรา

คนไทยทุกคนมีพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวกัน พวกเราคนไทยทุกคน
ต่างก็มีความรักเคารพในพระองค์ เมื่อพระมหากษัตริย์เป็นสิ่งที่ยึด
เหนี่ยวในความเคารพของคนไทยเช่นนั้น คนไทยทุกคนจึงมีจิตใจตรงกัน
รักใคร่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๓. การจงรักภักดี และการเคารพ สักการะต่อ องค์พระมหากษัตริย์

ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข เราควรแสดงความจงรักภักดี และเคารพสักการะต่อองค์พระ
มหากษัตริย์ตามโอกาสอันควร และด้วยความรู้สึกอันแท้จริง

๑. พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใด

จะละเมิดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และเทิดทูนให้พระมหา
กษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ใครจะละเมิดมิได้
นั้น ก็เพราะว่าพระองค์เป็นผู้ปกครองประเทศให้พลเมืองอยู่เย็นเป็น
สุข จึงเป็นอันว่า พระองค์เป็นผู้มีพระคุณแก่ประชาชนพลเมืองอย่าง

มากมาย จึงเป็นการสมควรที่ประชาชนพลเมืองจะเทิดทูนให้พระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะเป็นทศบาลปกครอง ไม่กล่าวคำหยาบคายหรือกล่าวพองรองพระองค์ ใครจะกระทำให้เช่นนั้นไม่ได้

๒. ประชาชนมีหน้าที่ต้องถวายความจงรักภักดีและเคารพสักการะ

ต่อพระมหากษัตริย์ เมื่อพระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะเป็นทศบาลปกครองผู้ใดจะละเมิดมิได้แล้ว ประชาชนต้องถวายความจงรักภักดีและเคารพต่อพระองค์ดังนี้.-

(๑) ช่วยกันถวายความคุ้มครองป้องกัน เมื่อจะมีภัยอันตรายใด ๆ เกิดขึ้นแก่พระองค์แล้ว ก็ควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ และตัวเราเองก็ไม่ควรทำเช่นนั้น เราควรช่วยกันถวายความคุ้มครองป้องกันจนเต็มความสามารถ แม้จะตายก็ไม่เสียดายชีวิต

(๒) เชิดชูพระเกียรติยศพระเกียรติคุณ เราควรยกย่องเชิดชูพระเกียรติยศและพระเกียรติคุณของพระองค์เท่าที่จะทำได้ เช่น ตีตพระบรมรูปไว้ในที่อันสมควรในบ้านเรือนของเรา เมื่อถึงวันเฉลิมพระชนมพรรษา เราก็ตีตรูปไว้ในที่เปิดเผย ประดับด้วยโคมไฟและธงชาติ มโหรีของบุชอันสวยงาม ซึ่งเป็นการยกย่องว่าพระองค์เป็นผู้ควรเคารพสักการะ

(๓) ไม่ยอมให้ใครลบหลู่ดูหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เมื่อพระองค์เป็นทศบาลปกครองเช่นนั้นแล้ว เราก็ไม่ควรยอมให้ใครลบหลู่ดูหมิ่นหรือเหยียดหยามพระองค์ได้ เช่น พูดจาคำหยาบคาย หรือทำลายพระบรมรูป อันเป็นการกระทำที่หยาบคาย เราต้องตักเตือน ถ้าเขาไม่เชื่อฟัง ต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจให้จับกุมต่อไป

๓. ความสำคัญของเพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นเพลงที่แสดงถึงความเคารพสักการะของประชาชนต่อองค์พระมหากษัตริย์และเป็นเพลงพระเกียรติของพระองค์ ฉะนั้นจึงถือว่า เพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นเพลง ที่สำคัญ เพลงหนึ่ง รองจากเพลงชาติลงมา

ก. ความหมายของเนื้อร้องของเพลงสรรเสริญพระบารมี ในเนื้อร้องของเพลงนั้น มีความหมายว่า ประชาชนคนไทยทุกคนมีความจงรักภักดี และความเคารพต่อองค์พระมหากษัตริย์ ในการที่พระองค์ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ปวงชนชาวไทย เพราะฉะนั้นจึงถวายพระพรขอให้พระองค์มีความสำเร็จตามพระราชประสงค์ทุกประการ เนื้อร้องของเพลงนี้มีดังนี้.-

ข้าพระพุทธเจ้า	เอมโนและศิระกราน
นบพระภูมิบาล	บุญญติเรก
เอกบรมจักรินทร์	พระสยามินทร์
พระยศยิ่งยง	เย็นศิระเพราะพระบริบาล
ผลพระคุณรักษา	ปวงประชาเป็นสุขสานต์
ขอบันดาล ธประสงค์ใด	จงสถิตย์ดำรง
หวั่นรวรหฤทัย	ดุจถวายชัย ชโย ฯ

ข. การร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เราต้องร้องด้วยความเคารพ คอขณะร้องเราต้องยืนตรง สบนิ่ง ตั้งใจร้อง อย่าร้องเล่น หรือร้องด้วยความไม่ตั้งใจ ซึ่งเป็นการแสดงว่าเราไม่เคารพต่อพระองค์ท่าน

ค. การเคารพเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อได้ยืนเพลงสรรเสริญ

พระบรมฯ ซึ่งบรรเลงในราชการกิต ในโรงมหรสพกิต ในงานสโมสร
ใด ๆ กิต หรือซงนกเรียนรื่องเวลาสวตมนต์ให้พระเสด็จแล้วกิต
เราต้องแสดงความเคารพ โดยการยืนตรง ถ้าแต่งเครื่องแบบ เช่น
ทหาร ตำรวจ ลูกเสือ หรือข้าราชการ ต้องใช้วิธีวันทยาหัตถ์

บทที่ ๖

หน้าที่ต่อรัฐธรรมนูญ

ก. ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ คือกฎหมายว่าด้วย
ระเบียบการปกครอง อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

๑. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมายรัฐธรรมนูญ คือ
กฎหมายที่ว่าด้วยระเบียบการจัดการปกครอง และวิธีดำเนินการจัดการ
ปกครองประเทศ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้มีสิทธิเสรีภาพและ
ความเสมอภาคโดยทั่วกันสมบูรณ์

๒. รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครอง และความเป็นธรรมแก่ประชาชน
รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครอง และความเป็นธรรมแก่ประชาชนทั่วไป
ไม่ว่าจะเกิดในตระกูลใดหรือศาสนาใด แบ่งเป็นข้อย่อยๆ ได้ดังนี้.-

(๑) รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน ประชาชนทุกคน
ย่อมมีสิทธิที่จะทำอะไรได้อย่างเต็มที่ และทำได้ตามความพอใจ ใน
เมื่อการกระทำนั้นไม่เป็นการผิดต่อกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงามของ

บ้านเมือง แต่ถ้การกระทำนั้นเป็นการนำมาซึ่งความเสียหายแล้ว รัฐธรรมนูญนั้นก็ไมให้ความคุ้มครอง เพราะถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองและสิทธิแก่คนเช่นนั้น เรียกว่า เสรีภาพของประชาชน

(๒) รัฐธรรมนูญให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน ความเป็นธรรม คือ ความไม่ลำเอียง ไม่มากไม่น้อยกว่ากัน ซึ่งเรียกว่าความเสมอภาคนั่นเอง ไม่ให้บุคคลผู้มีอำนาจใช้อำนาจทางกฎหมายประทุษร้ายเบียดเบียนต่อผู้น้อยหรือผู้ที่อ่อนแอ

ข. ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

๑. การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีอำนาจสูงสุดย่อมมาจากปวงชนชาวไทย การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น ย่อมมีกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุด วางระเบียบในการปกครองประเทศไว้ อำนาจสูงสุดในการปกครองนี้ เรียกว่า อำนาจอธิปไตย เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน แบ่งออกเป็น ๓ อย่าง คือ.-

(๑) อำนาจอธิปไตย คืออำนาจที่จะออกกฎหมายมาใช้บังคับแก่ประชาชนพลเมือง อำนาจนี้ตกอยู่แก่สภาผู้แทนราษฎร

(๒) อำนาจบริหาร คืออำนาจในการบริหารกิจการของประเทศ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ อำนาจนี้ตกอยู่แก่คณะรัฐมนตรี

(๓) อำนาจตุลาการ คืออำนาจในการตัดสินพิพากษาข้อพิพาทต่าง ๆ และสั่งให้ลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมาย อำนาจนี้ตกอยู่แก่ศาล

๒. ราษฎรทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ เนื่องจากว่า

อำนาจอธิปไตย ในการปกครองประเทศนั้นมาจากปวงชนชาวไทยทุกคนหาใช่บุคคลหนึ่ง บุคคลใดไม่ ดังนั้นประชาชนทุกคนจึงมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจในการปกครองประเทศด้วยเหมือนกัน โดยใช้ทางสภาผู้แทนราษฎร

๓. เหตุผลที่ต้องมีการเลือกตั้ง ถึงแม้ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนก็ตาม แต่ว่าประชาชนชาวไทยก็หาได้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงไม่ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า

ก. ประชาชนมีจำนวนมาก ซึ่งขณะนั้นก็มีประมาณ ๒๔ ล้านคน ทุกคนต่างก็ประกอบภาระเลี้ยงชีพของตนทั้งสิ้น ถ้าจะให้มาจัดการปกครองประเทศกันทุกคนแล้วก็จะเกิดการปั่นป่วน และก็จะละทิ้งการทำมาหากิน

ข. สถานที่ไม่เพียงพอ ในการที่จะบรรจุคนมากมายเช่นนั้น ถึงแม้จะมีสถานที่บรรจุได้ก็ตาม ก็ไม่สามารถจะปรึกษาคถาตกลงกันได้

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ เพื่อความสะดวกในการบริหารประเทศจึงให้ราษฎรเลือกตั้งผู้แทนขึ้นมาใช้อำนาจบริหารปกครองประเทศ ซึ่งเรียกว่า ผู้แทนราษฎร

๔. การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้นถือเอาเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ ราษฎรในจังหวัดหนึ่งๆ จะเลือกผู้แทนของตนได้กี่คนนั้น ถ้อยกฎหมายกำหนดไว้ จังหวัดที่มีพลเมืองไม่เกิน ๑๕๐,๐๐๐ คน (หนึ่งแสนห้าหมื่นคน) เลือกผู้แทนได้ ๑ คน และเลือกผู้แทนได้ ๑ คน ต่อพลเมืองทุก ๑๕๐,๐๐๐ คน ถ้ามีเศษถึง ๗๕,๐๐๐ คน (เจ็ดหมื่นห้าพันคน) เลือกเพิ่มได้อีก ๑ คน เป็นเช่นนั้นเสมอไป แต่

จังหวัดหนึ่ง ๆ จะต้องมียุแทน ๑ คนเป็นอย่างน้อย ถึงแม้จะมีพลเมืองไม่ถึง ๑๕๐,๐๐๐ คนก็ตาม

๕. ผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง เรียกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง คือผู้ที่คะแนนมากที่สุดในเขตที่ตนสมัครรับเลือกตั้ง แต่ถ้าวัดใดมีผู้แทนราษฎรได้ ๑ คน ถ้าผู้สมัครเพียงคนเดียว ผู้สมัครนั้นย่อมได้เป็นผู้แทนราษฎรโดยไม่ต้องลงคะแนน ถ้าวัดใดมีผู้แทนราษฎรได้มากกว่า ๑ คน ก็ถือว่าผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ ได้เป็นผู้แทนราษฎรตามจำนวนของผู้แทนราษฎรซึ่งมีในจังหวัดนั้น ผู้ที่ได้เป็นผู้แทนราษฎรนั้น เรียกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเรียกโดยย่อว่า ส.ส. เพราะเป็นผู้แทนของราษฎรทุกจังหวัดทั่วประเทศมารวมกันขึ้น เป็นสภาผู้แทนราษฎร ณ นครหลวงของประเทศ

๖. บุคคลที่สมควรได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน สภา

ผู้แทนราษฎรนั้นต้องมีอายุคราวละ ๕ ปี เมื่อครบกำหนดแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็พ้นจากหน้าที่และตำแหน่ง มีการเลือกตั้งคนใหม่ อีก บุคคลที่สมควรจะเลือกตั้งขึ้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนนั้น ควรจะพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) เป็นบุคคลที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญในกิจการต่าง ๆ

(๒) เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อได้เป็นสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎรแล้ว จะไม่คิดโกงโกงรัฐบาลและประชาชน

(๓) เป็นบุคคลที่มีสติสัมปชัญญะครบบริบูรณ์ คือ เป็นคนที่มี

สติไม่พินเพื่อน หรือบ้า ๆ บอ ๆ

(๔) เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี มีความรักชาติไทย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นบุคคลที่เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยจริง ๆ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนนั้น อย่าเลือกโดยเห็นแก่หน้า หรือเลื่องอาหารการกินแก่เรา หรือให้ค่าจ้างรางวัล ให้นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมคือประเทศชาติเป็นใหญ่

๓. วิธีการเลือกตั้ง การเลือกตั้งนอกจากจะถือเอาเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์แล้ว ในเขตจังหวัดหนึ่ง ๆ ยังแบ่งเป็นหน่วยลงคะแนนหลายหน่วย หน่วยหนึ่ง ๆ ก็มิตำทำการเลือกตั้งแห่งหนึ่ง ตามปกติตำบลหนึ่งก็เป็นหน่วยลงคะแนนหน่วยหนึ่ง เมื่อถึงวันกำหนดที่มาการเลือกตั้ง ซึ่งเริ่มแต่เวลา ๗.๐๐ น. (๑ โมงเช้า) จนถึง ๑๗.๐๐ น. (๕ โมงเย็น) ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่เป็นคนไทยทั้งชายและหญิง คือคนที่มีอายุแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป ไปลงคะแนน ณ ที่หน่วยเลือกตั้งของตนอยู่

๔. การลงคะแนนเลือกตั้ง

ก. สังทกรรมกรจะมอบให้เราเมื่อไปลงคะแนนเลือกตั้ง

(๑) บัตรเครื่องหมายประจำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง บัตรเครื่องหมายเป็นเครื่องหมายแทนตัวของผู้สมัครแต่ละคน ซึ่งทางราชการได้ประกาศให้ทราบไว้ ผู้สมัครคนใดมีเลขเครื่องหมายประจำตัวเลขที่เท่าไร ซึ่งเขียนเป็นตัวเลข และจุดไว้ เช่น เบอร์ ๑ ก็หมายเลข ๑ และจุด ● เป็นเครื่องหมายของนาย ก. และหมายเลข ๒ และจุด ●● เป็นเครื่องหมายของนาย ข. เป็นต้น เครื่องหมายนั้นมากน้อยตามจำนวนของผู้สมัคร

(๒) ของใส่บัตร กรรมการจะมอบให้เราพร้อมกับบัตรเครื่องหมาย แต่มอบให้คนละ ๑ ของเท่านั้น

ข. วิธลงคะแนน เมื่อเราได้รับบัตรเครื่องหมายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และของใส่บัตรจากกรรมการแล้ว เราก็มเข้าไปในห้องซึ่งทางการได้ทำไว้เป็นห้องๆ เราต้องเข้าไปคนเดียว แล้วเราดูบัตรเครื่องหมายประจำตัวของผู้สมัคร เลือกที่เราจะเอาใครบ้าง บุคคลที่เราต้องการนั้นเบอร์ที่เท่าไร แล้วเราก็มองหมายเลขประจำตัวของผู้สมัครที่เราต้องการนั้นไปตกลงในช่องด้านใน การปิดต้องปิดให้เห็นเครื่องหมายได้ชัดเจน แล้วเราก็มัดผนึกให้เรียบร้อย นำเอาไปใส่ลงในหีบที่เจ้าหน้าที่คุมอยู่ การลงคะแนนนั้นลงได้มากน้อยตามจำนวนจังหวัดนั้นต้องการผู้แทน เช่น ถ้าจังหวัดหนึ่งต้องการผู้แทน ๑ คน ถ้าลงคะแนนเกินกว่า ๑ แล้ว เป็นบัตรตาย แต่ถ้าลงน้อยกว่า เช่น ต้องการผู้แทน ๓ คน แต่ลงเสีย ๒ คะแนนเช่นนั้นเป็นอันใช้ได้

๕. ให้ครูประจำชั้นผลการเลือกตั้งในชั้น - โรงเรียน เท่าที่จะทำได้ ถ้านำบัตรเลือกตั้งจริง ๆ มาให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง จะทำให้เด็กเข้าใจดีขึ้น

ค. สิทธิและหน้าที่ในการเลือกตั้ง

สิทธิในการเลือกตั้ง คือการมีส่วนร่วมเสียง หรืออำนาจอันชอบธรรมที่จะไปลงคะแนนเลือกตั้ง หรือไม่ไปลงก็ได้ตามสมัครใจ ส่วนหน้าที่ในการเลือกตั้ง นั้น หมายความว่า เป็นหน้าที่ของผู้นั้นจะไปลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง จะให้คนอื่นไปลงคะแนนเลือกตั้งแทนตนไม่ได้

๑. ชนชาวไทยมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสิทธิของคนไทยทุกคนที่จะ
เลือกตัวบุคคลที่เห็นสมควรซึ่งสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเป็นผู้แทนราษฎร
บริหารประเทศชาติให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง และป้องกันบำบัด
ความเสียหายต่าง ๆ ซึ่งจะเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้วแก่ประเทศชาติ
บ้านเมืองของเรา

๒. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น จะต้องมคคุณสมบัติดังนี้

- (๑) ต้องมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้วในวันแรกแห่งระยะเวลาซึ่ง
กำหนดให้มการเลือกตั้งในพระราชกฤษฎีกา
- (๒) มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย
- (๓) ต้องไม่ไ้พ้นทถูกศาลขังไว้ในวันเลือกตั้ง
- (๔) ต้องเป็นคนทมสติ คอไม่เป็นบ้า หรือมจิตพ่นเพอนไม่สม

ประกอบ

- (๕) ไม่เป็นคนหูหนวก และเป็นใบ้ ซึ่งไม่สามารถอ่านและเขียน
หนังสือ
- (๖) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๗) ไม่อยู่ในระหว่างศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๓. ชนชาวไทยทมสิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นหน้าที่ตอ้งไปทำการเลือก

ตั้งโดยสุจริต การเลือกตั้งนั้นเป็นการแสดงว่า พลเมืองได้มีส่วนร่วม

ในการปกครองประเทศ กฎหมายต่าง ๆ ที่สภาผู้แทนได้จัดทำขึ้นก็เท่า
กับว่าพลเมืองได้มีส่วนร่วมด้วยโดยทางอ้อมเหมือนกัน ฉะนั้น การ

ลงคะแนน^๔เลือก^๕ จะต้องทำไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ^๖ของตน เมื่อจะเลือก^๔ผู้ใด ก็ต้องพิจารณาให้^๖แน่ชัดว่า ผู้^๖นั้นจะหาประโยชน์^๖ให้แก่ประเทศชาติได้จริง ๆ ไม่ควรเลือก^๔ไปโดยเดาสุ่มไป หรือทำไปโดยได้รับสินจ้างตอบแทน ขอให้^๖นึกเสียว่าความรุ่งเรือง^๔ของประเทศในภายหน้า ย่อมอยู่^๖ที่ผู้แทน^๔ราษฎร^๔ที่ดี

๔. ผลเสีย^๖หายในการ^๔ที่ชาวไทยไม่สนใจในการ^๖ที่จะใช้สิทธิ^๖และทำหน้าที่^๖ในการเลือก^๔ ผลเสีย^๖ในการ^๖ที่ประชาชนชาวไทยไม่สนใจและไม่ใช้สิทธิ^๖และทำหน้าที่^๖ในการเลือก^๔ตั้งผู้แทน^๖ราษฎร^๖ มีดังนี้คือ

๑. ผู้แทน^๖ราษฎร^๖ทั้งหลาย ถือว่า^๖เป็นผู้ทำกิจการ^๖ของประเทศในนาม^๖ของประชาชนชาวไทย ถ้าพลเมือง^๖ไม่ไปทำการลงคะแนน^๖เลือก^๕ตั้งแล้ว ผู้แทน^๖ราษฎร^๖เหล่านี้จะไม่ใช้^๖ผู้แทน^๖ราษฎร^๖จริงๆ ของราษฎร^๖ส่วนมาก

๒. เป็นการแสดงว่า ไม่รักชาติ เพราะการไปใช้สิทธิ^๖และทำหน้าที่^๖ลงคะแนน^๖เลือก^๕ตั้งนั้น อาจได้^๖ผู้แทน^๖ที่ไม่ดีก็ได้ แล้วผลเสีย^๖ก็จะเกิดขึ้น^๖แก่ประเทศชาติ

หลักวิชาอ่านเอาเรื่อง

หนังสืออ่านในชั้นประถมปีที่ ๓ ซึ่งเป็นหลักประมวล “หลักวิชาอ่านเอาเรื่อง” นมอัย
๖ เล่มด้วยกัน (ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดแบบเรียนการศึกษา
๒๕๐๐) คือ

๑. หนังสืออ่านภูมิศาสตร์เล่ม ๑
๒. หนังสืออ่านเรื่องแมวสีสวาด
๓. หนังสือชุดธรรมชาติวิทยา เล่ม ๓
๔. หนังสืออนิทานสุภาษิต
๕. หนังสือบทประพันธ์อธิบายสุภาษิต
๖. หนังสือสุขศึกษา ชั้นประถมปีที่ ๓

จากหนังสือ ๖ เล่มนี้รวมเรื่องกันเข้าแล้วทดสอบตามความทรงจำ จากเนื้อเรื่องทั้งหลาย
เพื่อนำมาเป็น “หลักวิชาอ่านเอาเรื่อง” ดังตัวอย่างคำถามต่อไปนี้

๑. จงต่อเติมบทประพันธ์ต่อไปนี้ ตั้งแต่
“ถ้าว่าเพื่อนเตือนให้รู้จักผิด จะเป็นมิตรแท้เทียมเทียมหรือ
หย่อน..... (จนถึง) ย่อมหาได้ง่ายนักเพื่อน
รักกิน

๒. ในหนังสือต่อไปนี้ จากหนังสืออนิทานสุภาษิต นักเรียนจง
อธิบายให้เห็นว่า เรื่องนั้นๆ เป็นคติสอนใจแก่นักเรียนอย่างไร

- ก. โคนันทิวาสล
- ข. เด็กเลี้ยงแกะ
- ค. นาฬิกา

- ง. เค้าแข่งกับกระต่าย
๓. จงขีดเครื่องหมายถูก (✓) ข้างท้ายคำที่ถูก
- ก. โลกหมุนรอบตัวเองเป็นเวลา ๑ ปี ๑ เดือน ๑ วัน
- ข. ตัวไหมให้เส้นไหมไปทอเป็น ผ้าแพร ผ้าบาน ผ้าผาย
- ค. พืชที่มีเมล็ดฝังอยู่ในเนื้อ เช่น หัวผักกาด ส้มโอ
แตงโม
- ง. วิธีย่างจำนวนมากๆ ใช้ ถัดน้ำยา น้ำมันเทียนบ่อ ใช้
แซ่ปัด
๔. ข้อความที่พิมพ์ตัวเอน ถ้าผิดให้แก้ไขให้ถูกต้อง
- ก. นำเมล็ดถั่วความร่อนละลายเป็น “หยดน้ำ”
- ข. ตัวไหมชอบกิน “ไขหูกวาง” เป็นอาหาร
- ค. “ลุงชม” เป็นผู้ตั้งชื่อแมวสีสวาด
- ง. เหตุที่เกิดกลางวันและกลางคืน เพราะโลกหมุนรอบ “ตัว
เอง”
๕. นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง เด็กหญิงสุคนธ์กับพี่สาว เขาสอน
อย่างไร
๖. แม่ลงมีลักษณะอย่างไรบ้าง
๗. ใครเป็นคนให้อูแมวสีสวาดแก่แซมและสารภี และเขาให้
ชื่อนั้นว่าอย่างไร
๘. เครื่องโมเตอร์มีประโยชน์อย่างไร

๑. ใครเป็นคนให้แมวสีสวาดแก่แซมและสารภี และเขาให้ชอ
มันว่าอะไร
๒. แมลงมีลักษณะอย่างไรบ้าง
๓. จงเติมคำว่าสิ่งใดเป็นพืชล้มลุก หรือพืชยืนต้นลงในที่ว่าง
ข้างล่างนี้
ต้นบานไม่รู้รุ่ย ต้นสาระแหน่
ต้นมะม่วง ต้นข้าว
๔. จงเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง
ก. น้าเมอถูกความร้อนกลายเป็น
ข. ต้นโหมชอบกิน เป็นอาหาร
ค. เป็นผู้ตงข้อแมวว่าสีสวาด
ง. เหตุที่เกิดกลางวันและกลางคืน เพราะ
๕. คำพูดต่อไปนี้เป็นคำพูดของใคร พูดกับใคร ให้ประโยชน์
หรือให้โทษแก่ผู้พูดอย่างไร จงอธิบาย
มาเร็ว! ช่วยด้วย ๆ หม่าป้าพากันมาเป็นฝูงจะกินแกะเสียหมด
แล้ว

-
๑. คำสั่ง จงเลือกเอาข้อความข้างล่างนี้มาใส่ใน ช่องว่าง ตั้งแต่
ข้อ ๑-๑๐ ให้ได้ความ
๑. แมลงที่มีประโยชน์แก่เราคือ
๒. ต้นไม้ที่หักกิ่งไปปลูกได้ดี มี
๓. โลกหมุนรอบตัวเองทำให้เกิด

๔. ที่เกิดของแม่นาเรียกว่า
๕. แมลงที่ให้โทษแก่เราคือ
๖. ในเวลาเข้านบในัญญาไปไม้มะมี
๗. โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ทำให้เกิด
๘. ที่สุดของแม่นาที่จดกับทะเลเรียกว่า
๙. ในฤดูหนาวเวลาเช้าในอากาศมี
๑๐. ต้นไม้ที่ตอไขเมื่อดปลุก คือ
 ขบา ผง หมอก กลางวันกลางคืน ปากน้ำ
 แมลงวัน ถั่ว นาค้าง ต้นนา ฤดูต่างๆ
๒. คำสั่ง จงเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้ให้ได้ความ
๑. เด็กชายผดเป็นเด็กทมนัสย์
๒. ของขวัญวันเกิดของแซมและสารภีคือ
๓. แมลงมีชุกชุมในฤดู
๔. ครั้งชอบอยู่ตามต้น
๕. ตัวไหมชอบกินใบ
๖. แหลมทองก้อที่ตงของ
๗. ลูกชม เขียน จด หมายถึง มา ชวน แซ่ม และ สารภี ให้ ไป ตาม
 อากาศที่
๘. ผงเก็บนาหวานจาก.....ไว้กินในฤดู
๙. คนทำสวนของแซมและสารภีชื่อ
๑๐. เมื่อดูกตาลหล่นจากต้น กระต่ายโง่เข้าใจว่า
๓. จงต่อสุภาษิตตงแต่ “เมื่อเราลงนาว่าฟาลมกล่น.....(จนถึง)
แต่นาวาเรายังชนโตกล่นลม”

๔. จงแปลศัพท์ต่อไปนี้ นาวา มารยาท ลำเค็ญ อารณ ชีพ
(ข้อ ๓ กับข้อ ๔ ให้ทำในกระดาน เขียนตอบต่างหาก)

๑. ฝาแฝดชายหญิงมีชื่อว่าอย่างไร มีอัธยาศัยเป็นอย่างไร
๒. ลูกชม เข้ม และสารภี ตั้งชื่อแมวว่าอย่างไรบ้าง
๓. แมลงเป็นสัตว์จำพวกไหน ลำตัวแบ่งออกเป็นกี่ส่วน ได้แก่อะไรบ้าง
๔. ดวงอาทิตย์คืออะไร ดวงอาทิตย์หมุนหรือ โลกหมุน
๕. จงตอบทบทวนข้อต่อไปนี้ ตั้งแต่

..... อันนกกาอาศัยซังปีกหาง

..... (จนถึง)

..... ไม่ม้วยมรณรีรอนลงระหว่างทาง

เหล่านี้เป็นตัวอย่างบางส่วนให้รู้ถึงหลักของการเรียน “อ่านเอาเรื่อง” ว่าควรจะจดจำอะไรไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนของหนังสือ แต่ละเล่มที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น นอกจากนั้นขอให้ดูตัวอย่างในข้อสอบท้ายเล่มนี้ประกอบด้วย

หลักวิชาตัด,เขียน

—๑—

หลักการคัดลายมือ

เขียนลายมือ	มีหลัก	รู้จักนั่ง
ตัวตองตึง	ตรงแนบ	ถูกแบบอย่าง
จับดินสอ	ปากกา	ถูกท่าทาง
ลุ่มควาง	พลงาเพ่ง	แล้วเล็งแล
ค่อยเขียนไป	ให้งาม	ตามล่วนลัด
ช่องไฟจัด	วัดกะ	ระยะแน่
ลระหรือ	เครื่องหมาย	อย่าย้ายแปร
ตั้งใจแน่	มีระเบียบ	เรียบร้อยเอย

จาก

แบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

แบบหัดคัดลายมือ

ศึกษาดีจนป ระจักษ์ใจนักรบราชนั

ศึกษาจ้าวกลั้วจิตย้อมผิวดุสิต

เพราะป ระมาทจิตล้ำพองต้องเลี่ยนคน

ศึกษาจ้าวพาตัวให้จ้าวเจ้า

อริเข้าครองสนองผล

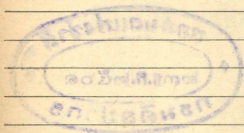
ศึกษาดีย้อมเป็นศรีแก่ชาติตน

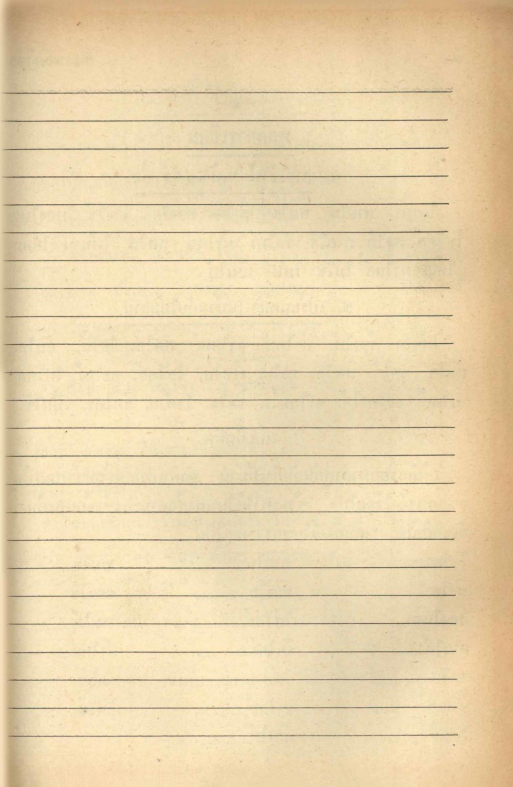
เกิดเป็นคนศึกษาให้ได้ดีเอย



ตัวอย่างการคัดลายมือ

ในวัยเด็กเล็กอยู่จนรู้ว่า
 เรียนวิชาจนต้นจนจบสิ้น
 แล้วเลือกเรียนวิชาแจ้งหาकिन
 ให้ถุกถิ่นถุกเวลาถุกท่าที่
 มือเติบโตต่อเปในจำงหน้า
 ต้องมุ่งหน้าหาकिनตามถิ่นที่
 รุจกทารุจกโง่เก็บให้ดี
 ยามแถมเจ็บใจได้ใจเอ๋ย





-๒-

หลักการเขียน

ก. การใช้ไม้มีว้นมี ๒๐ คำ คือ

โครมา ภายใ สมใจ สิ่งใด ของใ ของไซ หลงไหล
ใส่โคล สะโก ภายใ รักโคร ฟ้าไหม สดใส ให้ทาน ใฝ่น
ผู้ใหญ่ มาไกล ไม่ใช่ ใบไม้ เป็นใบ

ข. เปรียบเทียบไม้มีว้นกับไม้มีลาย

ใของ. ร้องไห้, ฟ้าไหม. ตัวไหม, สดใส. ใส่ไม้, อันใด.
บันใด, จดใต้. ทิศใต้, ตะใบ. เรือใบ, ใส่โคล. ตะโคร, ไปไกล.
มาไกล, จะโครใต้. ตะโครน้ำ, จิตใจ. ใจดำ, รักโคร. เป็นไซ,

แบบฝึกหัด

ให้นักเรียนหาคำคู่กันกับคำไม้มีว้น ดังคำเปรียบเทียบข้างบนเพื่อ
ความทรงจำไว้ต่อไป ซึ่งจะหาได้ในหนังสืออ่านประจำชั้นและอื่นๆ
ที่เจอต่อได้ เต็มลงไว้ในช่องว่างต่อไปนี้

โครมา.....,	ภายใ.....,	สมใจ.....,
สิ่งใด.....,	ของใ.....,	ของไซ.....,
หลงไหล.....,	ใส่โคล.....,	สะโก.....,
ภายใ.....,	รักโคร.....,	ฟ้าไหม.....,
สดใส.....,	ให้ทาน.....,	ใฝ่น.....,
ผู้ใหญ่.....,	มาไกล.....,	ไม่ใช่.....,
ใบไม้.....,	เป็นใบ.....,	

ก. คำที่ใช้ตัวสะกดแทนตัว น

นอกจากคำที่ได้ให้ไว้ในต้นแล้ว ขอให้นักเรียนเติมคำอื่นที่ตัว
สะกดเหมือนกันเติมลงในช่องว่างต่อไป ซึ่งได้จากหนังสืออ่านในชั้น
เรียน หรือสนใจที่เจอที่ไหนก็ได้ ซึ่งพบเห็นมา

ญ. สะกดแทน เช่น คำ เจริญ สรรเสริญ ชำนาญ กล้าหาญ
สำคัญ เชิญ บังเอิญ ขากเชิญ วิญญาณ.....

ณ. สะกดแทน เช่น คำ โบราณ บริเวณ หลักเกณฑ์.....

ว. สะกดแทน เช่น คำ เวน สามเณร เถร ภารโรง.....

ขั้วสาร สงสาร โดยสาร มารดา.....

การงาน ถิ่นธาร.....

ด. สะกดแทน เช่น คำ คนพาล ไพศาล พิบูล ตระกูล รัฐบาล
รักษาด ชั้ววาท สัต กุศล ตำบลด ขอบกล สกุด.....

พ. สะกดแทน เช่น คำ ปลาวาฬ พระกาฬ.....

จ. สะกดแทน เช่น คำ จรรยา บรรทัด สรรเสริญ.....

ฅ. คำที่ใช้ตัวสะกดแทนตัว ด

จ. สะกดแทน เช่นคำ ประคอง สมเด็จ เสร็จ สำเร็จ ตรวจ
ตำรวจ กล่าวเท็จ อำนาจ อัจฉริยะ วิชา พจน์.....

ช. สะกดแทน เช่นคำ รัชกาล ชัชวาล ราชการ เวชภัณฑ์

ฎ. สะกดแทน เช่นคำ กฎหมาย กบฏ มงกุฏ.....

ฏ. สะกดแทน เช่นคำ นาฏศิลป์.....

ฐ. สะกดแทน คำว่า อัฐ รัฐบาล รัฐธรรมนูญ.....

ฑ. สะกดแทน เช่นคำ บัณฑิต.....

ฒ. สะกดแทน เช่นคำ วัฒนา พิพัฒน์.....

ด. สะกดแทน เช่นคำ บุตร มิตร ชั่วดี อาทิตย ช่อสัตย์
สัตว์เลียง รัตนา ประชิต ลิขิต ชาติ สังเกต เกิดเหตุ เจตนา
เมตร บาตร อุดสาหกรรม เขต ภาณิด.....

ด. สะกดแทน เช่นคำ สามารถ.....

ท. สกกดแทน เช่นคำ สนธิ วิวาท เงินบาท มารยาท วิทยา-
ศาสตร์ วิทยุ.....

ธ. สกกดแทน เช่นคำ อธิษาศัย อยุธยา อาวุธ วันพุธ.....

ด. สกกดแทน เช่นคำ ฟังเทศน์ ทิศ พิสง พิศวาท ขศศักดิ์
วาสนา อากาศ ปราศจาก กิเลส เลิศ.....

ช. สกกดแทน เช่นคำ ทาย กระดาษ มนุษย์ ราษฎร เศรษฐี
บาป โทษ เศษ.....

ต. สกกดแทน เช่นคำ รส สมรส ไอรส รสอาหาร อิศราภาพ
โอกาส บัสสาวะ.....

ง. คำที่ใช้สกกดแทน ก

ข. สกกดแทน เช่นคำ ความสุข คิิดเลข ประมุข สาธารณสุข
สุขศึกษา.....

ค. สกกดแทน เช่นคำ โชคลาภ เกิดโรค สามัคคี สมัคร
ภาคเรียน ภาคกลาง พยัคฆ์ บุคคล.....

ฅ. สกกดแทน เช่นคำ เมฆ เทมนิก.....

จ. คำที่ใช้สกกดแทน บ

ป. สกกดแทน เช่นคำ บาบ สัปดาห์ ยุโรป อุปสมบท.....

พ. สะกดแทน เช่นคำ อักษร อพยพ เคระพ เผศพ พักพ
ภาพยนตร์ ภาพถ่าย.....

ภ. สะกดแทน เช่นคำ ปรรภ โภภมาก ลาภหาย.....

ฉ. คำที่ใช้ ทร. แทน ข

ทรัพย์ ทราบ ทรด โทรม ทรง ทรวง.....

ช. คำที่ใช้ อ. นำหน้า ห.

อยู่ อยาก อย่าง อย่า และมคำ อน่ง แทนหนึ่ง

ข้อควรจำ

คำที่ใช้ตัวกล้ำและตัวควบ ควรจะหัดสังเกตและเข้าใจความหมาย
ให้แจ่มแจ้งอย่างแท้จริง เช่นคำ ปกครอง กับ ล้าคลอง, เกรียงไกร
กับ ทางไกล, วงกลม กับ กรมการ ขวนขวาย กับ ขนขวาย ควาย
กับ ไฟ ฯ ล ฯ เหล่านี้เป็นต้น

หลักวิชาแต่งความ



ตามประมวลการสอนชั้นประถมปีที่ ๓ ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้แต่งจากหัวข้อที่กำหนดให้ จากภาพหรือสิ่งของ และจากเรื่องที่ครูอ่านหรือเล่าให้ฟัง เช่น เรื่องนิทาน เรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรื่องเกี่ยวกับชีวิตในครอบครัว เรื่องที่พบเห็นจากการไปเที่ยวไปชมสถานที่ต่าง ๆ หรือที่เกี่ยวกับความเป็นไปในท้องถิ่นนั้น ๆ เรื่องที่ให้แต่งควรเป็นเรื่องง่าย ๆ มีขนาดประมาณ ๑๐-๑๕ บรรทัด หรือประมาณ ๑๒๐-๑๘๐ คำ.... ฯลฯ.... หัดให้นักเรียนสังเกตความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นอยู่เสมอ เช่น สัตว์เลี้ยง ดอกไม้ วันที่มีฝนตกกลางวันฤดูร้อน เวลาเช้าในฤดูหนาว การทดลองเกี่ยวกับวิชาธรรมชาติศึกษา ฯลฯ ในระยะแรกครูต้องช่วยแนะหรือนำให้เห็นสิ่งที่เด่นในเรื่องนั้น ๆ ก่อน เช่น “วันที่มีฝนตก” แนะนำให้นักเรียนสังเกตว่า อากาศเป็นอย่างไร มีลมพายุหรือไม่ ต้นไม้และสัตว์เป็นอย่างไร มีแสงแดดหรือไม่ ฯลฯ แล้วจึงให้นักเรียนเขียน..... หัดให้มีความละเอียดต่อการเขียนบันทึกประจำวัน เช่น เรื่องของชีวิตประจำวัน การนัดหมายเหตุการณ์ที่ควรแก่การจดจำ เป็นต้น และจะให้ความรู้สึกนึกคิดแทรกอยู่ด้วยบ้างก็ได้..... ให้รู้แบบของจดหมาย คำปลุกเขียนจดหมาย วัน เดือน ปี ขึ้นต้นและลงท้าย การลงชื่อผู้เขียน จำหน้าของ..... หัวข้อการเขียนจดหมายมีดังนี้

- ก. ระหว่างครูกับศิษย์
- ข. ระหว่างญาติ
- ค. ระหว่างเพื่อน
- ง. ระหว่างผู้รู้จักเกี่ยวข้องกัน

ในการสอนให้สอนควบกันไปกับวิชาอ่าน เขียนและแต่งความ

๑

เรื่อง มดง่ามกับจกจก

วันหนึ่งในฤดูฝน พระอาทิตย์ส่องแสงแรงกล้า พวกมดง่ามจึงพากันขนเมล็ดข้าวซึ่งหามาได้ในฤดูร้อนออกมาผึ่งแดด ขณะนั้นมดจกจกจอมโง่เซหัวหนึ่งเดินมาพบเข้า จึงตรงเข้าไปหามดง่าม เพื่อขอข้าวกิน มดง่ามไม่พอใจ จึงถามจกจกไปว่า ในฤดูร้อนซึ่งเป็นฤดูที่อุดมสมบูรณ์ด้วยข้าวปลาอาหาร จกจกมันัวไปทำอะไรเสีย จกจกตอบว่า มันัวเพลินร้องเพลงไปเสียจนตลอดฤดู เมื่อถึงฤดูฝนข้าวก็งอกเสียหายหมดแล้ว เลยไม่มีข้าวจะกิน มดง่ามได้ฟังคำตอบของจกจกดังนั้น จึงพูดต่อไปว่า เมื่อในฤดูร้อนท่านมันัวร้องเพลง ในฤดูฝนก็ควรจะเต็นรำทุกวันตลอดไปอีก ไม่ต้องกินอะไรก็ได้

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

ประเทศไทยแบ่งลมฟ้าอากาศออกเป็นฤดูก็ฤดู.....

๒

เรื่อง เทพารักษ์กับคนตดพน

ชาวป่าคนหนึ่ง ไปตัดไม้อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ขณะที่กำลังตัดอยู่นั้น ขวานของเขาได้ตกลงไปในน้ำ จะลงมเอาก็ไม่ได้ เขาจึงนั่งร้องไห้อยู่ เทพารักษ์มีความสงสาร จึงช่วยงมเอาขวานมาให้ครั้งแรก งมเอาขวานทองมาให้ ชาวป่าก็บอกว่า ไม่ใช่ ครั้งที่สองงมเอาขวานเงินมาให้ ชาวป่าก็บอกว่า ไม่ใช่ ครั้งที่สามเทพารักษ์งมเอาขวานเหล็กของชาวป่ามาให้ ชาวป่าคนนั้นดีใจมากยกมือไหว้ แล้วขอรับ

ชาวป่าอีกคนหนึ่ง เมื่อได้ทราบเรื่องนั้นเข้า ก็คิดออกจะได้ขวน
ทองขวนเงิน จึงเข้าไปตัดไม้ในป่าริมฝั่งแม่น้ำ แล้วทิ้งขวนลง
ในน้ำ นั่งรอให้อยู่คนเดียว เทพารักษ์จึงช่วยมเอาขวนมาให้ พอ
มเอาขวนทองขึ้นมา ชาวป่าคนนั้นดีใจรับเอาว่า เป็นขวนของตน
เทพารักษ์จึงกล่าวว่า “เมื่อเจ้าไม่ขอสัจขสุจริตเช่นนั้น ก็อย่าเอา
ขวนทองขวนเงินไปเลย” ว่าแล้วก็หายตัวไป

ชาวปากคนที่สองไม่ได้ชวนมาเพราะเป็นคน.....

37

เรื่อง ตะปุกเกือกม้า

ในวันหนึ่ง พ่อค้าคนหนึ่งได้นำสินค้าไปขายในเมืองแห่งหนึ่ง เมื่อ
ได้ขายสินค้าหมดแล้ว เขาได้ขี่ม้ากลับเพื่อกลับบ้านก่อนค่ำ ขณะ
ที่เดินทางกลับนั้น เขาได้แวะพักในที่แห่งหนึ่ง เจ้าของที่พักเห็น
ตะปูเกือกม้าหลุดไปตัวหนึ่ง จึงบอกให้พ่อค้าทำเสียให้ แต่พ่อค้า
ไม่เอาใจใส่ เมื่อควมมาถึงไป เกือกม้านั้นก็เพยอเข้าทุกที่ๆ ในที่สุด
ม้าก็ล้มลงขาหัก เจ้าของกระเด็นตกจากหลังมาเจ็บตัว จึงรู้สึกตัวได้
ว่า ที่เราเจ็บตัวและเสียมาที่รถของเราไปในครั้งนี้ ก็เป็นเพราะตนไม่

เอาใจใส่ตามที่เจ้าของที่พักได้บอกเรา
ถกวณ

และเราไม่เป็นคนละเอียด

เวลากลับพ่อค้าได้.....

เมื่อตะปูเกือกมาหลุดและเพชรมากเป็นเหตุให้.....

พ่อค้ารู้สึกตัวว่าทเจ็บตัวและเสียมาทรกไปเพราะ.....

-๔-

เรื่อง อิงอ่างกับวัว

วันหนึ่ง แม่้องอ่างออกไปหากิน ปล่อยให้ลูกๆ อยู่ทครอก พอดี
มีวัวตัวหนึ่งเดินไปเหยียบลูกอึ่งอ่างตายเกือบหมด เหลืออยู่ตัวเดียว
เมื่อแม่้องอ่างกลับมา ลูกอึ่งอ่างตัวนั้นจึงเล่าให้แม่ฟังว่า “แม่จ้
เมื่อสักครูนมสัตว์ตัวหนึ่งใหญ่โตมาก มาเหยียบลูกของแม่ตายหมด
เหลือแต่ฉันตัวเดียว” แม่้องอ่างจึงถามว่า สัตว์อะไรจึงใหญ่โตนัก
แล้วก็พองตัวขึ้นจึงถามลูกว่า “ใหญ่เท่าไหน?” ลูกตอบว่า
“ใหญ่กว่านั้นอีก” แม่้องอ่างก็พองตัวขึ้นแล้วถามว่า “ใหญ่เท่า
ไหน” ลูกตอบว่า “ยังใหญ่ไม่เท่าครึ่งมันเลย” แม่้องอ่างได้ฟังดัง
นั้นก็โกรธ และได้พองตัวขึ้นทีละน้อยๆ จนเกินขนาด ท้องก็แตก
ตายอยู่กับที่

เวลาแม่้องอ่างไปหากินมี.....มาเหยียบลูกอึ่งอ่าง

ลูกอึ่งอ่างเหลือตายอยู่.....ตัว

เมื่อแม่้องอ่างพองตัวเกินขนาด.....

-๕-

เรื่อง นกกระเจาบ

นกกระเจาบ เป็นนกชนิดหนึ่งในจำนวนนกทั้งหลาย เป็นนกชนิดเล็ก แข็งแรง และว่องไวดี ชอบอยู่เป็นฝูงๆ เวลาบินไปหากินในเวลาเช้า หรือบินเข้านอนในเวลาเย็นก็ไปกันเป็นฝูงๆ ฝูงหนึ่งๆ จะมีอยู่หลายสิบตัว อาหารที่กินก็คือ ข้าว ดอกหญ้า และเมล็ดพืชต่างๆ นกชนิดนี้มักจะตามทุ่งนาทั่วๆ ไป เวลาเย็นๆ ถ้าเราอยู่ตามทุ่งนาเราจะเห็นนกบินกันเป็นฝูงๆ อยู่บนท้องฟ้าน่าดูมาก ถึงแม้ว่านกกระเจาบจะกินข้าว ดอกหญ้า หรือเมล็ดพืช แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีผู้คนหรือชาวสวนชาวไร่ได้รับโทษจากนกเหล่านี้เลย ประโยชน์ที่ได้จากนกกระเจาบก็คือ ใช้เป็นอาหารได้ และจับมาเลี้ยงไว้ดูเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน

นกกระเจาบมีนิสัย.....

อาหารของนกกระเจาบ.....

ประโยชน์ที่ได้จากนกกระเจาบ.....

-๖-

เรื่อง กีฬาที่ฉันชอบ

กีฬา คือการเล่นเพื่อให้เกิดความสนุก เป็นการบำรุงร่างกายให้แข็งแรง ว่องไว กีฬามีอยู่หลายชนิด มีทั้งกีฬาในร่มและกีฬากลางแจ้ง กีฬาในร่ม เช่น หมากรุก บิงปอง เสือกินวัว ทายภาพ เป็น

ตน ก็พากลางแจ่งกม ตะกร้อ วังผลัด วังเปรี๊ว ลิงซิงหลัก ฟุตบอล ฯลฯ เป็นต้น ก็พาเหล่านั้ ที่โรงเรียนของเราเกมแทบทุกอย่าง ก็พาที่ฉนชอบ ก็คือตะกร้อ ที่ฉนชอบก็เพราะเห็นว่าการเล่นตะกร้อได้ออกกำลังกายทุกส่วนสัด และเป็นกีฬาที่ไทยเรานิยมเล่นกันมาแต่เดิม ประกอบด้วยตะกร้อก็เก็นสิ่งที่ทำชนในเมืองไทยเรา ไม่ได้ช้อจากต่างประเทศ และอุปกรณ์การเล่นก็ไม่มีมากเพียงแต่มีสนามเล็ก ๆ และมีเพื่อนเล่น ๔-๕ คนเท่านั้นก็เล่นได้

กีฬาในร่ม คือ.....

กีฬากลางแจ้ง คือ.....

เหตุที่ชอบการเล่นตะกร้อเพราะ.....

-๗-

เรื่อง ฉันทน์ว่า

ฉันทน์หนึ่ง หลังจากที่ได้รับประทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว ฉันทน์ก็นั่งคุยกับน้อง ๆ และฟังคุณแม่เล่านิทานให้ฟังแล้ว ฉันทน์ก็หลับไป ฉันทน์นอนหลับดีมาก ฉันทน์ว่า มียักษ์ตัวหนึ่ง ตัวใหญ่มาก หน้าตาน่ากลัว แยกเขี้ยวและร้องคำรามวังมาหาฉันทน์ เพื่อจะจับกินเป็นอาหาร ฉันทน์ได้วิ่งหนีเพื่อเอาตัวรอด ยักษ์ตัวนั้นโกรธมาก จึงตามฉันทน์ไปหวังจะจับฉันทน์กินเป็นอาหารให้ได้ ขณะที่ยักษ์ไล่ฉันทน์จนจะทันอยู่นั้น ฉันทน์ตกใจกลัวมาก จึงได้ร้องขอความช่วยเหลือจากคนอื่นว่า ช่วยด้วย ๆ พ่อคุณแม่จึงนั่งเล่านิทานให้น้อง ๆ ฟังอยู่นั้นได้วิ่งมาปลอบถามฉันทน์ว่า เป็นอะไรลูก ฉันทน์เล่าความฝันให้คุณแม่ฟัง คุณ

แม่บอกว่าไม่เป็นไรหรอกลูก ที่ฝนรายเช่นนี้เป็นเพราะฉันกินอาหาร
อืดใหม่ ๆ อาหารยังไม่ย่อยดีพอจึงเกิดอาการวิปริตขึ้นเท่านั้นเอง ลูก
นอนต่อไปเถิด

ยักษมีลักษณะ.....

การทฝนรายเป็นเพราะ.....

—๘—

เรื่อง ฉันทำให้คุณแม่พ่อคุณแม่เป็นสุข

ตามธรรมดาพ่อแม่ทุกคนไม่อยากจะให้ลูกเป็นคนเกเร หรือประ-
พฤกตินในทางที่ไม่ดี ตรงกันข้าม พ่อแม่อยากให้ลูกทุกคนเป็นคนดี
มีความประพฤติเรียบร้อย มีวิชาความรู้เป็นที่ไว้วางใจได้ เพื่อจะได้เป็น
ผู้ปกครองหรือช่วยสมทบต่อไป เมื่อลูกประพฤติดีและมีความรู้
เป็นที่ไว้วางใจได้เช่นนี้ พ่อแม่ก็มีความสุขยินดี มีความสุขกายสบาย
ใจ ถ้าลูกประพฤติคนไม่ดีดังที่กล่าวข้างต้นนั้น พ่อแม่ก็มีความสุข
เป็นทุกข์อยู่ทุกคืนวัน

ด้วยเหตุนั้นฉันจึงประพฤติแต่ในทางที่ดี ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้มี
วิชาความรู้ เป็นที่ไว้วางใจของพ่อแม่ เพื่อจะได้ปกครองสมทบต่อไป
และระลึกถึงบุญคุณของท่านอยู่เสมอ เพื่อคุณแม่พ่อคุณแม่จะได้เป็นสุข

ถ้าลูกประพฤติคนเป็นคนเกเรไม่มีวิชาความรู้ พ่อแม่.....

ถ้าลูกประพฤติคนในดีมีความรู้ พ่อแม่.....

พ่อแม่มีความตั้งใจอยากจะให้ลูกทุกคน.....

-๙-

เรื่อง แม่เบ็ดกับแม่ไก่อัยกัน

เช้าวันหนึ่ง แม่เบ็ดกับแม่ไก่อสองตัวต่างก็ออกไปหากิน พอได้ไปพบกันเขาในที่แห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นลานบ้านของคนเลี้ยง แม่เบ็ดกับแม่ไก่อจึงได้เกิดสนทนากันขึ้น

ไก่ สวัสดีจะ แม่เบ็ด เขากล่าวทักทายขึ้น
เบ็ด จะสวัสดี แม่ไก่ วันนเรามาพบกันได้นะจะ
ไก่ จะ, เพราะเราทั้งสองมีรูปร่างเหมือนกัน หนกันไม่พ่น
เบ็ด เหมือนกันก็จริง แต่ฉันมีตัวยาวกว่าตัวท่าน
ไก่ ฉันมีขนเหมือนท่าน แต่ฉันว่ายน้ำไม่ได้
เบ็ด มีขนเหมือนกัน แต่ฉันฉันไม่เปียกน้ำ จงว่ายน้ำได้
ไก่ ขนของท่านทำไมไม่เปียกน้ำเล่า? ก็ขนเหมือนกันนี่
เบ็ด เพราะขนของฉันเป็นมัน สามารถลอยในน้ำได้
ไก่ ขาของฉันยาว และฉันมีอยู่ ๔ นิ้ว
เบ็ด ขาของฉันสั้น ดันตกกันเป็นพืด ไข่พ่นน้ำว่ายไป
ไก่ ดันของฉันใช้ช่วยหาอาหารกินได้ และใช้เป็นอาวุธด้วย
เบ็ด ดันของฉันใช้ว่ายน้ำไปหากินได้ ใช้เดินก็ดี
ไก่ ฉันมีปากแหลม ใช้จิกอาหารกินได้ เป็นอาวุธที่ดี
เบ็ด ฉันมีปากแบน ใช้ใช้รื้ออาหารกิน
ไก่ ฉันไข่ให้คนกินได้ บางคนเขาขายด้วยราคาแพง
เบ็ด ฉันก็ไข่ให้คนกินได้เหมือนกัน และไข่ได้มากกว่าด้วย
ไก่ }
เบ็ด } เราทั้งสองมีประโยชน์แก่คนทั้งหลายมาก

เราเลี้ยงเบ็ดเลี้ยงไก่ไว้.....

—๑๐—

เรื่อง ประกาศชมเชยนักเรียนช่วยเหลือผู้อื่น

ประกาศ

เรื่อง ชมเชยนักเรียนช่วยเหลือผู้อื่น

เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๐๑ เวลาประมาณ ๘.๐๐ น. เด็กชาย
ปราโมทย์ รักไทย ได้ช่วยนางบัวศรี ชาวพุทธ ซึ่งเป็นหญิงชรา
ในการข้ามถนนราชดำเนินกลาง ตอนใกล้ถนนสาทรใต้ประชาธิปไตย
ซึ่งมีขบวนพาหนะมาก ให้ข้ามถนนได้และปราศจากอันตราย

ทางโรงเรียนได้สอบสวนดูแล้ว ได้ความจริงว่า ถ้าหากเด็กชาย
ปราโมทย์ รักไทย ไม่ได้ช่วยเหลือแล้ว นางบัวศรี ชาวพุทธ ซึ่ง
เป็นคนชรา อาจจะได้รับอันตรายในการข้ามถนนจากขบวนพาหนะ
ก็ได้

การกระทำของเด็กชาย ปราโมทย์ รักไทยนี้ เป็นการกระทำที่
อันตราย จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติชอบด้วยหน้าที่พลเมืองดี เป็นตัว
อย่างอันดีงาม ดังนั้น ทางโรงเรียนจึงขอประกาศชมเชย เด็กชาย
ปราโมทย์ รักไทย ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๐๑

นาย.....

ครูใหญ่

โรงเรียน.....

๑๑

เรื่อง ข้าราชการรับแจ้งของโรงเรียน

งานรับแจ้งของโรงเรียน เป็นงานที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครู
และนักเรียนได้เป็นอย่างดี โรงเรียนต่าง ๆ มักจัดให้มงานรับแจ้ง
ในวันก่อนเปิดภาคเรียนรายปี

ในการจัดงานรับแจ้งโรงเรียนของเรา เมื่อปลายปีการศึกษาที่แล้ว
ก่อนถึงวันงาน ๑ วัน ครูและนักเรียนได้ช่วยกันตกแต่งสถานที่ และ
ประดับประดาด้วยธงทิวต่างๆอย่างสวยงาม ในวันงานนั้น ทางโรง
เรียนได้เชิญผู้ปกครองนักเรียน ให้มาร่วมในงานด้วยโดยพร้อมเพรียง
กัน โดยมีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้า เมื่อเสร็จการทำบุญแล้ว
มีการรับประทานอาหารร่วมกัน ระหว่างครู ผู้ปกครองนักเรียนและนัก
เรียน ชมการเล่นละคร แข่งขันกีฬาของนักเรียนเสร็จแล้ว ครู
ใหญ่เชิญผู้ปกครองนักเรียน แจกรางวัลแก่นักเรียนผู้ชนะการแข่งขัน
และนักเรียนผู้เรียนดี นับเป็นวันที่สนุกสนานรื่นเริงของนักเรียนได้
วันหนึ่ง

โรงเรียนต่าง ๆ มักจัดให้มงานรับแจ้งในวัน
งานรับแจ้งของโรงเรียน เป็นงานที่
ในวันงานนั้นมีการแจกรางวัลแก่นักเรียนผู้

๑๒

เรื่อง ดวงจันทร์

ดวงจันทร์ เรามองเห็นในเวลากลางคืน ข้างบนของทุก ๆ เดือน
ตอนต้น ๆ เดือนในราว ๔-๕ ค่ำ เราจะเห็นดวงจันทร์ไม่เต็มดวง

เห็นเป็นส่วนโค้ง แต่ตอนจะขึ้นเดือน เราจะมองไม่เห็นเลย เรา
จะมองเห็นดวงจันทร์เต็มดวง ในวันขึ้น ๑๔-๑๕ ค่ำของทุกๆ เดือน ใน
ดวงจันทร์นั้นเราจะมองเห็นเป็นรูปไก่แจ้ บางทีก็จะเป็นรูปกระ-
ต่าย แต่บางทีเราก็จะมองเห็นเป็นรูปคนกำลังซ่อมข้าว แต่ความ
จริงไม่ใช่ตามที่เรามองเห็นเลย หากแต่ว่า ดวงจันทร์เต็มไปด้วยภูเขา
และโหลหินมากมาย

ดวงจันทร์ให้แสงสว่างแก่โลกในเวลากลางคืน ในตอนต้นเดือน
หรือกลางเดือน เราจะมองเห็นดวงจันทร์ส่องแสงมายังโลก ให้โลก
ได้รับแสงสว่าง ไม่มืด แต่เป็นแสงสว่างอ่อนๆ และเย็น ไม่ร้อน
เหมือนเวลากลางวัน กลางคืนเวลาพระจันทร์เต็มดวงเราชอบเล่นกันใน
สนามหญ้า ทำให้เรารู้สึกดีใจสดชื่นดีกว่าเวลาเดือนมืด

เรามองเห็นดวงจันทร์ในเวลา.....

ตอนปลายเดือนเราจะไม่เห็น.....

เรามองเห็นดวงจันทร์เต็มดวงในวันขึ้น.....

ดวงจันทร์ให้แสงสว่างในเวลา.....

๑๓

เรื่อง ไทยช่วยไทย

ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งในโลก ประเทศไทยเป็นของ
คนไทย เป็นประเทศเอกราช ไม่ได้เป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น
การที่ประเทศไทยเป็นเอกราชอยู่ได้ทุกวันนี้ ก็เพราะคนไทย มีความรัก
ใคร่ สามัคคีกัน ช่วยกันป้องกันประเทศเหมือนชาติอนามาช่วย

กันบำรุงประเทศชาติโดยการประกอบอาชีพในทางสุจริต และช่วยกันเสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล ช่วยกันรักษาทรัพย์สมบัติของชาติ ถ้าไม่เช่นนั้นแล้ว ประเทศไทยของเราจะไม่ใช่เป็นเอกราชอยู่ได้จนทุกวันนี้ และเพื่อให้ชาติไทยของเราเป็นเอกราชอยู่ตลอดไป เราคนไทยทุกคนต้องมีความสามัคคีกัน กิจกรรมใด ๆ เราต้องคว้าน้ำทำ อย่าให้ตกไปอยู่ในมือต่างด้าว สิ่งใดที่เราทำอยู่เราก็ต้องช่วยกันทำต่อไป ถ้าทำคนเดียวไม่ได้ เราต้องช่วยกันทำ อย่าหวังให้แต่ต่างชาติมาทำ เพราะต่างชาติเขาก็หวังเอาเป็นประโยชน์ของเขา ฉะนั้น คนไทยเราต้องช่วยกันทำ สิ่งที่ทำได้แล้วเราคนไทยต้องช่วยกันขอ ช่วยกันใช้ จึงจะได้ชื่อว่า ไทยช่วยไทย แล้วประเทศไทยก็จะเจริญ

ประเทศไทยเป็นประเทศ.....

ประเทศไทยเป็นเอกราชอยู่ได้เพราะ.....

ประเทศไทยจะเจริญได้เพราะ.....

๑๔

เรื่อง คนไม่รู้หนังสือ

คนที่ไม่รู้หนังสือ โบราณท่านเปรียบไว้ว่าเหมือนคนตาบอด มองดูอะไรไม่รู้ไม่เห็น เป็นคนว่ามองดูยาที่อยู่ในขวดซึ่งเขามีสลากบดบอกลีว้อยู่ข้างขวดแล้ว คนไม่รู้หนังสือก็ไม่รู้ว่ายาขวดนั้นมขอว่าอะไร ใช้สำหรับแก้หรือรักษาโรคอะไร และวิธีใช้เขากำหนดไว้อย่างไรบ้างก็ไม่อาจรู้ได้

ในปัจจุบัน ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าในทางการศึกษามากขึ้น คนที่

ไม่รู้หนังสืออาจเกิดอันตรายในบางสิ่งบางประการ ในการเข้าทำงาน หรือทำมาหากินที่มักจะต้องบังคับไว้ให้เฉพาะคนที่รู้หนังสือเท่านั้น คนที่ไม่รู้หนังสือ ถึงแม้ว่าจะมีความสามารถมากสักเท่าใด ก็ย่อมถูกรอนสิทธิของตนที่ควรจะได้ควรจะมีไปเสียโดยไม่มีปัญหา

ส่วนคนที่รู้หนังสือ รู้ความสามารถทั้งการอ่านออกเขียนได้ และรู้มากยิ่งขึ้นไปจนกระทั่งได้เป็นครูสอนให้ผู้อื่นรู้ตามได้อีก นับว่าเป็นคนประเสริฐ แม้ตนเองจะตายจากโลกไปแล้ว ความดีก็ยังมียกระดับโลกอยู่ต่อไปชั่วกาลนาน

คนไม่รู้หนังสือเรียกว่าเป็นคน มีโทษแก่ตนในทาง

๑๕

เรื่อง วันเข้าพรรษา

วันเข้าพรรษา เป็นวันสำคัญในทางพุทธศาสนา วันเข้าพรรษานี้ คอวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นเวลา ๓ เดือน ในระหว่างนี้พระสงฆ์จะต้องไม่ไปค้างแรมที่นอกเขตวัดของตนจนกว่าจะพ้น ๓ เดือนแล้ว วันเข้าพรรษานี้พระพุทธรูปเจ้าทรงบัญญัติไว้ให้ภิกษุสงฆ์ปฏิบัติตาม เพราะในระหว่างนี้การไปมาลำบาก เพราะเป็นฤดูฝน เป็นเวลาที่ชาวนากำลังทำนา ถ้าภิกษุสงฆ์ไปมาในระหว่างนี้จะทำให้ต้นข้าวในนาเสียหายได้ พระพุทธรูปเจ้าจึงทรงห้ามไว้ไม่ให้ไปค้างแรมที่นอกเขตวัด ๓ เดือน ซึ่งเรียกว่าวันเข้าพรรษา ใน

วันแรกของวันเข้าพรรษานี้ พวกเรานิยมพากันไปทำบุญกันทั่ว
 การถวายผ้า อาหาร แก่ภิกษุสงฆ์ เพื่อให้ท่านไม่กังวลในเรื่องเหล่านี้
 จะได้ตั้งใจศึกษาพระธรรมวินัยสืบพระพุทธศาสนาต่อไป เพื่อจะ
 ได้สอนให้เราประพฤติดีประพฤติชอบ

วันเข้าพรรษา คือวัน.....

ในระหว่างเข้าพรรษานักภิกษุสงฆ์จะต้อง.....

ในวันเข้าพรรษาเรานิยมไปทำบุญที่.....

๑๖

เรื่อง ความสุขในฤดูฝน

พอถึงฤดูฝน ฝนจะตกลงมาทั้งแผ่นดิน ทำให้บรรยากาศที่
 แห้งแล้งกลายเป็นสภาพกลับเป็นสดชื่นชุ่มฉ่ำ พืชพันธุ์ที่เคยแห้งผากแตก
 กระจาย กลับกลายเป็นช่อและผลิบานไปด้วยนา บรรดาพฤกษา
 ชาติน้อยใหญ่ตลอดจนพืชพันธุ์ธัญญาหารนานาชนิด ต่างก็มีชีวิตจิตใจ
 สดชื่นขึ้นด้วยการผลิดอกออกใบเขียวขจี แลดูกระชุ่มกระชวย
 สดสวยอย่างมีความสุข

สัตว์น้ำทั้งหลาย ได้แก่ปลา ปู กุ้ง หอย ต่างก็พลอยพากันดีใจ
 ที่ได้รับน้ำฝนซึ่งตกลงมาเพิ่มพูนอาณาจักรชีวิตของเขาให้กว้างขวางยิ่ง
 ขึ้น น้ำในห้วย หนอง คลอง บึง ลำธาร แคว แม่น้ำ ตลอด
 จนในทะเล และมหาสมุทรได้เพิ่มปริมาณมากขึ้น

มวลแมลงทั้งหลาย ต่างก็พากันส่งเสียงร้อง ก้องไพเราะระงมไปทั่ว
 ตลอดทั้งป่าเขาลำเนาธารประสานกันอย่างไพเราะเพราะพริ้ง

พวกเราได้รับน้ำฝนที่ชุ่มเย็น ได้แลเห็นต้นไม้ผลิดอกออกใบเขียว
ชุ่มทั่วไป ได้ยินเสียงเรไรหรือร้อง ท้องทุ่งนาที่แห้งแล้งแตกกระเทาะ
กลายสภาพเป็นเขียวไปด้วยใบข้าว พาให้พวกเราเริ่มความสุขและสด
ชื่น สัมกับคำปราชญ์โบราณกล่าวไว้ว่า “ชีวิตคือความฝัน สิ่งสำคัญ
คือเงินตรา ขอดปรารถนาคือความสุข”

แมลงทั้งหลายที่เราแลเห็นในฤดูฝนนี้
สิ่งมีชีวิตทั้งหลายได้รับความสุขในฤดูฝนเพราะได้รับ
สิ่งที่ต้องการสมประสงค์

อธิบาย

เรื่องนี้ค่อนข้างยากและยาวเกินความสามารถของนักเรียนไปหน่อย ขอให้ครูผู้สอนคัด
ตอนย่อให้เข้าใจความสำคัญในการสอน ให้เหมาะสมแก่วัยของนักเรียนแต่ละโรงเรียนไปด้วย

๑๗

เรื่อง มะม่วง

มะม่วง เป็นไม้ผลชนิดหนึ่งซึ่งเป็นพืชชนิดยืนต้น มีลำต้นสูง
ใหญ่มีใบมากกิ่งก้านสาขาแผ่ไพศาล ไม่แผ่ต้นไม้ใหญ่ๆ ทั้งหลาย
ต้นที่ใหญ่ที่สุดวัดโดยรอบได้ตั้งวาสองวาก็มี สูงเต็มที่ประมาณ ๒๐-๓๐
เมตร

มะม่วงเป็นพันธุ์ไม้ยืนต้นที่สืบพันธุ์โดยการใช้เมล็ดเพาะ เมื่อ
เกิดเป็นลำต้นสูงประมาณ ๑ ศอกแล้วจึงนำไปปลูก โดยการขุดหลุม
ใหญ่ๆ ปลูกไว้นานประมาณ ๓-๔ ปี ก็จะมีช่อและออกผล
ผลมะม่วงออกปีละครั้ง ต้นออกดอกออกช่อในปลายฤดูหนาว

และข้างเข้าต้นฤดูฝน และจะแก่เต็มทึ่มสุกในราวฤดูร้อน

มะม่วงมีหลายชนิด เช่นมะม่วงอกร่อง มะม่วงทองคำ มะม่วง
พิมเสน มะม่วงทอง มะม่วงหัวช้าง มะม่วงกะร่อน มะม่วงมัน
มะม่วงป่า ฯ ล ฯ

เมื่อผลยังดิบอยู่เปลือกมีสีเขียว เนื้อสีขาวและมีรสเปรี้ยว ครั้น
สุกดีแล้วจะมีเปลือกเป็นสีเหลือง เนื้อเหลือง และเหลว เมื่อ ถูก บบ
แรง ๆ หรือกระทบของแข็ง แต่มะม่วงสุกมีรสหวานอร่อยดีมาก

เนื้อผลมะม่วงดิบใช้ทำ.....รับประทาน เนื้อผลมะม่วง
สุกนอกจากรับประทานเป็นของหวานแล้วยังใช้ทำ.....
ไว้รับประทานนาน ๆ ได้อีก

๑๘

เรื่อง เพลงเกี้ยวข้าว

เมื่อรวงข้าวสุกแล้ว จะมัสเหลืองอร่ามทั่วไปทุ่งท้องนา ชาว
นาจะเริ่มลงมือเก็บเกี่ยวรวงข้าวออกจากต้น เพื่อจะนำไปนวดเอาแต่
เมล็ดไปเก็บไว้ในยุ้งฉางต่อไป

ในการเก็บเกี่ยวข้าวนี้ ชาวนามักมาร่วมมือร่วมแรงกันเก็บเกี่ยว
อย่างมีความสามัคคีขมขมน นึกกันลงมือเก็บเกี่ยวทะเลาะเจ้าของ และ
ร้องเพลงกันอย่างสนุกสนานเบิกบานใจ ในเนื้อเพลงบางตอนมีใจ
ความว่า

(ชาย) “เกี้ยวเถิดนะแม่เกี้ยว” (หญิง) “เกี้ยวเถิดนะพ่อเกี้ยว”
พร้อมกัน “อย่ามัวแต่เหลียวเดียวเคียวจะบาดมือเอ๋ย.....

ในการร้องเพลงเกี้ยวขว้น มักจะร้องกันเป็นพวก ๆ หมู่คราวละ
หลาย ๆ คน หรือร้องคนเดียวแล้วมีลูกคู่รับกันเป็นจำนวนมาก นับ
ว่าเป็นการทำงานที่สนุกสนานมาก

เพลงเกี้ยวขว้นท่นจำมาได้มีเนื้อดังนี้

๑๙

เรื่อง การบวชนาค

การบวชนาค คือการบวชกุลบุตรผู้เป็นชาย เป็นพระภิกษุเมื่อมี
อายุได้ ๒๐ ปีบริบูรณ์ การบวชนเป็นประเพณีของคนไทยเราผู้นับถือ
พระพุทธศาสนา เมื่อไครมีลูกชายอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว จะต้อง
ส่งให้ไปบวชเป็นพระในวัดใดวัดหนึ่ง เพื่อศึกษาเล่าเรียนพระธรรม
วินัยของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติตาม เพื่อให้เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย
ก่อนที่จะบวชนั้น ผู้จะบวชจะต้องไปท่องและฝึกหัดกล่าวคำ
ขอบรรพชาอุปสมบทกับพระอยู่หัววัด เมื่อเห็นว่าท่องจำได้และกล่าวได้
ถูกต้องแล้ว ก็โกนผมโกนหนวดเตรียมตัวบวชเป็นพระภิกษุได้ ใน
ระหว่างที่ท่องและฝึกหัดกล่าวคำขอบรรพชาอุปสมบทจนถึงโกนผมโกน
หนวดอยู่นั้น เราเรียกบุคคลผู้นั้นว่าเป็น “นาค” คือผู้ที่อุปสมบท
เป็นพระภิกษุ ฉะนั้นการบวชนจึงเรียกกันว่า “บวชนาค” นาคที่
ได้รับการบวชจากภิกษุสงฆ์ทั้งหลายแล้ว ก็เป็นพระภิกษุอยู่ในวัด
ต่อไป

การบวชนาค คือ

ผู้ที่จะบวชเป็นพระภิกษุเราเรียกว่า

(เรื่องที่ ๑-๑๕ เป็นเรื่องบังคับไว้ในประมวลการสอน แต่เรื่องที่ ๒๐ เป็นต้นไปเป็นเรื่องตามความมุ่งหมายและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้ว ครูจะเลือกสอนได้ตามสมควร)

๒๐

เรื่อง สัตว์เลี้ยง

สัตว์เลี้ยง คือสัตว์ที่เรานำมาเลี้ยงไว้ เพื่อใช้งาน หรือเพื่อเป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงมีอยู่หลายชนิดต่าง ๆ กันไป เช่น สัตว์เลี้ยง เพื่อใช้งาน มี ช้าง ม้า วัว ควาย ส่วนสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร ก็มี หมู เป็ด ไก่ ในจำนวนสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งานตามทกล่ามาคอ ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นสัตว์ที่มีร่างกายใหญ่โต แข็งแรง ใช้งานหนัก ๆ ได้ เช่น ช้าง ใช้งัดและลากของ ม้า ใช้งานเป็นพาหนะในเวลาคาดินทาง วัวใช้เทียมเกวียนบรรทุกสิ่งของและใช้ไถนา ควายก็ใช้เช่นเดียวกันกับวัว แต่ก็มีสัตว์เลี้ยงอีกที่เรานิยมเลี้ยงกันตามบ้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเฝ้าบ้านรักษาทรัพย์สินของไม่ให้ถูกขโมย และป้องกันสัตว์บางชนิดจะทำลายสิ่งของในบ้าน สัตว์เลี้ยงที่วานักคือ สุนัขและแมว สุนัขและแมวเป็นสัตว์ที่รักเจ้าของมาก สุนัขมันจะเฝ้าบ้านไม่ให้ลวงล่าเข้ามา ถ้าใครเข้ามามันก็จะกัดหรือเห่าบอกให้เจ้าของรู้ทันที สุนัขนั้นคนที่อยู่ตามป่า หรือพวกชาวไร่ มักจะเลี้ยงไว้ไล่เนื้อได้ออกด้วย ส่วนแมวมันจะกัดหน้ที่มำทำลายสิ่งของในบ้าน และนำเชื้อโรคมาสู่มนุษย์ เราจะเห็นได้ว่า ถ้าบ้านไหนมีแมวบ้านนั้นจะไม่มหนูเลย

สัตว์เลียงคอ.....

สัตว์เลียงไช้งาน ได้แก่.....

สัตว์เลียงไว้เป็นอาหารได้แก่.....

๒๑

เรื่อง ดอกไม้

ดอกไม้ เป็นดอกของพชชนิดที่มผล เมล็ดและหัว พชทุกชนิด
เมื่อแก่และอาหารเพียงพอแล้ว ก่อนที่จะมีผล จะต้องมดอกเสียก่อน
ดอกไม้ในพชชนิดที่สวยงามและไม่สวยงาม พชชนิดที่กลั่นหอม
และไม่หอม ดอกไม้ที่สวยงามและกลั่นหอมเช่น กุหลาบ จำปี
บานชื่น ทานตะวัน เป็นต้น ดอกไม้ในพชหลายกลีบ ภายในดอก
จะมีเกสร เกสรในพชชนิดที่เกสรตัวผู้และตัวเมีย แตกต่างดอกกันชนิด
เดียว เมื่อเกสรทั้งสองชนิดผสมกันแล้วจะสืบพันธุ์ กันเป็นผลต่อไป
ภายในดอกนอกจากจะมีเกสรอยู่แล้ว ยังมีน้ำหวานอยู่ภายในอีก น้ำ
หวานนี้ตัวผึ้งมาดูดเอาไปเป็นอาหารอยู่เสมอ ประโยชน์ของดอกไม้
ก็คือ เราใช้ประดับแจกันตั้งโต๊ะสวยงาม ทำให้จิตใจเราสดชื่น
นอกจากนี้แล้วก็นำไปบูชาพระอันเป็นที่เคารพสักการะของเรา

ดอกไม้ คือ.....

ดอกไม้ที่สวยงามและกลั่นหอมเช่น.....

ประโยชน์ของดอกไม้.....

-๒๒-

เรื่อง วันที่มีฝนตก

ในฤดูฝน เราจะเห็นฝนตกอยู่เสมอ บางครั้งก็ตกทุกวันติด ๆ กัน หรือบางทีก็ ๗-๘ วันตกครั้ง วันที่มีฝนตก เราจะสังเกตเห็นได้ว่า ก่อนฝนตกอากาศร้อนอบอ้าว มีเมฆหนาอยู่ข้างบน ต่อมาจะมีลมพัด บางทีก็พัดแรง ซึ่งเราเรียกกันว่าพายุ หลังจากนั้นเราก็จะเห็นเมฆลอยต่ำลง ๆ ทุกที มีฟ้าแลบ และฟ้าร้อง หลังจากนั้นก็มีฝนตกลงมา ในระหว่างที่ฝนตกอยู่นั้นคนและสัตว์ก็จะหลบเข้าที่ของของตน เพื่อหลบฝน เมื่อฝนตกพอสมควรและหยุดแล้ว เราก็จะพอเห็นพื้นดินที่เคยแห้งกลับชุ่มชื้น บางแห่งก็มีน้ำขัง จิตใจเราก็น่าชื่น เพราะอากาศชุ่มชื้น สัตว์ต่าง ๆ เช่น นก เป็ด ไก่ ก็ออกหากินต่อไป โดยเฉพาะนก เมื่อฝนหยุดตกแล้ว จะร้องส่งเสียงเรียกหากินเป็นทำนองให้รู้ว่าออกหากินได้แล้ว ฟังดูน่าสนุกสนานมาก

ก่อนฝนตกอากาศ..... และมี.....

ก่อนฝนตกเมฆลอยอยู่.....

ฟ้าร้อง และฟ้าแลบ เกิดขึ้นก่อน.....

๒๓

เรื่อง กลางวันในฤดูร้อน

ฤดูร้อน เป็นฤดูที่แห้งแล้งไม่มีฝนตกเช่นเดียวกับฤดูหนาว แต่ไม่มีดวงอาทิตย์จะเดินตรงไม่เฉียงเหมือนกับฤดูหนาว ตอนเที่ยงวันดวงอาทิตย์จะอยู่ตรงศีรษะของเราพอดี ตอนเช้าเราจะเห็นดวงอาทิตย์ขึ้น

ทางทิศตะวันออกตรง และเวลาเย็นเราจะเห็นตกลทางทิศตะวันตกตรง
เช่นเดียวกัน พนดินทั่วๆ ไปแห้งแล้ง แหล่งน้ำบางแห่งน้ำก็แห้ง
กลางวันในฤดูร้อน อากาศจะร้อนมาก ทงนกเพราะพนที่ทั่วไปแห้ง
แล้ง ใอน้ำในอากาศมันน้อย เวลากลางวันของฤดูร้อนนี้ เรามักจะไป
ตากอากาศในที่ไม้อัดไปด้วยผู้คน เช่นตามร่มไม้ชายทุ่ง บางที่เรา
ก็ไปตากอากาศที่ชายทะเล เช่น บางปู บางแสน และหัวหิน เพราะ
ว่าที่นั่นเป็นทมอากาศดี มลมพัดจากทะเลเข้าสู่ฝั่งอยู่ตลอดวัน ทำให้
เราเย็นสบาย นอกจากนั้น กลางวันในฤดูร้อน การแต่งตัวของเรา
เราก็ใช้เสื้อผาบางๆ เป็นเสื้อแขนสั้นกันเป็นส่วนมาก ทงนกเป็น
เพราะเหตุว่า เสื้อผาบางๆ ไม่ทำให้เราร้อน ช่วยทำให้เราเย็นสบาย

กลางวันในฤดูร้อนอากาศ.....

ฤดูร้อน พนดิน.....

กลางวันในฤดูร้อนดวงอาทิตย์จะอยู่.....ที่ชายทะเลเดิม



๒๔

เรื่อง ตอนเช้าในฤดูหนาว

ฤดูหนาว เป็นฤดูทมอากาศเย็นจัด และมีลมพัดมาจากทางทิศ
ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนเช้าของฤดูหนาว และตอนนอนสายกว่า
ทุกๆ ฤดู เวลาเช้าของฤดูหนาวนั้นจะมีสิ่งต่างๆ ที่เราจะเห็น ซึ่งจะ
ไม่มีในฤดูอื่น ๆ เลย สิ่งทว่านกกอก หมอก นาคาง บางแห่งถาม
อากาศหนาวจัดก็จะมหิมะด้วย สิ่งทว่านจะมีแต่ในฤดูหนาวเท่านั้น

หมอก เวลาเช้าของฤดูหนาวเราจะเห็นอยู่ทั่วไป เป็นม่านสีขาว คล้ายๆ กับควันไฟ น้ำค้าง ในเวลาเช้าของฤดูหนาวเราก็จะเห็น เป็นหยดน้ำอยู่ทั่วไป จับอยู่ตาม ใบไม้ ใบหญ้า และตามหลังคาบ้าน ทุ่งด้วยสังกะสี เหตุที่สิ่งเหล่านี้มีเฉพาะฤดูหนาวก็เพราะว่า ฤดูหนาว อากาศหนาวเย็น ไอน้ำที่ลอยอยู่ในอากาศ เมื่อได้รับความเย็นก็หยุดตัว เป็นละอองน้ำลอยอยู่ในอากาศทั่วๆ ไปซึ่งเราเรียกว่าหมอก นอกจากจะเป็นละอองน้ำลอยอยู่ในอากาศแล้ว ยังกลายเป็นหยดน้ำเล็กๆ จับอยู่ตามใบหญ้า ใบไม้ ซึ่งเราเรียกว่า น้ำค้าง อีกด้วย เวลาเช้าในฤดูหนาว นอกจากเราจะเห็นสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว เราจะเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนั้นเวลาเช้าในฤดูหนาว เราจะห่มผ้าและใส่เสื้อผ้าหนาๆ กันทุกคน เพื่อทำความอบอุ่นให้แก่ร่างกาย

เวลาเช้าในฤดูหนาวจะมี.....

ฤดูหนาวดวงอาทิตย์จะขึ้นทาง.....

ฤดูหนาวเราใช้เสื้อผ้า.....

๒๕

เรื่อง ชีวิตประจำวัน

ชีวิตประจำวันของเรา ในวันหนึ่งๆ นั้น เริ่มการกระทำอยู่หลายอย่างตั้งแต่ตื่นนอนขึ้นมา จนถึงเวลานอน เราตื่นนอนขึ้นมา เราก็เก็บที่นอนผ้าห่มให้เรียบร้อย จากนั้นเราก็แปรงฟัน อาบน้ำฟอกสบู่ให้สะอาด เสร็จแล้วเราก็ปิดกวาดเช็ดถูบ้าน ไปจ่ายกับข้าวที่ตลาดมาให้พ่อแม่และพี่ๆ เป็นคนทำ แล้วเราก็ได้รับประทานอาหารเข้า

ร่วมกับพ่อแม่และพี่ ๆ น้อง ๆ ของเรา เมื่อเรารับประทานอาหารเสร็จแล้ว เราก็เตรียมตัวมาโรงเรียน เพื่อจะเรียนหนังสือกับครูร่วมกับเพื่อน ๆ นักเรียนของเรา เมื่อเรามาดังโรงเรียนแล้วได้เล่นกับเพื่อน ๆ นักเรียนด้วยกันอย่างสนุกสนาน เมื่อถึงเวลาเรียนเราก็ตงใจเรียนฟังครูอธิบาย บางวันครูก็ให้การบ้านไปทำที่บ้าน เมื่อกลับบ้านเราก็ตงใจทำให้เสร็จ เพื่อจะได้ส่งครูในวันรุ่งขึ้น นอกจากเราจะทำการบ้านของเราในเวลาเย็นแล้ว เราก็ช่วยผู้ปกครองในการทำงานต่าง ๆ ซึ่งพอจะช่วยให้ เราตั้งใจทำงานเช่นนี้ทุก ๆ วัน ครูและผู้ปกครองรักเรามาก

เราदनอนขนามา สดแรกที่เราตองทำก็คือ.....

เมื่อเรารับประทานอาหารเขาเสร็จแล้ว เรา.....

ครู, ผู้ปกครองพ่อแม่รักเรา เพราะ.....

๒๖

เรื่อง การนัดหมาย

เราทุกคนต่างก็มีเพื่อนและผู้ที่เราเคารพนับถือด้วยกันทุกคน นอกจากนั้นเรายังมีการติดต่อไปมาหาสู่กับเพื่อนฝูง และผู้ที่เราเคารพนับถือหรือการไปหาความสนุกรนเรื่งกับเพื่อนฝูงตามโรงหนัง โรงละคร เมื่อมีการไปกับคนอื่น เราจะต้องนัดตกลงกันเสียก่อนว่าจะไปที่ไหนวันไหน การนัดตกลงกันเช่นนี้ เราเรียกว่าการนัดหมาย การนัดหมายเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์มาก เป็นสิ่งที่ใช้กันทั่วไป ทุกสิ่งทุกอย่างจะทำให้สำเร็จไปได้ นอกจากจะมีความสามัคคีกันแล้ว การนัดหมายประกอบด้วย การนัดพบ เป็นต้นเหตุให้เกิดความสามัคคี ถ้า

ไม่มีการนัดหมายแล้วความสามัคคีก็เกิดขึ้นยาก ทำอะไรก็ไม่พร้อมกัน
 เรามาโรงเรียนได้พร้อมกันเช่นนี้ก็เพราะมีการนัดหมาย คือทางโรงเรียน
 นัดหมายให้นักเรียนมาโรงเรียนเวลาเช้าทุกวัน ถ้าไม่มีการนัดหมาย
 แล้วเราก็มารโรงเรียนพร้อมกันและเรียนพร้อมกันไม่ได้ ดังนั้นจึงขอให้
 เห็นประโยชน์ของการนัดหมายได้ว่าเป็นการนำมาซึ่งความสามัคคี
 นำมาซึ่งความสำเร็จต่าง ๆ ที่จะกระทำ

การนัดหมายคือ.....

การนัดหมายเป็นต้นเหตุให้เกิด.....

เรามาโรงเรียนในตอนเช้าทุกวันก็เพราะ.....

ประโยชน์ของการนัดหมาย.....

๒๗

เรื่อง เหตุการณ์ที่ควรแก่การจดจำ

ในวันหนึ่ง ๆ ย่อมมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นแก่เราอยู่เสมอ เหตุ
 การณ์บางอย่างก็เป็นเหตุการณ์ที่ใหญ่โต บางอย่างก็เล็ก ๆ น้อย ๆ
 ที่ควรแก่การจดจำและไม่ควรจดจำ ครึ่งหนึ่ง ข้าพเจ้ากลับจากการซื้อ
 ของ ขณะเดินมาตามถนน ห่อสังข์ของเล็ก ๆ ที่ข้าพเจ้าถือมาได้หลุด
 มอลงโดยที่ข้าพเจ้าไม่ระเผลอ ข้าพเจ้าก็เดินต่อไป พอดีมีคนคนหนึ่ง
 วิ่งมาชนข้างหลังข้าพเจ้า พร้อมกับยื่นห่อสังข์ของเล็ก ๆ นั้นให้แก่ข้าพ
 เจ้าและบอกว่า ข้าพเจ้าได้ทำของตกไว้จึงรีบเอามาส่งให้ ข้าพเจ้าก็
 กล่าวขอบใจเด็กคนนั้นแล้วก็รีบเอาสังข์ของ ก่อนเด็กคนนั้นจะจาก
 ข้าพเจ้าไป ข้าพเจ้าได้ให้รางวัลแก่เด็กคนนั้น เพราะเห็นว่าเขาเป็น
 คนที่ซื่อสัตย์ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ ถ้าไม่มีเด็กคนนั้นเอามาส่งให้

แล้ว ห่อของเล็กๆ ของข้าพเจ้าห่อนั้นอาจจะหายไปได้ เหตุการณ์
 ครั้งนี้ทำให้ข้าพเจ้าจดจำไว้โดยอยู่เสมอ

เมื่อส่งของข้าพเจ้าตกจากมือไป.....

เมื่อเด็กนำของมาส่งให้ข้าพเจ้าๆ ได้ให้..... แก่เด็ก

ข้าพเจ้าได้ให้รางวัลแก่เด็ก เพราะเห็นว่า.....

๒๘

เรื่อง สวนสัตว์ดุสิต

สวนสัตว์ดุสิต เดิมชื่อว่า “เขาดินวนา” ตั้งอยู่ทางฝั่งขวาของ
 ถนนพระราม ๕ ตอนหน้าพระบรมมหาราชวังสวนจิตรลัดดาระโหลาน
 คนละฟากถนน ทางทิศตะวันตกของสวนสัตว์ดุสิต เป็นที่ตั้งของพระ
 ที่นั่งอนันตสมาคม หรือสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน ทางทิศใต้ของ
 สวนสัตว์ดุสิต คือสภาวัดนครธรรมแห่งชาติ หรือกระทรวงวัฒนธรรม

สวนสัตว์ดุสิตในปัจจุบัน รัฐบาลได้จัดตั้งเป็นองค์การขึ้นเรียกว่า
 “องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย” กิจการภายในสวนสัตว์นั้น
 การเลี้ยงสัตว์นานาชนิดทั่วโลก เพื่อให้ประชาชนได้เข้าไปชมเพื่อ
 ศึกษาหาความรู้ และพักผ่อนหย่อนใจหาความสุขสำราญกันตาม
 อริยาสัย

สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ภายในสวนสัตว์ดุสิต เวลานี้ก็คือน้ำพอกสัตว์บก
 กึ่งครึ่งเต่าสัตว์ที่ใหญ่ที่สุดคือช้างลงไปจนกระทั่ง ม้า วัว ควาย ยีราฟ
 แรด หมู เสือ หมี งู นก ถึง ๗ ล ๗ สัตว์น้ำก็มี ปลา จระเข้
 เต่า ตะพาบน้ำ ๗ ล ๗ นอกจากนั้นยังมีพันธุ์ธัญญาหารนานาชนิด
 หมดดอกสัวยางมต่าง ๆ กันมาก

เราจะเข้าไปชมเพื่อศึกษาได้ทุกวัน เวลาเปิดทำการขององค์การ ฯ
 โดยเสียค่าผ่านประตูในอัตราผู้ใหญ่คนละ..... เด็กคนละ.....
 โดยไม่ต้องเสียค่าผ่านประตูต้องไปโดย การนำพาของ.....
ซึ่งได้..... ประโยชน์ที่ได้รับ
 จากการไปชมเพื่อศึกษาสวนสัตว์ดุสิต คือ.....

หลักวิชาเลขคณิต

—๑—

จำนวนเลขหลัก

ล้าน	แสน	หมื่น	พัน	ร้อย	สิบ	หน่วย	อ่านว่า
						9	เก้า
					8	0	แปดสิบ
				7	0	0	เจ็ดร้อย
			6	0	0	0	หกพัน
		5	0	0	0	0	ห้าหมื่น
	4	0	0	0	0	0	สี่แสน
3	0	0	0	0	0	0	สามล้าน

—อ่านว่า—

สามล้าน สี่แสน ห้าหมื่น หกพัน เจ็ดร้อย แปดสิบเก้า

การเขียนเป็นจำนวนเลข

3,456,789

อธิบาย การเขียนเลขจำนวนมากกว่า 3 หลักขึ้นไป หรือตั้งแต่

หลักพันขึ้นไปตั้งไข่เครื่องหมาย “จุดภาค” (,) ทุกตำแหน่งไป เช่น

1,000 อ่านว่า หนึ่งพัน

5,000 ,, ห้าพัน

6,400	,,	หกพันสี่ร้อย
1,003,000	,,	หนึ่งล้านสามพัน
4,000,000	,,	สี่ล้าน
34,000,000	,,	สามสิบล้าน

ฯลฯ

-๒-

สูตรคูณ

-2-			-3-			-4-		
1	๑ เป็น	2	1	๑ เป็น	3	1	๑ เป็น	4
2	,,	4	2	,,	6	2	,,	8
3	,,	6	3	,,	9	3	,,	12
4	,,	8	4	,,	12	4	,,	16
5	,,	10	5	,,	15	5	,,	20
6	,,	12	6	,,	18	6	,,	24
7	,,	14	7	,,	21	7	,,	28
8	,,	16	8	,,	24	8	,,	32
9	,,	18	9	,,	27	9	,,	36
10	,,	20	10	,,	30	10	,,	40
11	,,	22	11	,,	33	11	,,	44
12	,,	24	12	,,	36	12	,,	48

-5-		
1	๕ เป็น	5
2	,,	10
3	,,	15
4	,,	20
5	,,	25
6	,,	30
7	,,	35
8	,,	40
9	,,	45
10	,,	50
11	,,	55
12	,,	60

-6-		
1	๕ เป็น	6
2	,,	12
3	,,	18
4	,,	24
5	,,	30
6	,,	36
7	,,	42
8	,,	48
9	,,	54
10	,,	60
11	,,	66
12	,,	72

-7-		
1	๕ เป็น	7
2	,,	14
3	,,	21
4	,,	28
5	,,	35
6	,,	42
7	,,	49
8	,,	56
9	,,	63
10	,,	70
11	,,	77
12	,,	84

-8-		
1	๕ เป็น	8
2	,,	16
3	,,	24
4	,,	32
5	,,	40
6	,,	48
7	,,	56
8	,,	64
9	,,	72
10	,,	80
11	,,	88
12	,,	96

-9-		
1	๕ เป็น	9
2	,,	18
3	,,	27
4	,,	36
5	,,	45
6	,,	54
7	,,	63
8	,,	72
9	,,	81
10	,,	90
11	,,	99
12	,,	108

-10-		
1	๕ เป็น	10
2	,,	20
3	,,	30
4	,,	40
5	,,	50
6	,,	60
7	,,	70
8	,,	80
9	,,	90
10	,,	100
11	,,	110
12	,,	120

-11-		
1	๔ เป็น	11
2	,,	22
3	,,	33
4	,,	44
5	,,	55
6	,,	66
7	,,	77
8	,,	88
9	,,	99
10	,,	110
11	,,	121
12	,,	132

-17-		
1	๔ เป็น	17
2	,,	34
3	,,	51
4	,,	68
5	,,	85
6	,,	102
7	,,	119
8	,,	136
9	,,	153
10	,,	170
11	,,	187
12	,,	204

-12-		
1	๔ เป็น	12
2	,,	24
3	,,	36
4	,,	48
5	,,	60
6	,,	72
7	,,	84
8	,,	96
9	,,	108
10	,,	120
11	,,	132
12	,,	144

-19-		
1	๔ เป็น	19
2	,,	38
3	,,	57
4	,,	76
5	,,	95
6	,,	114
7	,,	133
8	,,	152
9	,,	171
10	,,	190
11	,,	209
12	,,	228

-13-		
1	๔ เป็น	13
2	,,	26
3	,,	39
4	,,	52
5	,,	65
6	,,	78
7	,,	91
8	,,	104
9	,,	117
10	,,	130
11	,,	143
12	,,	156

-23-		
1	๔ เป็น	23
2	,,	46
3	,,	69
4	,,	92
5	,,	115
6	,,	138
7	,,	161
8	,,	184
9	,,	207
10	,,	230
11	,,	263
12	,,	286

-๓-

การคูณเลขตั้งแต่สองหลัก

ตัวอย่างที่ 1

$$45 \times 14 = ?$$

วิธีทำ

45

$\times 14$

180

45

630

ตอบ 630

อธิบาย เอา 4 คูณ 5 ได้ 20 ใส่ 0 ทศไว้ 2 เอา 4 คูณ 4 ได้ 16
รวมกับ 2 ทศไว้ 2 เป็น 18 ผลคูณของ 45×4 ได้ผลลัพธ์ 180 เอา
1 คูณ 45 โดยคูณทีละตัว 1 คูณ 5 ได้ 5 ใส่ไว้ตรงกับตัวคูณในหลัก
สิบ เอา 1 คูณ 4 ได้ 4 ใส่ไว้หลักร้อย รวมผลคูณทั้งสองครั้งตาม
หลักให้ตรงกัน

ตัวอย่างที่ 2

$$605 \times 49 = ?$$

วิธีทำ

605

$\times 49$

5445

1620

21,645

ตอบ 21,645

ตัวอย่างที่ 3

วิธีทำ

$$439 \times 80 = ?$$

$$439$$

$$\times 80$$

$$35,120$$

$$\text{ตอบ } 35,120$$

อธิบาย การคูณด้วยศูนย์ไม่เกิดผลลัพธ์อะไรขึ้น จึงตั้งไว้นอก
หลักเลขตัวตั้ง แล้วชักลงมาก่อน จึงคูณตัวตั้งค่าต่อไป

-๔-

เลขตัวหารสองหลัก-หารยาว

ตัวอย่างที่ 1

วิธีทำ

$$2550 \div 17 = ?$$

$$150$$

$$17 \overline{) 2550}$$

$$17$$

$$85$$

$$85$$

$$\text{ตอบ } 150$$

อธิบาย เอา 17 หาร 2 ไม่ได้จึงเลื่อนไปหาร 25 ได้ 1 กองเหลือ
เศษออก 8 ซัก 5 ลงมาเป็น 85 เอา 17 หารได้ 5 พอดี เหลือออก 0
ซักขึ้นไปรวมกับผลลัพธ์ข้างบน

ตัวอย่างที่ 2

วิธีทำ

$$745 \div 30 = ?$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ 30 \overline{) 745} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline \end{array}$$

$$14$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline \end{array}$$

ตอบ 24 เศษ 25

ตัวอย่างที่ 3

วิธีทำ

$$2500 \div 50 = ?$$

$$\begin{array}{r} 50 \\ 50 \overline{) 2500} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline \end{array}$$

ตอบ 50

-๕-

การหารแบ่งหรือแบ่งตัวหาร

ตัวอย่างที่ 1

วิธีทำ

$$615 \div 15 = ?$$

$$15 = 3 \times 5$$

$$15 \left\{ \begin{array}{l} 3 \overline{)615} \\ 5 \overline{)205} \end{array} \right.$$

$$\underline{\underline{41}}$$

ตอบ 41

อธิบาย 15 แบ่งออกเป็น 3 กับ 5 แล้วนำไปหารทีละตัว

ตัวอย่างที่ 2

วิธีทำ

$$1540 \div 35 = ?$$

$$35 = 5 \times 7$$

$$35 \left\{ \begin{array}{l} 5 \overline{)1540} \\ 7 \overline{)308} \end{array} \right.$$

$$\underline{\underline{44}}$$

ตอบ 44

ตัวอย่างที่ ๓

วิธีทำ

$$1635 \div 24 = ?$$

$$24 = 4 \times 6$$

$$24 \left\{ \begin{array}{l} 4 \overline{)1635} \\ 6 \overline{)408} \end{array} \right. \text{เศษ 3}$$

$$\underline{68}$$

ตอบ 68 เศษ 3

ตัวอย่างที่ 4

วิธีทำ

$$1308 \div 48 = ?$$

$$48 = 6 \times 8$$

$$48 \left\{ \begin{array}{l} 6 \overline{)1308} \\ 8 \overline{)218} \end{array} \right.$$

$$\underline{27}$$

เศษ 2

๔ ๒ ๔ ๔
เศษที่แท้จริงคือ $2 \times 6 = 12$

ตอบ 27 เศษ 12

อธิบาย เศษการหารครึ่งหลังต้องเอาไปคูณตัวหารครึ่งแรก จึงจะ
เป็นเศษที่ถูกต้องแท้จริง

ตัวอย่างที่ ๕
วิธีทำ

$$1526 \div 28 = ?$$

$$28 = 4 \times 7$$

$$28 \left\{ \begin{array}{r} 4 \overline{)1526} \\ 7 \overline{)381} \end{array} \right. \quad \begin{array}{l} \text{เศษ } 2 \\ \text{เศษ } 3 \end{array}$$

$$\text{รวมเศษที่แท้จริงคือ } 2 + (3 \times 4) = 14$$

$$\text{ตอบ } 54 \text{ เศษ } 14$$

อธิบาย เศษครึ่งหลังคูณด้วยตัวหารครึ่งแรก บวกกับเศษครึ่งแรก
จึงเป็นเศษที่ถูกต้องอย่างแท้จริง

-๖-

มาตราต่าง ๆ

มาตราเงินไทย

25 สตางค์	เป็น	1 สลึง
4 สลึง	„	1 บาท
4 บาท	„	1 ตำลึง
20 ตำลึง	„	1 ชั่ง

มาตราเงินอินโดจีน

100 เซ็นต์	เป็น	1 เฟียสต์
------------	------	-----------

มาตราเงินสิงคโปร์ (มลายา)

100 เซ็นต์	เป็น	1 เหยบญ
------------	------	---------

มาตราเงินอินเดีย

4 ไพ	เป็น	1 แอนนา
16 แอนนา	,,	1 รูปี

มาตราเงินพม่า

100 เซนต์	เป็น	1 รูปี
-----------	------	--------

มาตราเงินญี่ปุ่น

100 เซนต์	เป็น	1 เยน
-----------	------	-------

มาตราเงินอังกฤษ

4 ฟาร์ซิง	เป็น	1 เพนนี
12 เพนนี	,,	1 ชิลลิง
20 ชิลลิง	,,	1 ปอนด์

มาตราเงินสหรัฐอเมริกา

100 เซนต์	เป็น	1 เหรียญ
-----------	------	----------

มาตราเงินฝรั่งเศส

100 ซองตม	เป็น	1 ฟรังก์
-----------	------	----------

มาตราชั่งน้ำหนักไทย

2 ไพ	เป็น	1 เฟื้อง
2 เฟื้อง	,,	1 สลึง
4 สลึง	,,	1 บาท
4 บาท	,,	1 ตำลึง
20 ตำลึง	,,	1 ชั่ง
50 ชั่ง	,,	1 หาบ

มาตราชั่งน้ำหนักเมตริก

10 มิลลิกรัม (ม.ก.)	เป็น	1 เซ็นติกรัม (ช.ก.)
10 เซ็นติกรัม	,,	1 เดซิกรัม (ด.ก.)
10 เดซิกรัม	,,	1 กรัม (ก.)
10 กรัม	,,	1 เดคากรัม (ดคก.)
10 เดคากรัม	,,	1 เฮกโตกรัม (ฮก.)
10 เฮกโตกรัม	,,	1 กิโลกรัม (ก.ก.)

มาตราตวงเมตริก

ใช้หลักเดียวกันกับมาตราชั่งน้ำหนัก แต่เรียกเป็น “ลิตร”

มาตราตวงไทย

20 ทะนาน	เป็น	1 สัด	หรือถึง
50 สัด	,,	1 บัน	
2 บัน	,,	1 เกวียน	

มาตราวัดระยะไทย

12 นิ้ว	เป็น	1 คืบ
2 คืบ	,,	1 ศอก
4 ศอก	,,	1 วา
20 วา	,,	1 เส้น
400 เส้น	,,	1 โยชน์

มาตราวัดระยะอังกฤษ

12 นิ้ว	เป็น	1 ฟุต
3 ฟุต	„	1 หลา
1760 หลา	„	1 ไมล์

มาตราวัดระยะเมตริก

ใช้หลักเดียวกับมาตราชั่งและตวง แต่เรียกเป็น “เมตร”

การเทียบ

1 วา	เท่ากับ	2 เมตร
1 เมตร	„	2 ศอก
1 กิโลเมตร	„	25 เส้น
1 เกวียน	„	100 ถัง
1 กก.	„	1000 ก.
1 บาท	„	15 กรัม
1 ไมล์	„	40 เส้น

หมายเหตุ การฝึกฝนให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ขอให้ให้นักเรียน
ได้ทำแบบฝึกหัดในหนังสือให้เกิดความเข้าใจและชำนาญยิ่งขึ้น

สัญญาบัตร

นักเรียนทำเลขเก่ง ครูรักเป็นหนักหนา

หลักวิชาภูมิศาสตร์

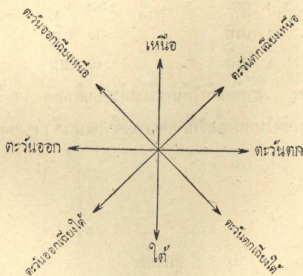
บทที่ ๑

ทิศ

ทิศทางของสถานที่ ตำบล อำเภอ และจังหวัดใกล้เคียง

ทิศที่สำคัญ ทิศที่สำคัญมีอยู่ ๘ ทิศ เป็นทิศใหญ่ ๔ ทิศ และ

ทิศเฉียง ๔ ทิศ คือ



ทิศทั้ง ๘

- | | |
|--------------------------|-------------------------|
| ๑. ทิศเหนือ | หรือเรียกว่า ทิศอุดร |
| ๒. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ | หรือเรียกว่า ทิศอีสาน |
| ๓. ทิศตะวันออก | หรือเรียกว่า ทิศบูรพา |
| ๔. ทิศตะวันออกเฉียงใต้ | หรือเรียกว่า ทิศอาคเนย์ |
| ๕. ทิศใต้ | หรือเรียกว่า ทิศทักษิณ |
| ๖. ทิศตะวันตกเฉียงใต้ | หรือเรียกว่า ทิศหรดี |
| ๗. ทิศตะวันตก | หรือเรียกว่า ทิศประจิม |
| ๘. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ | หรือเรียกว่า ทิศพายัพ |

และ สถานที่ หมายถึงสถานที่สำคัญที่จำเป็นจะต้องติดต่อในเขตใกล้เคียงของโรงเรียนที่นักเรียนเรียนอยู่เวลานี้ เช่น โรงพยาบาล สถานที่ตำรวจ วัด ตำบล อำเภอ จังหวัด โดยถือตัวโรงเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง

[ครูแนะให้นักเรียนกรอกข้อความตามที่ปรากฏ เป็นจริงอยู่ในเวลานี้ลงในช่องว่าง ให้ได้ความถูกต้องทุกช่อง เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น]

ก. สถานที่ สถานที่ที่สำคัญอยู่ใกล้กับโรงเรียน

- | | |
|-----------|------------------|
| (๑) | อยู่ทางทิศ |
| (๒) | อยู่ทางทิศ |
| (๓) | อยู่ทางทิศ |
| (๔) | อยู่ทางทิศ |

ข. ตำบล

- | | |
|---------------|-----------------|
| (๑) ตำบล..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๒) ตำบล..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๓) ตำบล..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๔) ตำบล..... | อยู่ทางทิศ..... |

ค. อำเภอ

- | | |
|----------------|-----------------|
| (๑) อำเภอ..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๒) อำเภอ..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๓) อำเภอ..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๔) อำเภอ..... | อยู่ทางทิศ..... |

ง. จังหวัด

- | | |
|------------------|-----------------|
| (๑) จังหวัด..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๒) จังหวัด..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๓) จังหวัด..... | อยู่ทางทิศ..... |
| (๔) จังหวัด..... | อยู่ทางทิศ..... |

ขอให้ครูอธิบายให้นักเรียนรูและเข้าใจและทำให้ถูกต้องว่า สถานที่ตำบล อำเภอ และจังหวัดอะไร อยู่ทางทิศไหนของโรงเรียน

แผนที่ คือแผนผังของสิ่งที่ใหญ่โต เช่นประเทศ ทวีปและโลก ซึ่งย่อให้เล็กลง โดยมีอัตราส่วนที่แน่นอน และใช้เครื่องหมายแทนสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในที่เหล่านั้น เช่น แม่น้ำ ภูเขา เมือง ถนน เป็นต้น แสดงไว้

๑. ทิศในแผนที่ เมื่อเราดูแผนที่ ข้างบนของแผนที่จะต้องเป็นทิศเหนือเสมอ ข้างล่างเป็นทิศใต้ ข้างขวามือเป็นทิศตะวันออก ข้างซ้ายมือเป็นทิศตะวันตก เมื่อเราเห็นแผนที่ไปทางทิศใด ทิศของแผนที่ก็ไม่เปลี่ยนแปลง คงเดิมตามที่กล่าวมียู่เสมอ

๒. มาตราส่วน การทำแผนที่ต้องมีมาตราส่วนๆ คือการย่อส่วนจากของจริงให้เล็กลงตามส่วน เพื่อจะได้เขียนลงในกระดาษ หรือสิ่งใดได้หมด การใช้มาตราส่วนนี้จะใช้อย่างไรก็ได้ ขอให้เป็นการย่อส่วนจากของจริงให้เล็กลงเท่านั้น แต่ต้องเป็นการย่อที่แน่นอน เช่น ถนนยาว ๑๐๐๐๐ กิโลเมตร จงย่อเขียนลงในกระดาษเพียง ๑ ซม. ก็ได้ การย่อเช่นนี้เขาเรียกว่า มาตราส่วน และการใช้มาตราส่วนนี้ เขาใช้มาตราส่วนเดียวกัน ตัวอย่างเช่น โรงเรียนของเรายาว ๑๐๐๐ ซม. (เซ็นติเมตร) ย่อลง ๕๐๐ ส่วน ก็ได้ส่วนละ ๒ เซ็นติเมตร เมื่อเขียนลงในแผนที่ก็เขียนได้เพียง ๒ เซ็นติเมตร การเขียนมาตราส่วนให้เขียนดังนี้ ๒ : ๑๐๐๐ อ่านว่า ๒ ต่อ ๑๐๐๐ หมายความว่า ๒ เซ็นติเมตรในแผนที่เท่ากับ ๑๐๐๐ เซ็นติเมตรในของจริง

๓. ให้รู้จักเครื่องหมายสามัญ ที่ใช้ในแผนที่ คือเครื่องหมายที่เราเขียนลงในแผนที่ เมื่อใช้แทนสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในเขตนั้น เช่น

แม่น้ำ ภูเขา เมือง จังหวัด เส้นถนนอาณาเขต ทางรถไฟ ฯลฯ

เป็นต้น เราต้องใช้ให้ต่าง ๆ กัน จะให้เหมือนกันไม่ได้

เครื่องหมายสามัญที่ใช้ในการเขียนแผนที่ มติดังนี้

เครื่องหมายแทนภูเขา เป็นเครื่องหมายคดโค้งเขียนติดกันเป็น

พืด ถ้าเครื่องหมายเขื่อนมอยู่ในที่ใด ทึมนั้นแสดงว่ามีภูเขา

เครื่องหมายแทนแม่น้ำ เป็นเส้นคดโค้ง เพราะธรรมชาติแม่น้ำ

ย่อมคดโค้งอยู่เสมอ ไม่ตรงเหมือนคลองที่คนเราขุด

เครื่องหมายแทนยอดเขา ยอดเขาเป็นของทวยสูง เราจึงใช้

เครื่องหมายเป็นรูปดาว เพราะดาวเป็นของทวยสูง

เมือง เราใช้วงกลมแทน ถ้าเป็นเมืองเล็กใช้วงกลมทึมเส้น

รอบวงเล็ก ๆ และบาง ถ้าเมืองใหญ่เช่นจังหวัด ต้องให้เส้นรอบวง

หนา ๆ ถ้าเป็นเมืองหลวง ก็ให้เป็นรูปวงกลมสองวงอยู่ด้วยกัน วง

เล็กอยู่ภายใน วงใหญ่ขงมีเส้นรอบวงหนายื่นออก หรือไม่ก็ใช้

เป็นเครื่องหมายเป็นรูปสี่เหลี่ยมโตกว่าวงกลม

ทางรถไฟ ทางรถไฟนั้น เครื่องหมายเราใช้ขีดเส้นตรง ๒ เส้น

ให้คู่กันและขนานกันไป ในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นแบ่งเป็นส่วน ๆ

ส่วนละเท่า ๆ กัน คือให้เป็นส่วนขาว ส่วนดำ ถ้าเห็นเครื่องหมาย

เช่นนี้เรารู้ว่าเป็นทางรถไฟ

เส้นถนนอาณาเขต หรือเส้นถนนเขตแดนของประเทศ เราใช้ขีด

เส้นตรงหรือเส้นคดเป็นตอน ๆ ในระหว่างตอนหนึ่ง ๆ นั้น เราเขียน

จุด หรือขีดกากบาทไว้ ถ้าเราเห็นเครื่องหมายนี้ให้รู้ว่าเป็นเส้น
เขตแดน

ถนน เราขีดเป็นเส้นตรงหรือคดก็ได้ แต่ให้เป็นไปตามของ
จริง คือถ้าถนนคดเราก็จับคด ถ้าถนนตรงเราก็จับตรง เครื่อง
หมายของถนนที่เราเขียนด้วยเส้นหนาๆ ให้เสมอกัน

นอกจากนั้นอย่างอื่น ถ้าจะเขียนลงในแผนที่จะกำหนดรูปอย่าง
ใดอย่างหนึ่ง เป็นเครื่องหมายแทนก็ได้ แต่ต้องบอกไว้ในตอนใต้
ของแผนที่

๔. อ่านแผนที่ได้

แผนที่เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอยู่มาก

นักเรียนต้องสนใจให้มาก การอ่านแผนที่ได้จะต้องรู้เครื่องหมายรูทิศ
ในแผนที่ ภูมิศาสตร์ส่วน เมื่อเราจำหลักใหญ่ๆ ได้เช่นนี้แล้ว เวลา
เราดูแผนที่เราก็จะรู้ได้ว่า ในแผนที่นั้นมอะไรบ้าง สิ่งไหนอยู่ที่
ไหน และอยู่ใกล้ไกลกับอะไร เป็นระยะทางเท่าไร (การอ่านแผนที่
นั้นจะต้องนำแผนที่ของประเทศไทย หรือแผนที่ของจังหวัด อำเภอ
มาให้ให้นักเรียนฝึกหัดอ่านดูจนเข้าใจจริง ๆ)

บทที่ ๓

รูปพรรณสัณฐานของโลก

โลก โลกที่เราอาศัยอยู่นี้ มีรูปพรรณสัณฐานกลมคล้าย ๆ กับ
ผลมะกรูด ตอนบนเป็นขั้วโลกเหนือ ตอนใต้เป็นขั้วโลกใต้

ข้างบน ส่วนตอนกลางนั้นป่องออกไป โลกนี้ลอยอยู่ในอากาศ
ไม่มีอะไรรองรับอยู่เลย

๑. ข้อพิสูจน์ว่าโลกกลม เหตุที่ทำให้เราเชื่อว่าโลกกลมมีดังนี้



โลก

(๑) มีคนเล่นเรือ หรือเครื่องบินไปรอบโลก เราออกจากที่แห่ง
หนึ่ง มุ่งหน้าไปทางเดียว โดยไม่หันหลังกลับแล้วก็จะมาถึงที่เดิมได้
นี่เป็นข้อหนึ่งแสดงให้เห็นว่า โลกกลม

(๒) ถ้าเราอยู่บนที่ชายทะเล เมื่อมองเรือแล่นเข้ามาที่ฝั่ง เราจะ
เห็นส่วนสูงของเรือก่อน เช่น เสากระโดง และปล่องไฟก่อน แล้ว
เราก็จะเห็นลำเรือภายหลัง ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะส่วนโค้งของโลกบังไว้
จึงแสดงให้เห็นว่า โลกกลมได้ข้อหนึ่ง

(๓) เมื่อเกิดจันทรุปราคา เราจะมองเห็นเงาของโลกไปบังดวงจันทร์ เป็นรูปวงกลม หรือไม่ก็เป็นส่วนโค้งของวงกลม

(๔) ประเทศต่าง ๆ ในโลกเห็นแสงอาทิตย์ไม่พร้อมกัน คือประเทศที่อยู่ทางทิศตะวันออกจะเห็นดวงอาทิตย์ก่อน ประเทศที่อยู่ทางทิศตะวันตกจะเห็นทีหลัง ที่เป็นเช่นนั้นก็แสดงให้เห็นว่าโลกกลม ถ้าโลกแบนแล้ว ทุก ๆ ประเทศทั่วโลกจะต้องเห็นดวงอาทิตย์พร้อมกัน

(๕) ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดาวต่าง ๆ ซึ่งเรามองเห็นล้วนแต่มีลักษณะกลมทั้งสิ้น โลกเราก็เป็นดาวดวงหนึ่งเหมือนกัน เพราะฉะนั้นโลกเราก็ต้องมีลักษณะกลมเหมือนกับดวงดาวอื่น ๆ ที่เรามองเห็น

๒. โลกหมุนรอบตัวเอง เป็นเหตุให้เกิดกลางวันกลางคืน

นอกจากโลกจะกลมตามข้อพิสูจน์ที่กล่าวมาแล้ว ในข้อ ๑ นั้น ยังหมุนรอบตัวเองอยู่เสมอ จึงเป็นเหตุให้เกิดกลางวันกลางคืน คือเมื่อส่วนใดของโลก หันเข้าสู่ดวงอาทิตย์ โลกส่วนนั้นก็ได้รับแสงสว่างซึ่งเรียกว่า “กลางวัน” ส่วนของโลกที่อยู่ตรงข้ามกับสถานที่ที่ไม่ได้รับแสงสว่าง ก็มีต ซึ่งเรียกว่าเวลา “กลางคืน” และในขณะที่เดียวกันโลกของเรานอกจากจะหมุนรอบตัวเองแล้ว ยังหมุนรอบดวงอาทิตย์ไปพร้อมกันด้วย

ถ้าโลกของเราอยู่นิ่ง ๆ ไม่หมุนรอบตัวเองแล้ว ส่วนใดที่ได้รับแสงสว่าง หรือส่วนที่หันเข้าสู่ดวงอาทิตย์จะเป็นกลางวันอยู่เรื่อยไป ส่วนที่อยู่ตรงข้ามซึ่งไม่หันเข้าสู่ดวงอาทิตย์จะเป็นกลางคืนอยู่ตลอดไป แต่จะเป็นเช่นนั้นไม่ได้ เพราะว่าทุก ๆ ประเทศในโลกนั้นต่างก็มีกลางวันกลางคืนด้วยกันทั้งนั้น ต่างแต่ว่าไม่พร้อมกันเท่านั้นเอง



12.00 น.หรือ 24.00 น. 12.15 น.



15.30 น.



6.00 หรือ 18.00 น.

๓. การแบ่งเวลาและการคณาฬิกา

ก. การแบ่งเวลาไปวันหนึ่ง ๆ

นอกจากจะแบ่งออกเป็นเวลา

กลางวันและเวลากลางคืนแล้ว
ก็กลางวันแบ่งเป็น ๑๒ ชั่วโมง
อันว่าวันหนึ่งมีอยู่ ๒๔ ชั่วโมง
และนาฬิกาหนึ่ง ๆ ก็แบ่งไปอีกเป็นวินาทีได้ ๖๐ วินาที

ยังแบ่งเป็นเวลาย่อย ๆ ออกไปอีก
กลางวันแบ่งเป็น ๑๒ ชั่วโมง เป็น
ในชั่วโมงหนึ่ง ๆ ก็แบ่งเป็น ๖๐ นาที

ข. การคณาฬิกา นาฬิกาเป็นเครื่องหมายกำหนดเวลาที่แน่นอน
ที่ด้านหน้าของนาฬิกาซึ่งเราเรียกว่า “หน้าปัด” นั้น มีเลขบอกจำนวน
นาฬิกาดังแต่ ๑ ถึง ๑๒ และในระหว่างเลขช่องหนึ่ง ๆ นั้นแบ่งเป็น
ช่องเล็ก ๆ ๕ ช่อง ช่องละ ๑ นาที เมื่อรวมทั้งหมด ๑๒ ช่องก็ได้
๖๐ นาที ส่วนขีดวินาทีที่บอกต่างหาก ที่จุดกึ่งกลางของหน้าปัด
นาฬิกา มีเข็มอยู่ ๒ เข็ม เข็มสั้นบอกเวลา คือเข็มสั้นกับเข็ม
ยาว เข็มสั้นบอกชั่วโมง หรือนาฬิกา ส่วนเข็มนยาวบอกนาที
นาฬิกาบางเรือนก็มีเข็มบอกวินาทีอีก แต่บางเรือนก็ไม่มี นาฬิกา
นั้นเดินไปอยู่เสมอ การเดินของนาฬิกานั้น ใน ๑ นาที เข็มวินาที
จะเดินไปได้ ๑ รอบของช่องวินาที คือเดินไปได้ ๖๐ วินาที ใน ๑
ชั่วโมง เข็มยาวเดินไปได้ ๑ รอบ คือ ๑๒ ช่อง ช่องละ ๕ นาที เป็น
๖๐ นาที และในเวลา ๑ ชม. นั้น เข็มสั้นจะเดินไปได้ ๑ ช่องเลข
เท่านั้น

การนับเวลาหรือการอ่านเวลาบนนาฬิกา เนื่องจากนาฬิกาเป็น
เครื่องหมายบอกเวลาดังได้กล่าวมาแล้ว เราจึงอ่านเวลาหรือเรียกว่า
เวลาได้ตามที่เข็มของนาฬิกาบอกได้ดังนี้

(๑) เมื่อเข็มสั้นอยู่ตรง ขีดใหญ่ หรือ ตรง กับ เลขใด เลข หนึ่งบน
หน้าปัดนาฬิกา เข็มยาวตรงเลข ๑๒ บอกเวลาเป็นชั่วโมงตรง
เช่น ๖ นาฬิกาตรง ๕ นาฬิกาตรง หรือ ๓ นาฬิกาตรง และอื่น ๆ ดัง
ตัวอย่างต่าง ๆ ในภาพข้างต้นเป็นต้น

(๒) เมื่อเข็มสั้นไม่ตรงเลขใดเลขหนึ่ง และเข็มยาวชี้ไม่ตรงเลข
๑๒ จะเลยไปเกินนาทีที่ตาม ให้นับจากขีดเลข ๑๒ ไปจนถึงช่องที่เข็ม
ยาวชี้ว่าเป็นกี่ช่องก็เป็นเท่านั้นนาที เช่น เข็มสั้นชี้เลขเลข ๕ ไป
และเข็มยาวชี้เลขเลข ๑๒ ไป ๑๒ ช่อง ก็อ่านได้ว่า เป็นเวลา ๕ นาฬิกา
๑๒ นาที

(๓) ถ้าเข็มยาวไม่อยู่ตรงช่องนาที แต่อยู่ในระหว่างช่อง เขา
นับแบ่งเป็นวินาทีอีก เช่น ๘ นาฬิกา ๑๐ นาที ๕๐ วินาที (นาฬิกาบาง
เรือนมีเข็มวินาทีด้วย ครุฑ)

๔ ลักษณะของผิวพื้นโลก พื้นผิวของโลกมีลักษณะขรุขระ เช่น
เดียวกับผลมะกรูด ไม่ราบเรียบเสมอกัน สูงๆ ต่ำๆ อยู่ทั่วไป ลักษณะ
ผิวพื้นของโลกแบ่งออกเป็น ๓ อย่างดังนี้

๑ ภูเขา ได้แก่พื้นที่ที่แข็งเป็นหิน ไม่ยุบตัวลง ยังคงเป็นที่สูงๆ
อยู่

๒. ที่ราบ ได้แก่พื้นที่เป็นดิน เป็นที่ราบเรียบหรือสูงๆ ต่ำๆ

บ้างเล็กน้อยไม่ต่างกันมากนัก ถ้ายูบุนท์สูงเรากเรียกว่าทราบสูง
ถ้าต่ำเรากเรียกว่าทราบต่ำ

๓. พนนา ได้แก่พนทพตา มนางหรือเป็นร่อนนา เช่น คลอง
บง แม่นา ทะเล มหาสมุทร

บทที่ ๔

ทวีป

๑. พินดินแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ เรียกว่าทวีป พินโลกของ
เรา เมื่อแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ แล้ว จะได้เป็นน้ำเสีย ๓ ส่วน เป็น
ดินเสีย ๑ ส่วน ในพินดิน ๑ ส่วนนี้เราแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ ได้
๑ ส่วนซึ่งเราเรียกว่า “ทวีป”

๒. ชื่อและที่ตั้งของทวีปต่างๆ ทวีปมีอยู่ ๑ ทวีป คือ

(๑) ทวีปเอเชีย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของโลก เป็นทวีปที่มี
พื้นที่ใหญ่ที่สุดในโลก มนุษย์ที่อยู่ในทวีปนี้เป็นพวกผิวเหลือง เช่น
ชาติไทย จีน ญี่ปุ่น ญวน ลาว เขมร และพม่า เป็นต้น

(๒) ทวีปแอฟริกา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย
หรืออยู่ทางทิศใต้ของทวีปยุโรป มนุษย์ที่อยู่ในทวีปนี้เป็นพวกที่มี
ผิวดำจัด ผมหยิก จมูกแบน ปากหนา เราเรียกว่า “ชาวนิโกร”
ทวีปนี้ใหญ่เป็นที่สองของโลก

๓. ทวีปยุโรป ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของทวีปเอเชีย และอยู่ตอนกลางของโลก มนุษย์ที่อยู่ในทวีปนี้ เป็นพวกผิวขาว จมูกโด่ง รูปร่างใหญ่ เราเรียกว่า “ฝรั่ง” ได้แก่อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นต้น

(๔) ทวีปอเมริกาเหนือ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของโลก เดิมมนุษย์ในทวีปนี้เป็นพวกผิวแดง เราเรียกว่า “อินเดียนแดง” ต่อมาทวีปนี้มีฝรั่งชาติต่างๆ ไปอยู่ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นต้น จึงมีชื่อเรียกใหม่ว่า “ชาวอเมริกัน” ทวีปนี้ใหญ่เป็นทีสามของโลก

(๕) ทวีปอเมริกาใต้ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของทวีปอเมริกาเหนือ มนุษย์และสัตว์ต่างๆ ที่อยู่ในทวีปนี้ เช่นเดียวกับที่ทวีปอเมริกาเหนือ

(๖) ทวีปออสเตรเลีย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย และตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก แต่เดิมมนุษย์ที่อยู่ในทวีปนี้เป็นพวกผิวดำ รูปร่างใหญ่โต ผมหยิก ต่อมา มีชาวอังกฤษไปอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเรียกว่า “ชาวออสเตรเลีย” ทวีปนี้เป็นทวีปที่เล็กที่สุด

(๗) ทวีปแอนตาร์กติกา ตั้งอยู่ทางขั้วโลกใต้ มีอากาศหนาวจัด จนน้ำกลายเป็นน้ำแข็ง ไม่มีมนุษย์อาศัยอยู่เลย

บทที่ ๕

มหาสมุทร

๑. พินาแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ เรียกว่ามหาสมุทร ในจำนวน
พินาซึ่งแบ่งเป็นส่วนใหญ่ๆ ๓ ส่วนของโลกนั้น แบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ ได้อีก ๕ ส่วน เราเรียกว่ามหาสมุทร มีอยู่ ๕ มหาสมุทรด้วยกัน

๒. ขอและที่ตั้งมหาสมุทรต่างๆ

(๑) มหาสมุทรแปซิฟิก ตั้งอยู่ระหว่างทวีปเอเชียกับทวีปอเมริกา
เป็นมหาสมุทรที่ใหญ่ที่สุดและลึกที่สุดในโลก

(๒) มหาสมุทรอินเดีย อยู่ในระหว่างทวีปแอฟริกา กับทวีป
ออสเตรเลีย และทวีปเอเชีย มหาสมุทรนี้ใหญ่และลึกเป็นอันดับ
ของโลก

(๓) มหาสมุทรแอตแลนติก ตั้งอยู่ระหว่างทวีปยุโรป อเมริกา
และทวีปแอฟริกา มหาสมุทรนี้ใหญ่และลึกเป็นอันดับสองรองจากมหา
สมุทรแปซิฟิก

(๔) มหาสมุทรอาร์กติก อยู่รอบๆ ขั้วโลกเหนือ มหาสมุทร
นี้จะแข็งอยู่ตลอดปี เนื่องจากอากาศเย็นจัด มหาสมุทรนี้ลึกและ
ใหญ่เป็นอันดับ

(๕) มหาสมุทรแอนตาร์กติก อยู่ทางขั้วโลกใต้ รอบๆ ขั้ว
แอนตาร์กติก มหาสมุทรนี้มักจะแข็งอยู่ตลอดปี เช่นเดียวกับมหา
สมุทรอาร์กติก

บทที่ ๖

ภูมิศาสตร์ประเทศไทย

ก. ภูมิศาสตร์ภายในจังหวัดที่ตั้งโรงเรียน

จังหวัด..... (หมายถึงจังหวัดที่โรงเรียนของนักเรียนตั้งอยู่)
โรงเรียนของเราตั้งอยู่ในหมู่บ้านที่..... ซอยบ้าน..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

๑. เขตจังหวัด

- ก. ทางทิศเหนือติดต่อกับจังหวัด.....
ข. ทางทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัด.....
ค. ทางทิศใต้ติดต่อกับจังหวัด.....
ง. ทางทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัด.....

๒. ภูมิอากาศ

จังหวัด..... มีอากาศ.....

๓. พืชผล และ โภคทรัพย์ ในจังหวัดของเรา มีพืชผลและ

โภคทรัพย์หลายอย่าง ที่สำคัญดังนี้

ก. พืชผลมี.....

ข. แร่ต่าง ๆ มี.....

ค. สัตว์เลี้ยงมี.....

ง. สัตว์ป่ามี.....

จ. สัตว์น้ำมี.....

๔. การทำมาหากิน การทำมาหากินของพลเมืองในจังหวัด
ของเรา

(๑)..... (๒)..... (๓).....

๕. ชีวิตความเป็นอยู่ของพลเมืองในจังหวัดของเรา ประชาชนใน
จังหวัดของเรามีชีวิตและความเป็นอยู่ดังนี้คือ.....

๖. อำเภอต่างๆ ในจังหวัดของเรา จังหวัดของเราคือจังหวัด.....
แบ่งท้องออกเป็น..... อำเภอและ.....
กิ่งอำเภอ คือ.....

(๑) อำเภอ..... (๒) อำเภอ..... (๓) อำเภอ.....

(๔) อำเภอ..... (๕) อำเภอ..... (๖) กิ่งอำเภอ.....

นายอำเภอประจำอำเภอของเราชื่อ..... ศึกษาธิการอำเภอชื่อ.....

๗. ตำบลต่างๆ ในอำเภอของเรา (อำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่)
อำเภอ..... แบ่งออกเป็น..... ตำบล คือ.....

(๑) ตำบล..... (๒) ตำบล..... (๓) ตำบล.....

(๔) ตำบล..... (๕) ตำบล.....

(๖) ตำบล..... ถิ่นประจําตำบล..... (ตำบล
โรงเรียนตั้งอยู่) ชื่อ..... แพทย์ประจําตำบล.....
ชื่อ..... ผู้ใหญ่บ้านชื่อ.....

ข. ภูมิศาสตร์ประเทศไทย ประเทศไทยตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก
เฉียงใต้ของทวีปเอเชีย ในมหาสมุทรอินโดจีน และอยู่ทางทิศตะวันออก
ของโลก รูปร่างของประเทศไทย คล้ายกระบวยตักน้ำ หรือขวาน
โบราณ คือทางตอนเหนือและตอนกลางใหญ่คล้าย ๆ ตัวกระบวย หรือ
ขวาน ส่วนทางตอนใต้ยาวเล็กลงมาคล้าย ๆ คามกระบวย หรือคํา
ขวาน ประเทศไทยมีอาณาเขตดังนี้.-

- (๑) ทิศเหนือ จดประเทศพม่าและประเทศลาว
- (๒) ทิศตะวันออก จดประเทศลาวและประเทศเขมร
- (๓) ทิศตะวันตก จดประเทศพม่าและมหาสมุทรอินเดีย
- (๔) ทิศใต้ จดประเทศมลายูและอ่าวไทย

๑. ภูมิประเทศ ภูมิประเทศของไทยแบ่งออกเป็นภาคใหญ่ ๆ ได้

๔ ภาค คือ

(๑) ภาคเหนือ พื้นที่เป็นท่งสูง มีภูเขามาก มีทิวเขาตามเชิง
เขา ตามไหล่เขามีย่านไม้ทึบ เช่นไม้สัก และไม้อื่น ๆ อีกมาก

(๒) ภาคอีสาน หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่เป็นทิวเขาสูง
พื้นดินเป็นดินปนทราย มีภูเขาเตี้ย ๆ พื้นดินแห้งแล้งมาก ไม่เหมาะ
แก่การเพาะปลูก

(๓) ภาคกลาง พื้นที่เป็นทิวเขาด่างกว้างใหญ่ ไม่ค่อยมีภูเขา
มีแม่น้ำลำคลองมาก พื้นดินที่ดีกว่าภาคอื่น ๆ เหมาะในการทำนา

ทำสวนและการเพาะปลูกต่าง ๆ

(๔) ภาคใต้ พันธุ์เป็นป่าดิบและมกฏเขามาก มีทรายเป็นชายทะเล มีแม่น้ำมาก ฝนตกชุก ภาคนี้มีสวนยาง สวนมะพร้าว และแร่ดีบุกมาก

๒. ประเทศไทยมีแม่น้ำที่สำคัญอยู่หลายสาย ที่สำคัญดังนี้.-

๑. แม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากแคว ๔ สาย คือ แควปิง วัง ยม น่าน ไหลจากภาคเหนือของประเทศไทย มารวมกันที่ปากน้ำโพแล้ว ไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ

๒. แม่น้ำท่าจีน แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร

๓. แม่น้ำแม่กลอง เกิดจากแควใหญ่ ๒ แคว คือ แควศรีสวัสดิ์ และแควไทรโยค ไหลบรรจบกันที่ตำบลปากแพรก กาญจนบุรี แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม

๔. แม่น้ำบางปะกง เกิดจากแควที่ไหลมาจากพืดเขาแดงพญาเย็น และพืดเขาบรรทัด ไหลผ่านจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

๕. แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำกั้นเขตแดน ระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว เกิดในประเทศจีน ไหลลงสู่ทะเลที่เมืองไซ่ง่อน ประเทศญวน

๓. นอกจากนั้น ประเทศไทยยังมีภูเขาที่นับว่าสำคัญอยู่อีกมาก คือ

๑. ภูเขาแดนลาว เป็นทิวเขากั้นเขตแดนระหว่างไทยกับพม่า ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

๒. ภูเขาถนนธงชัย เป็นภูเขา^๕กันเขตแดนระหว่างไทยกับพม่าทางทิศตะวันตก

๓. ภูเขาตะนาวศรี เป็นทิวเขา^๕ต่อกับภูเขาถนนธงชัยกับเขตแดนไทยกับพม่า ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้

๔. ภูเขาดงรัก อยู่ทางทิศตะวันออก ตั้งต้นแต่จังหวัดสระบุรี เป็นพีชไปจนถึงประเทศเขมร

๕. ภูเขาตงพระยาเย็น อยู่ทางทิศตะวันตกของผดภูเขาดงรัก กันเขตระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคกลาง

๔. ภูมิอากาศ ประเทศไทยตั้งอยู่เขตร้อน ใกล้เส้นศูนย์สูตรของโลก และในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยอากาศก็ไม่เหมือนกัน เพราะพื้นที่สูงต่ำ และอยู่ใกล้ไกลทะเลต่างกัน ฉะนั้นอากาศจึงต่างกัน ดังนี้.-

(๑) ภาคเหนือ อากาศค่อนข้างร้อนจัดในฤดูร้อน และหนาวจัดในฤดูหนาว เพราะพื้นที่เป็นที่สูงและอยู่ไกลทะเลมาก จึงไม่ได้รับลมจากทะเลเลย

(๒) ภาคกลาง ในฤดูร้อนอากาศก็ไม่ร้อนจัด และในฤดูหนาวก็ไม่หนาวจัด เพราะอยู่ใกล้ทะเล จึงได้รับลมทะเลอยู่เสมอ

(๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศในฤดูร้อนก็ร้อนจัด ในฤดูหนาวก็ค่อนข้างหนาวจัด รองจากภาคเหนือ ทั้งนี้เพราะภาคนี้เป็นพื้นที่ราบสูง มก.เขา^๕กันทางลมทะเลจะพัดผ่านเสียหมด ทั้งนี้ก็เพราะภาคนี้เป็นพื้นที่ราบสูง มก.เขา^๕กันทางลมทะเลจะพัดผ่านเสีย

หมด ทั้งพื้นดินก็เป็นดินปนทราย และเป็นป่าโปร่ง

ฤดู ในประเทศไทยเรามีอยู่ ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และ ฤดูหนาว แต่เนื่องจากภูมิประเทศแตกต่างกันดังกล่ามาแล้ว ฤดูในประเทศไทยเราจึงไม่เหมือนกัน ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรวมทั้ง ๓ ฤดูดังกล่าวแล้ว ส่วนภาคใต้มีเพียง ๒ ฤดูเท่านั้น คือ ฤดูฝน และฤดูร้อน

ฤดูในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ฤดูร้อน เริ่มต้นแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม
 ๒. ฤดูฝน เริ่มต้นแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม
 ๓. ฤดูหนาว เริ่มต้นแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์
- ฤดูในภาคใต้ มี ๒ ฤดู คือ

๑. ฤดูร้อน เริ่มต้นแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนสิงหาคม
 ๒. ฤดูฝน เริ่มต้นแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนมกราคม
๕. พืชผลและโคกทรัพย์

พืชผลและโคกทรัพย์ของประเทศไทย มีดังนี้.-

(๑) พืช มีข้าว มะพร้าว ยางพารา ยาสูบ อ้อย ฝ้าย ข้าวโพด พริกไทย ฯ ล ฯ

(๒) ป่าไม้ มีไม้สัก ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ประดู่ ไม้ยาง ไม้ตะเคียน ฯ ล ฯ

(๓) แร่ มีดีบุก ทองคำ เงิน พลอย ถ่านหิน ทองแดง เหล็ก วุลแฟรม (แร่ดีบุกมีมากกว่าแร่ชนิดอื่น ๆ)

(๔) สัตว์ มีสัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง และสัตว์นามากมาย เช่น สัตว์ป่าได้แก่ เสือ หมี กระต่าย กวาง อีเก้ง ช้าง ฯ ล ฯ สัตว์เลี้ยงได้แก่ หมู วัว ควาย ม้า เป็ด ไก่ ฯ ล ฯ สัตว์น้ำได้แก่ ปลา ปู กุ้ง หอย ฯ ล ฯ

๖. การทำมาหากิน

การทำมาหากินของประเทศไทย ที่นับว่าสำคัญมีอยู่ดังนี้.-

(๑) การกสิกรรม คือการเพาะปลูกพืชผลต่างๆ มีการทำนา ทำสวน ทำไร่ ซึ่งส่วนมากมี

ก. การทำนา การทำนานับเป็นอาชีพที่สำคัญ ทำกันเกือบทั่วประเทศ ที่ทำมากที่สุดคือภาคกลาง เช่น ออยุธยา สิงห์บุรี ชัยนาท ฯ ล ฯ

ข. การทำไร่ มีมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เช่น การทำไร่ฝ้าย ในจังหวัดพิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย นครราชสีมา ร้อยเอ็ด ชัยภูมิ อุบลราชธานี ฯ ล ฯ การทำไร่ยาสูบมีทำกันมากในจังหวัดสุโขทัย เชียงใหม่ เพชรบูรณ์ และหนองคาย

ค. การทำสวนยางพารา มีทำกันในภาคใต้ เช่น ในจังหวัดนครศรีธรรมราช บัตตานี ภูเก็ต

ง. การทำสวนผลไม้ คือการปลูกต้นไม้ต่างๆ เช่น มังคุดทุเรียน เงาะ ลำไย มีทำกันมากในจังหวัด พระนคร ชนบุรี นนทบุรี จันทบุรี และชุมพร

จ. การทำไร่พริกไทย มีทำกันในจังหวัดจันทบุรี ตรัง ภูเก็ต

(๒) การทำป่าไม้ ป่าไม้มีมากที่สุด ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม้ที่มีมากที่สุดได้แก่ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้แดง และไม้อื่นๆ อีกมาก การทำป่าไม้มีทำกันมากในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง และในภาคอื่นก็มีทำกันบ้าง

(๓) การขุดแร่ แร่มีมากในภาคใต้ และภาคเหนือ เช่น การขุดแร่ดีบุกในจังหวัดภูเก็ต สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช การขุดแร่ทองคำในจังหวัดนราธิวาส และกาญจนบุรี และการขุดน้ำมันที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

(๔) การเลี้ยงสัตว์ มีมากในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอุดมไปด้วยทุ่งหญ้า สัตว์ที่เลี้ยงก็มี วัว ควาย หมู ม้า เป็ด ไก่ เช่นในจังหวัดอุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานี เป็นต้น

(๕) การจับปลา มีการจับปลาน้ำจืดตามแม่น้ำลำคลองทั่วไป และตามหัวเมืองชายทะเล มีการจับปลาทะเลกันหรือ เรียกว่า ปลากระเทียม

(๖) การอุตสาหกรรม ได้แก่การประดิษฐ์สินค้าจากวัตถุดิบต่างๆ ให้เกิดเป็นสินค้าสำเร็จรูปขึ้นใช้ได้ แต่การทำอุตสาหกรรมนี้ โดยมากทำกันตามวิสัยพื้นเมือง การทำกันด้วยเครื่องจักรมีน้อย แต่รัฐบาลก็พยายามส่งเสริมจัดทำขึ้น เพื่อให้ได้ผลดี การอุตสาหกรรม มีการ

ทองคำ ซึ่งทำกันมากในภาคอีสาน มีอุปถ ๗ อุดร ๗ ร้อยเอ็ด เป็นต้น และในจังหวัดภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง และการทำน้ำตาล มีในจังหวัด ลำปาง อุดร อุดรดิตถ์ เพชรบูรณ์ อุปถ ๗ การทำเครื่องเงิน มีที่เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง

(๓) การค้าขาย การค้าขายส่วนมากตกอยู่ในมือของคนต่างด้าว มอญทั่วไป และเจริญในเมืองที่สำคัญ ๆ ชาวไทยเริ่มตนตัวในการค้า ขนบ้างแล้ว เช่นทำการค้าขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ มีผลไม้ ขนหม เป็นต้น และรัฐบาลก็ได้ช่วยเหลือส่งเสริมมาจน

๗. ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน หมายถึงความเป็นอยู่ของ ประชาชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งกระทำอยู่เป็นประจำวัน มีการทำมาหากิน การคบหาสมาคม การทำบุญให้ทาน การปฏิบัติตามธรรมเนียม ประเพณี และอุปนิสัยใจคอ และความขยันขันแข็ง เป็นต้น ดังจะ ได้อธิบายเป็นข้อ ๆ ไป

(๑) การทำมาหากิน ได้แก่การประกอบอาชีพของประชาชนใน ด้านต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๖ คือ การทำนา ทำสวน ทำไร่ เป็นต้น การทำมาหากินของคนไทยเราส่วนมากประกอบการทำนา ทำสวน ทำไร่ และการเลี้ยงสัตว์ ส่วนการอุตสาหกรรม การขุดแร่ การค้าขาย โดยมากตกอยู่ในมือของคนต่างด้าว แต่การทำมาหากิน ของคนไทยก็ไม่ผิดเคืองเท่าไรนัก เนื่องจากประเทศไทยอุดมสมบูรณ์ ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร

(๒) การคบหาสมาคม คนไทยมีความรักใคร่นับถือกันเหมือน ญาติพี่น้อง แม้ชาวต่างประเทศก็ไม่ใคร่ถือตัว ไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ

(๓) การทำบุญให้ทาน นิยมการทำบุญกันตามวัดในวันเทศกาล
เข้าพรรษา วันพระ วันสำคัญในทางศาสนา ทุก ๆ เช้าตามบ้านที่
นับถือศาสนาพุทธมีการใส่บาตรเสมอ นอกจากนั้นการทำบุญในงาน
มงคลต่าง ๆ เป็นประจำ

(๔) การปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณี
คือแบบแผนที่คนไทยได้ถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณจนทุกวันนี้ เช่นการ
พนมมือไหว้ การมอบของขวัญและการอวยพรแก่ผู้ใหญ่ที่ตนเคารพ
เป็นต้น สิ่งเหล่านี้คนไทยได้ถือปฏิบัติกันมาเสมอจนทุกวันนี้

(๕) อุปนิสัยใจคอ ชาวไทยรักความสงบ มีความเมตตากรุณา
และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนทั่วไป

(๖) ความขยันขันแข็ง เนื่องจากว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่
อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชผลต่าง ๆ เป็นไปตามธรรมชาติอยู่แล้ว จึง
ทำให้คนไทยมีความขยันน้อย

๘. จังหวัดสำคัญ

ก. ภาคกลาง

๑. จังหวัดพระนคร (กรุงเทพฯ) มีความสำคัญเพราะ

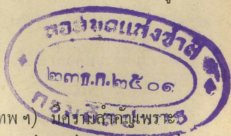
ก. เป็นเมืองหลวงและเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุด สวยงามที่สุด เป็น
ที่ตั้งกระทรวงทบวงกรม และมีมหาวิทยาลัยและโรงเรียนมาก

ข. เป็นเมืองท่า มีการค้าขายมาก มีการคมนาคมสะดวก

๒. จังหวัดธนบุรี เป็นเมืองสำคัญเพราะ

ก. เคยเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยสมัยพระเจ้าตากสิน

ข. มีการทำสวนผลไม้มากและมีชื่อเสียง เช่น ทุเรียน มังคุด



ก. เป็นที่ตั้งกองทัพเรือในปัจจุบัน

๓. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นเมืองสำคัญ เพราะ

ก. เป็นเมืองหลวงเก่าของไทยนานถึง ๔๑๗ ปี

ข. มีโบราณสถาน และโบราณวัตถุมาก

ค. มีการทำนามากที่สุดในประเทศไทย

๔. จังหวัดลพบุรี เป็นเมืองสำคัญ เพราะ

ก. เคยเป็นเมืองเก่า และเป็นเมืองหลวงของไทย สมัยพระ
นารายณ์มหาราช

ข. เป็นเมืองสำคัญในประวัติศาสตร์สมัยขอม เพราะมีวัด
โบราณที่เก่าแก่มาก เช่น พระปรางค์สามยอด และเทว-
สถาน

ค. เป็นที่ตั้งกองทหารใหญ่โตแห่งหนึ่ง

๕. จังหวัดนครสวรรค์ (ปากน้ำโพ) เป็นจังหวัดสำคัญ เพราะ

ก. เป็นที่รวมแควทั้ง ๔ คือ บึง วัง ยม น่าน อันเป็นต้นของ
แม่น้ำเจ้าพระยา

ข. เป็นชุมทางการค้าระหว่างภาคเหนือและภาคกลาง

๖. จังหวัดนครปฐม เป็นเมืองพระพุทธศาสนาที่มีคนเป็นครั้งแรก

ในประเทศไทย มีเจดีย์สูงใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เรียกว่า พระ
ปฐมเจดีย์

๗. จังหวัดชลบุรี มีการจับปลามาก มีธรรมชาติและทิว

อากาศสวยงามหลายแห่ง เช่นที่ตำบลสรรพยา มีเกาะลอย มีบ่อน้ำ
ร้อน ตำบลบางแสน มีหาดทรายชายทะเล

๘. จังหวัดจันทบุรี เคยเป็นเมืองพระเจ้าตากสินตั้งตัวเป็นครั้งแรก
ในการกู้เอกราชจากพม่า มีสวนผลไม้ เช่น เงาะ รางสาต ส้ม
ทุเรียน และทำไร่พริกไทยมาก นอกจากนกมีการทอเสื่อและผ้าพัน
ชนดัดมขอเสียนมาก

๙. ภาคเหนือ

๙. จังหวัดเชียงใหม่ เคยเป็นเมืองหลวงเก่าสมัยล้านนาไทยทุก
วัน เป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ มีการทำป่าไม้ ทำร่ม ทอผ้า
เครื่องเงิน และมีสถานที่นาเที่ยวและทาดอกอากาศสวยงามหลายแห่ง
เช่น ดอยสุเทพ ห้วยแก้ว และมีสวนสัตว์ที่ห้วยแก้วให้คนชมอีกด้วย

๑๐. จังหวัดสุโขทัย เคยเป็นเมืองหลวงเก่าก่อนสมัยกรุงศรี-
อยุธยา เป็นสมัยที่เจริญรุ่งเรืองมาก ทั้งทางการเมืองและการศึกษา
อักษรไทยเกิดขึ้นในสมัยที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีโบราณวัตถุมาก
และเก่าแก่จริงๆ มีพระบรมธาตุที่สวยงามและศักดิ์สิทธิ์ยิ่ง

๑๑. จังหวัดพิษณุโลก เคยเป็นเมืองหลวงสมัยพระบรมไตร-
โลกนาถ และเป็นเมืองเอกทางภาคเหนือสมัยกรุงศรีอยุธยา มี
โบราณวัตถุหลายแห่ง ทิวเขาสวย เช่น พระพุทธชินราช ซึ่งเป็น
พระพุทธรูปที่สวยงามมาก

๑๒. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑๒. จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่เจริญที่สุดในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ มีการค้าเจริญมาก เป็นชุมทางรถไฟและเป็น
ชุมทางการค้าขายระหว่างภาคกลางกับภาคอีสาน

๑๓. จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุด และมีอาณาเขตกว้างขวางที่สุดในประเทศไทย ส่วนพลเมืองมีมากเป็นที่สองของประเทศไทย มีการค้าขายติดต่อกับประเทศลาว จังหวัดนี้มีการเลี้ยงสัตว์และทอผ้ามาก

ง. ภาคใต้

๑๔. จังหวัดภูเก็ต ตั้งอยู่บนเกาะทางภาคใต้ มีแร่ดีบุก และเป็นจังหวัดที่ทำเหมืองแร่ดีบุกหลายแห่งและเจริญมาก ทั้งเป็นเมืองที่สำคัญในการส่งสินค้าดีบุกและยางพารา เกาะภูเก็ตนี้เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย

๑๕. จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเมืองที่สำคัญเมืองหนึ่งในภาคใต้ มีการขุดแร่ดีบุกและสวนยางพารามาก มีพลเมืองมากที่สุดในภาคใต้

บทที่ ๗

ภูมิศาสตร์ประเทศใกล้เคียง

๑. ประเทศอินโดจีน

ประเทศอินโดจีน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย ประเทศนี้ประกอบด้วยหลายแคว้นด้วยกัน คือ พม่า เวียดนาม ลาว กัมพูชา (เขมร) และญวนใต้

๑. พืชผลและโภคทรัพย์ อินโดจีนมี

พืชผล และ โภค ทรัพย์ คล้ายคลึง กับ ประเทศ
ไทย มีการทำนามาก ส่วนผลไม้และพืช
ต่างๆ ก็มี มะพร้าว พริกไทย ถั่ว มัน
กาแฟ ฝ้าย อ้อย ไม้สัก เป็นต้น การ
เลี้ยงสัตว์ และสัตว์เลี้ยงก็มีเช่นเดียวกับ
ประเทศไทย ในทะเลสาบเขมรมีปลาน้ำจืด
ชุกชุมมากกว่าแห่งอื่น แร่ไม้ไม่สู้มาก



๒. สินค้าออก สินค้าออกที่สำคัญมี

ข้าว หนังสัตว์ พริกไทย ไหม และปลาเค็ม กาแฟ เป็นต้น

๓. จังหวัดที่สำคัญ คือ

(๑) ฮานอย เป็นเมืองหลวงของแคว้นญวนเหนือ และเป็น
เมืองใหญ่ที่สุดในแคว้นนั้น

(๒) ไฮ่งอน เป็นเมืองหลวงอินโดจีนและเป็นเมืองท่าด้วย

(๓) เวียงจันทร์ เป็นเมืองหลวงของลาว

(๔) หลวงพระบาง เป็นที่ประทับของกษัตริย์ลาว

(๕) พนมเปญ เป็นเมืองหลวงของเขมร

๕. พลเมือง ประเทศอินโดจีน มีพลเมืองประมาณ ๒๕ ล้านคน
ญวน มีรูปร่างการแต่งกายและขนบธรรมเนียมเหมือนกับคนจีน ส่วน
ลาว เขมร เหมือนชาวไทย พลเมืองส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ

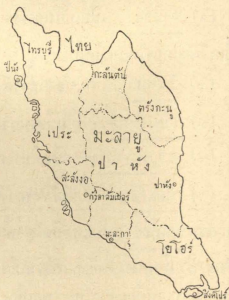
๖. การเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ประเทศอินโดจีนมีการค้าขายติดต่อกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะเขมรและลาว ได้ติดต่อกับเกี่ยวข้องกับไทยมานานแล้ว และเมื่อสายสัมพันธ์กันมา เพราะมีชนบทร่วมเนียบ ประเพณีและภาษาคลายคลึงกัน เคยไปมาหาสู่กับไทยมาแต่เดิม ส่วนญวนนั้นอยู่ห่างออกไป ชนบทร่วมเนียบประเพณีจึงต่างกัน และมีความสนิทสนมกันน้อยกว่าเขมรและลาว

ทุกวันนี้ เขมร ลาว ญวนเหนือ ญวนใต้ ต่างก็แยกเป็นอิสระเป็นเอกราช ไม่รวมกันเป็นประเทศอินโดจีนเหมือนแต่ก่อน เพราะแต่ก่อนเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ได้รับเอกราชเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ และทุกวันนี้ ลาว เขมร และญวนใต้ต่างก็ได้ตั้งตนมาประจำอยู่ในประเทศไทย และไทยก็ได้ตั้งทูตไปประจำประเทศทั้ง ๓ ด้วยเหมือนกัน

๒. ประเทศมลายา

ประเทศมลายา อยู่ทางทิศใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นแผ่นดินแหลมสุดของคาบสมุทรอินโดจีน ซึ่งเรียกว่าแหลมมลายา

๑. พืชผล และ โภคทรัพย์
มลายา เป็นประเทศที่มั่งคั่งชุก มีพืชผลและโภคทรัพย์อุดมสมบูรณ์



พืชผล ได้แก่ ข้าว ยางพารา หนาก มะพร้าว สาคุ อ้อย
มันสำปะหลัง กาแฟ เป็นต้น

โลกทรัพย์ มลายามีภูมิประเทศเป็นป่าที่บออยู่มาก จึงมีสัตว์ป่า
หลายชนิด เช่น ช้าง แรด หมี สัตว์เลื้อยมี วัว ควาย หมู เป็ด
ไก่ จำพวกแมลงมีมากที่สุดในโลก มลายาเป็นประเทศที่มีแร่หลาย
ชนิด ที่มากที่สุดได้แก่ แร่ดีบุก มลายามีแร่ดีบุกมากที่สุดในโลก

๒. สินค้าออก มลายา มีสินค้าออกที่สำคัญ คือ แร่ดีบุก ยาง
พารา มะพร้าว สับปะรด พริกไทย ปลาเค็ม ปลาแห้ง

๓. จังหวัดที่สำคัญ

สิงคโปร์ เป็นเมืองท่าที่สำคัญที่สุด เป็นฐานทัพเรือใหญ่ของ
อังกฤษทางภาคตะวันออกไกล

กัวลาลัมเปอร์ เป็นเมืองหลวง และเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุด เป็น
ชุมทางรถไฟ

ปีนัง (เกาะหมาก) เป็นเกาะอยู่ทางด้านตะวันตกของประเทศ
มีความเจริญมาก เป็นท่าเรือที่สำคัญที่อยู่ในมหาสมุทรอินเดีย

๔. พลเมือง มลายา มีพลเมืองประมาณ ๖ ล้านคน เป็นชาว
มลายูประมาณครึ่งหนึ่ง นอกนั้นเป็น จีน อินเดีย และฝรั่ง ในจำนวน
นี้จำนวนมากกว่า อินเดีย และฝรั่ง พลเมืองส่วนมากนับถือ
ศาสนาอิสลาม

๕. การเกี่ยวข้องกับประเทศไทย

ก. สมัยโบราณ เคยเป็นดินแดนที่อยู่ในความปกครองของ
ไทย และเป็นอาณาเขตของไทยสมัยพระเจ้ารามคำแหง
มหาราช ต่อมาได้ตกอยู่ในความปกครองของอังกฤษ

ข. สมัยปัจจุบัน ทุกวันนี้ มลายาได้เป็นประเทศเอกราชแล้ว

แต่ปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีความสัมพันธ์ติดต่อกับประเทศไทยเป็น
อย่างดี นอกจากจะมีการค้าขายติดต่อกันแล้ว มลายาได้แต่งตั้งทูต
มาประจำอยู่ในประเทศไทย และไทยก็ได้แต่งตั้งทูตประจำประเทศ
มลายาเช่นกัน สินค้าที่มลายาส่งมาขายในประเทศไทยก็คือ อาหาร
เครื่องเงิน ทอง เครื่องเหล็ก ส่วนสินค้าที่ไทยส่งไปขายในประเทศ
มลายาก็คือ ข้าว ไม้สัก ครั่ง ยาสูบ ปลาต่างๆ และไข่เป็ด เป็นต้น

๓. ประเทศพม่า

ประเทศพม่า อยู่ติดกับประเทศไทยทางทิศตะวันตก, ชนชาติ
พม่านั้นมีอยู่และกะเหรี่ยงปนอยู่ด้วย

๑. พืชผลและโภคทรัพย์ เนื่องจากพมามีพื้นที่และอากาศคล้าย
คลึงกับไทยมาก จึงมีพืชผลและโภคทรัพย์เช่นเดียวกับไทย คือ
พืชผล มีข้าว ไม้สัก ยาสูบ ยางพารา อ้อย

โภคทรัพย์ มีสัตว์ต่างๆ เช่น วัว ควาย ช้าง หมู เป็ด ไก่ แะ
ต่างๆ ก็มีหลายชนิด ที่มามากได้แก่ หยก ทับทิม ดินบุก ถ่านหิน

และม้านันพิโตรเลียม

๒. สินค้าออก ที่สำคัญที่สุด

มีอยู่ ๓ อย่าง คือ ข้าว ไม้สัก น้ำมัน
พิโตรเลียม นอกนั้นก็มีแร่เงิน ตะกั่ว

ยางพารา และยาสูบ

๓. จังหวัดที่สำคัญ

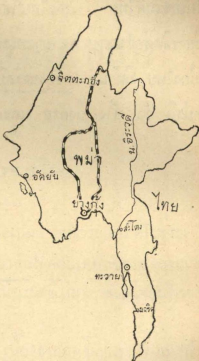
ย่างกุ้ง เป็นเมืองหลวงและเมือง
ท่าที่สำคัญที่สุด

หงสาวดี เคยเป็นเมืองหลวงเก่า
แก่ของชาตีมอญ มีโบราณวัตถุมาก
ยenangของ เป็นเมืองทมนามน
ก้าสมาก และมีบ่อน้ำมันใหญ่โต

โมโกด มีทับทิมและหยกมาก นอกจากนั้นก็มี มัตตะเล อังวะ
ตองอู ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงเก่าแก่ เมาะตะมะ อักขั๊บ เป็นท่าเรือ

๔. พลเมือง ประเทศพม่ามีพลเมืองประมาณ ๑๖ ล้านคน พล-
เมืองส่วนมากนับถือศาสนาพุทธเกือบทั้งสิ้น

๕. การเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ในครั้งโบราณพม่ากับไทย
เคยเป็นคู่สงครามขั้บเกี่ยวกัน แผ่นชนะสลับกันหลายครั้ง ในปัจจุบัน
ไทยกับพม่ามีความสัมพันธ์ไมตรีกันดี พม่าส่งทูตมาประจำอยู่



ในประเทศไทย และไทยก็ส่งทูตไปประจำอยู่พม่า นอกจากนั้น
มีการติดต่อในทางการค้าขายอยู่เสมอ สินค้าที่พม่าส่งมาขายใน
เมืองไทย มีผ้าถุง เครื่องลงรักปิดทอง รัม สินค้าที่ไทยส่งไปขายใน
พม่ามี ข้าว ช้าง น้าตาล และเสื่อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

หลักวิชาประวัติศาสตร์

บทที่ ๑

ประวัติศาสตร์ชาติไทย

ชาติไทย เป็นชาติที่เก่าแก่ และเป็นชาติที่เจริญมาแต่โบราณ มีถิ่นกำเนิดอยู่ตอนทิวเขาสูง แถบภูเขาอัลไตตอนเหนือของประเทศจีน ต่อมาได้มีหลักแหล่งอยู่แถบลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง ซึ่งอยู่ตอนใต้ของประเทศจีนทุกวันนี้

ต่อมาได้อพยพลงมาจากทางใต้ เนื่องจากถูกจีนรุกรานในการประกอบกรทำมาหากิน จึงอพยพมาจากแถบทะเลสาบแคสเปียน การอพยพของไทยได้แบ่งออกเป็นหลายพวก และหลายทางตามความสมัครใจ ไม่ได้อพยพเป็นพวกเดียวกันหรือไปทางเดียวกัน และมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น ไทยน้อย ไทยใหญ่ ไทยน่านเจ้า เป็นต้น แต่ที่สำคัญที่สุดคือไทยน้อย ซึ่งเป็นเชื้อสายของไทยเราทุกวันนี้

ไทยน้อย ได้อพยพเข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ คือประเทศไทยเดี๋ยวนี้ เมื่อเข้ามาอยู่ใหม่ ๆ บางครั้งก็อยู่ในอำนาจของขอมซึ่งมีอำนาจในดินแดนเหล่านั้น บางครั้งก็เป็นอิสระ ต่อมาได้มีคนไทยที่เก่งกล้าสามารถรวบรวมอาณาจักรและกำลังเข้าต่อสู้กับขอม จนตีเมืองสุโขทัย ซึ่งเป็นเมืองของขอมได้ และได้ตั้งเมืองสุโขทัยเป็นเมือง

หลวง มกษัตริย์นครองราชสมบัติทรงพระนามว่า ขุนศรีอินทราทิตย์
ชาติไทยก็เริ่มเป็นบกแผ่นดินตงเตนนมา

มีไทยอีกพวกหนึ่ง อพยพต่ำลงมาจนถึงลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และ
มีอาณาจักรหลายอาณาจักร ต่อมาได้มีกษัตริย์ไทยเกิดขึ้นพระองค์หนึ่ง
ทรงพระนามว่า พระเจ้าอู่ทอง ได้รวบรวมอาณาจักรต่างๆ ไว้ให้เป็น
อาณาจักรเดียวกัน และได้ตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวง ต่อมาอาณาจักร
สุโขทัยก็เสื่อมลง กรุงศรีอยุธยารุ่งเรืองขึ้น ก็ได้รวบรวมอาณาจักร
สุโขทัยเข้าไว้ด้วยกัน

อยุธยา เป็นเมืองหลวงของไทยนานที่สุด ก่อเป็นอยู่ถึง ๔๑๓ ปี
มีกษัตริย์ปกครองถึง ๓๔ พระองค์ สมัยอยุธยาเป็นเมืองหลวงอยู่นั้น
บางทีก่เจริญรุ่งเรือง บางทีก่ตกเป็นเมืองขึ้น ได้เกิดสงครามกับพม่า
และเขมรอยู่บ่อยๆ ได้เสียเอกราชให้แก่พม่าถึง ๒ ครั้ง ครั้งแรก
เสียเอกราชเมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๒ ไป แผ่นดินสมัยสมเด็จพระมหา-
จักรพรรดิ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกู้คืนมาได้ ครั้งที่ ๒ เสียเอ-
กราชเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ ในแผ่นดินสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ พระ
เจ้าตากสินทรงกู้คืนมาได้ และได้ตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานีแทนกรุง
ศรีอยุธยา

สมัยพระเจ้าตากสิน

เป็นพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงครองกรุงธนบุรี

พระองค์ทรงรวบรวมไทยให้เป็นบกแผ่นดินและกำลังมากขึ้น หลังจาก
กู้เอกราชจากพม่าแล้ว แต่ต่อมาพระองค์ก็ถูกปลงพระชนม์เสีย
กษัตริย์ไทยองค์ต่อมาคือ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระองค์
ได้ย้ายเมืองหลวงจากกรุงธนบุรีข้ามฟากมาตั้งใหม่ และให้ชื่อเมือง
หลวงใหม่ว่า กรุงเทพ ฯ หรือกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นต้นราชวงศ์จักร

ซึ่งเป็นวงศ์กษัตริย์ทุกวันนี้ ดำรงความเป็นเอกราชตลอดมา นับแต่
กรุงเทพ ฯ เป็นเมืองหลวงมา กษัตริย์ปกครองแล้ว ๕ องค์ องค์ปัจจุบัน
พระนามว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ปัจจุบัน ไทยเรารักษาความเจริญก้าวหน้าเคียงบ่าเคียงไหล่กับต่างประเทศ
มีสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศอย่างแน่นแฟ้น และมีเอกราช
อย่างสมบูรณ์

บทที่ ๒

ถิ่นเดิมของไทย

๑. ภูมิภานาคอนลุ่มแม่น้ำโขง เมื่อการทำมาหากินผดเคือง

เพราะถูกคนจีนรุกราน เราต้องอพยพลงมาจากไตต๋องมา เดินทางเข้าสู่
ลุ่มแม่น้ำฮวงโห แม่น้ำโขง ก่อกำเนิดเป็นบกแผ่นดิน ขณะนั้นเป็นมณฑล
ฮุนหนี่ กุยจิ๋ว และกวางไสของจีนทุกวันนี้

๒. ปัจจุบัน ยังมีคนไทยอยู่ในถิ่นนี้ ปัจจุบันยังมีคนไทยตกค้าง

อยู่ในแถบนี้เป็นจำนวนมาก โดยที่หมอสอนศาสนาอเมริกันเดินทาง
ไปพบไทยพวกนี้ พูดภาษาคล้าย ๆ กับพวกเรา มีผัดเพี้ยนไปบ้างพอ
เข้าใจ มีรูปร่างลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมคล้าย
คลึงไทยมากที่สุด

บทที่ ๓

การอพยพ

๑. ไทยเป็นเชื้อชาติอิสระ ชาติไทยเราเป็นชาติที่รักความสงบ
และความเป็นอิสระ ไม่ชอบเป็นเมืองขึ้นของใครมาแต่โบราณกาล
จะเห็นได้ว่าชาติไทย เป็นเอกราชตลอดมาจนทุกวันนี้ แต่บางครั้ง
ไทยก็ตกเป็นเมืองขึ้นของชาตินั้น แต่ก็เป็นเวลาไม่นานไทยก็ต่อสู้กลับ
เป็นเอกราชได้

๒. เหตุที่ต้องอพยพ เพราะถูกจักรวรรดิแย่งที่ทำการทำหากิน เมื่อ
เราสู้ไม่ได้เราจึงอพยพ และชาติไทยเป็นชาติที่รักความอิสระภาพ
ไม่ยอมเป็นเมืองขึ้น หรืออยู่ใต้อำนาจของใคร

๓. ไทยน้อย ไทยใหญ่ การอพยพของไทยแยกออกเป็น ๒ พวก
คือ

(๑) พวกที่อพยพมาทางลุ่มแม่น้ำสาละวินในแคว้นแสนหวี ตอน
เหนือของประเทศพม่าเดียน เรียกว่าไทยใหญ่ และบางส่วนได้เคย
เข้าไปในมณฑลยูนนานของประเทศอินเดีย เรียกว่า ไทยอาหม

(๒) พวกที่อพยพลงมาตามลุ่มแม่น้ำโขง เรียกว่า ไทยน้อย และ
ต่อมาได้อพยพมาอยู่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพวกเราชาวไทยทุก
วันนี้

๒๔

การตั้งภูมิลำเนา

๑. ภูมิลำเนาของชนชาติไทยก่อนสมัยสุโขทัย ไทยน้อยในแคว้น

สิบสองจุไทย มีอำนาจมาก มีกษัตริย์องค์หนึ่งพระนามว่า ขุนบรม ได้รวบรวมแคว้นต่างๆ ไว้ คือแคว้นลานช้าง และแคว้นลานนา โดยส่งราชโอรสองค์ใหญ่ ๕๐ ขุนลงไปปกครองแคว้นลานช้าง ๕๕ แคว้น ๕๕ เพราะเป็นทมิฬชางมาก แคว้นลานนาได้ส่งขุนไชยพงษ์ (เจ้าสิงหนวัติ) ไปปกครอง ที่ได้ชื่อว่าแคว้นลานนา เพราะเป็นที่ราบทำนาได้ดี แคว้นลานช้างมีเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองหลวง แคว้นลานนามีเมืองเชียงแสนเป็นเมืองหลวง

๒. ชนชาติพื้นเมืองเดิมก่อนไทยลงมาตั้งหลักแหล่ง ดินแดนที่ตั้งของประเทศไทยทุกวันนี้ ก่อนที่ไทยจะมาตั้งหลักแหล่งอยู่ มีชาติใหญ่ๆ อยู่ ๓ ชาติคือ

(๑) ชาติขอม หรือเขมร มีดินแดนอยู่ทางภาคตะวันออก แถบลุ่มแม่น้ำโขง ตอนใต้

(๒) ชาติลาว มีดินแดนอยู่ทางภาคกลาง แถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นอาณาเขตของไทยทุกวันนี้

(๓) ชาติมอญ มีดินแดนอยู่ทางภาคตะวันตก แถบลุ่มแม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำอิรวดีตอนใต้

๘ บทที่ ๕

สมัยสุโขทัย

๑. การตั้งกรุงสุโขทัย สุโขทัยแต่ก่อนเป็นเมืองของขอม ในคราวที่ไทยอพยพลงมานั้น ขอมมีอำนาจมาก มีเมืองหลวงอยู่ที่เมืองตะโง (เมืองลพบุรี) และสุโขทัยเป็นเมืองหน้าด่าน ได้ตกมาเป็นของไทยเมื่อ พ่อขุนบางกลางท่าว กับพ่อขุนผาเมือง ได้รวบรวมกำลังของชาวไทยโจมตีเอาเมืองสุโขทัยได้ และยกพ่อขุนบางกลางท่าวเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทรงพระนามว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ตั้งสุโขทัยเป็นราชธานี

๒. ความเป็นไปของบ้านเมืองสมัยสุโขทัย เมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ครองกรุงสุโขทัยแล้ว ก็นับว่าชาติไทยเริ่มเป็นบึกแผ่นมั่นคง มีเมืองที่ใหญ่ๆ และสำคัญอยู่ ๒ เมือง คือ เมืองสุโขทัย เมืองชะเลียง (สวรรคโลก) กับศรีที่ครองกรุงสุโขทัยเรียกว่า ราชวงศ์พระร่วง เมื่อถึงรัชกาลพระเจ้ารามคำแหงมหาราช พระองค์ได้ขยายอาณาเขตออกไปกว้างขวางมาก ได้ทรงทนบำรุงบ้านเมืองเจริญมาก พลเมืองอยู่เย็นเป็นสุข ในรัชกาลต่อมาได้เสื่อมอำนาจลง แต่ก็กลับไปรวมกับไทยตอนใต้ คือกรุงศรีอยุธยา ในสมัยรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงศรีอยุธยา

๓. ความเจริญรุ่งเรืองสมัยพระเจ้ารามคำแหง ในสมัยสมเด็จพระเจ้ารามคำแหงมหาราช กรุงสุโขทัยเจริญมากที่สุด เพราะพระองค์

ทรงปรีชาสามารถ ทรงเป็นนักปราชญ์ นักการเมือง นักการปกครอง
นักรบ ความเจริญรุ่งเรืองมั่งคั่ง

ก. การปกครอง พระองค์ทรงปกครองบ้านเมืองแบบพ่อปกครองลูก คำเรียกพระเจ้าแผ่นดินว่า พ่อเมือง พระองค์ทรงเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของราษฎรอย่างทั่วถึง ถ้าราษฎรคนใดมีเรื่องเดือดร้อนจะร้องทุกข์ต่อพระองค์ก็ได้ โดยให้มาจกระหนงทแขวนไว้ที่ประตูพระราชวัง แล้วพระองค์จะเสด็จมาไต่ถามทุกข์สุขด้วยพระองค์เอง และการปกครองบ้านเมืองนี้ พระองค์จัดการปกครองแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. หัวเมืองชั้นใน ทรงปกครองโดยพระองค์เอง

๒. หัวเมืองชั้นนอก ทรงแต่งตั้งเจ้านาย หรือข้าราชการไปปกครองแทน

๓. หัวเมืองชั้นนอก ทรงแต่งตั้งเจ้านายในเมืองชั้นนอกปกครอง แต่ต้องส่งเครื่องบรรณาการทุก ๆ ปี อีกอย่างหนึ่ง พระองค์ได้ทรงทะนุบำรุงพระศาสนาเป็นอย่างมาก พระองค์ได้ทรงสร้างพระแท่นมนังคศิลาไว้วางกลางดงตาล เวลาถึงวันพระ ถิ่นมนต์พระสงฆ์มาแสดงพระธรรมเทศนาอบรมศึกษาจรรยาแก่พลเมือง ถ้าเป็นวันธรรมดา พระองค์ก็ทรงออกว่าราชการ ในการทะนุบำรุงพระศาสนาเช่นนี้ เป็นการช่วยให้การปกครองดีไปด้วย เพราะศาสนาทำให้นิสัยใจคอ และความประพฤติของพลเมืองให้อยู่ในความสงบ ทำมาหากินในทางที่ชอบ

ข. การประดิษฐ์อักษรไทย นอกจากพระองค์จะเป็นนักการ

ปกครองแล้ว ยังทรงเป็นนักปราชญ์ที่สามารถ โดยคิดประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้เองเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ ซึ่งเราได้ใช้กันต่อมาจนทุกวันนี้ แต่ได้ดัดแปลงแก้ไขให้อ่านและเขียนได้สะดวกเท่านั้น ก่อนที่พระองค์จะประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น เราใช้อักษรขอมอยู่

ค. อาณาจักร พระองค์เป็นนักรบ และนักการเมืองอย่างยอดเยี่ยม ได้เจริญสัมพันธไมตรีกับหัวเมืองฝ่ายเหนือ เช่นเมืองพะเยาและเมืองเงินยาง นอกจากนั้นก็ได้ทำไมตรีกับจีน โดยได้เสด็จประพาสประเทศจีน และได้นำช่างปั้นกับขามเข้ามาทำในประเทศไทย ที่เมืองสวรรคโลก ซึ่งเรียกว่าขามสังกะโลก นอกจากการเจริญทำสัมพันธไมตรีเช่นนั้นแล้ว พระองค์ได้ขยายอาณาเขตของไทยให้กว้างขวางออกไปอีก ดังนี้

ทิศเหนือ จดเขตแดนจีน และลานนาไทย

ทิศตะวันออก จดเขตแดนญวน และเขมร

ทิศใต้ ได้แหลมมลายูทั้งหมด

ทิศตะวันตก ได้เมืองมอญทั้งหมด จดเมืองหงสาวดีของพม่า

บทที่ ๖

สมัยกรุงศรีอยุธยา

๑. การตั้งกรุงศรีอยุธยา กรุงศรีอยุธยาแต่เดิมเป็นเมืองเล็กๆ ของขอม ซึ่งขอมได้สร้างชนในคราวนี้อาศัยอยู่ในดินแดนของไทย มีเมืองลพบุรี เป็นเมืองหลวง เมื่อขอมเสื่อมอำนาจลง พระเจ้าอู่ทอง

ก่โดยาขอพยพพลเมืองจากเมืองอู่ทองซึ่งเกิดกันดารน้ำ เกิดโรค
ระบาดมาอยู่เมืองอโยธยา ได้ตั้งอโยธยาเป็นเมืองหลวง และให้ชื่อ
ใหม่ว่า “กรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา” แต่เรียกสั้น ๆ ว่า กรุงศรี-
อยุธยาเมื่อ พ.ศ. ๑๘๕๓ เหตุที่ตั้งกรุงศรีอยุธยา เพราะเหตุดังนี้

๑. เป็นที่ลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูกได้ผลดี เช่นทำนา
๒. ตั้งอยู่ในระหว่างแม่น้ำ ๓ สาย ไหลมาบรรจบกัน คือ แม่น้ำ
เจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี จึงสะดวกในการติดต่อกับ
ต่างประเทศ เป็นทางคมนาคมกับหัวเมืองฝ่ายเหนือด้วย
๓. แม่น้ำทั้ง ๓ สาย สามารถเป็นคูกันมิให้ข้าศึกล่องเข้ามาถึง
ตัวเมืองได้ทันทั่วทั้ง

กรุงศรีอยุธยา เป็นเมืองหลวงอยู่ ๔๑๗ ปี คือ ตั้งแต่ ๑๘๕๓ จน
ถึงปี พ.ศ. ๒๓๑๐ มีพระเจ้าแผ่นดินปกครองถึง ๓๔ พระองค์ กษัตริย์
องค์แรกซึ่งทรงตั้งกรุงศรีอยุธยาทรงพระนามว่า สมเด็จพระรามาธิบดี
ที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) กษัตริย์องค์สุดท้ายทรงพระนามว่า สมเด็จพระ
เจ้าเอกทัศ

๒. ความเป็นไปของบ้านเมืองสมัยกรุงศรีอยุธยา กล่าวเฉพาะ
รัชกาลที่สำคัญ ๆ เท่านั้น

ก. สมัยสร้างกรุงและรวบรวมกำลัง

๑. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) มีเหตุการณ์ที่
สำคัญอยู่ คือ ๑ ทรงสร้างกรุงศรีอยุธยาขึ้น ซึ่งนับเป็นกษัตริย์องค์
แรกแห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง คือ

๑. ได้บ้านเมืองซึ่งชนกับกรุงสุโขทัยเกือบทั้งหมด และยกไปตั้งเขมร
ได้ดินแดนเขมรมาเป็นเมืองชนด้วย. ๒. จัดการปกครองแบบ เวียง
วัง คลัง นา ๓. ได้ส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีน และมีการ
ค้าขายติดต่อกับต่างประเทศ เช่น จีน อินเดีย และชวา เป็นต้น

๒. สมเด็จพระบรมราชาที่ ๑ (ขุนหลวงพระงั่ว) ยกกองทัพ
ไปตีกรุงสุโขทัยได้ และได้รวมเป็นอาณาจักรเดียวกันกับกรุงศรีอยุธยา
๓. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์ที่ ๘
แห่งกรุงศรีอยุธยา บ้านเมืองเจริญมาก เพราะพระองค์เป็นผู้ที่
พระปรีชาสามารถในการปกครอง และทรงรอบรู้ในกิจการต่าง ๆ
พระองค์ทรงจัดการปกครองดังนี้ คือ

(๑) แยกข้าราชการทหารและพลเรือนออกจากกัน ฝ่ายทหารมี
หัวหน้าใหญ่ เรียกว่า “สมุหกลาโหม” ฝ่ายพลเรือนมีหัวหน้าใหญ่
เรียกว่า “สมุหนายก” และแบ่งเป็นแผนกๆ เรียกว่า จตุสดมภ์ ๔
คือ เวียง วัง คลัง นา

(๒) หัวเมืองต่างๆ พระองค์ทรงกำหนดให้เป็นเมือง เอก โท ตริ
ตามความใหญ่โต และความสำคัญมากน้อยต่างกัน

(๓) ทรงวางระเบียบ ตำแหน่ง ขศ บรรดาศักดิ์ข้าราชการตาม
ลำดับให้เป็น พระยา พระ หลวง ขุน หมื่น พัน ทนาย

(๔) ทรงตั้งกฎมณเฑียรบาล ว่าด้วยตำแหน่งข้าราชการ พระราช
พิธีต่างๆ และระเบียบการในราชสำนัก

(๕) ทรงจัดระเบียบการให้เป็นไปเรียบร้อยกว่าเดิมเป็นอันมาก

ข. สมัยสงคราม

๑. สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พระเจ้าช้างเผือก) เป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์ที่ ๑๖ แห่งกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลนั้นศึกสงครามกับพม่า พระมหาจักรพรรดิทรงยกกองทัพออกไป พระสุริโยทัยตามเสด็จไปด้วย โดยแต่งพระองค์เป็นชายอย่างมหาอุปราช เมื่อสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเข้าชนช้างกับพระเจ้าแปรแม่ทัพพม่า ช้างพระมหาจักรพรรดิเสียทหน้าศึก พระเจ้าแปรจับช้างไล่จะเข้าฟัน พระสุริโยทัยจึงไล่ช้างเข้าขัดขวางไว้ พระสุริโยทัยซึ่งเป็นอัศวมเหศวร (เมีย) ของพระมหาจักรพรรดิ จึงถูกพระเจ้าแปรฟันด้วยของ้าวสั้นพระชนม์ (ตาย) อยู่บนคอช้าง พระรามเสวยกับพระมหินทรไธสทั้งสอง จับช้างเข้าชนเข้าศึกถอยไป พาเอาพระศพพระสุริโยทัยเข้าเมืองได้ แด่ถึงกระนั้นก็ตาม พม่าไม่สามารถจะตีเอากรุงศรีอยุธยาได้ เพราะไทยได้รักษากรุงไว้อย่างแข็งแรง พม่าจำต้องยกทัพกลับไป

(๒) พระองค์ได้ทรงจัดการป้องกันบ้านเมืองอย่างเข้มแข็ง เพื่อมิให้ข้าศึกเข้าตีกรุงศรีอยุธยาได้สะดวก เช่นทรงขุดคลอง สร้างบ่อน้ำสำรวจชายฉกรรจ์ ตั้งหัวเมืองชนในชนนอกหลายเมือง จัดตั้งกองทัพเรือ และจับช้างมาเพิ่มกำลังทัพ จนได้ช้างเผือกมาถึง ๘ เชือก (ตัว) จึงได้พระนามอีกอย่างหนึ่งว่า “พระเจ้าช้างเผือก”

(๓) บุเรงนอง กษัตริย์พม่าองค์ต่อมาได้ยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา สาเหตุในการทำสงครามครั้งนี้ คือ บุเรงนองได้ส่งราชทูตมาขอช้างเผือก ๒ เชือก แต่พระมหาจักรพรรดิไม่ยอม พม่าจึงยกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยา แต่ไม่สามารถจะตีให้แตกได้เป็นแต่ล้อมไว้ พระ

มหาจักรพรรดิทรงเห็นว่า ถึงอย่างไรพม่าคงจะตีให้แตกจนได้ จึงได้ทำไมตรีกับพม่า โดยยอมเสียผลประโยชน์เล็กน้อย คือ (๑) ยอมส่งช้างให้แก่พม่าปีละ ๓๐ เชือก (๒) ยอมส่งพระรามเสวย พระยาจักร และพระยาสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นผู้คิดค้านไม่ยอมให้ช้างเผือกให้แก่พม่าไปเป็นประกัน (๓) ยอมส่งเงินให้ปีละ ๓๐๐ ชั่ง (๔) ยอมเสียผลประโยชน์ภายในอาณาจักรเมืองมะริดให้แก่พม่า พม่าจึงยกทัพกลับไป

๒. สมเด็จพระสุริโยทัย สมเด็จพระสุริโยทัย เป็นอัครมเหสี

ของพระมหาจักรพรรดิ เมื่อคราวที่พม่ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. ๒๐๕๑ นั้น พระมหาจักรพรรดิได้ชนช้างกับพระเจ้าแปร แต่เสียทีให้แก่ข้าศึก ช้างพระมหาจักรพรรดิวิ่งหนีช้างข้าศึก พระเจ้าแปรขับช้างไล่ เมื่อสมเด็จพระสุริโยทัยเห็นจะเป็นอันตรายแก่พระราชสวามี ก็ทรงขับช้างถลันเข้าไปขวางไว้ โดยที่สงครามครั้งนั้น พระสุริโยทัยได้เสด็จไปด้วย โดยแต่งพระองค์เป็นชายอย่างพระมหาอุปราช เมื่อพระองค์ขับช้างเข้าขวางพระเจ้าแปรเช่นนั้น พระเจ้าแปรจึงพินด้วยของ้าวสนพระชนม์ชบอยู่กับคอช้าง ราชโอรสของพระองค์ ๒ พระองค์คือ พระรามเสวยกับพระมหินทร์ ได้ช่วยกันแบ่งเอาพระศพคืนมาได้ แล้วอัญเชิญพระศพเข้าสู่พระนคร ด้วยความกล้าหาญของพระสุริโยทัยครั้งนั้น เป็นผลให้พระมหาจักรพรรดิปลอดภัยอันตราย พระองค์จึงได้บอกรับบ้านเมืองไม่ให้ตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าได้ จนพม่ายกทัพกลับไป เพื่อเป็นการไว้อาลัยและระลึกถึงคุณงามความดีของพระสุริโยทัยในครั้งนั้น พระมหาจักรพรรดิจึงโปรดให้สร้างพระเจดีย์บรรจุพระอัฐิ (กระดูก) ของพระสุริโยทัย

เป็นพระธิดา ทรงพระนามว่า “พระเจดีย์ศรีสุโขทัย” ปรากฏเป็น
อนุสาวรีย์อยู่หอประชุมทุกวัน

ก. สมัยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรกและการกู้เอกราช

๑. การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก ในรัชกาลของสมเด็จพระ

มเหศวร ๑ กษัตริย์องค์ที่ ๑๗ แห่งกรุงศรีอยุธยา ไทยต้องเสียกรุง
ศรีอยุธยาให้แก่พม่าเป็นครั้งแรก ไทยต้องตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าเป็น
เวลา ๑๕ ปี สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงได้ทรงยกทัพมาตี การ
สงครามครั้งนี้ บุเรงนองกษัตริย์พม่าจึงได้ยกกองทัพมาตีอีกครั้งหนึ่ง
ในสมัยรัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ใน พ.ศ. ๒๑๑๑ ตั้งใจจะตี
กรุงศรีอยุธยาให้ได้ พม่าได้โจมตีและล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่ ๕ เดือน
ไทยก็ยังไม่สามารถสู้รบพม่าไว้ได้ ในระหว่างที่รบพุ่งกันอยู่นั้น พระ
มหาจักรพรรดิก็ทรงประชวร (ป่วย) และเสด็จสวรรคต (ตาย) สมเด็จพระ
มเหศวร ๑ ราชโอรส ได้รับราชสมบัติสืบต่อมา แม้กระนั้นไทยก็
ยังสู้รบกับพม่าอย่างเข้มแข็ง ต่อมาพม่าแต่งให้พระยาจักรี ซึ่งถูกพม่า
ขอไปเป็นประกันตัวคราวสงครามข้างเฝือก มาเป็นไส้ศึกอยู่ข้างใน
กรุง เจ้าพระยาจักรีผู้ทรยศต่อชาติก็ใช้อบาย ทำให้กำลังป้องกัน
อ่อนแอลง ในที่สุดพม่าก็ยกเข้าโจมตีเอากรุงศรีอยุธยาได้สะดวก
กรุงศรีอยุธยาจึงเสียแก่พม่าตั้งแต่บัดนั้นมา รวมเวลาตั้งแต่สู้รบกับพม่า
ครั้งนี้เป็นเวลา ๕ เดือน

๒. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

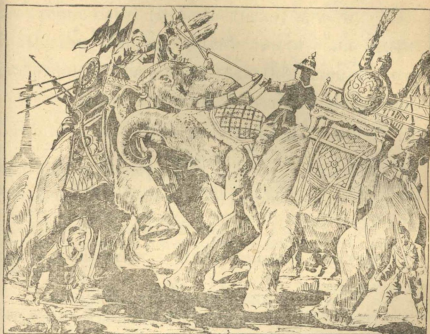
เป็นโอรสของพระมหาธรรมราชา พระมหาธรรมราชาได้เป็นกษัตริย์

ครองกรุงศรีอยุธยาต่อจากพระมหินทร เป็นเวลาที่กรุงศรีอยุธยาตก
เป็นเมืองขึ้นแก่พม่า เมื่อพระชนมายุได้ ๘ พรรษา บุเรงนองได้ขอ
ไปไว้ที่พม่า จนพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา จึงได้กลับมาอยู่กับ
พระราชบิดา เพื่อช่วยพระราชบิดาปกครองบ้านเมือง

(๑) การประกาศอิสรภาพ พระองค์แสดงความสามารถ

อย่างยอดเยี่ยมในการทำสงคราม จนทำให้พม่าไม่ไว้วางใจและนึก
เกรงกลัวพระองค์อย่างยิ่ง ก่อนที่พระองค์จะได้เป็นกษัตริย์ พระเจ้านันทบุเรง
กษัตริย์พม่าคิดจะกำจัดพระองค์ ขณะนั้นทางพมามีเมือง
อังวะเกิดแข็งเมืองขึ้น พม่าส่งให้ทางกรุงศรีอยุธยาเกณฑ์ทัพไปช่วย
ขณะที่พระองค์ยกทัพไปถึงเมืองแครง พระองค์ก็ทรงทราบว่า พระเจ้านันทบุเรง
ออกอุบายจะทำร้ายพระองค์ โดยให้หัวหน้ามอญที่มาคอย
รับหาโอกาสฆ่าพระองค์เสีย เมื่อพระองค์ทรงรู้ว่าพม่าคิดร้ายต่อ
พระองค์เช่นนั้น พระองค์จึงประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นแก่พม่าที่เมือง
แครงนั่นเอง นับแต่นั้นมา กรุงศรีอยุธยาก็กลับเป็นเอกราชอย่างเดิม
พระองค์ประกาศอิสรภาพเมื่อ พ.ศ. ๒๑๒๗

(๒) การกระทำยุทธหัตถี เมื่อไทยประกาศอิสรภาพแล้ว พม่า
ได้ยกกองทัพมาปราบปรามหลายครั้ง แต่ทัพแพ้ไปทุกครั้ง ครั้ง
สุดท้าย พระเจ้านันทบุเรงซึ่งเป็นกษัตริย์พม่า ได้ส่งให้พระมหาอุปราช
พระราชโอรส ซึ่งเคยเป็นคู่ขบเคี้ยวในการสงครามกับสมเด็จพระนเรศวร
หลายครั้ง แต่ทัพแพ้ไปทุกครั้ง พระเจ้านันทบุเรงทรงโกรธ
เคืองมาก จึงสั่งให้ยกทัพมาทำการรบแก้ตัวใหม่ ใน พ.ศ. ๒๑๓๕ พระ
นเรศวรยกทัพไปรบถึงตำบลหนองสาหร่าย ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี



(พระนเรศวรมหาราชชนช้าง กับ พระมหาอุปราชา)

ทัพทั้งสองได้เข้าปะทะรบพุ่งกัน พระนเรศวรได้ทำพระมหา-
อุปราชากระทำกรยุทธหัตถี คือ ชนช้าง ขณะที่กำลังชนช้างกันอยู่
นั้น ช้างทรงของพระนเรศวรเสียที พระมหาอุปราชาฟันด้วยพระ
แสงของ้าว แต่พระนเรศวรทรงหลบเสียทัน คงถูกแต่พระมาลา
(หมวก) ครั้นแล้วช้างทรงของพระนเรศวรกลับสลัดหลุดและได้ล่าง
แบกช้างพระมหาอุปราชาหันเบนไป พระองค์จึงฟันพระมหาอุปราชา
ด้วยพระแสงของ้าว ถูกไหล่ขวาขาดสพายแล่งสิ้นพระชนม์อยู่บนคอ
ช้าง ทัพพม่าก็แตกพ่ายไป สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงโปรด
ให้สร้างเจดีย์ไว้เพื่อเป็นเกียรติชน ณ ที่นั้น ซึ่งเรียกว่า “ดอนเจดีย์”
อนึ่ง พระองค์ได้ให้นามพระแสงของ้าวเล่มนั้นว่า “พระยาแสน

พลพ่าย” พระมालา (หมวก) ก็ได้ชื่อว่า “พระมालาเบี่ยง” และ
ข้างทรงเชือกนั้นกตังให้เป็น “เจ้าพระยาปราบหงสาวดี” ในการ
สงครามครั้งนั้นเป็นผลทำให้ไทยมีอำนาจมากยิ่งขึ้น ประเทศใกล้เคียง
พากันเกรงกลัวไทยไม่กล้ามารุกรานไทยอีกเป็นเวลา ๑๕๐ ปี

ง. สมัยสมบูรณ์และมีความเจริญมาก

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นโอรสของพระเจ้าปราสาททอง
นับเป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์ที่ ๒๘ แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ขึ้นครองราช-
สมบัติ เมื่อ พ.ศ. ๒๑๔๘ สวรรคต พ.ศ. ๒๒๓๑ เป็นเวลา ๘๓ ปี
ในรัชกาลของพระองค์บ้านเมืองเจริญมาก ทั้งในด้านการค้าและการ
ติดต่อกับต่างประเทศ

๑. การติดต่อกับต่างประเทศ ในรัชกาลนัมฝรั่งเศส

ปอร์ตุเกตุ ฮอลันดา อังกฤษ และญี่ปุ่นมาติดต่อค้าขายมาก โดยเฉพาะฝรั่งเศส พระองค์ได้ส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีถึง ๒ ครั้ง
ครั้งแรกไปไม่ถึงฝรั่งเศสเพราะเรือแตกกลางทาง ครั้งที่ ๒ ได้ส่งพระ
วิสุตรสุนทร (โกษาปาน) ไปพร้อมกับราชทูตโซ่หมองค้ำของพระเจ้า
หลุยส์ ๑๔ แห่งฝรั่งเศส พระเจ้าหลุยส์ ๑๔ ทรงต้อนรับยกย่องเกียรติ
ของราชทูตไทยเป็นอย่างสูง ทั้งนี้เพราะมีความมุ่งหมายที่จะเผยแพร่
คริสต์ศาสนาในกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระนารายณ์ก็ไม่ทรง
รังเกียจ เป็นอันว่า ไทยและฝรั่งเศสมีความสนิทสนมกันมากใน
รัชกาลนี้

ไทยได้รับประโยชน์จากฝรั่งเศสหลายประการ คือ พวกฝรั่งเศส
สร้างบ่อนปรการให้ที่เมืองลพบุรี และทอนบุรี พวกฝรั่งเศสเข้ามา

ช่วยฝึกหัดทหาร และประโยชน์อย่างสำคัญที่สุดก็คือ ทำให้พวก
อังกฤษและฮอลันดา ช่างมาอยู่เมืองไทยก่อนแล้ว และมักจะข่มเหง
ไทยในเรื่องการค้าขายเสมอๆ เลิกข่มเหงไปได้

๒. การค้าขาย เมื่อมีการติดต่อกับชาวต่างประเทศ การค้าขาย
ก็เจริญมากขึ้น ทางราชการไทยก็ได้จัดให้มีการต่อเรือกำปั่นค้าขายกับ
จีนและญี่ปุ่น เมื่อแข่งขันกับฮอลันดา ในรัชกาลสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรง ๑๐๐ ปี คอนสแตนติน ฟอลคอน มารับราชการอยู่กับพระองค์
ฝรั่งคนนี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมาก พระองค์ทรงแต่งตั้งให้เป็น
เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ เป็นหัวหน้าในการจัดการค้าขายทั่วไปและนอก
ประเทศ

จ. สมัยเริ่มเสื่อมและเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ (ครั้งสุดท้าย)

เมื่อสิ้นรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ไปแล้ว กรุงศรีอยุธยาก็เริ่ม
เสื่อม มีการกบฏภายในและการแย่งราชสมบัติกันอยู่เสมอ จนกระทั่ง
เสียกรุงศรีอยุธยาไปครั้งสุดท้าย เมื่อพ.ศ. ๒๓๑๐

๑. พันท้ายนรสิงห์ เป็นนายท้ายเรือพระที่นั่งของสมเด็จพระเจ้า
เสือ (ขุนหลวงสรศักดิ์) กษัตริย์องค์ที่ ๓๐ แห่งกรุงศรีอยุธยา วัน
หนึ่ง พระเจ้าเสือเสด็จประพาสทางนาเพื่อทรงเบ็ด (ตกเบ็ด) ที่ปากน้ำ
เมืองสาครบุรี ในเขตจังหวัดสมุทรสาครเดี๋ยวนี้ ขณะทรงเรือไปตาม
คลองโคกขาม คลองนี้คดเคี้ยวและน้ำไหลเชี่ยวมาก พันท้ายนรสิงห์
คัดท้ายเรือไว้มั่น หวังเรือชนกับกิ่งไม้ใหญ่ ทำให้โขนหัวเรือหักตกลง
ไปในน้ำ พันท้ายนรสิงห์คิดว่าผิดจึงกระโดดขึ้นบนฝั่ง แล้วกราบ
ทูลให้ประหารชีวิตโดยคดศัณษะของตนเสีย เพื่อให้เป็นไปตามประ
เพณี แต่พระเจ้าเสือทรงยกโทษให้ เพราะเห็นคลองคดมาก และ

เห็นความดีของพันท้ายนรสิงห์ที่ได้กระทำมาแล้ว ทั้งเห็นว่าเหตุการณ์
ครั้งนั้นเป็นการพินาศ แต่ตัวของเขาเองไม่ยอม พระเจ้าเสือให้ใช้
ใหม่ โดยให้ปั้นดินเป็นรูปพันท้ายนรสิงห์ แล้วตัดศีรษะปั้นแทน
พันท้ายนรสิงห์ไม่ยอมอยู่นั่นเอง กราบทูลให้ตัดศีรษะให้จึงได้ ในที่สุด
พระเจ้าเสือก็สั่งให้ประหารชีวิตพันท้ายนรสิงห์ตามประเพณี แล้ว
ให้สร้างศาลขึ้น เอาศีรษะพันท้ายนรสิงห์กับโคนเรือทหัก ขนบวง
สร้างไว้ที่วัดกับที่ศาลนั้น การกระทำอันกล้าหาญของพันท้ายนรสิงห์
นั้นแสดงให้เห็นว่า เป็นคนที่มีสัตย์และอยู่ในระเบียบวินัยโดยเคร่ง
ครัด แม้ชีวิตก็ไม่เสียดาย ซึ่งหาคนอย่างพันท้ายนรสิงห์ได้ยากนัก
ขอเสียงและความดีของพันท้ายนรสิงห์ ตลอดถึงความกล้าหาญยังคง
หอมกรุ่นอยู่ทุกวันนี้

๒. ชาวบ้านบางระจัน คือคนไทยซึ่งอาศัยอยู่ที่บ้านบางระจันซึ่งเป็น
ชื่อตำบลหนึ่งในเขตจังหวัดสิงห์บุรีเดิวน เมื่อเสียกรุงศรีอยุธยา
ให้แก่พม่าครั้งสุดท้าย ขณะที่ยกกองทัพมาล้อมกรุงศรี
อยุธยา ทหารพม่ากองหนึ่งที่มาตั้งค่ายอยู่ที่แขวงเมืองวิเศษไชย
ชาญ (เขตจังหวัดอ่างทองทุกวันนี้) ได้ทำการโหดร้ายทารุณต่อคน
ไทยอย่างยิ่ง ชาวบ้านไม่สามารถจะทนต่อความโหดร้ายของพม่าได้
ชาวไทยจึงได้รวบรวมกำลังตั้งค่ายต่อสู้พม่าขึ้นที่บ้านบางระจัน พม่า
ยกทัพมาตีค่ายบางระจันถึง ๘ ครั้ง พม่าแพ้ไป ๘ ครั้ง ครั้งสุดท้าย
พม่ายกทัพมาตั้งประชิดที่ค่ายบางระจัน แล้วใช้ปืนใหญ่ระดมยิง
ชาวบ้านบางระจันสู้พม่าด้วยความเข้มแข็งและกล้าหาญ แต่ขาด
อาวุธ ขอลำอาวุธจากกรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นเมืองหลวงก็ไม่ได้ เมื่อขาด
กำลังอาวุธแล้ว ชาวบ้านบางระจันไม่สามารถต้านทานกองทัพพม่าได้

จึงได้พาแพให้แก่พม่า การกระทำของชาวบ้านบางระจันครั้งนี้
แสดงให้เห็นได้ว่า มน้ำใจเสียสละ กล้าหาญ รักชาติ และมีความ
สามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แม้เหตุการณ์จะเกิดมานานแล้ว แต่
เกียรติยศ ชื่อเสียง ของชาวบ้านบางระจันยังคงเป็นที่ยกย่อง
สรรเสริญอยู่จนทุกวันนี้

๓. การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง (ครั้งสุดท้าย) กรุงศรีอยุธยา

เสียให้แก่มพม่าครั้งที่ ๒ ในสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ (ขุนหลวง
สุริยามรินทร์) เป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์ที่ ๓๔ แห่งกรุงศรีอยุธยา
ในรัชกาลนี้ ไทยมีกำลังอ่อนแอมาก ส่วนทางพม่ากำลังเข้มแข็ง
กษัตริย์พม่า พระนามว่าพระเจ้ามังระ เห็นเป็นโอกาสเหมาะ ก็จัด
ส่งกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา กองทัพไทยได้ต่อสู้อย่างเต็มที่แต่ก็สู้
พม่าไม่ได้ พม่าตั้งล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่เป็นเวลา ๑ ปีกับ ๒ เดือน
ไทยจึงเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่มพม่าเป็นครั้งที่ ๒ ในพ.ศ. ๒๓๑๐ การ
เสียกรุงครั้งนี้ไทยได้รับความเสียหายมากที่สุด พม่าได้เก็บทรัพย์สมบัติ
ต่าง ๆ กวาดต้อนผู้คนไปเป็นเชลย สิ่งใดที่พม่าเอาไปไม่ได้ เช่น
วัดวาอาราม พระราชวัง และบ้านเรือนราษฎร พม่าก็เผาและทำลาย
ให้พินาศไปหมด

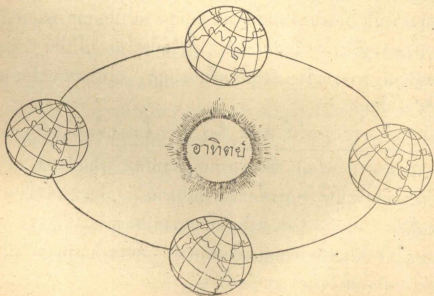
เหตุที่ต้องเสียกรุงครั้งนี้เพราะ (๑) พระเจ้าแผ่นดินไม่เอาพระทัย
ใส่ในการสงคราม (๒) ข้าราชการแตกความสามัคคีไม่ปรองดองกัน
(๓) ประเทศไทยได้ว่างการศึกสงครามมานาน ทหารจึงขาดความ
ชำนาญในการรบ (๔) พม่าตั้งล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่เป็นเวลานาน
เป็นเหตุให้ภายในขาดแคลนเสบียงอาหาร ติดต่อกับภายนอกไม่ได้
ทหารจึงหมดกำลังใจในการรบกับข้าศึก

หลักวิชาธรรมชาติดึกดำ

บทที่ ๑

แสงแดด ความร้อน และความแห้งแล้ง

แสงแดด คือแสงจากดวงอาทิตย์ที่ส่องมายังโลก ขณะเมื่อดวงอาทิตย์ขึ้น ซึ่งเราจะเห็นแสงของดวงอาทิตย์ส่องทั่วไป เป็นเหตุให้โลกได้รับความสว่าง และจะสว่างมากขึ้นเมื่อดวงอาทิตย์ขึ้นสูง ๆ แล้วซึ่งเราได้รับจากดวงอาทิตย์ เป็นเหตุให้ได้รับความสว่างนั้น และเราเรียกว่าแสงแดด



ความร้อน เมื่อแสงแดดจากดวงอาทิตย์ส่องมาถูกตัวเรา เราจะ
รู้สึกร้อน เพราะแสงแดดมีความร้อนปนอยู่ด้วย บังตอนกลางวัน
แสงแดดจัด ความร้อนก็ยิ่งมาก เช่นตอนเช้าเราจะรู้สึกร้อนบ้างเล็กน้อย
และค่อย ๆ ร้อนขึ้นทุกทีจนถึงเที่ยง หลังเที่ยงแล้วก็ค่อย ๆ เย็น
ลงทุกที คือความร้อนลดลงตามลำดับเวลาที่ผ่านไป

ความแห้งแล้ง หมายถึงเวลาที่ฝนไม่ตก มีแสงแดดจัด ใน
อากาศก็ร้อนน้อย และลมหนาวพัดผ่าน ทำให้เกิดความแห้ง
แล้งขึ้น

๑. ประโยชน์ของแสงแดด แสงแดดที่เราได้รับอยู่ทุกวันนี้มี

ประโยชน์อยู่หลายอย่าง คือ.-

- (๑) ช่วยให้เกิดแสงสว่าง มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน
- (๒) ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย เพราะแสงแดดมีความร้อนปนอยู่ด้วย
- (๓) ช่วยให้นก นก สัตว์ และพืชมีชีวิต แข็งแรง และเจริญเติบโต

- (๔) ช่วยบ่มผลไม้และข้าวในนา ให้สุกเร็วขึ้น
- (๕) ช่วยในการตากแห้งของพืช เช่น ถั่วตาก มะพร้าวแห้ง
องุ่น และในการตากเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อเค็ม ปลาเค็ม นอกจากนี้
ก็ช่วยในการตากเสื้อผ้า และเครื่องใช้อื่น ๆ อีก

(๖) ช่วยทำลายเชื้อโรคบางชนิดให้ตายได้

๒. เทอร์โมมิเตอร์ชนิดสามัญ เทอร์โมมิเตอร์ คือเครื่องมือชนิด

ที่ใช้วัดอุณหภูมิของอากาศ คือความร้อนหนาวว่ามีระดับสูง-ต่ำเพียงใด ตามปกติเรารู้สึกความร้อน-หนาวด้วยตัวของเราเองได้ แต่เราไม่แน่นอน เพราะร่างกายของเราไม่อาจอยู่ในสภาพปกติให้ตลอดไปได้ เช่นการเจ็บป่วยเป็นต้น อีกอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นความร้อนหรือร้อนจัด หรือความร่อนน้อยที่เย็นจัด เราก็ไม่สามารถจะใช้ร่างกายของเราวัดได้ เพราะทนต่อความร้อน-เย็นจัดนั้นไม่ไหว จึงต้องมีเครื่องมือวัด ซึ่งเราเรียกว่า เทอร์โมมิเตอร์

เทอร์โมมิเตอร์ชนิดสามัญ คือ ชนิดที่ใช้วัดอุณหภูมิความร้อนหนาวของอากาศนั้นอยู่ ๓ ชนิด คือ

๑. ชนิดเซ็นติเกรด

๒. ชนิดฟาเรนไฮต์

๓. ชนิดโรเมอร์

แต่ที่นิยมใช้กันมีอยู่ ๒ ชนิดเท่านั้น คือ ชนิดเซ็นติเกรด กับ ชนิดฟาเรนไฮต์ ส่วนชนิดโรเมอร์ไม่ค่อยนิยมใช้

เทอร์โมมิเตอร์ ประกอบด้วยหลอดแก้วเล็ก ตรงกลางภายในหลอดมีรูเล็ก ๆ ซึ่งเป็นท่บรรจุปรอทไว้ แล้วปิดรูหลอดแก้วเสียทั้ง ๒ ข้าง ปลายล่างเป็นกะเปาะสำหรับเก็บปรอททั้งหมด ข้าง ๆ ปรอทมีขีดเล็ก ๆ เรียงกันเป็นระยะบอกจำนวนองศาติดอยู่ ขีดหนึ่ง ๆ เราเรียกว่าองศาหนึ่ง เมื่อปรอทในหลอดแก้วนั้นได้รับความร้อนก็จะขยายตัวสูงขึ้นไปตามหลอดแก้ว เมื่อมีความร่อนน้อยก็ลดต่ำลงมาตามลำดับ เมื่อเป็นเช่นนั้นเราจึงทราบความแน่นอนของอุณหภูมิความร้อนหนาวสูง ๆ ต่ำ ๆ ได้จากการอ่านองศาในเทอร์โมมิเตอร์นี้

๓. ความแห้งแล้งกับชีวิต ชีวิตหมายถึงสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย เช่น มนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยธรรมชาติอยู่เสมอ

เช่น ๕ ความชุ่มชื้น ๓ ความร้อน ๖ แสงสว่าง ๖ เป็นต้น ถ้าธรรมชาติ ๖
น้อยไม่พอ ๘ ทำให้สิ่งมีชีวิต ๖ อับเฉา ๔ หรือตายไป ๔ ได้

ในเมื่อเกิดความแห้งแล้ง ๔ ก็ไม่ฝน ๔ หรือฝนน้อย ๔ ทำให้อากาศ ๔
หนาวหรือร้อนมาก ๔ ดินแตกกระแหง ๔ มนุษย์ ๔ สัตว์ ๔ และพืช ๔ ซึ่งเป็นสิ่ง ๔
ที่ไม่ชอบความแห้งแล้ง ๔ ก็ไม่เจริญเติบโต ๔ พืชเล็ก ๆ ๔ ก็พากันตายไป ๔
พืชใหญ่ ๆ ๔ ก็พากันอับเฉาและตายไปในที่สุด ๔ ส่วนมนุษย์และสัตว์ก็ ๔
ซูบผอม ๔ ได้รับความอดอยากไปตาม ๆ กัน ๔ เพราะขาดอาหารไม่ ๔
สามารถที่จะเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ๔ ไม่ได้ผลเต็มที่ ๔

บทที่ ๒

อากาศ

อากาศมีอยู่ทั่วไป ๕ ซึ่งเป็นที่ว่างทั้งหมดในจักรวาล ๕ อากาศมี ๕
ลักษณะ ๕ ๓ มาก จนเราไม่สามารถจะมองเห็นได้ ๕ แต่เรารู้ได้ว่ามีอากาศ ๕
เพราะเราหายใจเข้าออกได้ ๕ และเกิดลมพัดมาถูกร่างกายเราหรือใบไม้ ๕
และสิ่ง ๆ ๕ ซึ่งเรามองเห็นด้วยตาของเราได้ ๕ เช่น เห็นเกล็ดลมไหวหรือ ๕
พัดไปมา ๕

๑. อุณหภูมิ ความชื้นและการถ่ายเทของอากาศ

ก. อุณหภูมิ เรารู้อยู่แล้วว่า อากาศมีอยู่ทั่วไปบนพื้นผิวของโลก ๕
ซึ่งเป็นที่ว่าง ๕ ขณะที่แสงแดดและความร้อนส่องจากดวงอาทิตย์มายัง ๕

โลก จะต้องผ่านอากาศ ทำให้อากาศร้อน ความร้อนที่มีในอากาศนี้ เราเรียกว่าอุณหภูมิ หรือระดับความร้อนนั่นเอง ถ้าอากาศมีความร้อนสูง เราเรียกว่าอุณหภูมิสูง ถ้าอากาศมีความร้อนน้อยหรือมีความเย็นมาก เราเรียกว่าอุณหภูมิต่ำ เราจะวัดอุณหภูมิหรือวัดระดับความร้อนได้ด้วยเทอร์โมมิเตอร์

ข. ความชื้น หมายถึงไอน้ำที่ปนอยู่ในอากาศมาก ซึ่งไอน้ำนี้ไต่ระเหยไปจากน้ำซึ่งได้รับความร้อนจากดวงอาทิตย์ และส่งขึ้นไป เช่นการหุงต้ม เป็นต้น เมื่อน้ำได้รับความร้อนก็ระเหยเป็นไอน้ำลอยขึ้นสู่เบื้องบนผ่านอากาศ อากาศก็ดูดเอาไอน้ำไว้ เมื่อดูดไว้ได้มาก ๆ อากาศก็ชุ่มชื้น ซึ่งเราเรียกว่าความชื้น ตามหัวข้อนั้น ถ้าดูดไว้ได้น้อยอากาศก็แห้งแล้ง

ค. การถ่ายเทของอากาศ หมายถึงการเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งของอากาศ ซึ่งเราเรียกการเคลื่อนที่ของอากาศเช่นว่า “ลม” บ่อยพัดถ่ายเทไปในที่ต่าง ๆ เสมอ

อุณหภูมิ ความชื้นและการถ่ายเทของอากาศ เป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เพราะในที่ซึ่งมีอุณหภูมิสูง ก็ลมพัดมาจากที่อื่น เป็นการถ่ายเท ถ้าที่ใดมีความชื้นมากก็ฝนตก ช่วยให้พืชเกิดขึ้นและออกงามใหญ่โต สัตว์ก็มีจำนวนมากขึ้น เพราะสัตว์อาศัยพืชเป็นอาหาร มีร่างกายแข็งแรง ไม่ฟอม ส่วนมนุษย์ เมื่อมีพืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์เช่นนี้ มนุษย์มีร่างกายแข็งแรง เพราะได้อาหารพอกับความต้องการของร่างกาย มีความสามารถในการประกอบการทำงานหากินได้เป็นอย่างดี มีความเป็นอยู่อย่างสบายไม่ลำบาก

๒. อากาศมีก๊าซหลายชนิดผสมอยู่ อากาศที่อยู่ตามผิวโลกนี้

เกิดจากส่วนผสมของก๊าซหลายชนิด ก๊าซที่สำคัญซึ่งมีส่วนผสมอยู่
มากก็มี ออกซิเจน ไนโตรเจน คาร์บอนไดออกไซด์ ไฮโดรเจน
และมีส่วนอื่น ๆ อีกเล็กน้อย ถ้าเราจะแบ่งอากาศออกเป็น ๔ ส่วน
แล้ว จะเป็นเสียเกือบ ๑ ส่วน นอกนั้นก็เป็นก๊าซชนิดอื่น ๆ ซึ่งผสม
กันเข้าแล้วเรา เรียกว่าอากาศ

๓. อากาศช่วยให้ไฟลุกไหม้ การที่ไฟลุกไหม้สิ่งต่าง ๆ ได้นั้น

เป็นเพราะอากาศมีส่วนช่วยให้ไฟติด ไม่ใช่เป็นเพราะไม่ขัดท่จุดและ
ไฟที่ไหม้เท่านั้น เราจะเห็นได้ว่า ถ้าเรานำไฟไปในที่ที่ไม่มีอากาศ หรือ
มีอากาศน้อยแล้ว ไฟท่ล่อเข้าไปจะค่อย ๆ หดง ถ้าไปท่ล่กมาก ๆ เช่น
ในถ้ำลึก ๆ ซึ่งไม่มีอากาศอยู่เลยไฟก็จะดับ ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า
อากาศช่วยให้ไฟลุกไหม้ได้

๔. ลมคืออากาศที่เคลื่อนไหว ได้กล่าวมาแล้วว่า อากาศมีอยู่

ทั่วไป และการถ่ายเทจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งอยู่เสมอ เมื่อเกิดการ
เคลื่อนไหวเช่นนี้เราจึงเรียกว่า “ลม” ลมที่เราจะรู้สึกได้เมื่อพัดมา
ถูกต้องเรา หรือพัดต้นไม้เป็นเหตุให้ใบกิ่งของต้นไม้แกว่งไปมา ถ้า
พัดแรง ๆ มากเข้า เราเรียกลมนั้นว่า “พายุ”

๕. ฝุ่นละอองในอากาศ ในอากาศนอกจากจะมีก๊าซ และ

ไอน้ำผสมอยู่แล้ว ยังมีฝุ่นละอองต่าง ๆ ซึ่งเป็นของท่ละเอียดและเบา
บางมาก นับจากพื้นดินมาลอยผสมอยู่ในอากาศด้วย เป็นเหตุให้
อากาศไม่บริสุทธิ์ เราจะเห็นชัดเจนนิดเมื่ออยู่ในที่มืด ๆ เช่นในเวลา
กลางคืน ไฟลำแสงนั้นเราจะเห็นฝุ่นละอองเล็ก ๆ ผสมอยู่ หรือใน

เวลากลางวัน เวลาลมพัดแรงๆ จะพัดเอาฝุ่นละอองไปด้วย จึงแสดงให้เห็นว่า ฝุ่นละอองมีอยู่ในอากาศ

บทที่ ๓

น้ำ

น้ำเป็นสิ่งที่จำเป็นแก่มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง มีลักษณะเป็นของเหลว มีสี กลิ่น รสต่างๆ กันตามที่ๆ มีอยู่ น้ำนั้นได้มาจากฝนซึ่งตกลงมาจากฟ้า และไหลลงสู่ที่ต่ำ บางทีก็ไหลซึมลงไปในพื้นที่ดิน

๑. แหล่งน้ำ คือที่ที่น้ำขังอยู่ได้ ตามธรรมชาติจะมีมากหรือน้อยก็ตาม แหล่งน้ำมีชื่อต่างๆ กัน ตามแต่ลักษณะและความใหญ่โตของแหล่งน้ำนั้น คือ แม่น้ำ ลำคลอง บึง หนอง ทะเล มหาสมุทร ห้วย สระ บ่อ มหาสมุทรเป็นแหล่งน้ำที่ใหญ่ที่สุด

๒. สิ่งมีชีวิตต้องการน้ำ น้ำเป็นสิ่งที่จำเป็นแก่สิ่งมีชีวิต เช่น มนุษย์ สัตว์ พืช ถ้าสิ่งเหล่านั้นขาดน้ำแล้วจะต้องตายกันหมด เพราะน้ำให้ประโยชน์แก่ชีวิต คือ

(๑) ใช้ดื่ม ช่วยย่อยอาหาร เพื่อนำไปเลี้ยงร่างกาย และละลายดินให้อ่อน เพื่อพืชจะได้ดูดไปเลี้ยงลำต้น

(๒) ช่วยให้เกิดความชุ่มชื้นและเป็นสบาย

(๓) ช่วยจับสิ่งโสโครกออกจากร่างกาย ออกมาเป็นเหงื่อและ
ปัสสาวะ

๓. น้ำกับการงานของมนุษย์ มนุษย์เรานอกจากจะใช้น้ำดื่มเข้า
ไปเพื่อช่วยย่อยอาหาร และจับสิ่งโสโครกออกจากร่างกายแล้ว มนุษย์
ยังต้องใช้น้ำในการประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้อีกหลายประการ คือ

- (๑) ใช้อาบ ล้างภาชนะและล้างสิ่งอื่น ๆ
- (๒) ใช้ประกอบการทำอาหาร
- (๓) ใช้น้ำในการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ และเลี้ยงสัตว์
- (๔) ใช้กำลังน้ำตกมาช่วยเหลือในการทำกำลังไฟฟ้า
- (๕) ใช้กำลังไอน้ำ เดินเรือจักรไอน้ำ เช่น รถไฟ เรือกลไฟ
- (๖) เมื่อเป็นแหล่งน้ำกว้างขวาง เช่น ทะเล มหาสมุทร แม่น้ำ เป็นต้น ใช้เป็นทางคมนาคมไปมาค้าขายติดต่อกันโดยทางเรือ และ
ล่องแพซุงต่าง ๆ

บทที่ ๔

ไอน้ำในอากาศ

๑. ในอากาศมีไอน้ำ เราทราบมาแล้วในบทที่ ๒ ว่า อากาศคือ
ไอน้ำเอาไว้ อากาศจึงชุ่มชื้น ดังนั้นอากาศจึงมีไอน้ำปนอยู่ด้วย เรา
มักจะทดลองให้เห็นได้ว่า ไอน้ำอยู่ในอากาศได้ โดยเอาน้ำแข็ง
ใส่ไว้ในแก้ว ตั้งไว้สักครู่หนึ่ง ในไม่ช้าเราก็จะเห็นหยดน้ำเกาะอยู่

รอบๆ แกว่นา หยคณานไมไดชมมาจากในแกว หรือไมใชถวยแกว
รว หากแตวาเปนเพราะไอนาที่ลอยอยูกับอากาศ เมื่อมากระทบกับ
ความเย็นที่แกวหนาแข็งเขา ไอนาก็กลายเปนหยคนาไป ดังนั้นจึงแสดง
ให้เห็นวา ไอนาไมอยูในอากาศ หรือในอากาศมีไอนาปนอยู

๒. ไอนาในอากาศมาจากไหน ไอนาในอากาศก็ไดมาจาก

การระเหยของนาในแหลงตางๆ เช่น แม่นา ทะเล มหาสมุทร เนื่อง
จากวณานาในแหลงตางๆ ได้รับความรอนจากดวงอาทิตย์แลว นาก็
ระเหยกลายเปนไอนาไปลอยขึ้นไปสูอากาศ อากาศก็คูดเอาไอนาไว ดังนั้นจึงกลาวไดวา ไอนาในอากาศก็มาจากนา

๓. นาคาง หมอก เมฆ นาฝน การที่ไอนาลอยขึ้นสูเบื้องสูง
และการที่อากาศคูดเอาไอนาไวไดนั้น ทำให้ธรรมชาติเหล่านั้เปลี่ยน
แปรสภาพไดเปนสิ่งตางๆ ไดหลายประการ คือ

ก. นาคาง นาคางเกิดจากไอนาในอากาศถูกความเย็น เมื่อถูก
ความเย็นก็รวมกันเปนละอองนา หรือหยาดนา ตกลงมาจับตามใบไม
ใบหญา และสิ่งอนๆ ที่อยูกลางแจ้ง นาคางเกิดในเวลากลางคืน เพราะ
วาในเวลากลางคืนอากาศเย็น

ข. หมอก มีลักษณะเปนคว้นขาวๆ มักเกิดขึ้นในฤดูหนาว จะ
มองเห็นในเวลาเชาตร ด้วยเหตุในตอนเชาของฤดูหนาว อากาศเย็น
มาก ไอนาที่ลอยอยูตางๆ เมื่อถูกความเย็นแลวก็จะรวมตัวเปนละออง
นาเล็กๆ รวมกันเปนกลุ่มลอยอยูตางๆ คุดหนาที่บและมดक्रमไป เรา
เรียกวา “หมอก” ตอเมื่อแสงแดดและความรอนมมาก หมอกก็จะ
ละลาย

ก. เมฆ เมฆมีลักษณะเหมือนหมอก แต่อยู่สูงมาก เกิดจากไอน้ำที่ลอยขึ้นไปสูงๆ เมื่อไปถูกอากาศข้างบนซึ่งเย็นจัดแล้ว ก็จะรวมตัวกันเป็นละอองน้ำลอยอยู่เป็นกลุ่มๆ บนท้องฟ้า เมฆมีลักษณะต่างกันหลายอย่าง เช่น เมฆฝอย เมฆฝน และเมฆแผ่น

ง. ฝน เมื่อเมฆลอยไปมาบนท้องฟ้านานเข้า ได้รับไอน้ำเพิ่มขึ้น และรวมกันเป็นกลุ่มก้อนมากขึ้น เมฆหนาหนักมากจนก็จะลอยต่ำลงมากกระทบกับความเย็นเบื้องล่าง ก็จะกลายเป็นหยดน้ำตกลงมาเป็นฝน บางทีเมฆที่ถูกลมพัดไป ไปปะทะกับภูเขาเข้าก็จะแผ่ลมขึ้นสู่เบื้องสูง เมื่อได้รับความเย็นจัดก็จะตกลงมาเป็นฝนอีก

๔. รุ้งกินน้ำ คือแสงที่เห็นเป็นหลายสี เป็นรูปโค้งพาดในท้องฟ้า

ก. การเกิด รุ้งกินน้ำเกิดจากละอองไอน้ำจำนวนมาก ๆ กระทบกับแสงอาทิตย์ที่ส่องมาจากทิศตรงข้าม

ข. รูปร่างลักษณะและสี รุ้งกินน้ำมีลักษณะเป็นลำยาวโค้งไปตามขอบฟ้า มีสีต่างๆ สลับกันเห็นได้ชัด ได้แก่ สีม่วง เหลือง แดง และสีน้ำเงิน การที่เรามองเห็นรุ้งกินน้ำมีลักษณะโค้ง ก็เพราะดวงอาทิตย์ที่ส่องไปนั้นเป็นรูปวงกลม แสงที่ส่งไปจึงมีลักษณะโค้งเหมือนดวงอาทิตย์ แสงที่ดวงอาทิตย์ส่งไปก็มีอยู่หลายสี เมื่อไปกระทบกับละอองน้ำ ซึ่งสะท้อนแสงได้ดี จึงเกิดเป็นสีต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว

ค. ข้อสังเกตอื่นๆ รุ้งกินน้ำมักเกิดขึ้นก่อนฝนตก หรือฝนตก

แล้ว และเกิดในเวลากลางวัน ที่เกิดก่อนฝนตกหรือหลังฝนตกแล้ว ก็เพราะว่า เป็นเวลาที่มีแสงส่องมาจั่วๆ เมื่อแสงแดดส่องแสงแดดก็ไปกระทบกับละอองน้ำ ก็เกิดรุ้งกินน้ำขึ้น ที่สทเกิดรุ้งกินน้ำเป็นทศทอยู่ตรงข้ามกับดวงอาทิตย์เสมอ ถ้าดวงอาทิตย์อยู่ที่ทิศตะวันตก รุ้งกินน้ำจะเกิดทางทิศตะวันออก

ง. การทดลอง เราสามารถที่จะทดลองให้เห็นจริง ตามที่กล่าวมาแล้ว คือในเวลาที่มีแสงแดดส่องมาจั่วๆ เรามองแล้วพบเป็นละอองเล็กๆ อยู่กลางแดด จะเห็นว่าน้ำที่เราพบเป็นละอองเล็กๆ นั้นจะเป็นสีต่างๆ เช่นเดียวกับรุ้งกินน้ำ แต่ก็ไม่ชัดเจน เพราะละอองน้ำที่เราพบนั้นน้อย แต่ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความจริงได้

บทที่ ๕

กลางวันยาว กับตะวันอ้อมข้าว

๑. กลางคืนยาวในฤดูไหน เราแบ่งเวลากลางคืนและเวลากลางวันออกเท่าๆ กัน คือ กลางคืน ๑๒ ชั่วโมง กลางวัน ๑๒ ชั่วโมง แต่ในฤดูหนาว กลางคืนยาวกว่ากลางวัน เพราะว่าในฤดูหนาวพื้นโลกได้รับแสงแดดส่องทางเดียว จึงทำให้มืดเร็ว และสว่างช้า

๒. อย่างไรเรียกว่า ตะวันอ้อมข้าว ได้กล่าวแล้วว่า ฤดูที่กลางวันยาว

(ดภาพในหน้า ๑๖๔ ประกอบ)

กับตะวัน^๑อ้อม^๒ขาว^๓ เราทราบ^๔แล้ว^๕ว่า^๖ ระยะ^๗เวลา^๘กลาง^๙คืน^{๑๐}ขาว^{๑๑} กับ^{๑๒}
 ตะวัน^{๑๓}อ้อม^{๑๔}ขาว^{๑๕}นั้น เป็น^{๑๖}ฤดู^{๑๗}หนาว^{๑๘} มี^{๑๙}อากาศ^{๒๐}หนาว^{๒๑}มาก^{๒๒} ฝน^{๒๓}น้อย^{๒๔} หรือ^{๒๕}
 ไม่มี^{๒๖}ฝน^{๒๗}เลย^{๒๘} สัง^{๒๙}คม^{๓๐}ช^{๓๑}ว^{๓๒}ต^{๓๓}จะ^{๓๔}ลำ^{๓๕}บาก^{๓๖}กว่า^{๓๗}ฤดู^{๓๘}อื่น^{๓๙}ๆ^{๔๐} คือ^{๔๑}

มนุษย์ ต้องใช้เสื่อผืนคองข้างหนา ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย มี
เวลาทำงานน้อยลง ทำการเพาะปลูกน้อย เพราะขาดน้ำ มีเวลาพักผ่อน
มาก

พืช ขาดฝน ได้รับความร้อนและแสงแดดน้อย ไม่เจริญเติบโต
ได้ดีเท่าฤดูฝน อับเฉาร่วงโรยไป บางชนิดที่ชอบอากาศหนาวก็สดชื่น
อยู่ได้ พืชใหญ่ๆ ก็ผลัดใบทิ้ง เพราะไม่มีน้ำเพียงพอในการเลี้ยงลำต้น
และส่วนต่างๆ

สัตว์ ไม่ได้รับอาหารเพียงพอ ไม่อ้วนท้วนเหมือนฤดูฝน สัตว์
ป่าก็กินอาหารไม่เลือกเหมือนฤดูฝน

๘ บทที่ ๖

สิ่งมีชีวิต กับไม่มีชีวิต

๑. มนุษย์ สัตว์ และพืช มีความสัมพันธ์กัน สิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน โดยเกวข้องอาศัยซึ่งกันและกัน เพราะต่างก็ได้ประโยชน์จากกันและกัน ถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ก็ย่อมไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เท่าที่ควร มนุษย์ สัตว์ และพืช มีความสัมพันธ์กันดังนี้

(๑) มนุษย์ เป็นผู้เลี้ยงสัตว์ และทำการเพาะปลูกพืชต่างๆ บำรุง และรักษาให้เจริญเติบโต ผสมพันธุ์ และขยายพันธุ์ ให้ได้มาก

(๒) มนุษย์ ได้ประโยชน์จากสัตว์และพืช ที่ได้จากสัตว์คือ ไข่ สัตว์ทำงาน ไขมันสัตว์มาเป็นอาหาร นมและไข่สัตว์ก็ใช้เป็นอาหารได้ ส่วนที่ได้จากพืชคือ เราใช้ผักและผลไม้มารับประทานเป็นอาหารได้ พืชบางชนิดเราใช้ทำเครื่องนุ่งห่ม ทำยารักษาโรค ใช้สร้างบ้านเรือนเป็นที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ต่างๆ ใช้ทำเชื้อเพลิงเช่น ฟืน เป็นต้น

(๓) สัตว์ อาศัยพืชและคน สัตว์อาศัยพืชเป็นอาหาร เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต เช่นกินหญ้า กินใบไม้ สัตว์อาศัยมนุษย์ โดยการให้ที่อยู่อาศัย อาศัยการเลี้ยงดูให้อาหาร และรักษาพันธุ์ไม้ไม่ให้เสื่อมสูญ

(๔) พืช อาศัยคนและสัตว์ พืชอาศัยคนเป็นผู้ทำการเพาะปลูก บำรุงรักษาให้เจริญงอกงามเติบโต อาศัยในการเพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์

ใหม่และคน พืชอาศัยสัตว์ อาศัยสัตว์ในการขยายพันธุ์ โดย
การนำเมล็ดและเกสรไปในที่ต่าง ๆ เช่นแมลงภู่และผึ้ง เป็นต้น นอก
จากนี้ก็อาศัยซากสัตว์ที่เน่าเปื่อยแล้วและมูลของสัตว์เป็นปุ๋ย ทำให้
พืชเจริญเติบโต

๒. สิ่งมีชีวิตแตกต่างกับสิ่งที่ไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตได้แก่ มนุษย์
สัตว์ และพืช สิ่งที่ไม่มีชีวิตได้แก่ ดิน บ้านเรือน โรงเรียน เก้าอี้
ปากกา เป็นต้น



สิ่งมีชีวิต

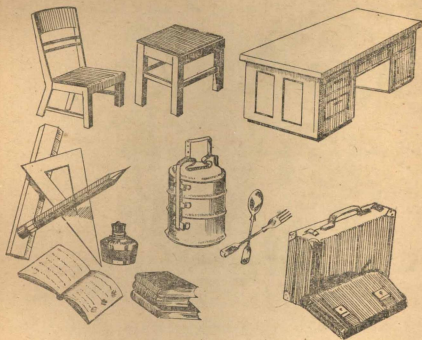
สิ่งมีชีวิตกับสิ่งที่ไม่มีชีวิตแตกต่างกัน คือ

(๑) สิ่งมีชีวิต ต้องการกินข้าว และอาหารเข้าไปเลี้ยงร่างกาย
เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตได้ เช่น มนุษย์กินข้าว สัตว์กินหญ้า พืช

ดูอาหารจากดิน

(๒) การหายใจ สิ่งที่มีชีวิตหายใจเข้าออกได้ เพื่อสดอากาศไปเลี้ยงร่างกาย และถ่ายเทอากาศที่เสียออกมา ส่วนสิ่งที่ไม่มีชีวิตไม่หายใจ

(๓) การเติบโต สิ่งที่มีชีวิตมีการเจริญเติบโตได้ อย่างคนเราครั้งแรกเป็นเด็ก ต่อมาก็โตขึ้นจนเป็นผู้ใหญ่ พืชและสัตว์ก็เช่นเดียวกัน ส่วนสิ่งที่ไม่มีชีวิตไม่มีการเติบโต เช่น ดิน บ้านเรือน เมื่อนมนุษย์สร้างให้ใหญ่เท่าไรก็อยู่เท่านั้น



สิ่งที่ไม่มีชีวิต

(๔) การมีความรู้สึกได้ สิ่งที่มีชีวิตเกิดความรู้สึกได้ในเมื่อกระทบกับสิ่งอื่น ๆ เช่นมนุษย์เรารู้สึกเจ็บ ปวด ร้อน หนาว พืชก็เช่น

เดียวกัน แต่เห็นยากสักหน่อย จะเห็นได้เมื่อเวลา พืชได้รับความร้อนจะอับเฉา เหี่ยวแห้งไป พืชบางชนิดก็เห็นได้ง่าย เช่น ต้นไมยราพ เมื่อเราไปแตะต้องจะหุบใบลงทันที แต่โตะ เกาฮัน เรือน ไม่มีความรู้สึกอะไร

(๕) การสืบพันธุ์ สิ่งมีชีวิตสืบพันธุ์ได้ เช่น มลูก มดอกลูก กล้วย ฝรั่ง และสัตว์ มลูก พืชก็มดอกลูก และผล ส่วนสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ปากก้า โตะ ไม่สามารถสืบพันธุ์ได้ เช่น ไม้มลูก ไม้มดอกลูก ไม่มีผล นอกจากมนุษย์เราจะสร้างกันชนใหม่เท่านั้น

(๖) เกิดและตาย สิ่งมีชีวิตทั้งหลายย่อมเกิดขึ้นมาเองได้ และตายไปได้เมื่อหมดอายุ หรือได้รับอันตราย

บทที่ ๗

พืชในฤดูแล้งกับพืชในฤดูฝน

พืชหมายถึงพันธุ์ไม้มากชนิด ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตพวกหนึ่งที่ต้องการอาหารไปเลี้ยงลำต้นให้เจริญเติบโต เช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย

๑. พืชต้องการน้ำและความชุ่มชื้น พืชไม่มีปาก ฟัน เหมือนมนุษย์และสัตว์ แต่ต้องการกินอาหารเพื่อเลี้ยงลำต้นและกิ่งก้านดังกล่าวแล้ว การกินอาหารของพืชนั้น ใช้รากดูดจากพื้นดิน แต่ถ้ำพื้นดินและอาหารนั้นเป็นก้อนแข็งแรงแรง พืชก็ไม่สามารถจะดูดอาหารจากพื้นดินได้ จะต้องอาศัยน้ำละลายให้อาหารนั้นเหลว และอาศัยความชื้นช่วยให้ดินอ่อน พืชรากจะแทรกสอดเข้าไปดูดอาหารได้ ไม่เช่น

๕ ๔ ๘ ๖ ๕ ๔ ๔ ๖ ๕ ๔ ๕
 นนพชก็จะตอคงตาย ดงนนพชจตอคงการนาและความชุ่มช่น เพอ
 ดำรงชวตออยู่ดงกล่าวแล้ว

๒. การเจริญเติบโตของพืชตามฤดูกาล

ก. ฤดูฝน เป็นฤดูที่พืชเจริญงอกงามเติบโตได้ดี เพราะว่าฤดูฝน
 เป็นฤดูที่ฝนตกหนัก มีน้ำอยู่ทั่ว ๆ ไป ทำพินดินทั่ว ๆ ไปให้ชุ่มชื้นอ่อน
 ไม่แข็งเกร่ง ได้กล่าวมาแล้วว่าพืชต้องการน้ำและความชุ่มชื้น ฉะนั้น
 ในฤดูฝนซึ่งมีน้ำมาก มีความชุ่มชื้น พืชจึงเจริญเติบโตได้เร็วและ
 มากกว่าฤดูแล้ง

ข. ฤดูแล้ง เป็นฤดูที่ไม่ฝนหรือมีฝนน้อย พินดินแข็งเกร่งขาด
 ความชุ่มชื้น อาหารของพืชก็ไม่สามารถจะ
 สอดแทรกเข้าไปในพินดิน เพื่อดูดอาหารมาเลี้ยงลำต้นและกิ่งก้านได้
 ง่าย พืชก็มอาหารไม่เพียงพอ พืชเล็ก ๆ ก็ตายไป พืชใหญ่ ๆ ชนิด
 ยืนต้น มีรากยาวและลงพินดินลึก ก็อับเฉาผลัดใบ พืชที่มนุษย์ทำ
 การเพาะปลูกก็เป็นพืชที่ชอบอากาศหนาวและแห้งแล้ง แต่ก็ต้อง
 อาศัยน้ำหรืออยู่เสมอรอหรืออาศัยน้ำค้าง จึงงอกงามได้

บทที่ ๘

การแตกตากับการงอกของเมล็ดพืช

พืชจะเจริญเติบโต และแตกกิ่งก้านสาขาไปได้ก็เพราะอาศัยกรรม
 ชาติ เช่น น้ำ แสงแดด ความชื้นของอากาศ ความร้อน เมล็ดพืช

ได้รับธรรมชาติเหล่านี้เพียงพอแล้ว ประกอบกับมนุษย์ช่วยเหลือดัด
แปลงในการเพาะปลูกได้อีกชน พืชย่อมขยายพันธุ์ได้มากและรวดเร็ว

๑. พืชสืบพันธุ์ด้วยเมล็ด หน่อ หัว และส่วนต่างๆ อื่นๆ ของ
พืช เนื่องจากพืชมีหลายชนิด และมีส่วนต่างๆ ไม่เหมือนกัน การ
สืบพันธุ์ของพืชจึงอาศัยส่วนต่างๆ ไม่เหมือนกัน พืชสืบพันธุ์ด้วย
ส่วนต่างๆ ดังนี้ คือ.-

- ก. สืบพันธุ์โดยเมล็ด โดยงอกออกจากเมล็ด ส่วนมากได้แก่
พืชจำพวกท่มดอกและมผล เช่น ถั่ว งา ข้าว ข้าวโพด เป็นต้น
- ข. สืบพันธุ์โดยหัวหรือราก ได้แก่ เผือก มัน หอม กะเทียม
- ค. สืบพันธุ์โดยส่วนต่างๆ ของลำต้น เช่น เถา ได้แก่มันเทศ

ผลุ พริกไทย

- ง. สืบพันธุ์โดยหน่อที่แตกออกจากลำต้นเดิม เช่น กล้วย จิง
สับประรด หนุ่ย เป็นต้น
- จ. สืบพันธุ์โดยยอด เช่น อ้อย
- ฉ. สืบพันธุ์โดยลำต้น เช่น ชะบา ทองหลาง โกสล มันสำ-
ปะหลัง

- ช. กิ่ง ได้แก่พืชบางชนิดที่ตอนออกมาปลูก เช่น กุหลาบ
มะลิ จำปี เป็นต้น
- ญ. ใบ บางชนิดใช้ใบทำพันธุ์ได้ มักเป็นใบหนาๆ มีอาหาร
ในใบมาก เช่น ใบหูเสือ เป็นต้น

๒. การแตกตา พืชส่วนมากมีตา ตามข้อ กิ่งก้าน และตามลำ
ต้น ตาของพืชเมื่อแก่จัดและได้รับอาหารเพียงพอ ย่อมแตกออก
เป็นรากได้ พืชที่แตกตาในใบปลูกด้วยกิ่ง ลำต้น และข้อ โดยการ
ตัดกิ่งไปปัก ไข้อยอดไปปลูก รากที่ตาของพืชจะแตกออกเมื่อตาของ
พืชไปอยู่ในดินที่ชุ่มชื้น แล้วไขปลูกต่อไปได้

๓. การงอกของเมล็ดพืช เมล็ดของพืชมีสปีพันธุ์ได้และกล่าวได้
ว่าเมล็ดของพืชเป็นส่วนที่สำคัญเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ของพืช ชนิดที่
เมล็ด เมื่อเมล็ดของพืชแก่เต็มที่และหล่นลงไปบนดินแล้ว เมล็ดนั้น
ได้รับความชุ่มชื้นจากพื้นดิน ก็ค่อย ๆ งอกแตกออกทีละน้อย ๆ เป็น
ใบอ่อนขึ้นมา ระหว่างนั้นพืชอาศัยอาหารที่อยู่ในเมล็ดเดิมของมัน
เมื่อเมื่อรากขึ้นจึงดูดอาหารในพื้นดินต่อไป ใบอ่อน ๆ ของพืชที่เกิดจาก
เมล็ดในคราวแตกใหม่ ๆ เรียกว่าใบเลี้ยง บางชนิดก็มีเป็นคู่ ๆ เรา
เรียกว่าใบเลี้ยงคู่ ต่อมาใบเลี้ยงจะหล่นและมีใบจริงขึ้นมาแทนต่อไป

บทที่ ๙

พืชจำพวกข้าว

๑. ลักษณะและชนิด

ก. ลักษณะของพืชจำพวกข้าว พืชที่อยู่ในจำพวกข้าวจะต้องมี

ลักษณะเช่นเดียวกับกับข้าว คือ

(๑) มีใบเลี้ยงเดี่ยว หมายถึงใบเลี้ยงที่เกิดขึ้นเป็นใบเดี่ยว โดย
อยู่ซบซ้อนกันเป็นชั้น ๆ ไม่เหมือนกับพืชบางชนิดที่มีใบแยกกัน
เป็นคู่ ๆ

(๒) ลักษณะของใบ ขาวรี และมีเส้นขนานกันจากโคนใบถึง
ปลายใบ

(๓) ราก เป็นฝอย ๆ ไม่มีรากแก้ว และรากแขนง

(๔) ดอก ขาว และมีกลีบไม่เท่ากัน และไม่คล้ายกัน ส่วน
มากมีเกสรอยู่ไม่ลึก บางที่อยู่ภายนอกเลยทีเดียว

(๕) เมล็ด เป็นเมล็ดเดี่ยว แยกจากกันเป็น ๒ ซีกไม่ได้ เมื่อ
เมล็ดงอก เมล็ดจะจมอยู่ในดินมีใบอ่อนเล็ก ๆ ม้วนซ้อนกันแน่น
แทงดินทะลุขึ้นมา

ข. ชนิดของพืชจำพวกข้าว พืชจำพวกข้าวนี้แยกออกได้เป็น
หลายชนิด ตามลักษณะของผลที่ได้รับ คือ.-

(๑) ชนิดที่ใช้เมล็ดเป็นอาหาร เช่น ข้าว ข้าวโพด ข้าวสาลีฯ

(๒) ชนิดที่ใช้ผลเป็นอาหาร เช่น มะพร้าว ถั่วฝักยาว และ
ต้นจาก

(๓) ชนิดที่ใช้ลำต้นเป็นอาหาร เช่น อ้อย หน่อไม้ไผ่

๒. ประโยชน์ของพืชจำพวกข้าว มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน คือ

(๑) ใช้เป็นอาหารของมนุษย์และสัตว์ เช่น ข้าว ข้าวโพด ข้าว
สาลี ถั่วฝักยาว มะพร้าว ถั่วฝักยาว อ้อย จิง ข้าว

(๒) ใช้ประกอบอาหารอย่างอื่น เช่น ทำเครื่องเบ่ง และทำ
เครื่องยา ทำน้ำตาล ได้แก่ข้าวต่าง ๆ หญ้าบางชนิด ถั่วฝักยาว
และอ้อย

- (๓) ขายเป็นสินค้า
 (๔) ใช้สร้างที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ เช่น ต้นไม้ ต้นจาก
 ต้นตาล
 (๕) ปลุกเป็นรวบ้านและเป็นเขต

บทที่ ๑๐

ผักสวนครัว

ผักสวนครัว หมายถึงพืชที่เราปลูกไว้ในสวน เพื่อใช้เมล็ด ใบ ดอก ผล ราก หัว ประกอบเป็นอาหารหรือขายเป็นสินค้า

๑. ชนิดของผักสวนครัว ผักสวนครัวเป็นพืชชนิดเดียวกับพืชอื่น ๆ ซึ่งมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน คือ.-

ก. ชนิดที่ใช้ใบรับประทาน ได้แก่ ผักกาด คะน้า หอม กระหล่ำปลี เป็นต้น

ข. ชนิดที่ใช้หัวรับประทาน เช่น หอม กระเทียม ผักกาดหัว

ค. ชนิดที่ใช้ผลรับประทาน เช่น พริกทอง พริก มะเขือ

ง. ชนิดที่ใช้ยอดรับประทาน เช่น ผักบุ้ง ยอดพริกทอง

จ. ชนิดที่ใช้รากหรือหน่อรับประทาน เช่น ขิง ข่า กระชาย

๒. การปลูก เมื่อผักสวนครัวมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน การปลูกก็มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน คือ

(๑) ปลูกด้วยเมล็ด การปลูกด้วยเมล็ดเราทำได้ ๒ วิธี คือ

ก. นำเมล็ดมาเพาะเสียก่อน เมื่อเมล็ดที่เพาะงอกงามโตพอสมควรสูงราว ๒-๓ นิ้ว มีประมาณ ๓-๔ ใบ ก็นำไปปลูกลงในแปลงหรือร่องที่เตรียมไว้

ข. ใช้หยอดเมล็ดลงในหลุมภายในร่อง หรือแปลงผักเลยทีละขี้ โดยไม่ต้องเพาะ แต่ก่อนจะนำลงไปเพาะควรจะนำเมล็ดแช่น้ำไว้เสียก่อน เพื่อให้เมล็ดเบ่งก้น้ำ เมล็ดที่แช่น้ำไว้จะงอกได้ง่าย

(๒) ปลูกด้วยลำต้น คือตัดเอาส่วนของลำต้นไปปักลงในดิน เช่น ตะไคร้ ขิง เป็นต้น

(๓) ปลูกด้วยหัว โดยนำเอาหัวไปฝังลงในดิน แต่อย่าให้ลึก เช่น หัวหอม กระเทียม

๓. ฤดูที่ปลูก พืชผักสวนครัวนี้ บางชนิดชอบอากาศค่อนข้างร้อน มีฝนบ้าง และความชื้นพอสมควร แต่ไม่ชอบน้ำท่วม บางชนิดก็ชอบอากาศค่อนข้างหนาว ดังนั้นการปลูกพืชเราต้องปลูกชนิดของพืชให้ถูกต้องตามฤดูกาล และต้องรดด้วยน้ำพืชผักสวนครัวต้องใช้การดูแลเสมอ พืชที่ปลูกในฤดูต่าง ๆ กันมีดังนี้:-

ฤดูหนาว ได้แก่ผักสวนครัว ที่มักจะใช้กินใบเป็นส่วนมาก เช่น ผักกาด ผักขี กระหล่ำปลี มะเขือเทศ

ฤดูร้อน ได้แก่พืชที่มักจะกินเมล็ดและผล เช่น มะเขือ พริก ผักทอง พืชบางชนิดมีความทนทานและมีอายุอยู่ได้ทุกฤดู เช่น ตะไคร้ ข่า กระเทียม กระชาย เป็นต้น

๔. ประโยชน์ของผักสวนครัว ประโยชน์ของผักสวนครัวมีอยู่

หลายชนิด เช่น

- (๑) ได้ผักสดมาปรุงอาหารทำให้มีรสอร่อยดี
- (๒) ไม่ต้องซื้อเป็นการทุ่นรายจ่ายในครอบครัว
- (๓) ได้เงินจากการขายผักที่เหลือกิน เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่

ครอบครัว

- (๔) เป็นการออกกำลังกายไปในตัว
- (๕) ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

บทที่ ๑๑

ดอกไม้กับผลไม้



(ดอกไม้ต่าง ๆ)

ดอกไม้ เป็นส่วนหนึ่งของพืชที่เกิดขึ้น ประกอบด้วยกลีบ

ดอกและเมล็ดหลายกลีบ มีเกสรอยู่ภายในดอก ดอกไม้มีลักษณะแตกต่างกันหลายชนิด คือ

- ก. ลักษณะกลีบ กลีบมีหลายอย่าง บางชนิดกลีบกลม บางชนิดยาวคด ไม่สม่ำเสมอ และจำนวนไม่แน่นอน
- ข. ลักษณะของสี ดอกไม้มีสีต่างๆ กัน มีสีขาว สีแดง สีเหลือง บางชนิดในดอกเดียวมีหลายสี
- ค. ลักษณะกลิ่น ดอกไม้บางชนิดมีกลิ่นหอม บางชนิดไม่มีกลิ่น และบางชนิดก็มีกลิ่นเหม็น
- ง. น้ำหวาน ดอกไม้ส่วนมากมีน้ำหวานอยู่ภายใน น้ำหวานบางชนิดมีรสหวาน บางชนิดก็ไม่มี

๑. ธรรมชาติและแมลงช่วยในการผสมเกสรดอกไม้ พืชจะเกิด

เมล็ดและผลได้ ก็เนื่องจากการผสมเกสรเสียก่อน เกสรในดอกไม้หนึ่ง มีทั้งเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมีย เมื่อเกสรทั้งสองชนิดผสมกันแล้วจะทำให้เกิดการสืบพันธุ์ได้ ดอกไม้บางชนิดผสมกันเองในดอกได้ เนื่องจากว่า เป็นดอกไม้ชนิดที่มีทั้งเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียอยู่ในดอกนั้นทั้งสองอย่าง แต่บางชนิดก็มีเกสรชนิดเดียวไม่สามารถจะผสมเองได้ ดังนั้นจึงต้องอาศัยธรรมชาติและแมลงช่วยในการผสมพันธุ์

ธรรมชาติ ได้แก่ลมเป็นส่วนสำคัญ ลมจะพัดเอาเกสรตัวผู้ในดอกหนึ่ง ไปผสมกับเกสรตัวเมียในดอกหนึ่ง ก็ย่อมผสมพันธุ์ได้

แมลง เป็นจำพวกแมลงที่เหวบินไปหาน้ำหวาน หากดอกไม้เป็นอาหาร เช่น แมลงภู่ ผีเสื้อ เมื่อแมลงเหล่านี้ได้กลิ่นหอมจากดอกไม้



(ผีเสื้อ)

หรือเห็นดอกไม้สวยๆ มักจะบินไปได้ตอม และดูดกินน้ำหวานใน
 ดอกไม้นั้น เกสรตัวผู้ก็ติดปีกติดขาแมลงไป เมื่อแมลงบินไปจับ
 ดอกอื่น เกสรตัวผู้ก็หลุดจากปีกและขาแมลงไปผสม
 กับเกสรตัวเมียในดอกไม้นั้น ก็เกิดการผสมพันธุ์กันต่อไป



(ผลไม้ต่าง ๆ)

๒. ผลไม้เกิดจากดอกไม้ เมื่อดอกไม้มีเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียผสมกันแล้ว ก็ค่อยๆ เจริญขึ้นกลายเป็นผลไม้และเมล็ดต่อไป เช่น ผลมะม่วง มะเขือ แตงกวา น้อยหน่า เป็นต้น เราจะสังเกตเห็นได้ว่า ต้นไม้ทุกชนิดก่อนจะมีผล จะต้องมียอดดอกเสียก่อน เช่น มะม่วง เป็นต้น ถ้าดอกไม้มีแล้ว ผลก็ไม่มีเลย

บทที่ ๑๒

สัตว์

สัตว์ เป็นสิ่งที่มีชีวิตอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับมนุษย์และพืช สัตว์มีอยู่หลายชนิด มีธรรมชาติ ประโยชน์และโทษแตกต่างกันตามชนิดของมัน

๑. สัตว์ป่า เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่า โดยไม่มีมนุษย์เป็นผู้เลี้ยงดู มีธรรมชาติว่องไว แข็งแรง บางชนิดดุร้ายมาก ทั้งนี้เพราะมันต้องการอาหาร และป้องกันตัวของมัน เช่น เสือ เป็นสัตว์ที่กินเนื้อสัตว์อื่นเป็นอาหาร จึงมีร่างกายแข็งแรง มีเขี้ยวแหลมคม เพื่อดูแลป้องกันตัวของมัน และทำร้ายสัตว์อื่นๆ ส่วนสัตว์ที่ต้องตกเป็นอาหารของสัตว์อื่นๆ ก็มี จมูก หู ตา ว่องไว แข็งแรง ว่องไว เพื่อหลบหลีกสัตว์ที่จะกิน และเป็นการเอาตัวรอดให้มันรอดต่อไป สัตว์ป่ามีอยู่หลายชนิดด้วยกัน เช่น หมี ช้าง เสือ หมูป่า เป็นต้น



(สัตว์ต่าง ๆ)

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของลิง

ก. ธรรมชาติ ลิงเป็นสัตว์ที่มีรูปร่างลักษณะคล้ายๆ คน อาศัยอยู่บนต้นไม้ในป่า เป็นสัตว์ที่ว่องไว ประเปรียว แข็งแรง ชอบห้อยโหน เป็นสัตว์ที่ไม่ชอบอยู่นิ่งๆ ลิงมีอยู่หลายชนิดๆ ที่มีหางก็มี ไม่มีหางก็มี และมีชื่อต่างๆ กัน เช่น ลิงลม ลิงแสม เป็นต้น ลิงกินอาหารได้เหมือนคน แต่เมื่ออยู่ในป่ากินผลไม้ต่างๆ เป็นอาหาร บางทีคนเราจับมาเลี้ยงไว้ฝึกหัดเล่นละครก็เชื่อง ไม่สู้ดุร้าย

ข. ประโยชน์ นำมาเลี้ยงดูเล่น ฝึกหัดให้เล่นละครสนุกดี แต่ลิงบางชนิดตัวโตๆ เขาใช้กันในสวนมะพร้าว เพื่อยังให้เก็บมะพร้าวได้



(ลิง)

ก. โทษ ลิงบางตัวร้ายมาก ถ้าเราไปตีหรือหยอกล้อมันมากมันก็จะกัดเอา นอกจากนั้นยังเป็นสัตว์ที่มันสยัชุกจนอาจทำลายสิ่งของให้เสียหายได้

๒. สัตว์เลื้อย คือสัตว์ที่มนุษย์เรานำมาเลี้ยงไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ สัตว์เหล่านี้เดิมก็มาจากสัตว์บ้านนั่นเอง ต่อมาคนนำมาเลี้ยงไว้มาเกิดลูกและสืบพันธุ์ภายหลัง สัตว์เหล่านี้ก็ไม่รู้จักป่า โดยมากไม่สู้ดุร้าย เชื่อง และใช้งานได้ดี บางชนิดก็ใช้เป็นอาหาร สัตว์เลื้อยมีหลายชนิด เช่น วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ และสุนัข เป็นต้น

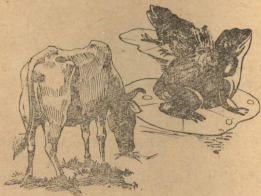
ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของสุนัข

ก. ธรรมชาติ เป็นสัตว์เลื้อยทอ้งไว แข็งแรง จมูก หู ตาไว ชอบอาศัยอยู่ตามบ้านและตามวัด เป็นสัตว์รักเจ้าของ และมีความจำเริญง่าย เป็นสัตว์ที่ฉลาด ผักหญ้า กินอาหารได้ทุก

ชนิด ชอบเห่าหอนเหมอมอะไรทำให้ตกใจหรือดีใจ สุนัขเป็นสุนัข
ป่า ก็เป็นสัตว์ที่ดุร้าย ชอบกินเนื้อสัตว์และกินคนด้วย

ข. ประโยชน์ เลี้ยงไว้เฝ้าบ้านและสวนเหมอมขโมยมาลักของ มัน
จะกัดหรือเห่าให้เจ้าของคนตัว บางแห่งเลี้ยงไว้ไล่สัตว์ป่า บางที่
เขาก็ฝึกหัดใช้ในการสงคราม ตำรวจฝึกหัดช่วยในการติดตามโจร
ผู้ร้าย หรือจับผู้ร้าย บางชนิดเขาฝึกหัดให้ช่วยเด็กตกน้ำก็ได้

ค. โทษ สุนัขเป็นสัตว์ที่ชอบกัดคนที่เขาไปสูบ้านของเจ้าของ ถ้า
เป็นสุนัขขี้ขลาดดุร้ายมาก เมื่อกัดใครเขาจะทำให้ผู้นั้นเป็นบ้าไปเลย
และถึงตายได้ถ้าไม่รีบรักษา



(กบ และ ควาย)

สัตว์จำพวกกบ เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำและบนบก เราเรียกว่า
สัตว์ครึ่งน้ำครึ่งบก ชอบกระโดดและว่ายน้ำได้ดี สัตว์จำพวกนม
กบ คางคก อิงอ่าง เป็นต้น

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของกบ

ก. ธรรมชาติ กบเป็นสัตว์ที่แข็งแรง ว่องไว ว่องน้ำได้เร็ว กระโดดได้ไกล กบอาศัยอยู่ในรูตามริมน้ำและทุ่งนา ออกหากินในฤดูฝน กบชอบกินต้นพืชเล็กๆ แมลงเล็กๆ และสัตว์เล็กๆ เป็นอาหาร ในฤดูแล้งกบซ่อนตัวอยู่ในรูไม่ออกหาอาหาร เราเรียกว่า “กบจำศีล” เมื่อเริ่มต้นฤดูฝน กบจะออกไข่วางไข่ในน้ำลอยติดกันเป็นแพ กบเป็นสัตว์ที่ดำน้ำอยู่ได้นานๆ

ข. ประโยชน์ กบใช้เป็นอาหารได้ และชอบกินแมลงต่างๆ ที่เป็นอาหารของพืชซึ่งทำให้พืชได้รับความเสียหายด้วย

ค. โทษ กบเป็นสัตว์ที่ไม่ให้โทษแต่อย่างใด

๔. สัตว์พาหนะ เป็นสัตว์เลี้ยงจำพวกหนึ่ง ซึ่งมนุษย์นำมาใช้เป็น

พาหนะ ขั้ว ขี่ โกลนา เทียมเกวียน บรรทุกของและลากของเป็นต้น ได้แก่ ช้าง ม้า วัว ควาย ลา อูฐ เป็นต้น สัตว์เลี้ยงจำพวกนี้มนุษย์ใช้งานได้

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของช้าง

ก. ธรรมชาติ ช้างเป็นสัตว์ที่ใหญ่โตและแข็งแรงมาก เมื่อยังเป็นสัตว์ที่ดรายมาก ชอบอยู่เป็นฝูงๆ เมื่อมนุษย์นำมาเลี้ยงก็เชื่องง่าย และมักมีความจำเริญ เป็นสัตว์ค่อนข้างฉลาด ชอบกินอ้อย ใบไม้ หญ้า ต้นข้าวและผลไม้ต่างๆ ช้างเป็นสัตว์ที่ฝึกได้ดี เชื้อพวงเจ้าของ เดินช้า แต่เดินได้ระยะไกล ถึงฤดูหนาวมันจะตกมัน และดุร้ายขึ้นกว่าปกติ

ข. ประโยชน์ ประโยชน์ที่เราได้จากข้างมืออยู่มาก ในสมัยโบราณใช้ในการสงคราม ปัจจุบันเราใช้ในการลากซุง และจัดซุงใช้ในการบรรทุกของในการเดินทางในป่า

ค. โทษ ข้างป่าเป็นข้างที่ดูร้ายมาก ทำอันตรายมนุษย์ให้ถึงแก่ความตายได้ แต่ข้างเล่งไม่ทำอันตรายให้แก่ใคร แต่บางทีมันก็ทำลายพืชให้เสียหายเมื่อมันโกรธขึ้นมา

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของวัว

ก. ธรรมชาติ วัวเป็นสัตว์ที่แข็งแรง ตกใจง่าย เชื่อง ไม่ดุร้าย ไม่ชอบอาบน้ำ ทนแดดได้ดีมาก ชอบกินหญ้า ฟางข้าว และใบไม้บางชนิด เมื่อกินอิ่มแล้วก็นอน และเคี้ยวเองตามริมไม้

ข. ประโยชน์ วัวเป็นสัตว์เลื่องทมิประโยชน์อยู่หลายอย่าง คือ ไถนา ลากเกวียน และบรรทุกของ เพื่อใช้เป็นอาหารได้ หนังใช้ทำรองเท้า กระเป๋า และเข็มขัด เขาวัว ใช้ทำด้ามมีดได้สวยงาม

ค. โทษ วัวทำอันตรายให้แก่มนุษย์ได้บ้าง เช่น ชนคนหรือใช้เขาขวิด แต่ก็ไม่ค่อยมี เพราะเป็นสัตว์ที่เชื่อง

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของม้า

ก. ธรรมชาติ ม้าเป็นสัตว์ที่รูปร่างประเปรี้ยว ขาเล็กเร็ว เท้ากับเดือย วิ่งได้เร็ว แข็งแรง เชื่อง ไม่ดุร้าย หัดง่าย ม้าชอบกินหญ้าและข้าวเปลือก รำ เมื่อมันดีใจจะเอาเท้าเตะกยุดินและร้อง

ข. ประโยชน์ ม้าเป็นสัตว์เลื่องทมิประโยชน์ได้ดี เช่น ใช้ขี่ไปในที่ต่างๆ ใช้เทียมรถบรรทุกคนและสิ่งของ และทหารใช้ขี่ในราชการสงคราม

ค. โทษ ม้าให้โทษแก่คนอยู่บ้าง ถ้าเราไม่ระวังมันอาจเตะหรือตดเราได้ แต่ไม่สู้บ่อยนัก

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของควาย

ก. ธรรมชาติ ควายเป็นสัตว์ที่แข็งแรง เชื่อง ไม่ดุร้าย ทำงานหนักและอดทน แต่ควายไม่ชอบอากาศร้อน ทนแดดไม่ค่อยได้ ชอบเย็น ชอบนอนแช่น้ำและเกลือกโคลนเสมอ กินอาหารเช่นเดียวกับวัว

ข. ประโยชน์ ควายมีประโยชน์เช่นเดียวกับวัว

ค. โทษ โทษของควายที่มดคันก็เช่นเดียวกับวัว

๕. แมลงมบกและไม่มีปีก แมลงหมายถึงสัตว์จำพวกหนึ่งที่มี

ลำตัวเป็นปล้องๆ มีขา ๖ ขา บางชนิดก็มีปีก บางชนิดก็ไม่มีปีก แมลงบางชนิดก็อยู่ตามพืช บางชนิดก็ขุดรูอยู่ แมลงมีหลายชนิด เช่น ผึ้ง แมลงวัน แมลงสาบ แมลงปอ ตัว และปลวก เป็นต้น



(แมลงต่างๆ)

ธรรมชาติ ประโยชน์และโทษของผึ้ง

ก. ธรรมชาติ ผึ้งชอบอยู่รวมกันเป็นหมู่ ๆ เป็นแมลงจำพวกมดบึก ทำรังอยู่ตามกิ่งไม้ต้นไม้ บางชนิดก็อยู่ตามโพรงไม้ ผึ้งเป็นสัตว์ที่หวาน เหนียวมาก เป็นสัตว์ที่ขยันขันแข็งในการทำมาหากิน ออกหากิน โดยหาน้ำหวานจากดอกไม้และอื่นๆ มารวมกันไว้ในรัง เพื่อให้ลูกอ่อนของมันกิน ผึ้งเป็นแมลงที่รู้จักแบ่งหน้าที่กันทำงาน และแบ่งกันหลายพวก เช่น ผึ้งหัวหน้า ผึ้งทำงาน และผึ้งมหนาทเลียงลูก ต่างพวกต่างก็ทำงานตามหน้าที่ไม่ปะปนกัน

ข. ประโยชน์ ประโยชน์ที่ได้จากผึ้งก็คือ รวงผึ้ง หนาน้ำหวาน เราใช้กินและผสมยา รังที่แก่ๆ ใช้ทำขผึ้งและเทียนได้ นอกจากนี้ เรายังได้ประโยชน์จากแมลงผึ้ง โดยการที่ผึ้งช่วยในการผสมเกสรดอกไม้เวลามันดูดเอาน้ำหวานจากดอกไม้ได้ด้วย

ค. โทษ ถ้าคนไปทำลายรังของมัน มันจะต่อยคนให้ได้รับความเจ็บปวด

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของด้วงมะพร้าว

ด้วงเป็นแมลงมดบึกแข็งแรง บินได้ไกล เจาะรูอาศัยอยู่ในต้นมะพร้าว เป็นสัตว์ที่ไม่มีประโยชน์อะไร นอกจากเด็กจะจับมาเล่นเท่านั้น สัตว์ชนิดนี้ให้โทษมาก เพราะกัดกินใบอ่อนของพืช เช่นใบมะพร้าวเป็นต้น ให้ต้นไม้ตายไปได้ เราต้องช่วยกันกำจัดแมลงพวกนี้ เพราะเป็นอันตรายแก่ต้นไม้

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของปลวก

ก. ธรรมชาติ ปลวกอาศัยอยู่ตามพื้นดิน เป็นพวกแมลงที่ไม่มี

ปลก ปลวกเป็นสัตว์จำพวกมดชนิดหนึ่ง บางทีมันก็ทำรังของมันสูงชัน
ซึ่งเราเรียกว่า “จอมปลวก” นอกจากจะอยู่ตามพื้นดินแล้ว มันก็ชอบ
ทำรังอยู่ตามบ้านเรือน อยู่รวมกันเป็นพวกมาก ๆ ปลวกเป็นแมลงที่มี
ความสามัคคีกันดี และมีความมานะ พยายามอย่างยิ่งवाद

ข. ประโยชน์ ปลวกมีประโยชน์ใช้เป็นอาหารไก่ช่วยให้ไข่แตกขึ้น

ค. โทษ มีโทษมาก เพราะมันชอบกินเนื้อไม้ ถ้ามันขึ้นบ้านเรือน
มันอาจกัดโต๊ะ ตู้ เสื่อผ้า และหนังสือเสียหาย

๖. สัตว์น้ำในท้องถิน ทงนาจคและนาเคิม

สัตว์น้ำ เป็นสัตว์ที่มีธรรมชาติต้องอาศัยอยู่ในน้ำ เช่น ปลา กุ้ง
หอย ปล สัตว์น้ำมีอยู่ ๒ ชนิด คือ สัตว์น้ำจืด ซึ่งอาศัยอยู่ในน้ำจืด
ตามแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง สัตว์น้ำเค็มคือสัตว์ซึ่งอาศัยอยู่
ในน้ำเค็ม เช่น ในทะเล และมหาสมุทร

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของปลา

ก. ธรรมชาติ อาศัยอยู่ในน้ำตามชนิดของมัน คือ ปลาน้ำจืด
อาศัยอยู่ในน้ำจืด ปลาน้ำเค็มก็อาศัยอยู่ในน้ำเค็ม ปลาอยู่บนบกไม่ได้
ได้ ถ้าเราจับขึ้นไว้บนบกไม่ช้าก็ต้องตาย ปลาเป็นสัตว์ที่ว่ายน้ำเก่ง
และเร็วมาก หายใจทางเหงือก ชอบว่ายน้ำทวนกระแสน้ำ ชอบไขไข่ไว้
ตามชายน้ำตามพืชน้ำอยู่ในน้ำ หรือตามใต้ต้นไม้ในน้ำ ปลาเป็น
สัตว์ที่รักลูกอ่อนมาก ชอบกินลูกปลาดูด้วยกัน และกินกุ้งเป็นอาหาร
นอกนั้นก็กินใบและรากของพืช ตลอดจนตัวแมลงและไข่มด ๆ

ข. ประโยชน์ ไข่เป็นอาหารและเลี้ยงไว้ดูเล่น

ก. โทษ ปลาใหญ่ในทะเล ทำอันตรายแก่นมนุษย์ได้ เช่น ปลาฉลาม ปลานาก ปลางชนิดเนื้อของมันเป็นพิษ กินเข้าไปทำให้เกิดเบื่อเมาได้ ปลาน้ำจืดบางชนิด เช่น ปลาดุก มีอวัยวะบางส่วนป้องกันตัวของมัน ถ้าเราจับโดยไม่ระวังแล้วอาจได้รับบาดเจ็บ

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของกุ้ง

ก. ธรรมชาติ กุ้งชอบอยู่ในน้ำนิ่งๆ และชอบอยู่ในน้ำเช่นเดียวกับปลา วัยน้ำได้รวดเร็ว กินลูกกุ้งและลูกปลา และทรากสัตว์เน่าเปื่อยเป็นอาหาร กุ้งมีอยู่ทั้งในน้ำจืดและในน้ำเค็ม กุ้งน้ำจืดเป็นกุ้งชนิดที่เล็ก ๆ กุ้งทะเลเป็นกุ้งใหญ่

ข. ประโยชน์ ไข่เป็นอาหารได้ดี

ค. โทษ ไม่มี

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของปู

ก. ธรรมชาติ ปูเป็นสัตว์ที่อยู่ในน้ำและขึ้นมาบนบกก็ได้ ชอบทำรูอยู่ กินกุ้ง ปลา และพืชอย่างอื่นเป็นอาหาร วิ่งได้เร็ว แข็งแรง และดุ ถ้าใครทำร้ายมัน มันก็จะอ้าก้ามไว้คอยรับอยู่เสมอ ปูมีทั้งในน้ำจืดและน้ำเค็ม ปูน้ำจืดเราเรียกปูนา ปูน้ำเค็ม เราเรียกว่าปูทะเล ปูนาตัวเล็ก ปูทะเลตัวใหญ่

ข. ประโยชน์ ไข่เป็นอาหารได้

ค. โทษ หนีบเจ็บ ปูนา กัดกินต้นข้าวของชาวนาให้ได้รับความเสียหาย

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของหอย

ก. ธรรมชาติ หอยบางชนิดอยู่ในน้ำ และขึ้นมาบนบกก็ได้ เช่น

หอยขม หอยโข่ง บางชนิดขึ้นมาบนบกไม่นานก็ตาย เช่น หอย
แครง เป็นต้น หอยชอบไต่ไปตามพื้นดินไต่หน้า ขึ้นมาบนบกก็ได้
บางชนิดก็จับกันเป็นกลุ่ม ๆ ตามไม้ เมื่อมันตกใจมันก็จะหุบเปลือก
ของมัน หรือหดตัวเข้าไปในเปลือกของมัน หอยอยู่ทั้งในน้ำจืดและ
น้ำเค็ม

ข. ประโยชน์ หอยใช้เป็นอาหารได้ บางชนิดก็มีค่ามาก เช่น
หอยมุกต์ เปลือกหอยใช้ทำยา ทำยาสีฟัน ทำกระดุม ฯ

ค. โทษ หอยไม่มีโทษแต่อย่างใด

๗. นกในท้องถิ่น

นกมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน บางชนิดก็ทำประโยชน์ให้แก่ชาวไร่
เพราะมันกินแมลงที่เป็นศัตรูพืช แต่บางชนิดมันก็กินพืชเสียเอง
เช่น นกกระเจาบ เป็นต้น ทำให้ข้าวและพืชเสียหาย นกมีอยู่หลาย
ชนิดด้วยกัน เช่น นกแก้ว นกยาง เป็นต้น

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของนกแก้ว

ก. ธรรมชาติ นกชอบอาศัยอยู่บนต้นไม้ในป่าเป็นฝูง ไม่ชอบอยู่
โดดเดี่ยว แข็งแรง บินได้รวดเร็ว ใช้งาและเท้าเกาะและปีนขึ้นไป
ตามกิ่งไม้

ข. ประโยชน์ มนุษย์เราชอบเอามาเลี้ยงดูเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน
ฝึกหัดให้พูดเสียงเพราะได้เหมือนกับคนพูด และใช้เป็นอาหารได้

ค. โทษ ชอบกัดกินผลไม้ของชาวสวนทำให้ได้รับความเสียหาย

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของนกยาง

ก. ธรรมชาติ ชอบอาศัยอยู่บนต้นไม้สูง ๆ และอยู่เป็นฝูงใหญ่

ออกหากินแต่เช้าตรู่และกลับในตอนเย็น ชอบกินกุ้ง ปลา หอย ปู เป็นอาหาร ชอบหากินอยู่ตามชายน้ำและตลิ่งๆ

ข. ประโยชน์ มีบ้างเล็กน้อย เพราะเป็นนกที่กินปูซึ่งกัดคันข้าว ให้ได้รับความเสียหาย และเนื้อกินเป็นอาหารได้

ค. โทษ ให้โทษเล็กน้อย เพราะเหี้ยบบำคันข้าวในนาขณะมันหากินอาหาร

๘. สัตว์เลื้อยคลาน หมายถึงสัตว์ที่เคลื่อนไหวไปมาด้วยการเลื้อย และคลานไปช้าๆ เป็นสัตว์ที่มีขาสั้นๆ บางชนิดก็ไม่มีขาเลย สัตว์จำพวกนี้ได้แก่ งู เต่า เป็นต้น

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของเต่า

ก. ธรรมชาติ อาศัยอยู่ได้ทั้งในน้ำและบนบก เดินช้า ชอบอยู่ในป่ารก และตามริมน้ำ เต่ามีอยู่หลายชนิด เช่น เต่าน้ำ เต่าตนุ เต่าน้ำเป็นเต่าชนิดเล็ก มีอยู่ตามท้องนา หรือตามบ้าน เต่าตนุมีอยู่ตามทะเล ตัวใหญ่ เต่ากินลูกปลา ลูกกุ้ง ผักในน้ำเป็นอาหาร เวลาไข่มดไข้อยู่บนบก และกลับไขของมันไว้เสมอ ไข่เต่าตนุเราเรียก "ไข่มด" "

ข. ประโยชน์ ตัวและไข่มดเต่ากินเป็นอาหารได้ ไข่มดรสอร่อยดี ราคาแพงกว่าไข่มด ไข่เป็ด กระดองเต่าใช้ทำภาชนะได้

ค. โทษ เต่าไม่ให้โทษแต่อย่างใด นอกจากเราจะเอามือไปเหยียดในปากมัน มันจะจับเจ็บปวดได้

๙. สัตว์ที่เป็นพาหนะของโรค สัตว์ที่เป็นพาหนะของโรค คือ สัตว์ที่น่าเชื่อโรคมาสู่คน ทำให้เกิดเจ็บป่วยล้มตายได้ สัตว์จำพวกนี้ได้แก่

แมลงวัน ซึ่งนำเชื้อหวัดกโรค และไขรากลาก หนู นำเชื้อกาฬ
โรค บุง นำเชื้อไข้จับสั่น

ธรรมชาติ ประโยชน์ และโทษของบุง

ก. ธรรมชาติ บุงอาศัยอยู่ตามป่ารกและในที่มืดๆ ทั่วไป และใน
ที่ทึบนาซัง ชอบไข่ในนาซังๆ ไม่ใช่ในที่ทึบนาไหล บุงกัดกินเลือดคน
และสัตว์เป็นอาหาร จึงมออยู่ตามบ้านเรือนและที่มืด

ข. ประโยชน์ บุงและสัตว์จำพวกนี้ไม่มีประโยชน์เลย

ค. โทษ สัตว์จำพวกนี้ให้โทษมาก เพราะนำเชื้อโรคมารูคน
เชื้อโรคนี้มออยู่ในน้ำลายของมัน เมื่อมันกัดกินเลือดคน เชื้อโรคใน
น้ำลายก็จะเข้าสู่ร่างกายคนทำให้เกิดเจ็บป่วยได้

บทที่ ๑๓

การจับปลาและการเลี้ยงปลา

๑. ธรรมชาติของปลาทั่วๆ ไป ปลาเป็นสัตว์น้ำชนิดหนึ่ง อา-
ศัยอยู่ในน้ำ มออยู่ทั่วไปในน้ำจืดและในน้ำเค็ม ถ้าเราจับปลามา
ไว้บนบกไม่ช้านักจะตาย ปลาว่ายอยู่ในน้ำได้ด้วย กลีบหู และหาง
แผ่นบางๆ ปลาหายใจอยู่ในน้ำ เพราะในน้ำก็มีอากาศ มันหายใจ
ด้วยเหงือกของมัน ปลาไม่ปร่างเพรียว ตามลำตัวมีเมือกมันทำให้ว่าย
น้ำได้คล่อง บางชนิดมีเกล็ดเรียงซ้อนๆ กันจากหัวถึงหาง บางชนิด

ก็ไม่เกิด เช่น ปลาไหล ปลาเนื้ออ่อน ปลาเก๋า ๆ ปลาชอบ
ว่ายทวนน้ำไหล ชอบไขตามท่อไม้ หรือโพรงไม้ไผ่พิน้ำ อาหารที่
ปลากินนั้นคือ ลูกน้ำ แมลง โคลนตม ตะไคร่น้ำ สาหร่าย และราก
ของพืชในน้ำ นอกจากนั้นก็กินลูกกุ้ง ไข่มด ตัวปลวก และลูกปลา
ด้วยกันเอง จำพวก ขาวสีก ขาวโผด ขนมัน ปลาที่กินได้เหมือนกัน

๒. ชนิดของปลาที่เลี้ยงได้ในท้องถิ่นและวิธีเลี้ยง

ก. ชนิดของปลาที่เลี้ยงได้ในท้องถิ่น เรานิยมเลี้ยงปลากันมากใน
ท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อไว้เป็นอาหารหรือไว้ขาย ปลาชนิดที่นิยมเลี้ยงกัน
ก็มีปลาดุก ปลาสลิด ปลาตะเพียน ปลาเทโพ ปลาสร้อย ปลา
หมอเทศ และมีปลาต่างประเทศบางชนิด

ข. วิธีเลี้ยงปลา การเลี้ยงปลาเราต้องจัดบ่อให้กว้างพอควร และ
ให้ลึกพอสมควร แล้วนำปลาหรือลูกปลาที่จะเลี้ยงมาปล่อยลงในบ่อ
ปลาออกลูกคราวละมาก ๆ เมื่อเลี้ยงนานเข้ามันก็มีจำนวนมาก เมื่อ
โตขึ้นเราก็จับไปทำอาหารหรือเอาไปขายได้ ข้อสำคัญในการเลี้ยงปลา
ในบ่อมีอยู่หลายอย่าง คือ

๑. ในบ่อหนึ่ง ๆ เราควรเลี้ยงปลาชนิดเดียวกัน เพราะปลาต่าง
ชนิดกันอาจเป็นอันตรายแก่กันได้

๒. ระวางสัตว์ชนิดอื่น ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่ปลา เช่น งู ปลา
ไหล และปลาชนิดอื่น ๆ ที่จะกินปลาที่เราเลี้ยง

๓. ให้อาหาร เช่น ไข่ไก่ ผัก หญ้าในสระ

๔. มีการระบายน้ำในบ่อได้สะดวก และระบายน้ำได้เสมอเมื่อ
ต้องการ

๓. วิธีจับปลาในท้องถิ่น วิธีจับปลาในท้องถิ่นมีหลายวิธีด้วยกัน
และต่าง ๆ กัน เครื่องมือในการจับ เราต้องมีไว้ให้ถูกต้องและเหมาะสม

สมกับแหล่งของน้ำ การจับปลาในน้ำจืด เช่น แม่น้ำ คลองต่าง ๆ
เราก็ออวน แห เบ็ดราว เป็นต้น ถ้าจับกันตามหนองตามบึง ก็มัก
ใช้ แห ลุ่ม ไซ เบ็ด เป็นต้น การจับปลาในน้ำเค็ม คือทะเล
หรือปากน้ำที่จะออกสู่ทะเล วิธีจับต้องใช้ทุนมาก ๆ เช่นทำโป๊ะให้
ปลาเข้า เมื่อปลาเข้าไปมาก ๆ แล้วก็ใช้อวนใหญ่ ๆ ล้อมจับในโป๊ะ
ออกทอน

๔. การสงวนและบำรุงพันธุ์ปลา ถึงแม้ว่าปลาจะออกลูกคราวละ
มาก ๆ ก็ตาม แต่ว่า ถ้าคนเราไม่พยายามสงวนและบำรุงรักษาไว้
โดยไม่มีการเลือกตัวเล็กตัวโต หรือจับเอาปลาที่กำลังตกไข่อยู่อย่างนี้
ปลาก็จะน้อยลงหรืออาจสูญพันธุ์ไปได้ในบางชนิด ทางราชการจึง
ได้เอาใจใส่ในการสงวน และบำรุงพันธุ์ปลาไว้มิให้หมดไป โดยม
กกรมประมงเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลควบคุมการจับปลาของราษฎร คือ

ก. การสงวนพันธุ์

๑. ห้ามจับปลาในเขตที่เจ้าหน้าที่ประกาศหวงห้ามไว้
๒. กำหนดเครื่องมือที่จะใช้จับทั่วไป เช่น กำหนดความถี่ของแห
และอวน เพื่อป้องกันไม่ให้ปลาตัวเล็ก ๆ ติดไป
๓. ห้ามจับปลาในฤดูปลาไข่
๔. ห้ามจับโดยวิธีใช้ยาพิษ หรือใช้วัตถุระเบิด

ข. การบำรุงและส่งเสริมพันธุ์ นอกจากรัฐบาลจะได้สงวนพันธุ์
ปลาโดยวิธีห้ามและกำหนดต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีการส่งเสริม
และบำรุงพันธุ์ปลาอีก เพื่อให้แพร่หลายต่อไป เช่น—

๑. รัฐบาลส่งเสริมพันธุ์ปลา โดยวิธีตั้งสถานทดลองผสมพันธุ์

หลายแห่ง

๒. แจกจ่ายพันธุ์ ปลาหรือขายโดยราคาถูก เพื่อให้ประชาชน
เลี้ยง

๓. แนะนำพันธุ์ ปลาทอด และแนะนำวิธีเลี้ยงและขยายพันธุ์ ให้
ถูกต้อง ได้แก่การพิมพ์คำแนะนำแจกจ่ายหรือขายในราคาถูก

บทที่ ๑๔

การเลี้ยงเบ็ดและห่าน

๑. ธรรมชาติของเบ็ดและห่าน

เบ็ดและห่านเป็นสัตว์เลี้ยงชนิดเดียวกัน ชอบอยู่บนบก แต่ชอบ
เล่นน้ำและว่ายน้ำ ประโยชน์ที่ได้แก่คนก็คือ เนื้อและไข่ใช้เป็น
อาหารอย่างดีของมนุษย์

ก. เบ็ด เป็นสัตว์ที่ชอบเย็น ๆ ชอบเล่นน้ำ ชอบไชรตามดินซึ่ง
มีน้ำ อาหารที่เบ็ดกินก็คือ ปู ปลา หอย กุ้ง พืชผักต่าง ๆ ข้าว
เปลือกและรำที่กินได้ เบ็ดเป็นสัตว์ที่เดินช้า เพราะขาสั้น และเท้า
ของมันเป็นแผ่นบาง ๆ ติดกันเป็นแผ่นซึ่งใช้ว่ายน้ำได้ดี ขนของเบ็ด
เป็นมันบ่งกันการเปียกน้ำ ชอบหากินเป็นหมู่ ๆ หรือฝูง ๆ เมื่อมัน
ตกใจมันจะส่งเสียงร้อง กระพือปีกบินหนีไปไกล ๆ และดำ ๆ

ข. ห่าน มีลักษณะคล้าย ๆ กับเบ็ด แต่ว่าตัวโตกว่าเบ็ดและคอ
ยาวกว่า ห่านบางตัวชอบจิกสัตว์อื่น ๆ หรือเด็ก ๆ การกินอยู่ก็คล้าย ๆ

กับเปิด ขอบกินหญ้าและผัก ห่านถึงแม่จะมกเช่นเดียวกับเปิด แต่
กับไม่ได้เหมือนเปิด ปีกของมันใช้ในการต่อสู้ได้ดี ห่านเลี้ยงง่าย
กว่าเปิด ห่านกินไม่ค่อยมากเหมือนเปิด เป็นสัตว์ที่โตเร็ว เมื่อโต
แล้วหากินเองได้ เนื้อและไข่ของห่านไม่ค่อยอร่อยนัก ไข่ไข่เปิดไม่ได้
ไข่ห่านโตกว่าไข่เปิดมาก

๒. การเลือกพันธุ์เปิดและห่าน การเลือกพันธุ์ เปิดคนมอยู่ ๒ วิธี

คือ ๑. พันธุ์ไข่ ๒. พันธุ์เนื้อ เปิดพันธุ์ไข่ได้จากพันธุ์ไทยธรรมดา
เป็นเปิดที่มีไข่ดก ส่วนพันธุ์เนื้อ มักผสมกันชนจากเปิดเทศและเปิด
ไทย แต่ต้องเลือกตัวที่แข็งแรง สมบูรณ์ และตัวใหญ่ ๆ

๓. วิธีเลี้ยงเปิดและห่าน เปิดเป็นสัตว์ที่คนนิยมเลี้ยงกันมาก

เลี้ยงกันเป็นฝูงใหญ่ ๆ เพื่อต้องการไข่ และเนื้อเป็นอาหาร เพราะ
ไข่และเนื้อเปิดนั้นเป็นอาหารที่อร่อยมาก และเป็นสัตว์ที่ชอบไข่
ส่วนห่านนั้นไม่ค่อยนิยมเลี้ยงกัน วิธีเลี้ยงโดยทั่วไปก็คือ

๑. ทำเล้าให้อยู่ในที่สูง น้ำท่วมไม่ถึง รักษาความสะอาดเสมอ
อย่าให้สกปรก ให้มแสงสว่างและอากาศผ่านไปมาได้

๒. ควรเป็นที่ใกล้น้ำ เช่น คุ บ่อ สระ หรือหนอง แม่น้ำ
เพื่อเปิดและห่านจะได้แหวกว่ายและหาอาหารได้

๓. ให้อาหารเป็นเวลา และให้กินอิ่ม

๔. ป้องกันอันตรายจากสัตว์อื่นที่จะมาทำร้าย เช่น งู

๕. ปล่อยให้หากินเองและไข่เล่นบ้างทุก ๆ วัน โดยมีคนคอย

๒๕ บทที่ ๑๕

พื้นแผ่นดิน

พื้นแผ่นดิน เป็นส่วนหนึ่งของโลก ซึ่งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล และมหาสมุทร ไม่นานขัง เป็นที่แห่งแสง เป็นที่อยู่ของสัตว์มีชีวิต ทยอยบนบก พื้นดินประกอบด้วยแร่ธาตุ ทราย หินต่างๆ แต่เดิม พื้นดินก็เป็นหินแข็งๆ ทงนั้น ต่อมาเป็นเวลานาน ด้วยอำนาจลม แดด ฝน และน้ำ ทำให้หินสักร้อนผุพังแตกละเอียดเป็นเม็ดดิน ออกประการหนึ่งส่งสัตว์ทั้งหลาย เช่นมนุษย์ และพืชสัตว์ทั้งหลาย พืชจากที่ถมดินไว้น้ำเปื่อยกลายเป็นดินไป

ลักษณะของดินต่าง ๆ ดินมีอยู่หลายชนิดมีลักษณะต่าง ๆ กัน คือ

๑. ดินทราย คือดินที่แตกละเอียดเป็นเม็ดเล็ก ๆ แต่แข็งอยู่ ้มมากตามชายฝั่งน้ำ และในบางแห่งที่น้ำท่วมถึง

๒. ดินขาว เป็นดินที่ผสมสีขาว เนื้อละเอียดและนุ่มคล้ายดินเหนียว เมื่อแห้งจะแข็ง แต่เปราะง่าย ๆ กระจายออกเป็นฝุ่นละเอียด ดินขาวถ้าไม่บริสุทธิ์ทีเดียว ก็มีสีเรื่อ ๆ เช่นแดงเรื่อ ๆ หรือเหลืองเรื่อ ๆ ดินขาวใช้ทำดินสอพองและปั้นถ้วยชาม

๓. ดินเหนียว เป็นดินที่ละเอียดมาก มีเนื้อแน่นเกาะกันจนเหนียว มีทรายผสมอยู่น้อยหรือเกือบไม่มีเลย ดินเหนียวเมื่อถูกน้ำจะอ่อนนุ่ม ขึ้นเป็นรูปต่างๆ ได้ดี ถ้าแห้งจะแข็งมาก ดินชนิดนี้มีอยู่ เบื้องล่างของผิวดินธรรมดา

๔. หิน เป็นก้อนแข็ง มีหลายขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้าง หนักและ
เหนียวแน่นมาก มีย่อยตามภูเขาทั่ว ๆ ไป เกิดจากธรรมชาติมาแต่เดิม
ก่อนกรวดตามแม่น้ำลำธารก็เป็นหินเหมือนกัน หินมีสีต่างๆ กัน เช่น
สีขาว สีดำ สีน้ำตาล สีแดง และมีชื่อต่างๆ กัน เช่น หินปูน
หินชนวน หินอ่อน เป็นต้น บางชนิดมีค่ามาก เช่น เพชร พลอย
ทับทิม และนิล

๕. หินปูน เป็นหินที่มีธาตุปูนปนอยู่ด้วย เกิดจากตะกอนหรือผง
ที่ลมหรือน้ำพัดพาไปทับถมกันอยู่เป็นก้อนใหญ่ และแข็งเป็นหิน
บางชนิดก็เกิดจากเปลือกหอยทับถมกัน มีน้ำหนักเบาว่าหินธรรมดา
หินอ่อน หินประการังก็เป็นหินปูนชนิดหนึ่ง

บทที่ ๑๖

ปูนขาว-ปูนซีเมนต์

๑. ปูนขาว และ ปูนซีเมนต์ ทำจากหิน

ก. ปูนขาว เป็นผงละเอียดสีขาว เขาทำจากหินหรือเปลือก
หอยโดยเผาให้ไหม้สุกและแตก่วนเป็นผง หินนั้นถ้าถูกเผาจนสุกก็จะ
กลายเป็นปูน แต่ยังไม่เป็นปูนขาว เมื่อเราต้องการเป็นปูนขาวก็ใช้น้ำ
สาดหรือพรมให้ทั่ว หินสุกก็จะกลายเป็นปูนขาวไป

ข. ปูนซีเมนต์ เป็นผงละเอียดสีเทาแกมเขียวอ่อน เมื่อถูกน้ำ
จะเหนียวและจับกันแข็งเหมือนนาแห้งลง ปูนซีเมนต์ทำจากหินปูนและ

ดินเหนียว หรือดินขาว มาผสมกันอย่างละเท่า ๆ กัน แล้วนำเข้าเครื่องโม่บดจนละเอียด เราเรียกว่าปูนซิเมนต์ ปูนซิเมนต์นั้นจะทำให้เครื่องจักรทงน

๒. ทำทไหนดมาก

ก. ปูนขาว ในประเทศไทยเรามีทำกันหลายแห่ง แต่ไม่ได้ทำเป็นโรงงานใหญ่โต มีทำกันที่ ลพบุรี อโยธยา สระบุรี สิงห์บุรี เป็นต้น

ข. ปูนซิเมนต์ ในประเทศไทยของเราก็มีโรงงานทำปูนซิเมนต์เป็นโรงงานที่ใหญ่โต โรงงานตั้งอยู่ที่ตำบลบางซื่อ กรุงเทพฯ บริษัทที่ทำปูนซิเมนต์นั้นคือ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด

๓. การเก็บรักษา การเก็บรักษาปูนขาวและปูนซิเมนต์ ต้องเก็บไว้ในมิดชิด ปูนซิเมนต์ส่วนมากเขาใส่กระสอบหรือถุงกระดาษ เย็บให้มิดชิด กระดาษนั้นต้องหลาย ๆ ชั้น ปูนขาวเขามักใส่ถัง หรือใส่กระสอบไว้ ไม่ให้ลมพัด ปูนขาวและปูนซิเมนต์นั้นอย่าให้ถูกน้ำ หรือความชุ่มชื้นมากนัก เพราะเมื่อถูกน้ำหรือความชุ่มชื้นมากเกินไปแล้วจะจับกันแข็งไปหมด

๔. ประโยชน์ของปูนขาวและปูนซิเมนต์

ก. ปูนขาวใช้ได้ประโยชน์หลายอย่าง เช่น.-

(๑) ใช้ผสมกับทราย ปูนซิเมนต์ในการก่อสร้าง ฉาบทาดักและฝาผนังใหม่สีขาว

(๒) ใช้ผสมกับดินเป็นปุ๋ยของพืช โรยพินทฆ่าเชื้อโรคและดับกลิ่นได้

(๓) ใช้ในการฟอกหนัง โดยแช่หนังต่าง ๆ ในน้ำปูนขาว เพราะ

ปูนขาวมีกรดกัด

(๔) ใช้ทำปูนแดงกินกับหมาก

ข. ปูนซีเมนต์ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง

(๑) ใช้ในการก่อสร้างตึก บ้าน สะพาน กำแพง ถนน และ
เสابานเรอน

(๒) ใช้ทำกระเบื้องมุงหลังคา โถง กระถาง และม้านั่ง

บทที่ ๑๗

นา ไร่ และสวน

นา คือพื้นที่ที่ปลูกข้าวเป็นประจำโดยเฉพาะ จะปลูกพืชชนิด
อื่นได้ก็ต่อเมื่อหมดฤดูทำนา นานมีลักษณะต่าง ๆ กัน บางแห่งเป็นที่
ราบลุ่ม น้ำท่วมถึงและอยู่ได้นาน บางแห่งเป็นทดอนอยู่สูง ๆ ตาม
ไหล่เขา

๑. การทำนาดำและนาหว่าน นาปรัง

ก. นาดำ เป็นนาที่นาขังนาน ๆ เป็นที่ลุ่ม แต่เป็นทนาท่วมไม่
ถึง การทำนาดำ เราต้องตากกล้าเสียก่อน เมื่อดันข้าวสูงพอสมควร
แล้ว จึงถอนต้นข้าวหรือต้นกล้านไปปลูกลงในที่นาเป็นระยะ ๆ เท่า ๆ
กัน พันธุ์ ๆ จะปลุกข้าวในตอไถและคราดให้เรียบรอยเสียก่อน การ
ปลุกข้าวลงในนาเราเรียกว่า การทำนา วิธีตากกล้าน ก็คือการ
หว่านเมล็ดข้าวลงในพื้นที่ขังได้เตรียมไว้โดยเฉพาะ

ข. นาหว่าน ได้แก่นาที่มณฑลชุม นาทวมถึง แต่ไม่มีน้ำขังอยู่ นานเช่นนาดำ มีเนื้อที่กว้างขวางมาก จะทำนาดำไม่ได้เพราะทำไม่ทันตามฤดูกาล และน้ำไม่ขังอยู่ได้นาน การทำนาหว่านนั้นมีการไถ ๒ ครั้ง ครั้งแรกเรียกว่าไถตะ เพื่อเอาหญ้าและพืชรากอื่น ๆ ออก และเพื่อให้ดินกระจาย ครั้งที่ ๒ เรียกว่าไถแปร คือเมื่อเราหว่านข้าวในพินนาให้ทั่วๆ ด้แล้ว เรามาไถกลับอีกครั้งหนึ่ง แต่ทำนาหว่านเป็นพื้นที่เรียบดแล้วก็ไม่ต้องไถแปร

ค. การทำนาปรัง ได้แก่นาที่ลุ่มมีน้ำขังอยู่ได้นาน การทำนาปรังนี้ เป็นการทำนานอกฤดูกาลทำนา คือไม่ใช่ฤดูฝน เพราะฤดูฝนตามปกติการทำนาปรังนั้นนามากทำนาไม่ได้ ต้องคอยให้น้ำลดเสียก่อน การทำนาปรังนั้นมักจะทำเช่นเดียวกับนาดำ แต่ทำต่างฤดูกันเท่านั้น

๒. การปลูก พืชไร่ที่สำคัญ

ไร่ หมายถึงที่ที่ปลูกพืชบางชนิด พืชไร่มักจะปลูกกันเป็นพืชล้มลุก ได้ผลเป็นคราวๆ แล้วก็ปลูกชนิดใหม่ พืชไร่ต้องเป็นที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง พืชไร่ต้องการน้ำจากฝนและความชุ่มชื้นของอากาศพอสมควร ชาวไร่ก็ถางพงในป่าให้โล่งเตียน เพื่อทำไร่ พืชไร่ที่สำคัญได้แก่ อ้อย ถั่ว ระบุ่ง ฝ้าย ยาสูบ เป็นต้น การปลูกพืชไร่นี้ จะใช้เมล็ดหว่านทั่วไปก็ได้ แต่บางชนิดก็เพาะเมล็ดให้งอกต้นขึ้นเสียก่อนจึงไปปลูก บางทีเราก็ใช้เมล็ดหยอดลงในหลุมห่างๆ กันพอควร

๓. การทำสวนผลไม้ที่สำคัญ

สวนผลไม้ หมายถึง พืชซึ่งปลูกต้นไม้ยืนต้นเป็นส่วนมาก คือ เป็นพืชที่อยู่ได้นานๆ และให้ผลเป็นฤดู วิชาปลูกใช้ตอนกิ่งไปปลูก หรือนำเมล็ดผลไม้เหล่านั้นไปเพาะ หรือชำให้ขึ้นเป็นต้นเล็ก ๆ เสียก่อน จึงนำไปปลูกตามที่ที่จะปลูกซึ่งได้จัดไว้ การปลูกลักษณะเขามักยกเป็นร่อง นานๆ ก็สาดโคลนเลนในร่องจนมาพูนไว้ เพื่อให้ต้นไม้ได้รับความชุ่มชื้น ผลไม้ที่สำคัญมี มะม่วง มะปราง ทุเรียน มังคุด ลำไย เป็นต้น

๔. ไส้เดือนและประโยชน์ต่อพืช

ก. ลักษณะและธรรมชาติของไส้เดือน ไส้เดือนเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งในจำพวกสัตว์เลื้อยคลาน ไส้เดือนอาศัยอยู่ในดิน เป็นสัตว์ไม่มีหูและตา ไม่มีเท้า แต่มันรู้จักประสาทที่หัวของมัน เวลามันเคลื่อนไหวใช้แขนแข็งๆ ที่มียูตรงเนื้อโดยรอบจิกดินคลานไป ไส้เดือนอาศัยอยู่ในดิน และกินดินเป็นอาหาร ไส้เดือนไม่กินผักสด และไม่ทำอันตรายแก่พืช

ข. ประโยชน์ต่อพืช ไส้เดือนมีประโยชน์ต่อพืช คือ

๑. ทำให้ดินโปร่งและร่วนซุย น้ำซึมได้ง่าย ทำให้พืชดูดน้ำได้สะดวก ซึ่งถือว่า เป็นการช่วยพรวนดินให้เรา
๒. มูล (ขี้) ของมันทำให้ดินดี เป็นอาหารของพืช
๓. เมอมันตายแล้ว ซากของมันเป็นอาหารของพืชได้ดี

บทที่ ๑๘

ประโยชน์ของพืช

๑. พืชมีประโยชน์หลายอย่าง ประโยชน์ที่คนได้รับจากพืชนั้น มีอยู่หลายอย่าง คือ

- (๑) ใช้เป็นอาหารได้ เช่น ข้าว มะพร้าว มะม่วง ผัก ๆ เป็นต้น
- (๒) ใช้ทำบ้านเรือนและเครื่องใช้ เช่น ตู โต๊ะ เก้าอี้
- (๓) ใช้ทำเครื่องนุ่งห่ม เช่น ผ้า เย็บเสื้อผ้า
- (๔) ใช้ทำน้ำมัน เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำมันยาง
- (๕) ใช้ทำยาโรค เช่น น้ำมันมะกอก ยาควินิน
- (๖) ปลูกไว้เป็นรั้ว-อาศัยร่ม

๒. ชนิดของพืชที่ใช้ทำเบ่ง และการทำเบ่งจากพืช พืชชนิดที่ใช้ทำเบ่งมี ข้าว ถั่ว มันเทศ มันสำปะหลัง การทำเบ่งก็คือ การบดให้ละเอียดจนปั่นเก็บไว้ได้นาน ๆ

วิธีทำเบ่ง

ก. ทำเป็นสินค้า เราต้องบดด้วยเครื่องจักรใหญ่โต ให้ได้คราวละมาก ๆ และเร็ว โดยนำข้าวใส่เครื่องบด ถ้าเป็นมันก็ตัดเป็นท่อน ๆ ตากให้แห้งแล้วจึงนำเข้าใส่เครื่องบด

ข. ทำเล็ก ๆ น้อย ๆ หมายถึงการทำนิด ๆ หน่อย ๆ เพื่อทำขนม ต้องนำข้าวมาแช่น้ำเสียก่อนจนอ่อน แล้วใส่ลงไปโม่ โม่ให้

ตะเอยด เอาผ้าขาวห่อไว้ให้แน่น แล้วเอาของหนักๆทับไว้ให้น้ำไหล
ซึมออกให้หมด ก็จะได้เป็นแป้งต่อไป

๓. ชนิดของพืชที่ใช้ทำนํ้ามัน และการทำนํ้ามันจากพืช

พืชที่ใช้ทำนํ้ามันได้แก่ มะพร้าว ถั่ว งา มะกอก เป็นต้น
การทำให้เป็นนํ้ามัน ก็คือ การบีบหรือกลั่นจนให้เกิดนํ้ามัน
วิธีทำ คือ

ก. ทำเป็นสีนํ้า ต้องทำด้วยเครื่องจักรเช่นเดียวกับการไม่เบ่ง
เมื่อเราบีบเครื่องจักรแล้วเราก็อพขังกล้าว เข้าเครื่องบีบๆในนํ้ามัน
ไหลออก แต่ว่าก่อนจะนำเข้าเครื่องจักร เราต้องตากให้แห้งเสียก่อน

ข. ทำเล็กน้อย ได้แก่การขูดมะพร้าว นำไปแช่ในนํ้าเสียก่อน
แล้วบีบคนๆ แล้วใส่ภาชนะนำไปต้มไฟ นํ้าก็จะแห้ง ส่วนที่
เหลือกจะเป็นนํ้ามัน การกระทำเช่นนี้เราเรียกว่า “หุงนํ้ามันมะพร้าว”

๔. การเผาถ่าน ก็คือการนำไม้ไปเผาไฟ เพื่อได้ส่วนผสมต่างๆ
ในไม้ เช่นนํ้า ให้ออกไปจนหมด ส่วนที่เหลือกจะเป็นถ่านสีดำ ใช้
เป็นเชื้อเพลิงได้ดี ไฟแรงดีมาก และไม่มีควัน วิธีเผาก็คือ

(๑) เผาถ่านกลางลาน เอาไม้ที่จะเผาถ่านมาเรียงกันไว้ แล้วเอา
ไฟจุดให้ไหม้ทั่ว พอสมควรแล้วเอานํ้าสาดให้ไฟดับ วิธีนี้ทำงานง่ายแต่
ได้ถ่านชนิดที่ไม่ดี

(๒) เผาถ่านในหลุม ต้องขุดหลุม เอาไม้เรียงไว้ในหลุมทั้งไม้
แห้งหรือไม้สดสลับกันก็ได้ หรือจะใช้ไม้สดเป็นส่วนมาก ใช้ไม้

แห่งเล็กน้อยพอเป็นเชื้อให้ไฟติดได้สะดวกก็ได้ ตัดกิ่งไม้ใบไม้ปัก
 กลุ่มไว้ให้ทั่ว แล้วใช้ดินกลบให้หนาๆ ทั่วๆ กัน ตอนท้ายหลุม
 ทำปล่องไว้เพื่อให้ควันขึ้น เมื่อทำดีแล้วเขาก็ตัดไฟทางปากหลุม พอ
 ฟืนติดไฟได้ดีแล้ว เขาก็กลบปากหลุมปล่อยให้ไฟไหม้จนเป็นถ่าน
 เมื่อถ่านเย็นใช้มืออังคินดูก็ร้อออกได้

บทที่ ๑๙

น้ำทะเล

ทะเล เป็นแหล่งน้ำที่กว้างขวางมาก รองจากมหาสมุทร

๑. น้ำทะเลมาจากไหน น้ำในทะเลได้มาจากฝนที่ตกลงมาบ้าง
 ได้จากน้ำในแม่น้ำ ลำคลอง ไหลมาลงทะเลบ้าง

๒. รส ส และกลิ่นของน้ำทะเล น้ำทะเลมีรสเค็มจัด เพราะ
 มีธาตุเกลือละลายอยู่ ซึ่งเกิดจากสิ่งต่างๆ ที่หมักหมมอยู่ในทะเล
 และน้ำในแม่น้ำต่างๆ ได้พาเอาสิ่งต่างๆ ไปด้วย เมื่อสิ่งต่างๆ ที่ปน
 กันอยู่มากๆ และนานๆ เข้าก็เกิดเป็นรสเค็มไป น้ำในทะเลใสมาก
 น้ำทะเลเราจะเห็นเป็นสีเขียว บางแห่งเขียวแก่ บางแห่งเขียวอ่อน
 แล้วแต่ความตื้นลึกของน้ำ

๓. ประโยชน์ของน้ำทะเล น้ำทะเลให้ประโยชน์หลายอย่าง ที่สำคัญคือ

(๑) ทำให้เกิดฝนตกมาก เพราะน้ำในทะเลระเหยเป็นไอได้มาก
(๒) ทำให้เกิดเกลือ และเกิดอาชีพในการทำนาเกลือ โดยไขให้น้ำทะเลเข้าในนา แล้วปล่อยทิ้งไว้ให้แดดเผาจนน้ำแห้งไปก็จะได้เกลือ

(๓) เนื่องจากน้ำทะเลมีแร่ธาตุมาก จึงให้ประโยชน์แก่ร่างกาย เมื่อเราอาบน้ำจะช่วยให้รักษาแผลต่างๆ ได้บ้าง

บันทึกความจำ

หลักวิชาสุขศึกษา

บทที่ ๑

อาหาร

อาหาร คือสิ่งที่เรารับประทานเข้าไปไม่เป็นพิษต่อร่างกาย แต่ให้ประโยชน์แก่ร่างกาย คือ บำรุงร่างกายให้เจริญเติบโต แข็งแรง อาหารเป็นสิ่งจำเป็นแก่ร่างกาย และชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ตามปกติถ้าขาดอาหารแล้วสิ่งมีชีวิตจะอยู่ไม่ได้เลย

เหตุผลที่ต้องปฏิบัติในการรับประทานอาหาร

๑. รับประทานอาหารเป็นเวลาวันละ ๓ มื้อ คือ กินเป็นเวลาไม่

รับประทานอาหารบ่อยครั้งเกินไป ถ้าบ่อยครั้งเกินไปเครื่องย่อยอาหารก็ต้องทำงานหนัก ไม่มีเวลาพักผ่อน ถ้ารับประทานน้อยครั้งเกินไปก็ทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ตามธรรมดาเรารับประทานอาหารวันละ ๓ มื้อ คือ เช้า กลางวัน และเย็น เราเคยรับประทานอาหารเช้า กลางวัน และเย็นเวลาเท่าไร ก็พยายามรับประทานอาหารให้ตรงตามเวลานั้นเสมอ ถ้าเรารับประทานให้ตรงตามเวลาเสมอแล้ว อาหารก็ย่อยได้ดี รับประทานได้มากพอควร อวัยวะย่อยอาหารจะทำหน้าที่เป็นปกติ

๒. ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ตามปกติในวันหนึ่ง ๆ เรา

ทำงานหลายอย่าง เราใช้มือของเราจับโน้นหยิบนี้อยู่เสมอ มือของเราอาจสกปรกมีเชื้อโรคติดมือมาได้ ดังนั้นก่อนที่เราจะรับประทานอาหาร เราต้องล้างมือให้สะอาดเสียก่อน ถ้าไม่ล้างมือเสียก่อนแล้ว เชื้อโรคที่ติดอยู่ตามมือของเรา อาจไปติดกับอาหารที่เรารับประทานอาหารเข้าไป ทำให้เราเจ็บป่วยเกิดโรคต่างๆ ได้

๓. รับประทานอาหารด้วยช้อน การรับประทานอาหารด้วยช้อน เป็นประเพณี

นิยมกันในปัจจุบัน เพราะเราทำความสะอาดช้อนได้ดีและง่ายกว่ามือ การรับประทานอาหารด้วยมือนั้นไม่สมควร เพราะเหตุว่า

(๑) มืออาจไม่สะอาดดีเท่าช้อน

(๒) ทำให้มือเปื้อนเปรอะเปื้อน เป็นที่รังเกียจแก่คนที่ร่วมรับประทานอาหารอยู่ด้วยกัน และถ้าเราล้างมือไม่สะอาดดีพอแล้ว อาจเป็นโรคหิดได้ง่าย

๔. เคี้ยวอาหารให้ละเอียด การรับประทานอาหารเราต้องเคี้ยว

ให้ละเอียด เพราะการเคี้ยวอาหารให้ละเอียดนั้น เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย เพราะ

(๑) ทำให้อาหารย่อยได้ง่าย การเคี้ยวอาหารให้ละเอียด ยังเป็นการช่วยให้เครื่องย่อยอาหารไม่ต้องทำงานหนัก

(๒) เป็นการช่วยรักษากระเพาะอาหาร และลำไส้

๕ ไม่รับประทานอาหารที่แมลงวันตอม แมลงวันเป็นสัตว์ที่ชอบ

จับเกาะอยู่กับสิ่งสกปรก มีเชื้อโรค เมื่อแมลงวันไปตอมและจับอาหาร เชื้อโรคที่ติดมากับแมลงวันก็จะเกาะจับอยู่กับอาหารนั้น ถ้าเรารับประทานอาหารนั้นเข้าไป เราจะมีป่วยเกิดโรคได้ โรคที่แมลงวันนำมาเนี่ยมันก็เป็นโรคที่ร้ายแรง เช่น โรคไขรากสาด อหิวาตกโรค เป็นต้น

๖. การรับประทานอาหารไม่เป็นเวลา รับประทานพร่ำเพรื่อ รับประทานมากหรือน้อยเกินไป ไม่ถูกส่วนให้โทษแก่ร่างกาย

(๑) รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา รับประทานพร่ำเพรื่อ คือการรับประทานอาหารบ่อย ๆ กินจุ ๆ จิก ๆ เดียวกินนั้นเดียวกินนี้ การรับประทานอาหารแบบนี้ นอกจากจะเปลืองอาหารเปล่า ๆ แล้วยังให้โทษแก่ร่างกาย คือทำให้อวัยวะของย่อยทำงานบ่อยครั้งผิดปกติ ไม่เป็นเวลาพักผ่อน มักทำให้เกิด ท้องเสีย ท้องจุก ท้องเฟ้อ ปวดท้อง ท้องอืด และทำให้กระเพาะอาหารพิการ

(๒) การรับประทานอาหารมาก หรือน้อยเกินไป ไม่ถูกส่วน การรับประทานอาหารมาก ก็คือรับประทานอิ่มแล้วยังไม่พอ ยังรับประทานเข้าไปอีก การรับประทานมากเกินไปให้โทษแก่ร่างกาย คือทำให้เครื่องย่อยทำงานหนัก อาหารย่อยไม่หมด เป็นเหตุให้ท้องเสีย ส่วนการรับประทานอาหารน้อยเกินไปนั้นก็คือ รับประทานไม่ให้อิ่ม การรับประทานน้อยเกินไปทำให้เกิดโทษแก่ร่างกาย เพราะอาหารที่กินเข้าไปไม่พอกับความต้องการของร่างกาย ทำให้ร่างกายอ่อนแอไม่แข็งแรง ร่างกายไม่เจริญเติบโตได้เร็วเท่าที่ควร

เมื่อเรารับรู้คุณและโทษของการรับประทานอาหารเช่นนั้น เพื่อให้ร่างกายของเราเจริญเติบโตและแข็งแรงได้ดี ควรปฏิบัติตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ ก่อนรับประทานอาหารต้องล้างมือให้สะอาด รับประทานอาหารให้เป็นเวลาไม่รับประทานอาหารมากเกินไป หรือน้อยเกินไป และไม่รับประทานอาหารพร่ำเพรื่อ รับประทานอาหารให้อิ่มพอดี ร่างกายเราก็จะเจริญเติบโต แข็งแรงไม่เจ็บป่วย

๓. นํ้านม ไข่ ถั่ว ผัก และผลไม้เป็นอาหารที่ดีควรรับประทาน

เสมอ พยายามรับประทานผลไม้แทนของหวาน

(๑) นํ้านม เป็นอาหารที่ข้อย่างง่าย มีประโยชน์ต่อร่างกายมาก บำรุงส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ดี

(๒) ถั่ว และผัก เป็นอาหารที่ข้อย่างง่ายเช่นกัน และช่วยป้องกันไม่ให้ท้องผูก

(๓) ผลไม้ มีประโยชน์เช่นเดียวกับผัก และถั่ว

(๔) พยายามรับประทานผลไม้แทนของหวาน เพราะว่าผลไม้

นอกจากจะข้อย่างง่ายแล้ว ยังช่วยย่อยอาหารและป้องกันไม่ให้ท้องผูกได้ ผลไม้เป็นของที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ย่อมสะอาดกว่าของหวาน เช่นขนมขงทำขึ้นทีหลัง นอกจากนั้นผลไม้ยังมีวิตามินต่างๆ ทำให้ร่างกายสดชื่น แข็งแรง เจริญเติบโต

๔. ไม่รับประทานอาหารสุกๆ ดิบๆ ของบูด ของเสียหรือเนอที่ตายด้วยโรคต่างๆ

(๑) อาหารสุกๆ ดิบๆ อาหารสุกๆ ดิบๆ คือ อาหารที่ยังไม่สุก

๑ ซึ่งเรียกว่า ครั่งสุกครั่งดิบ เชื้อโรคยังไม่ตาย ถ้ารับประทานเข้าไป ทำให้ท้องเสีย หรือเกิดโรคต่างๆ ได้

(๒) ของบูดของเสีย การรับประทานของบูดของเสีย คือรับประทานของที่บูดจนมกกลิ่นเหม็น หรือ เหม็นเล็กน้อย ทำให้เกิดท้องเสีย เมื่อรับประทานเข้าไป ทำให้เกิดโรคต่างๆ ได้ เช่น อหิวาตกโรค เป็นต้น

(๓) เนื้อสัตว์ที่ตายด้วยโรคต่างๆ เนื้อสัตว์ที่ตายด้วยโรคต่างๆ เราไม่ควรนำมารับประทาน เพราะโรคต่างๆ อาจติดคนได้ โรคนั้นๆ อาจทำให้คนตายได้เช่นเดียวกับสัตว์ที่เป็นโรคนั้น

๔. ไม่ควรรับประทานอาหารหมักดอง อาหารย่อยยาก อาหารรสจัด น้ำชา กาแฟและของมีเมา

(๑) อาหารหมักดอง ได้แก่อาหารที่เก็บไว้นานๆ เช่น ผักดอง หมูแฮม ส้มผัก เป็นต้น อาจจะมีเชื้อโรคไปอยู่ได้ ของเหล่านี้ก็คือของบูดนั่นเอง แต่ไม่เหม็นก็เพราะมีเกลือช่วยรักษาไว้ ตามธรรมชาติของบูดเน่าย่อมจะมีเชื้อโรคปนอยู่ ดังนั้น ถ้าเรรับประทานของหมักดองเช่นนั้นเข้าไป ทำให้เกิดโรคได้

(๒) อาหารย่อยยาก ได้แก่อาหารที่แข็งเกินไป เช่น เมล็ดผลไม้ กระดุกสัตว์ เนื้อสัตว์เหนียวๆ และเส้นเอ็น เมื่อรับประทานอาหารชนิดนั้นเข้าไปแล้ว เครื่องย่อยอาหารทำการย่อยอาหารไม่ได้ อาหารก็บูดเน่า เป็นเหตุให้ท้องเสีย

(๓) อาหารรสจัด เช่น เค็มจัด เผ็ดจัดเปรี้ยวจัด หวานจัด อาหารที่รสจัดเช่นนั้น มักทำให้ท้องเสีย กระเพาะอาหารและลำไส้

พิการ หรือเกิดโทษอย่างอื่นได้อีก

๔. น้ำชา กาแฟ และของมีนเมา น้ำชา กาแฟ ทำให้ประสาทอ่อน ท้องผูก ทำให้หัวใจเต้นไม่ปกติ นอนไม่หลับ ตกใจง่าย ของมีนเมาได้แก่ สุรา เบียร์ และนาเมาอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นอันตรายให้โทษแก่ร่างกาย ทำลายอวัยวะ ประสาท และหัวใจ กระเพาะอาหารและลำไส้พิการ บั่นทอนชีวิต ทำให้ร่างกายทรุดโทรมและเจ็บไข้ได้ง่าย

บทที่ ๒

น้ำ

น้ำ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตต้องการน้ำ ถ้าปราศจากน้ำหรือไม่มีน้ำแล้ว จะไม่มีชีวิตอยู่ได้เลย เช่นเราใช้ดื่ม นอกจากดื่มแล้วกินอาหารและผักผลไม้ เป็นต้น ดังนั้น น้ำจึงได้ชื่อว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อสิ่งมีชีวิตทุกอย่าง

๑. น้ำไม่ใช่อาหาร แต่สิ่งมีชีวิตต้องการน้ำ น้ำคือสิ่งที่เราดื่มเข้าไปไม่เป็นพิษต่อร่างกาย แต่กลับเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย คือเป็นส่วนผสมของอาหารที่ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง น้ำให้ประโยชน์ต่อร่างกาย คือ

- (๑) ช่วยละลายอาหารให้เหลว และย่อยง่าย
- (๒) ช่วยขับสิ่งโสโครกออกจากร่างกาย เช่นปัสสาวะ เหงื่อ

(๓) ใช้อาบ และชำระล้างสิ่งของ และซักเสื้อผ้า

(๔) ทำให้ร่างกายและจิตใจสดชื่น

๒. ให้ดื่มน้ำก่อนนอน และดื่มนอนเช้าทุกๆ วัน เพราะเหตุว่า

(๑) เพื่อให้น้ำช่วยละลายอาหารให้ย่อยได้ง่าย และป้องกันไม่ให้ท้องผูก

(๒) ขณะที่กำลังหลับ ร่างกายมีการถ่ายเทความร้อนเสมอ เช่น เหงื่อออก และเราไม่ได้ดื่มน้ำเหมือนกลางวัน เพราะฉะนั้นเราจึงต้องการน้ำ

๓. อาการท้องผูก นอกจากจะแก้ไขได้โดยการรับประทานผักและผลไม้หลายๆ แล้ว อาจแก้ไขได้โดยการดื่มน้ำให้มากขึ้น

อาการท้องผูกก็คือการไม่ถ่ายอุจจาระตามปกติ หรือถ่ายน้อยกว่าปกติ การที่จะแก้ท้องผูกได้นั้นต้องรับประทานผลไม้และผักต่างๆ ให้มาก นอกจากนั้นแล้ว ควรดื่มน้ำช่วย ยิ่งดื่มน้ำมากๆ มากยิ่งดี เพราะน้ำไปละลายอาหารให้อ่อน เป็นการช่วยให้เครื่องย่อยอาหารทำงานได้เต็มที่ ดังนั้น การดื่มน้ำให้มากขึ้น หรือดื่มน้ำบ่อยๆ เป็นการแก้ท้องผูกได้

๔. ไม่นำเสื้อผ้าของคนที่เป็นโรคติดต่อดังลงในแม่น้ำ ถ้าคลองบ่อ หรือสระสาธารณะ โรคติดต่อ เช่น ไข้ทรพิษ อหิวาตกโรค ไข้รากสาด เสื้อผ้าของคนที่เป็นโรคชนิดนี้ ยานำไปซักในแม่น้ำ คลอง บ่อ หรือสระสาธารณะ เพราะอาจมีเชื้อโรคติดต่อน้อยด้วย ถ้านำไปซัก เชื้อโรคก็จะระเหยอยู่กับน้ำ น้ำก็จะไม่สะอาด เมื่อคน

อนันันไปกินหรือบริโภค ก็อาจเป็นโรคติดต่อกันได้ และระบาด
ได้รวดเร็ว

ยทท ๓

อากาศ

อากาศ เป็นสิ่งจำเป็นแก่มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอยู่มาก เพื่อสร้าง
เสริมสุขภาพ เพราะคนสัตว์ต้องการหายใจ เอาอากาศไปเลี้ยงร่าง
กาย ถ้าเราไม่หายใจเพียงไม่กี่นาทีเท่านั้น เราจะตายทันที แต่ถ้า
อากาศที่เราหายใจเข้าไปนั้น เป็นอากาศที่เสีย ไม่บริสุทธิ์ เราหายใจ
ใจไม่สะดวก หรือเกิดการเจ็บป่วยขึ้นได้

๑. การอยู่ในที่ที่มีอากาศไม่บริสุทธิ์ ทำให้เกิดโทษ เช่น มี ง
หรือกลิ่น ไ เป็น ลม เป็น ดิน เพราะ

(๑) อากาศที่ไม่บริสุทธิ์ เราสูดเข้าไปฟอกโลหิตที่เสียให้ดีขึ้นไม่ได้
โลหิตที่ไปบำรุงส่วนต่างๆ ของร่างกายไม่ได้ไปทำงานเต็มที่

(๒) อากาศที่ไม่บริสุทธิ์ ย่อมมีกลิ่นเหม็น อับชื้น มีไอน้ำ คับ
หรือส่งสกปรกปนๆ เจือปนอยู่ เมื่อเราหายใจสูดอากาศชนิดนี้เข้าไป
เราก็เกิดไม่สบาย เจ็บป่วย มีน้ำมูก กลิ่นไ

๒. ประโยชน์ของการตากอากาศ คนที่อยู่ในเมืองแออัดแออัด
อยู่ในชนบทไม่ได้ เพราะในเมืองอากาศไม่ดี มีฝุ่นละอองมาก ผู้

คนก้มมาก ดังนั้นคนที่อยู่ในเมืองจึงนิยมไปตากอากาศ เพื่อรับเอา
อากาศที่บริสุทธิ์สุขภาพของตน

การตากอากาศคือการเปลี่ยนที่อยู่จากสถานที่หนึ่งไปรับอากาศ
อีกสถานที่หนึ่ง เช่นเราออกจากบ้าน ไปตากอากาศที่ทุ่ง ที่สนาม
หรือชายหาด เป็นต้น เพราะที่เหล่านั้นมีอากาศดี ผู้คนน้อย ฝุ่น
ละอองก็ไม่มี เป็นอากาศที่บริสุทธิ์ เมื่อเราสูดเอาอากาศที่ดีแล้ว
อากาศที่ตนนั้นก็ไปฟอกโลหิตให้ดี โลหิตก็บำรุงร่างกายได้เต็มที่ ร่าง
กายเราก็ตื่นเต้นแข็งแรง ดังนั้น การตากอากาศจึงเป็นสิ่งที่ดี และมี
ประโยชน์ซึ่งกล่าวโดยย่อ ก็คือ

(๑) ทำให้ร่างกายแข็งแรงปราศจากโรค

(๒) จิตใจสดชื่น

๓. การจัดห้องนอน และ มุ้ง ให้ถูกสุขลักษณะ

ก. การจัดห้องนอน

(๑) ห้องนอนควรกว้างขวางพอ ไม่ควรมีเครื่องประดับจนทำให้
ทึบและคับแคบ

(๒) ควรให้มีช่องลมให้อากาศพัดผ่านไปมาได้ ไม่เป็นทึบและ
ทึบ

(๓) ให้มีประตูหน้าต่างมากพอสมควร เพื่อจะได้เปิดประตูหน้าต่าง
ต่างให้แสงแดดส่อง และอากาศผ่านเข้าไปได้

(๔) ไม่อยู่ใกล้กับสิ่งที่มีกลิ่นเหม็น เช่น ไม่อยู่ติดกับครัว ส้วม

(๕) ทนร้อน เสื่อ ตลอดจนเตียง ต้องรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ

ข. การจัดมุ้ง

(๑) มุ้ง ต้องรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ และควรนำออกผึ่งแดด
อยู่เสมอ

(๒) ต้องไม่ให้มุ้งหัดซุงจะเป็นช่องให้ยุงเข้าไปกัดเราได้ ถ้าขาดก็ควรปะเสียบให้เรียบรอย

(๓) มุ้งต้องไม่หนาเกินไป ควรให้บาง ให้อากาศผ่านไปมาได้ สะดวก ให้มีส่วนสูง กว้างพอควร

เมื่อเราจัดห้องนอน และเครื่องนอน ๆ ให้เป็นที่เรียบรอยเชยแล้ว เราจะได้นอนหลับสบาย จิตใจก็สดชื่นแจ่มใสเมื่อเวลาตื่นนอน

บทที่ ๔

การออกกำลังกาย

การออกกำลังกาย หรือการออกแรง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะเราจะอยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไรเลยนั้น ร่างกายก็อ่อนแอ ร่างกายต้องการเปลี่ยนแปลงในท่าต่าง ๆ เสมอ ร่างกายจึงจะแข็งแรงและสมบูรณ์ได้ จิตใจก็เบิกบานสดชื่น สติปัญญาก็ฉลาด มีปฏิภาณว่องไวดีด้วย

การออกกำลังกาย มีทั้งการออกกำลังกายโดยการเล่นและการทำงาน แต่เราต้องรู้จักในการปฏิบัติก่อนและหลังการออกกำลังกาย

๑. การปฏิบัติตนก่อนหรือหลังการออกกำลังกาย

ก. ก่อนออกกำลังกาย

(๑) เมื่อเรารู้สึกไม่สบาย หรือหายป่วยใหม่ ๆ ไม่ควร

ออกกำลังกาย เพราะร่างกายยังไม่แข็งแรง จะทำให้เจ็บป่วยได้

(๒) เมื่อรับประทานอาหารอิ่มใหม่ๆ ไม่ควรออกกำลังกาย ควรทิ้งระยะเวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ภายหลังอาหาร มิฉะนั้นจะทำให้จุกเสียด

(๓) ควรใช้เครื่องแต่งกาย ให้เหมาะสมกับการออกกำลังกาย ประเภทนั้นๆ เช่น ไม่ควรใช้เครื่องแต่งกายใหม่ๆ เพราะการออกกำลังกายทำให้เครื่องแต่งกายสกปรกได้ง่าย

ข. หลักการออกกำลังกาย

(๑) ไม่ควรออกกำลังกายให้มากเกินไป ถ้าเหนื่อยควรหยุดพัก

(๒) ไม่ควรหายใจทางปาก เวลาเหนื่อยหอบ

(๓) หลังการออกกำลังกายไม่ควรดื่มน้ำทันที ถ้าดื่มน้ำไม่ควรดื่มน้ำมาก

(๔) ไม่ควรอาบน้ำอบทันทีหลังจากการออกกำลังกาย

(๕) ไม่ควรรับประทานอาหารหลังจากการออกกำลังกาย

(๖) ภายหลังออกกำลังกายแล้ว ควรพักผ่อนสักครู่เสียก่อน

๒. หมั่นบริหารส่วนต่างๆ ของร่างกาย อนุโลมตามการตัดสินใจ

มือเปล่า

การตัดสินใจทำมือเปล่า ตามที่นักเรียนได้รับการฝึกหัด อยู่โรงเรียนนั้น มีประโยชน์ต่อร่างกายมาก เพราะทำให้ได้ออกกำลังทุกๆ ส่วนของร่างกาย ช่วยให้ทรวดทรงสวยงามสมส่วน ดังนั้น นอกจากครูฝึกหัดสอนที่โรงเรียนแล้ว นักเรียนควรหมั่นทำตามทฤษฏีสอนไว้แล้วนั้นอยู่เสมอๆ จะทำให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่เจ็บป่วยได้ง่าย

๓. ไม่ออกกำลังกายจนเหนื่อย หรือหักโหมจนเกินไป ย่อมทำ

ให้ร่างกายของเราอ่อนแอได้ง่าย ไม่มีแรง และเจ็บป่วยได้ง่าย การทำอะไรจนเกินกำลังของเราไปนั้นไม่ให้เกิดอะไร มีแต่ให้โทษ ดังนั้น เราควรออกกำลังกายแต่พอดี เมื่อเหนื่อยแล้วก็หยุดพัก

๔. หมั่นเล่นกีฬาและการออกกำลังกายด้วยการทำงานทุกวัน การ

เล่นกีฬาและการออกกำลังกายต่างๆ ควรทำในที่แจ้ง เพราะอากาศบริสุทธิ์ ช่วยบำรุงร่างกายทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ก. การเล่นกีฬา เราควรหมั่นเล่นเสมอ เพราะจะทำให้ร่างกายของเราแข็งแรงสมบูรณ์ขึ้นตามลำดับเวลาที่ผ่านไป รับประทานอาหารได้มาก จิตใจสดชื่น ไม่เจ็บป่วยได้ง่าย

ข. การทำงานเสมอๆ นอกจากเป็นการออกกำลังกายไปในตัว โดยได้บริหารส่วนต่างๆ ของร่างกาย ให้ร่างกายแข็งแรงแล้วยังได้รับผลจากการทำงานนั้นด้วย นักเรียนควรปฏิบัติตามที่กล่าวมาเป็นประจำทุกวัน

บทที่ ๕

การพักผ่อน

การพักผ่อน หมายถึงการหยุดพักชั่วคราวหรือการพักผ่อนนอนหลับ เช่น หยุดทำงานและหลับนอนเป็นต้น หรือบางครั้งเราอาจทำ

อะไรเล็กน้อยๆก็ได้ เช่น เดินเล่น นั่งเล่น อ่านหนังสือที่ไม่ต้องใช้เวลาเป็นต้น

๑. นอนให้พอวันละ ๑๐-๑๑ ชั่วโมง นอนและตื่นเป็นเวลา การ

นอนเป็นการพักผ่อนที่ดีที่สุด และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อร่างกายที่สุด ถ้าเราทำงานเหนื่อยๆมาแล้ว เราจะนอนหลับสนิทตลอดคืน ตื่นขึ้นเราจะรู้สึกสดชื่น แจ่มใส ทำงานคล่องเหมือนเก่า ดังนั้นการนอน เราจะต้องนอนให้เพียงพอ โดยเฉพาะนักเรียน ร่างกายกำลังเจริญเติบโต จำเป็นต้องนอนพักผ่อนให้มากกว่าผู้ใหญ่ ก่อนนอนให้ได้นอนวันละ ๑๐-๑๑ ชั่วโมง

การนอน-ตื่นนอนให้เป็นเวลา คือเราเคยกำหนดเวลานอนและการตื่นเวลาใด เมื่อถึงเวลานั้นเราก็นอนทันที และตื่นทันที ผักกูดให้เคยชินจนติดเป็นนิสัย เมื่อเราปฏิบัติเช่นนั้นร่างกายของเราจะมีเวลาพักผ่อนพอ และเป็นเวลาได้ดี

๒. อย่านอนกว่าให้นานเกินควร ถ้าเรานอนกว่าที่เท่ากับว่านอนทับปอด และหัวใจ ปอดมีหน้าที่สำหรับหายใจ หัวใจมีหน้าที่สำหรับฉีดโลหิตไปบำรุงร่างกาย เมื่อเรานอนทับส่วนสำคัญเช่นนั้นแล้ว ปอดหัวใจก็ทำงานไม่ได้เต็มที่ ทำให้รู้สึกเจ็บหน้าอก ถ้านอนนานๆเข้า จะทำให้ปอดและหัวใจพิการได้

๓. อย่าสวมเสื้อผ้าที่หนาแล้วตลอดวันในเวลาอน เสื้อผ้าที่เราสวมตลอดวันนั้นย่อมสกปรก ถ้าใช้เสื้อผ้าเหล่านั้น ย่อมทำให้สกปรกเพื่อนที่นอน และทำให้เกิดโรคผิวหนังได้ง่าย นอกจากนี้อาจทำให้เกิดโรคปอดบวมได้

๔. ไม่รับประทานอาหารที่ย่อยยากก่อนเข้านอน เวลาเรานอน

ส่วนสำคัญต่างๆ ของร่างกายเราก็คือต้องการพักผ่อน เครื่องย่อยอาหาร ก็ต้องการพักผ่อน ถ้าเรารับประทานอาหารที่ย่อยยากแล้ว อาหาร ย่อยไม่ได้ดี เพราะเครื่องย่อยต้องการพักผ่อน ก็เกิดท้องเสียขึ้นมาได้

บทที่ ๖

การป้องกันอวัยวะที่สำคัญบางอย่าง

ร่างกายของเราประกอบด้วยอวัยวะต่างๆ ทั้งภายนอกและภายใน อวัยวะภายในเป็นสิ่งที่เรามองไม่เห็น เช่น หัวใจ ปอด ลำไส้ กระเพาะอาหาร เป็นต้น ส่วนอวัยวะภายนอก เป็นสิ่งที่เรามองเห็นได้ เช่น ตา หู จมูก เป็นต้น อวัยวะต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในต่างก็ทำงานตามหน้าที่ของมัน เช่น ปอด มีหน้าที่หายใจ หัวใจก็ทำหน้าที่สูบฉีดโลหิตไปเลี้ยงร่างกาย ตา ก็มีหน้าที่มองดูสิ่งต่างๆ ถ้าส่วนใดส่วนหนึ่งพิการไม่ทำตามหน้าที่แล้ว หรือทำแต่ทำไม่ได้เต็มที่ ร่างกายก็ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นเราต้องมัวระบองกันอวัยวะที่สำคัญต่างๆ เหล่านี้ให้ดีที่สุด

๑. ตา

ตา เป็นอวัยวะที่สำคัญอันหนึ่ง ที่ทำหน้าที่ดูแลสิ่งต่างๆ ภายนอกกายของเรา ในการศึกษาเล่าเรียนเราก็ใช้ตามากที่สุด

๑. ลักษณะและส่วนต่างๆของตา

ก. ลักษณะ ตา เป็นรูปกลมรี ใส ตรงกลางเป็นสีดำ เราเรียกว่า “ตาดำ” รอบนอกเป็นสีขาว เราเรียกว่า “ตาขาว” กลอกไปมาได้ มีหนังปิดทงข้างบนข้างล่าง เราเรียกว่า หนังตาบนและหนังตาล่าง

ข. ส่วนต่างๆของตา มีดังนี้

(๑) ขนคิ้ว อยู่เหนือขอบตา ป้องกันเหงื่อไม่ให้ไหลเข้าตา

(๒) ขนตา มีอยู่ที่ขอบตาทั้งข้างล่างและข้างบน มีไว้ป้องกันไม่ให้ฝุ่นและผงเข้าตาได้ และป้องกันไม่ให้แสงสว่างเข้าตามากเกินไป

(๓) หนังตา เป็นหนังบางๆและอ่อน มีไว้สำหรับปิดหรือลืมตาเมื่อต้องการ

(๔) ลูกตา อยู่ภายในเบ้าตาข้างในใส ถัดจากนั้นเป็นแก้วตา หลังแก้วตาเป็นขวปลายประสาทตา มีกล้ามเนื้อและเส้นประสาทเล็กๆอยู่รอบตา ให้ลูกตากลับกลอกไปมาได้ เรามองเห็นสิ่งต่างๆได้เพราะลูกตา ซึ่งประกอบด้วยตาดำตาขาว

๒. อย่าทำงานที่ละเอียดจนต้องเพ่งดูนานเกินไป เพราะการที่เรามองดูสิ่งละเอียด เราต้องใช้สายตาเพ่งดูให้มากๆ การใช้สายตาให้มากๆนั้น จะทำให้ปวดลูกตา หรือนานไปอาจทำให้ตาพิการได้

๓. ให้ตาได้พักผ่อนบ้าง โดยการหลับตาหรือมองดูไกลๆ ตาเราใช้มองดูสิ่งต่างๆอยู่ตลอดเวลา นอกจากเวลานอนหลับ ถ้าตาม

เวลาพักผ่อนน้อยหรือไม่เพียงพอแล้ว ตาอาจเจ็บหรือพิการได้
ดังนั้นเราต้องให้ตามเวลาพักผ่อนบ้าง โดยการมองดูสิ่งไกล ๆ เพราะ
การมองดูสิ่งที่อยู่ไกลทำให้ตาเพ่งน้อยกว่ามองดูใกล้ ๆ

๔. วิธีเอาผงออกจากตา

- (๑) อย่าขย
- (๒) ล้างด้วยขาล้างตา หรือลมนตาในน้ำเย็นที่สะอาด
- (๓) ให้ผู้อื่นเช็ดด้วยขาล้างตาที่สะอาดและอ่อนนุ่ม
- (๔) ดึงหนังตาบนทับหนังตาล่าง เพื่อให้ขนตาเช็ดออก

๕. วิธีล้างตาเมื่อตาเจ็บ

- (๑) ควรใช้ขาล้างตา หรือใช้น้ำที่สะอาด โดยใส่แก้วที่สะอาด
หรือแฉกขาล้างตา แล้วลมนตาในน้ำนั้น ค่อย ๆ กรอกตาไปมาหลาย ๆ ครั้ง
- (๒) เมื่อกรอกตาไปมาหลาย ๆ ครั้ง แล้วใช้ผ้านุ่ม ๆ ที่สะอาด
เช็ดตามขอบตาให้สะอาด
- (๓) เมื่อเสร็จการล้างแล้ว ใช้ขาล้างตาด้วย

๒. หู

หู เป็นอวัยวะที่สำคัญอย่างหนึ่ง มีหน้าที่สำหรับฟังเสียง เราควร
รักษาหูไว้ให้ดี ถ้าเป็นคนหูหนวกแล้วเราจะฟังเสียงอะไรไม่ได้ยินเลย

๑. อย่าดำนาจนรูสกปรกปิดเชือหู การดำนาทำให้หูเข้าไปในหู
เมื่ออยู่ในหูนาน ๆ ย่อมทำให้เชือหูซึ่งมีอยู่ภายในบาง ๆ อยู่แล้วบอบช้ำ
ง่าย เราจึงรูสกปรกปิดหู และถ้าอยู่ในหูนาน ๆ จะทำให้เชือหูขาด กลายเป็น
คนหูหนวกได้ ดังนั้นเราไม่ควรดำนาจนรูสกปรกปิดหู



๒. วิธีป้องกันหูไม่ให้เป็นอันตรายเมื่อจะเกิดเสียงดัง โดยการ
อุดหู หรืออ้าปาก เมื่อมีเสียงดังมาก เช่น เสียงบัน เสียงระเบิด
 เสียงฟ้าผ่า เสียงกลอง เป็นต้น เราควรจะอุดหูไว้ ไม่ให้เสียงนั้น
 เข้าไปในหูแรงเกินไป เพราะจะทำให้เยื่อหูซึ่งบางอยู่แล้วขาดได้
 หรือไม่เร้าอ้าปากรับ เพราะการอ้าปากรับนั้นเสียงจะเข้าทางปากด้วย
 และเข้าทางปากมากกว่าทางหู เพราะที่ปากมีรูใหญ่กว่า หูก็ไม่ต้องรับ
 เสียงดังนั้นมากเกินไป ถ้าเราไม่ทำตามวิธีดังกล่าวมาแล้ว เสียง
 ก็จะเข้าหูมาก ทำให้เยื่อหูขาดกลายเป็นคนหูหนวกไป

๓. วิธีล้างหู ใช้น้ำหยอดหูหยอดเข้าไป และใช้สำลีสลับปลาย
 ไม่เล็ก ๆ ค่อย ๆ แหย่ลงไปในหู เพื่อขับน้ำนั้นออก หรือถ้าไม่มือนายา
 เราจะใช้สำลีสลับน้ำอุ่นที่สะอาด หรือใช้สำลีสลับน้ำอุ่นหยอดลงไปใน
 หู จึงใช้สำลีสลับปลายไม่เล็ก ๆ ค่อย ๆ แหย่ลงไปในหู เมื่อขับและ
 เช็ดส่งสกปรกในหูออก

๓. ฟัน

ฟันอยู่ในปากของเรา ใช้สำหรับเคี้ยวอาหารให้ละเอียดก่อนจึง
 กลืนลงไปในกระเพาะ เพื่อให้เครื่องย่อยทำการย่อยต่อไป

๑. อย่าใช้ไม้แคะฟันโดยไม่จำเป็น เพราะ

- (๑) ทำให้ชอกฟันเป็นช่อง เศษอาหารเข้าไปติดได้ง่าย
- (๒) เศษอาหารที่ติดอยู่ในชอกฟันจะบูดเน่าเหม็น เป็นเหตุให้
เน่าเหม็นและฟันผุได้

(๓) ทำให้ชอกฟันเป็นแผล

๒. ความสำคัญของฟัน เกี่ยวกับโรคกระเพาะอาหาร และโรค

ลำไส้พิการ

(๑) ถ้าเป็นโรคฟันผุ หรือฟันสกรปรก เวลากินอาหาร เชื้อโรค
ย่อมติดไปกับอาหารลงไปสู่กระเพาะ ทำให้กระเพาะอาหารและลำไส้
พิการ

(๒) ถ้าเป็นฟันผุ หรือฟันพิการ ทำให้เคี้ยวอาหารไม่ละเอียด
ท่อนที่จะกลืนลงไปสู่กระเพาะอาหาร ทำให้เครื่องย่อยอาหารทำงาน
หนัก อาหารย่อยไม่ได้เต็มที่ เป็นเหตุให้ท้องเสีย ปวดท้องได้
หรืออาจทำให้กระเพาะอาหารพิการก็ได้

๓. เมื่อฟันผุ ฟันเจ็บ ต้องให้ทันตแพทย์ตรวจและรักษา

ทันตแพทย์ คือแพทย์ผู้มีความรู้ความชำนาญในการตรวจรักษา
โรคฟันโดยเฉพาะ เมื่อเราเกิดโรคฟันผุ ฟันเจ็บ เราควรให้ทันตแพทย์
ตรวจและรักษา

๔. หมั่นบริหารฟันให้ทันทานและแข็งแรง การหมั่นบริหารฟัน
ให้ทันทานและแข็งแรงนั้น เราต้องเคี้ยวของที่แข็งและเหนียวพอควร
เช่น อ้อย เนื้อสัตว์ ผักสด เพื่อฟันจะได้ออกกำลังกาย เพราะฟันก็ต้อง

การออกกำลังกายเหมือนกันกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ไม่เช่นนั้นมันก็จะไม่ทนทานและแข็งแรง แต่ไม่ควรเคี้ยวของที่แข็งและเหนียวเกินไป

๔. ปอด

ปอด เป็นอวัยวะภายในที่มีความสำคัญอยู่ไม่น้อย มีขนาดใหญ่เกือบเต็มหน้าอก มีซี่โครงบ่งกันอยู่ภายนอกอีก ปอดมีอยู่ ๒ ข้าง คือ ข้างซ้ายและข้างขวายู่ติดกับหัวใจ หน้าท้องของปอดก็สำหรับหายใจ เพื่อบรรยากาศที่เข้าไปฟอกโลหิตที่เสียให้เป็นโลหิตที่ดี ดังนั้น เมื่อรู้ความสำคัญของปอดเช่นนั้นแล้ว เราควรจะรักษาปอดไว้ให้ดี คือ—



๑. หายใจแต่ทางจมูก การที่ให้หายใจแต่ทางจมูกนั้น ก็เพราะเหตุว่า

(๑) ที่จมูก มีขนสำหรับกรองฝุ่นละอองที่มีอยู่ในอากาศ ซึ่งเราจะหายใจเข้าไป

(๒) เมื่อเราหายใจทางจมูก ฝุ่นละอองที่มีอยู่ในอากาศจะติดอยู่ที่จมูก ผ่านเข้าไปในปอดไม่ได้ หรือได้ก็เป็นส่วนน้อย

(๓) ถ้าเราไม่หายใจทางจมูก โดยไปหายใจทางปาก ฝุ่นละออง

และสิ่งสกปรกยอมเข้าสู่ปอดได้ง่ายและมาก เพราะปากไม่มีขนสำหรับกรองฝุ่นละอองและสิ่งสกปรกได้เหมือนจมูก

๒. ไม่นอนคว่ำอ่าน หรือเขียนหนังสือ ทิศของปอดอยู่

ระหว่างทรวงอก มีกระดูกซี่โครงป้องกันอยู่ภายนอก เมื่อเรานอนคว่ำอ่านหรือเขียนหนังสือ ก็เท่ากับว่า เรานอนทับปอด ปอดก็ทำการหายใจไม่ได้เต็มที่ เป็นเหตุให้เจ็บหน้าอก หรืออาจทำให้ปอดพิการได้

๓. หมั่นนั่งตัวตรง เพราะเหตุว่า การนั่งตัวตรงทำให้ปอดทำงานได้เต็มที่ และทำให้ม้ามทรวงตรงดี ไม่เป็นคนหลังโก่งหรือหลังค่อม

๔. วิธียืนไม่ให้เกิดโรคหืด โรคหืดทำให้เรารำคาญหายใจ

ไม่สะดวก มีนามกโหล ทั้งนี้เพราะเยื่อจมูกอักเสบ และคออักเสบ ถ้าเป็นบ่อยๆ เขาทำให้หลอดลมเป็นอันตรายได้ เราควรยืนไม่ให้เป็นโรคหืดได้ คือ-

- (๑) สวมเสื้อผ้าให้ร่างกายได้รับความอบอุ่นอยู่เสมอ
- (๒) ไม่ควรอยู่ใกล้กับคนที่เป็นหวัด เวลาเขาไอหรือจาม
- (๓) ไม่ควรอยู่ในที่อับชื้น หรืออาบน้ำเล่นนานเกินไป
- (๔) ไม่ควรนอนตากลมหรือตากน้ำค้าง
- (๕) ถ้าไม่จำเป็นแล้วไม่ควรตากแดดตากฝน
- (๖) ไม่ควรสวมรองเท้าหรือเครื่องแต่งกายที่เบียดขิ้น

๕. หายใจเข้าเต็มปอดอย่างน้อยวันละ ๕-๖ ครั้งทุกวัน ถ้าเราได้

หายใจเต็มปอดวันละ ๕-๖ ครั้งทุกวัน จะทำให้ปอดขยายตัวได้เต็มที่

ได้อากาศเพิ่มมากขึ้น เป็นการบริหารปอดได้อย่างหนึ่ง จึงทำให้
ปอดทำงานได้เต็มที่ ร่างกายก็จะแข็งแรงสมบูรณ์ดี

๕. หัวใจ

หัวใจ เป็นอวัยวะที่สำคัญที่สุดของเรา เพราะหัวใจหยุดเต้น
เมื่อไร เราก็ตายเมื่อนั้น หน้าที่ของหัวใจก็คือ มีหน้าที่สูบฉีดโลหิต
ไปเลี้ยงร่างกาย เราควรระวังและรักษาหัวใจไว้ให้ดี ไม่ให้พิการได้

๑. อย่าเล่นหรือออกกำลังจนเหนื่อยเกินไป ขณะที่เราเล่นหรือ

ออกกำลังกาย หัวใจของเราทำงานหนักกว่าปกติ คือเต้นเร็วกว่าปกติ
ถึงแม้จะ^๕หยุดพักสักครู่ก็ยัง^๔เหนื่อยง่ายกว่าปกติ ยิ่งเราทำงานหนักๆ หรือเหนื่อย
หัวใจยิ่งทำงานหนัก เราควรพักผ่อนให้เพียงพอ นานๆ ไปได้อาจเป็น
โรคหัวใจพิการ หรือโรคหัวใจวายไปก็ได้

๒. ไม่ดื่ม น้ำชา กาแฟ และ ของมัน เพราะ สิ่งเหล่านี้ เมื่อ
ดื่มเข้าไปมากแล้วจะทำให้หัวใจเต้นแรง ทำงานมากผิดปกติ เมื่อหัวใจ
เต้นแรงและบ่อย ๆ ก็ทำให้เราอ่อนเพลีย ไม่แข็งแรง ถ้าดื่มบ่อย ๆ
จะทำให้หัวใจพิการ หรือโรคหัวใจวายไปได้

๓. อย่าให้หัวใจได้รับความกระทบกระเทือน การหลั่งหรือถูก
ชกต่อย หรือกระทบสิ่งหนึ่งสิ่งใดแรง ๆ ย่อมทำให้หัวใจของเราได้
รับการกระทบกระเทือนด้วย หัวใจอาจชำหรือพิการ หรือโรคหัวใจ
วายไปก็ได้

๔. อารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างแรง ถ้ามีเสมอ ๆ ทำให้หัวใจ
พิการได้ ต้องพยายามระงับอารมณ์ต่าง ๆ อย่าให้เกิดขึ้นรุนแรง

ก. อารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างแรง ถ้าเมื่อไหร่ก็ตาม ทำให้หัวใจ
 พักการได้ อารมณ์ต่าง ๆ ที่วนเวียน คือ โศก โศก โศก หรือโกรธ ถ้า
 อารมณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอย่างแรง ๆ แล้ว หัวใจก็ต้องทำงานหนักก็เต้น
 แรงและถี่เร็ว ถ้าเกิดเช่นเสมอ ๆ แล้ว หัวใจก็ยังทำงานมากและบ่อย
 ครั้ง เป็นเหตุให้หัวใจพักการได้

ข. ต้องพยายามระงับอารมณ์ต่าง ๆ อย่าให้เกิดขึ้นรุนแรง เนื่อง
 จากว่า ความโกรธ โศก โศก และโกรธ เมื่อเกิดขึ้นรุนแรงแล้วเป็น
 เหตุให้หัวใจพักการได้ เพราะฉะนั้น เมื่อสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นแล้วเราควร
 คิดว่าเป็นของธรรมดา เราต้องหาทางระงับไว้อย่าให้รุนแรงเกินไป
 เพราะจะทำให้หัวใจเราพักการ หรือเกิดโรคหัวใจวายได้

๕. อย่าใช้หมอนหรือสิ่งอื่นหนุนหน้าอก เพราะว่าถ้าเราใช้หมอน
 หรือสิ่งอื่นหนุนหน้าอก ก็เท่ากับว่า เรานอนทับหัวใจ หัวใจทำงาน
 ไม่ได้เต็มที่ เป็นเหตุให้เจ็บหน้าอก นาน ๆ เข้าก็จะเป็นโรคหัวใจ
 พักการได้

บทที่ ๗



การรักษาสุขภาพลักษณะของร่างกาย

การรักษาสุขภาพลักษณะของร่างกาย หมายถึงการปฏิบัติตนให้สะอาด
 อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ให้

ประกอบกิจการได้เต็มที่

๑. การปฏิบัติตนตามกติกานามัย (สุขบัญญัติ ๑๐ ประการ)

กติกานามัยหรือสุขลักษณะ ๑๐ ประการนั้น มีดังนี้.-

- (๑) อาบน้ำทุก ๆ วัน อย่างน้อยวันละ ๑ ครั้ง
- (๒) แปรงฟันอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้ง คอตนนอนและก่อนเข้านอน
- (๓) นอนในที่ที่มอากาศถ่ายเทได้ดี
- (๔) ควรดื่มน้ำนมมาก ๆ ไม่ควรดื่มน้ำชา กาแฟ
- (๕) พยายามกินไข่ ผักสด หรือผลไม้ ให้มากทุกวัน
- (๖) ดื่มน้ำสะอาด อย่างน้อยวันละ ๔ แก้ว
- (๗) เล่นหรือออกกำลังกายกลางแจ้งทุกเช้าหรือเย็น
- (๘) ถ่ายอุจจาระให้เป็นเวลาทุกเช้า
- (๙) พยายามหลีกเลี่ยงโรคติดต่อ
- (๑๐) ทำใจให้เบิกบานร่าเริงอยู่เสมอ

๒. ทำความสะอาด รักษาร่างกายทั่ว ๆ ไปจนเป็นนิสัย ถ้าเรา

ทำความสะอาดและรักษาร่างกายอยู่เสมอๆ แล้ว การกระทำของเรา ก็จะเกิดความเคยชินและติดเป็นนิสัยได้ โดยไม่รู้สึกว่าการกระทำเช่นนั้น เป็นการลำบากอะไรเลย คือ.-

(๑) ต้องอาบน้ำถูสบู่แล้วเช็ดตัวให้แห้ง เพราะการถูสบู่เป็นการกำจัดสิ่งสกปรกต่าง ๆ ซึ่งจับ อยู่ตามร่างกายเราให้ออกไปโดยง่าย แต่ควรใช้สบู่หอมเพราะไม่เป็นอันตรายแก่ผิวหนัง เมื่ออาบน้ำถูสบู่เช่นนั้นแล้ว ต้องเช็ดตัวให้แห้ง เพราะจะทำให้ผิวหนังสะอาดขึ้นกว่าเดิม

(๒) รับประทานอาหารแล้วต้องล้างมือ ปาก ฟัน เพราะการรับประทานอาหารนั้น มือเราใช้จับนั้นหยิบยื่นอยู่เสมอ ทำให้มือเปื้อน ฟัน ปากเราก็ดูเช่นเดียวกัน เราใช้เคี้ยวอาหาร อาหารเปื้อนปาก และเศษอาหารติดอยู่ตามซอกฟัน ถ้าเราไม่ล้างแล้วมอมสกปรก เกิดเป็นโรคผิวหนังได้ ปากและฟันถ้าไม่ล้างอาหารก็จะเปื้อนพิษ ทำให้เกิดโรคปากเปื่อย เกิดโรคฟันผุ เหงือกเป็นหนอง และปากเหม็น ให้โทษแก่ร่างกาย ฉะนั้นเราต้องรักษาความสะอาด ล้างปากฟันให้เศษอาหารหลุดออกให้หมด

(๓) ก่อนเข้านอนเราต้องล้างเท้า ถ้าเราออกจากบ้านไปไม่ได้ สวมรองเท้า เท้าเราขมสกปรกได้ง่าย เพราะไปเหยียบสิ่งต่าง ๆ ที่สกปรกตลอดทั้งเชอโรคบางชนิดก็จะติดมากับเท้าของเรา เพื่อบอกกันไม่ให้ท่อนและหมอน มุ้ง ผ้าห่ม ของเราสกปรก เราต้องล้างเท้าเสียก่อน ๆ ที่จะเข้านอน

(๔) รักษาความสะอาดส่วนต่างๆ นอกจากตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนอื่นๆ ของร่างกาย เช่น ผม เราควรสระบ่อยๆ ประมาณ ๓-๔ วัน ต่อครั้ง และหวัดผมให้เป็นระเบียบ นอกจากนั้น ก้ม ตา หู จมูก เติบ

บทที่ ๔

การรักษาสุขภาพลักษณะของเครื่องนุ่งห่ม

เครื่องนุ่งห่ม หมายถึงสิ่งที่เราใช้สวมใส่ร่างกาย และห่ม เพื่อให้ร่างกายได้รับความอบอุ่น เช่น เสื้อผ้า กางเกง ผ้าห่ม ผ้าเช็ด

ตัวตลอดถึงท่อนด้วย นอกจากเราจะรักษาความสะอาดของร่างกาย
แล้ว เราจะต้องรักษาเครื่องนุ่งห่มเหล่านี้ให้สะอาดด้วย เพราะตัว
ร่างกายของเราสะอาดแล้ว แต่เครื่องนุ่งห่มไม่สะอาด ก็จะทำให้ร่าง
กายของเราสกปรกไปด้วย และเราต้องใช้เครื่องนุ่งห่มเหล่านี้ เป็น
ประจำอยู่เสมอ ดังนั้นเราต้องรักษาให้สะอาด คือ-

๑. รักษาเครื่องนุ่งห่มให้สะอาดเรียบร้อย เครื่องนุ่งห่มตามท

กล่าวมาแล้ว เราต้องรักษาให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ การรักษาให้
สะอาดเรียบร้อยนั้นดังนี้-

- (๑) หมั่นซักฟอกอยู่เสมอเมื่อสกปรก
- (๒) เมื่อใช้แล้ว เราต้องฟงลม-แดดเสียก่อนจึงเก็บ
- (๓) เมื่อซักและตากให้แห้งแล้ว ควรรดให้เรียบร้อย
- (๔) ควรเก็บไว้ให้เป็นระเบียบ เช่น ในตู้เก็บเสื้อผ้า เป็นต้น

๒. การใช้เครื่องนุ่งห่มที่ผิดสุขลักษณะให้โทษแก่ร่างกาย เครื่อง

นุ่งห่มที่ผิดสุขลักษณะนั้นก็คือ

ก. เครื่องนุ่งห่มที่คับเกินไป ถ้าเราใช้เครื่องนุ่งห่มที่คับเกินไป

แล้ว เราจะรู้สึกอึด หายใจไม่สบาย เพราะโลหิตคั่งไปเลี้ยงร่าง
กายไม่ได้สะดวก

ข. เครื่องนุ่งห่มที่สกปรก เครื่องนุ่งห่มที่สกปรก ถ้าเราใช้จะ
ทำให้เกิดโรคผิวหนังได้ เช่น โรคหิด กลาก เกาฬ

๓. ใช้เครื่องนุ่งห่มให้เหมาะแก่ฤดูกาล การใช้เครื่องนุ่งห่ม

นอกจากจะมีประโยชน์ทำให้มองดูร่างกายสวยงามแล้ว ทำให้ร่างกาย

เราได้รับความอบอุ่นอีกด้วย แต่การใช้เครื่องนุ่งห่มเราต้องใช้ให้
เหมาะกับฤดูกาล เช่น ฤดูร้อน เราควรใช้เสื้อผ้าบางๆ เช่น ผ้าป่าน
ฝาลินิน เป็นต้น เพราะผ้าบางๆ เหล่านี้ไม่ทำให้ร่างกายร้อนเกินไป
และควรใช้เสื้อแขนสั้น ฤดูหนาวควรใช้เสื้อผ้าหนาๆ เพื่อบอกกัน
ความหนาวได้ ฤดูฝนควรใช้เสื้อผ้าที่ไม่หนาและไม่บางเกินไปนัก

๔. หมั่นนำเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องนอนออกผึ่งแดด เครื่องนุ่ง
ห่มและท่อนอน นอกจากเราจะหมั่นซักฟอกเมื่อสกปรกแล้ว เราต้อง
นำออกผึ่งแดดเสมอ เพราะว่าแดดทำให้เครื่องนุ่งห่มและท่อนอนหาย
อับชื้นได้ และแสงแดดฆ่าเชื้อโรคได้บางชนิดด้วย

บทที่ ๙

การรักษาสลักษณะของเครื่องใช้และเคหสถาน

เครื่องใช้ หมายถึงสิ่งของต่างๆ ที่เราใช้อยู่ประจำวัน เช่น โต๊ะ
เก้าอี้ ตู้ ถ้วย ชาม และสิ่งอื่น ๆ เป็นต้น

เคหสถาน หมายถึงสถานที่ที่เราอาศัยอยู่ เช่น บ้านเรือน ตลอด
ทั้ง ส้วม ครัว และใต้ถุนบ้าน

๑. รักษาใต้ถุนเรือนและบริเวณบ้านให้สะอาด ไม่ชื้นแฉะ ใต้
ถุนบ้านของเรา และบริเวณบ้านของเรา เราต้องรักษาให้สะอาด อย่า
ให้สกปรกได้ เพราะถ้าสกปรกก็เป็นที่อยู่ของเชื้อโรค และสัตว์มีพิษ

ต่าง ๆ เช่น งู ตะขาบ แมลงป่อง เป็นต้น ดังนั้นเราต้องปฏิบัติ
ดังนี้.-

(๑) ไม่ทิ้งเศษอาหารและขยะมูลฝอยเกลื่อนกลาด ต้องทิ้งให้
เป็นที่ ถ้ามามากก็เผาหรือฝังเสีย

(๒) ไม่เลี้ยงหมู วัว ควาย ไว้ที่ถุนบ้าน เพราะทำให้ที่ถุน
บ้านสกปรก

(๓) ถ้ามความจำเป็นที่จะเก็บของไว้ที่ถุนบ้าน ต้องเก็บให้เป็น
อย่างท่งเกาะ

(๔) ไม่ปล่อยให้ที่ถุนบ้านชื้นแฉะ เพราะเป็นบ่อเกิดแห่งเชื้อ
โรค ถ้าน้ำขังควรระบายน้ำออกเสีย หรือกลบเสียให้แห้ง

๒. บ้านเรือนที่สกปรก รกรุงรัง ย่อมเป็นที่อาศัยอยู่ของเชื้อโรค
และสัตว์ร้าย

ตามธรรมชาติสัตว์หมพิ และเชื้อโรค ย่อมมีอยู่ในที่สกปรก และ
รกรุงรัง ดังนั้น ถ้ามบ้านเรือนของเราสกปรก รกรุงรัง ก็ย่อมมีสัตว์
และเชื้อโรคได้ สัตว์หมพิ เช่น งู ตะขาบ แมลงป่อง เป็นต้น
เราจะได้รับอันตรายจากสัตว์หมพิเหล่านี้ หรืออาจเจ็บป่วยได้ง่าย

๓. วิธีสามให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ

สามมีอยู่หลายชนิด ที่ใช้โดยถูกต้องลักษณะมีอยู่ ๓ ชนิด คือ

๑. สามซึม ๒. สามถึงเท ๓. สามหลุม สามทดทสูก
คือ สามซึม เพราะรักษาความสะอาดได้ง่าย และไม่ใคร่มีกลิ่นเหม็น
สาม ถ้าเราไม่รักษาให้ตสกปรกได้เร็วและเป็นท่งแพร่เชื้อโรคได้ง่าย
ที่สุด ฉะนั้นเราควรปฏิบัติระวังรักษาสาม ดังนี้

ก. สวมชม

- (๑) เมื่อดำเสร็จแล้ว เราต้องใช้น้ำเทใส่ล้างทุกครั้ง
- (๒) กระดาษชำระต้องม้วนทิ้งไว้ต่างหาก แล้วนำไปเผาไฟเสีย และอย่าทิ้งสิ่งใด ๆ ลงในหลุม

ข. สวมล้างเท

- (๑) อย่าปล่อยให้ละอะเทอะ ถ้าง่ายต้องบีบผ้าไว้ให้ดี
- (๒) กระดาษชำระต้องทิ้งไว้ในถังที่จัดไว้
- (๓) นำถึงอุจจาระไปเททุก ๆ วัน

ค. สวมหลุม

- (๑) อย่าปล่อยให้ละอะเทอะ ถ้าง่ายควรบีบผ้าให้มัดชิด
- (๒) ถ้าง่ายควรกลบด้วยดินร่วน หรือขี้เถ้าทุกครั้ง
- (๓) หมั่นใส่ยาดับกลิ่น หรือยาฆ่าเชื้อโรคเสมอ

๔. ทำความสะอาด เช็ด ถู ล้าง ขัดเครื่องใช้ ทั้งที่โรงเรียน และที่บ้าน เครื่องใช้ที่เราใช้ที่บ้าน และที่โรงเรียน เช่น ถ้วย ชาม

จาน เป็นต้น เราต้องล้าง ขัดถูให้สะอาด เครื่องใช้ในการขัดก็ม
สบู่ ขี้เถ้า ทราบ เมื่อขัดด้วยสบู่เหล่านแล้ว เราจึงนำไปล้างด้วยน้ำ
ที่สะอาด แล้วจึงเช็ดให้แห้ง เก็บไว้ให้เป็นระเบียบ

ส่วนเครื่องใช้จำพวก โต๊ะ เก้าอี้ รูปถ่าย เป็นต้น เราต้อง
ปัดกวาดให้ฝุ่นละอองออกเสียก่อน แล้วจึงใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดถูไปมาจน
สะอาด ผ้าที่ใช้นั้นจะต้องเป็นผ้าที่นุ่ม ๆ

บทที่ ๑๐

การป้องกันโรคติดต่อบางอย่าง

โรคติดต่อ คือโรคที่เกิดขึ้นกับคนหนึ่ง แล้วติดต่อไปยังอีกคนหนึ่งได้ การที่คนเราเจ็บป่วยกันได้นั้น ก็เป็นเพราะเชื้อโรคเข้าไปสู่ร่างกายของเรา เชื้อโรคเป็นสิ่งที่มีชีวิต แต่เรามองไม่เห็น เพราะตัวมันเล็ก เราควรป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายของเรา เพราะจะทำให้เราเจ็บป่วย ห่อของโรคและวิธีป้องกันดังนี้

๑. โรคติดต่อ

ก. ลักษณะ เป็นเม็ดที่หนังตาภายใน กล้ายๆ ผิวมีระ ตาแดง ร้อนๆ ทำให้มีขรุขระ และแฉะอยู่เสมอ เป็นโรคเรื้อรัง ถ้าปล่อยไว้นานๆ อาจทำให้ตาบอดได้

ข. อาการ ทำให้คันและแสบตา น้ำตาไหลอยู่เสมอ ตื่นนอนตอนเช้ามีขี้ตามาก ถ้าเป็นมากๆ หนังตาข้างบนตก หรือตาห่ออยู่เสมอ อาจทำให้สายตาสั้น หรือตาบอดได้

ค. การติดต่อ โรคชนิดนี้ติดต่อกันง่าย ติดต่อกันได้ด้วยเหตุดังนี้

๑. ใช้สิ่งของ เช่น ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวมาร่วมกัน

๒. อยู่ใกล้ชิดกับคนที่เป็นโรคนี้

ง. วิธีป้องกัน

๑. อย่าเอามือขยิบขนตา

๒. ไม่อยู่ใกล้กับคนที่ เป็นโรคน

๓. ไม่ใช่ของร่วมกับคนที่ เป็นโรคน เช่น ไข่ ผาเซ็ดหน้า เป็นต้น

๒ กลาก

ก. ลักษณะ เป็นอยู่ควมผวหนงมีลักษณะเป็นชุกกลม ๆ ขอบนูน
พวหนง บางครมนำเลองเยมออกมา

ข. อาการ มีอาการคัน และต้องเกาอยู่เสมอ คั้นมากเวลาม
เหงอ

ค. การติดต่อ

๑. ติดต่อกจากการคลุกคล้อยกับคนที่ เป็นโรคน

๒. ไข่เครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้ เช่น ผาเซ็ดหน้า ผาอาบนําร่วม
กับคนที่ เป็นโรคน

๓. เกิดจากการไข่เครื่องนุ่งห่มที่สกปรก

ง. วิธีป้องกัน

๑. ไม่คลุกคล้อยกับคนที่ เป็นโรคน

๒. ไม่ใช่เครื่องนุ่งห่มร่วมกับคนที่ เป็นโรคนิน

๓. ต้องไข่เครื่องนุ่งห่มที่สะอาดและรดเสยก่อนไข่

๓ เกลอน

ก. ลักษณะ เป็นทางขาว ๆ ขนตามผวหนง และลามมากขึ้นไป
ทุกที่ ทำให้ดูน่าเกลียด มักขนตามหลังหรือหน้าอก

ข. อาการ มีอาการคัน คั้นมากเวลามเหงอ

ก. การติดต่อ

๑. ไข้เสื่อผืนหมอนใบร่วมกับคนที่เป็นโรคนี้
๒. คลุกคลืออยู่กับคนพวกที่เป็นโรคนี้
- ง. ระวังกัน

๑. ไม่ไข้เสื่อผืนหมอนใบร่วมกับคนที่เป็นโรคนี้
๒. ไม่คลุกคลือกับคนที่เป็นโรคชนิดนี้

๔. กุศุทธะโรค

ก. ลักษณะ ครั้งแรกเกิดเป็นตุ่มขึ้นตามผิวหนัง มีน้ำเหลืองไหล
ซึมออกมา มีกลิ่นเหม็นคาวมาก บางตุ่มเป็นแผลลึกบวมโต เป็นโรค
เรื้อรัง

ข. อาการ มีอาการคัน ตัวร้อน ปวดศีรษะ ปวดตามข้อ และ
ปวดกระดูก อากาศเย็นยิ่งปวดมาก

ก. การติดต่อ

๑. โดยไปถูกต้องกับน้ำเหลือง น้ำหนองของคนที่เป็น
๒. โดยแมลงวันเป็นตัวนำเชื้อ จากคนที่เป็นไปเกาะกับบาดแผล
ที่เป็นอยู่ แลกลายเป็นโรคชนิดนี้
๓. คลุกคลือกับคนที่เป็นโรคนี้
๔. ไข้เกร็งงูเห่า และเครื่องนอนร่วมกันกับคนที่เป็น
- ง. การป้องกัน
๑. ไม่ไปถูกต้องกับน้ำเหลือง หรือน้ำหนองของคนที่เป็น
๒. ไม่คลุกคลือกับคนที่เป็นโรคชนิดนี้

๓. ไม่ใช่ของร่วมกับคนที่เป็นโรคชนิดนี้

๔. เวลาจะไปไหนมาไหนควรสวมรองเท้า ถ้าเท้าสกปรกต้องล้างให้สะอาด

บทที่ ๑๑

การป้องกันโรคติดต่ออันตราย

โรคติดต่ออันตราย คือโรคที่เป็นอยู่กับคนหนึ่ง แล้วติดต่อไปยังคนอื่นโดยเร็ว และคนป่วยเป็นอันตรายถึงตายได้ง่าย เว้นไว้แต่จะป้องกันและรักษาไว้ทัน

๑ อหิวาตกโรค

ก. ลักษณะ เป็นโรคติดต่ออันตรายแรงมาก ถ้าไม่รีบรักษาให้ทันแล้วมักได้รับอันตรายถึงตายไปทันที

ข. อาการ ขึ้นแรกมีอาการปวดท้อง อูจจาระร่วงเป็นน้ำ กลิ่นเหม็นคาว สีของอูจจาระขาวขุ่น มีอาการอาเจียน

๒. เมื่อถ่ายเสร็จแล้ว มีอาการอ่อนเพลีย หนาวค ตัวเย็น มีอาเจียน เหงื่อออกโถมตัว กระหายน้ำ ปวดท้องหนักขึ้น เป็นตะคิว

๓. ถ้ามีอาการตามทกล่ามาแล้วหนักขึ้น คนไข้จะมีอันตรายถึงตาย

ค. การติดต่อ เกิดจากการกินอาหารหรือน้ำสกปรก มีเชื้อโรคอยู่ด้วยเข้าไป

ง. การป้องกัน

๑. ก่อนกินอาหารต้องล้างมือ ถ้วยชาม ซ้อนให้สะอาด
๒. กินอาหารที่สุกแล้วใหม่ๆ และกำลังร้อนอยู่
๓. ไม่กินอาหารที่แมลงวันตอม
๔. ดมเต้าน้ำสะอาด หรือน้ำที่สุกแล้ว
๕. ฉีดวัคซีนป้องกัน

๒ บิด

ก. ลักษณะและอาการ

๑. ชนแรก มีการปวดท้อง ท้องร่วง ถ่ายอุจจาระบ่อยๆ แต่ถ่ายไม่ค่อยออก กลับมีอาการปวดถ่วงที่ทวารหนัก
 ๒. อุจจาระเป็นมูก มีหนองหรือโลหิตไหลออกมา มีกลิ่นเหม็น
- การ

ข. การติดต่อ เป็นเพราะกินอาหารและน้ำที่มียุงยักเข้าไป

ค. วิธีป้องกัน

๑. นาดม น้ำโซ ต้องเป็นน้ำที่สะอาด
๒. กินอาหารที่สุกแล้ว และสะอาด ไม่มีแมลงวันตอม
๓. ล้างมือ เครื่องใช้ในการรับประทานอาหารให้สะอาด
๔. เสื้อผ้าและเครื่องใช้ของผู้ป่วยต้องต้มฆ่า หรือใช้น้ำร้อนลวก
๕. อุจจาระต้องใส่ยาฆ่าเชื้อโรค และฝังเสียให้ดี

๓ ไข้ไทฟอยด์ หรือ ไขรากสาด

ก. ลักษณะ และอาการ

๑. เป็นไข้ ปวดศีรษะมาก

๒. ทองอด นอนชม

๓. ครนเนอครนตัว

๔. ริมฝีปากแห้ง ร่างกายอ่อนเพลีย ชีตผิดปกติ

ข. การติดต่อ

๑. กินอาหารและน้ำดื่มเชอโรคชนิดนี้เข้าไป

๒. คลุกคล้อยู่กับคนป่วย

๓. แบลงวันนาเชอ

ค. การป้องกัน

๑. กินอาหารและน้ำที่สะอาดและสุกแล้ว

๒. ไม่คลุกคล้อยู่กับคนป่วย

๓. ฉดยาป้องกันโรคนี้

๔. ไขมาลาเรีย

ก. ลักษณะและอาการ

๑. หนาวสั่นสั่น ปวดศีรษะ ความร้อนสูง

๒. กระหายน้ำ ไข้จะจับอยู่ประมาณ ๒-๓ ชั่วโมงแล้วสร้าง
เหงื่อออกโทรมทั้งตัวเมื่อหายจับไข้

๓. จับไขวันเว้นวัน หรือ ๒ วันจับไข้ครั้งหนึ่ง

๔. ถ้าไม่รักษาอาจเป็นโรคเรื้อรัง อาจตายได้

ข. การติดต่อ โดยยุงก้นปล่องเป็นผู้นำเชอมา ยุงนี้เมื่อกัดกิน

เลือดคนแล้วก็ปล่อยเชอไขมาลาเรียนเขาสร้างกายคน คนนั้นก็เป็นไข
มาลาเรียได้

ก. วิธีป้องกัน

๑. ไม่ให้ยุ่งกันปล่องกักได้ ต้องนอนกางมุ้งเสมอ
๒. ทำลายตัวลูกนาให้หมด
๓. ฉดยาควนันป้องกันไว้

๘
บทที่ ๑๒

การปฐมพยาบาลอย่างง่าย ๆ

การปฐมพยาบาล คือการช่วยเหลือพยาบาลเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่คนป่วยในระยะเริ่มแรก เพื่อมิให้อาการรุนแรงเกิดขึ้น หรือก่อนที่จะส่งคนไข้ไปหาหมอที่โรงพยาบาล

๑. วิธีห้ามโลหิต

ก. บาดแผลเล็กน้อย ใช้หัวแม่มือกดที่แผลนิ่งไว้สักครู่หนึ่งแล้วยกขึ้น ถ้าไม่หยุดให้กดไว้ต่อไปจนกว่าจะหยุด แล้วใช้ผ้าพันไว้ทั้งเจือโรโอโอดินหรือยาแดงปิดปากแผลแล้วใช้ผ้าพันไว้

ข. บาดแผลใหญ่ โลหิตออกมาก เรามักรู้ทำดังนี้

๑. ยกแผลนั้นให้สูง

๒. ใช้ผ้าหรือเชือกรัดเหนือแผล ระหว่างแผลกับหัวใจให้แน่น ป้อนไว้จนกว่าเลือดจะหยุดไหล แต่ไม่ควรเกิน ๑ ชั่วโมง แล้วแก้คลายเชือกนั้น ถ้าไม่หยุด

๓. ใช้ก้อนน้ำแข็งวางปิดปากแผล เพื่อช่วยให้โลหิตแข็งปิดปากแผล ถ้าไม่หยุดให้รีบส่งโรงพยาบาล หรือตามแพทย์มารักษา

๒. วิธีปฐมพยาบาลคนถูกอสรพิษกัด เช่น เผลาแผล รัดเส้น

โลหิต

อสรพิษ คือสัตว์ร้ายต่าง ๆ ที่มีพิษ เช่น งูพิษต่าง ๆ ตะขาบ แมลงป่อง เมื่อสัตว์อสรพิษกัด พิษมันจะเข้าสู่แผลและแล้วไหลเข้าสู่หัวใจโดยเร็ว ทำให้หัวใจหยุดเต้นได้ แล้วถึงอันตราย เราควรแก้ไขให้ทันทั่วทั้งที่ คือ

(๑) ใช้เชือกหรือผ้ารัดเหนือแผล คือระหว่างแผลกับหัวใจให้แน่น เพื่อไม่ให้พิษสัตว์เลื้อยเข้าสู่หัวใจ

(๒) ใช้มีดคม ๆ ที่สะอาดกรีดที่แผลให้แผลกว้าง เลือดจะไหลออกมามาก พิษสัตว์ก็จะได้ออกมาด้วย

(๓) ใช้ด่างทับทิมอุดที่ปากแผล เพื่อนำพิษสัตว์

(๔) ใช้ไฟเผาแผลตรงที่สัตว์อสรพิษกัดเพื่อทำลายพิษ

(๕) ให้ดื่มน้ำชา กาแฟร้อน ๆ เพื่อบำรุงกำลัง แล้วนำส่งแพทย์ หรือรับตามแพทย์มารักษา

๓. ให้รู้จักวิธีเอาสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ติดคอออก ของติดคอได้อาจมีหลายอย่าง เป็นของเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เมล็ดผลไม้ ก้างปลา และสิ่งต่างที่เด็กชอบอม เราควรรู้จักเอาออก ถ้าไม่สามารถ จึงรีบส่งแพทย์ หรือรับตามแพทย์มารักษา วิธีปฐมพยาบาลก็คือ

ก. ถ้าเป็นของไม้มะเ็นหรือแหลมคม เช่น เมล็ดผลไม้ ควรดมน้ำ

ให้มาก ๆ เพื่อให้อะไหล่หลุดลงไปในท้องเสียโดยเร็ว

ข. ถ้าเป็นของมีเงหรือมคม เช่น กางปลา กระตัก ถาดบุลก
เราทำดังนี้.—

๑. บนขาวสุกเป็นก้อนกลนลงไป
๒. ถ้ากลนแล้วไม่ออก ลองให้อาเจียนดูบ้าง
- ก. ถ้าเป็นของติดอยู่ติด ๆ สามารถมองเห็นได้ ใช้นิ้วกดกลนไว้ แล้วใช้คมคบออกมา
- ถ้าทำตามวิธีกล่าวมานี้ไม่ได้แล้ว ให้รีบส่งแพทย์หรือตามแพทย์มารักษา

๔. วิธีผายปอด การผายปอดเป็นการช่วยให้คนไข้ได้หายใจ
คนไข้ที่เราควรจะผายปอดก็คือ คนตกน้ำ คนเป็นลม เป็นตน มั่ว
ทำดังนี้.—

- (๑) ให้คนไข้นอนคว่ำหน้าอยู่บนพรมราบ
- (๒) เปลื้องผ้าและสิ่งทรงเครื่องออกให้มากที่สุด
- (๓) ผู้พยาบาลคุกเข่าค่อมคนไข้ หันหน้าไปทางศีรษะ
- (๔) กางมือคนไข้ในท่าสบาย
- (๕) ถ้าในปากคนไข่มีสสิ่งของอยู่ให้ควักออกให้หมด
- (๖) ทาบฝ่ามือทั้งสองตรงชายโครงคนไข้ ดันไปข้างหน้าเพื่อดันให้ลมออกจากปาก เมื่อโน้มตัวไปเต็มที่แล้วก็นมกลับปอดกลับมาเพื่อให้นมเข้าปอด ให้ทำเช่นนี้โดยอย่างน้อยนาทีละ ๑๒ ครั้ง

บทที่ ๑๓

อุบัติเหตุและการป้องกัน

อุบัติเหตุ คือเหตุที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน หรือบังเอิญ โดยที่เราไม่รู้ล่วงหน้าหรือไม่ได้นึกคิดมาก่อน ส่วนมากเกิดจากการประมาทไม่ระวังตัว

๑. การหลกมหรือตกจากที่สูง

ก. สาเหตุ เพราะไม่ระมัดระวังในการเดิน หรือเล่น

ข. การป้องกัน ในการเดินหรือการเล่น เราต้องระมัดระวัง อย่าเดินอย่างรบรอน ต้องมองดูที่จะเดินไปเสียก่อนว่าอะไรกีดขวางหรือเปล่า เมื่อเห็นว่าปลอดภัยแล้วจึงก้าวเดินต่อไป ถ้าไม่ปลอดภัยก็หลีกเลี่ยงไปทางอื่นเสีย

การชนที่ส่งกเช่นเดียวกัน เราต้องดูเสียก่อนและก้าวชนที่ละชนอย่างรบรอน ถ้าชนใดมารวเกาะ เราไม่ควรรวเกาะรวนั้นได้

๒. บาดเจ็บเกิดจากการใช้ของมีคม ของมีคม เช่น มีด กรรไกร ตัดเสื้อผ้า และตัดผม ขวาน เลื่อย เป็นต้น

ก. สาเหตุ เป็นเพราะเวลาใช้หรือจับไม่ระมัดระวัง

ข. การป้องกัน

(๑) การจับหรือใช้เราต้องระมัดระวังอย่ารบรอน

(๒) ใช้แล้วต้องเก็บไว้ให้เป็นที่

(๓) ^๔อย่า^๕นำของมีคมมาเล่นหรือล้อกัน เช่น ทำท่าฟันแทง
เป็นต้น

๓. นาร้อน ลาวก ไฟ ลาวก หรือถูกสายไฟฟ้า

ก. นาร้อน ลาวก ไฟ ลาวก

ก. สาเหตุ เพราะขาดความระมัดระวังในการใช้และการอยู่ใกล้
ไฟและนาร้อน

ข. วิธีป้องกัน

(๑) เวลาติดไฟหุงข้าวหรือทำอันใดไม่ควรรีบร้อน

(๒) ขณะน้ำเดือดอย่าอยู่ใกล้เกินไป จะทำให้น้ำกระเด็นมาถูก
เราได้

(๓) เวลาเดินไปใกล้ ๆ กับที่ติดไฟหรือต้มน้ำต้องดูให้ทั่ว อย่า
เดินไปสะดุดสิ่งของทำให้เซไปถูกไฟและนาร้อน

(๔) เวลาใช้นาร้อนและไฟอย่าให้รีบร้อน

(๕) ถ้ายกนาร้อนขึ้นจากเตาไม่ไหว ควรให้ผู้ใหญ่ยก

ข. ถูกสายไฟ

ก. สาเหตุ เพราะไม่ระมัดระวังในการใช้หรือการเดินผ่านสายไฟ
และเหยียบหรือจับสายไฟที่ขาดหรือทื่อ

ข. วิธีป้องกัน

(๑) อย่าเข้าไปในที่ที่มีสายไฟขาด

(๒) ถ้าเห็นผ้าพันสายไฟที่บ้านขาด หรือหลุดควรบอกให้ผู้ใหญ่

(๓) เวลาเดินไปในที่ที่มีสายไฟขาด ต้องระมัดระวังอย่าไปเหยียบหรือจับต้อง

๔. การยก แบก ถือ สิ่งของหนัก ๆ

ก. สาเหตุ

(๑) การยก จับ ถือ ของหนัก ไม่ระมัดระวังของหนักก็จะหลุดมือหรือทับเราได้

(๒) ยกของที่หนักเกินไปซึ่งเรายกไม่ไหว ของนั้นก็หลุดทับเราได้

(๓) ของซึ่งถือได้ แต่ถือไม่ระมัดระวังก็หลุดมือตกแตกได้

ข. วิธีป้องกัน

(๑) การยก จับ ถือ ของหนัก ต้องระมัดระวัง ต้องจับให้แน่นดีเพื่อไม่ให้หลุดได้

(๒) ของที่เรายกไม่ไหวต้องบอกให้ผู้ใหญ่ทราบ เพื่อผู้ใหญ่ว่าได้ยกเอง

(๓) ของที่ถือได้ เราต้องถือให้แน่นดี ระวังอย่าให้หลุดมือได้

๕. การเล่นไฟ เล่นปืน หรือวัตถุระเบิด

ก. การเล่นไฟ

ก. สาเหตุ

(๑) นำไฟมาจุดหรือเผาอะไรเล่น แล้วทำให้ตนได้รับบาดเจ็บหรืออาจทำให้ไหม้บ้านเรือนหมดได้

ข. วิธีป้องกัน อย่านำไฟเผาอะไรเล่น หรือนำไม้ขีดไฟมาเล่น เพราะไม่เกิดประโยชน์อะไร

ข. การเล่นบนและวัดถูระเบิด

ก. สาเหตุบน เป็นสิ่งที่เราไม่ควรเล่น เพราะเราไม่รู้ว่าจะใน
มีลูกหรือเปล่า บางทีลูก บนอาจลื่นถูกตัวเราหรือคนอื่นได้ เป็นอัน
ตรายถึงบาดเจ็บและอาจเสียชีวิตได้

วัดถูระเบิด เช่นดินบน หรือลูกระเบิด เป็นต้น ถ้าเราเล่นข้อม
ระเบิดจนได้ เป็นอันตรายเป็นชีวิต

ข. วิธีป้องกัน

(๑) อย่านำบนหรือวัดถูระเบิดมาเล่น หรือล้อเล่นเพื่อความสนุก
บางทีอาจได้รับอันตราย

(๒) เมื่อพบลูกระเบิดอย่าเข้าไปใกล้ ให้รีบบอกผู้ใหญ่

(๓) ถ้าใครเล่นต้องห้าม

(๔) วัดถูระเบิดบางอย่าง เช่น ดินระเบิด ต้องเก็บไว้ให้มิดชิด
อย่าให้ใกล้ไฟได้

บ. ฝึกหัดให้เดินตามทางเท้าจนเป็นนิสัย ตามถนนจะมีขุดยาน

พาหนะต่างๆ มาก วิ่งไปมาอยู่เสมอ ถ้าเราเดินตามถนนหรือเดินข้าม
ถนนโดยไม่ระมัดระวังแล้ว จะได้รับอันตรายจากรถยนต์และขุดยาน
อื่นๆ ถึงแก่ชีวิตหรือทรมานได้ แต่ตามถนนจะมีทางเท้าให้คน
เดินที่ขอบถนนทั้งสองข้าง เพื่อบอกกันอันตรายตามถนนหลวงนี้ เรา
ควรปฏิบัติดังนี้.-

(๑) เดินตามทางเท้าซึ่งมีอยู่แล้ว

(๒) ถ้าไม่มีทางเท้าให้เดินชิดขอบถนน

(๓) ตามปกติถ้ารถเดินทางซ้าย เราต้องเดินทางขวา คำว่า

“ซ้ายหรือขวา” หมายถึงทางซ้ายหรือทางขวามือเขาเวลาเดิน
เราควรเดินตามทักกล่าวนเสมอ จนเป็นนิสัยคอยความเคยชิน ถ้า
ไม่เดินตามทักกล่าวแล้วอาจได้รับอันตราย

๓. ฝึกการข้ามถนนที่รถพลุกพล่าน ตามถนนในเมืองที่เจริญ
แล้ว เช่น กรุงเทพฯ ข้ามมารถจำนวนมาก หรือตามสี่แยกหรือทาง
แยกต่างๆ ข้ามมารถมาก เวลาเราจะข้ามถนน ถ้าข้ามไม่ระมัดระวัง
แล้วจะได้รับอันตราย หลักในการเดินข้ามถนนทั่วไปมีดังนี้



(๑) เวลาจะเดินข้ามเราต้องเดินเร็วกว่าปกติ แต่ไม่ใช่วิ่ง

(๒) ก่อนจะข้ามต้องมองซ้ายสองขวาเสียก่อน เมื่อเห็นว่าข้าม
ได้จึงข้าม

(๓) ตามทางแยกขงมสัญญาณของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เราต้องข้าม
ตอนทว่งขงมรถหยุด แต่ต้องระวังรถขงจะเลี้ยวมาจากทางอน

(๔) ขณะทขาม เราต้องมองซ้ายมองขวา เพื่อหลกรถได้บาง

๘. การฝึกโดยสารถยานพาหนะทางบกและทางน้ำ ยานพาหนะ

ทางบกมี รถไฟ รถยนต์ ยานพาหนะทางน้ำมี เรือกลไฟ เรือยนต์
เรือจ้าง การฝึกนกเพื่อใหรู้จักระมัตระวังตัวเพื่อความปลอดภัย และ
จะได้รู้ระยะทาง อัตราค่าโดยสารยานพาหนะนั้นๆด้วย หลักทั่วไปมี
ดังนี้

(๑) ไม่ควรขึ้นหรือลงอย่างรีบร้อน ขึ้นลงตามลำดับก่อนและหลัง
ไม่แย่งชิงกัน

(๒) ก่อนขึ้นหรือลงต้องให้ยานพาหนะนั้นหยุดนิ่งเสียก่อน

(๓) ไม่ควรยืนส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย เช่น แขน ขา ออก
นอกยานพาหนะ เพราะอาจมพาหนะส่วนมาหรือเบียดเสียด เป็น
เหตุให้ได้รับอันตราย

(๔) นั่งประจำที่ขงเขาจัดไว้

(๕) อย่าห้อยโหนหรือยืนริมบันได

(๖) เมื่อขึ้นหรือลงจากรถ ควรย้ดราวเพื่อมิให้หล้ม

(๗) เวลาลงควรดูพาหนะคันอนที่ตามมาหรือสวนมาเสียก่อน เมื่อ
ปลอดภัยแล้วจึงลง

๙. เครื่องหมายจราจรสำคัญๆ ที่ควรรู้ เครื่องหมายจราจร คือ

เครื่องหมายที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดตั้งไว้ตามถนนใหญ่ๆ หรือส้แยก

ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ขับขี่ยานพาหนะปฏิบัติตามเครื่องหมายนั้น เครื่องหมายที่สำคัญดังนี้

(๑) ท่อตัดพักรถยนต์รับจ้าง ถ้าให้รถชนิดใดจอดก็ให้เปลี่ยนข้อความชนิดของรถ

(๒) โรงพยาบาลห้ามใช้เสียง ติดตั้งในเขตถนนที่โรงพยาบาลอยู่ใกล้เคียง

(๓) โรงเรียนขับช้าๆ ติดตั้งในเขตถนนที่โรงเรียนอยู่ใกล้ๆ ทาง

(๔) เครื่องหมายกำหนดทางเดินรถ ให้รถเดินตามทางลูกศร

(๕) เครื่องหมายกำหนดความเร็วของรถ เครื่องหมายนั้นเปลี่ยนแปลงได้ แล้วแต่เจ้าหน้าที่จะกำหนด

(๖) ห้ามเข้า ห้ามรถเข้า แต่ผ่านออกได้

(๗) ถ้ารถที่มานั้นเกินกำหนดตามที่บอกไว้ห้ามใช้ทางนั้น

(๘) เครื่องหมายเขตอันตราย เช่น สะพานชำรุด เขตเพลิงไหม้

(๙) เครื่องหมายห้ามรถทุกชนิด

(๑๐) ห้ามรถยนต์ ถ้าห้ามรถชนิดใดก็ให้เขียนรูปรถชนิดนั้นไว้ตรง

กลาง

(๑๑) แสดงทางแยก

(๑๒) เครื่องหมายให้รถขับช้าๆ

(๑๓) เครื่องหมายห้ามจอดรถ

บ่อมสัญญาณจะให้รถไป-รถหยุด

๑. บ่อมไฟ (ไฟเหลือง = เตรียมตัว, ไฟแดง = หยุด,

ไฟเขียว = ไป)

๒ และ ๓ เป็นป้ายที่เจ้าหน้าที่ตำรวจยื่นให้สัญญาณ

แต่สำหรับบอมไฟนั้น ทุกวันมีไฟเพิ่มขึ้นอีก ๑ ดวง ในถนน
มีลูกศรชี้ไปทางถนนด้านซ้ายมือ ซึ่งแสดงว่า แม้จะเปิดไฟแดงก็
อนุญาตให้แล่นรถเลี้ยวไปทางซ้ายได้

๑๐. การเดินทางในเวลาจำกัด และทางที่อาจมีอันตรายจากสัตว์
ร้าย ในเวลาจำกัดเราไม่ควรเดินทางออกนอกบ้าน ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ
เพราะกลางคืนนั้นมืด เรามองอะไรไม่เห็น ว่ามีอะไรอยู่ที่ไหน เช่น
สัตว์ร้ายต่างๆ มงู เป็นต้น เราต้องระมัดระวังตัวเพิ่มขึ้น ถ้าจำเป็น
ต้องเดินในเวลากลางคืน ถ้าเราไม่ระมัดระวังเป็นพิเศษแล้ว บางที
เดินไปเหยียบหรือไปใกล้สัตว์ร้ายเข้า เช่น งู เป็นต้น งูอาจกัดเรา
ให้ได้รับอันตรายได้

การป้องกัน

- (๑) ไม่ควรเดินหรือเล่นในที่มืดๆ และในที่รก
- (๒) ถ้ามีความจำเป็นต้องเดินในเวลาจำกัด เราต้องมีไฟฉาย
หรือตะเกียงติดไปด้วย เพื่อจะได้ส่องทางเดิน
- (๓) เวลาเดินเราต้องสวมรองเท้าที่หุ้มข้อไว้ เพื่อจะป้องกันสัตว์
ร้ายได้บ้าง

(๔) ควรมิอาจคิดถึงตัวไปด้วย เช่น ถิ่นไม้ ถิ่นมืด หรืออาวุธ
อื่นๆ เมื่อมีอันตรายเกิดขึ้นจะได้ต่อสู้

๑๑. การขับขีสัตว์พาหนะ และขบวนพาหนะให้ปลอดภัย

เราต้องมีความชำนาญในการขับ และอย่าไว้วางใจสัตว์พาหนะนั้นๆ

ถึงแมวมันจะเซื่อง แต่บางครั้งมันก็ดูร้ายทำร้ายเราได้ สัตว์พาหนะ
 ที่มันกลัว ข้าง ม้า วัว ควาย ส่วนขวิดยานพาหนะนั้น ได้แก่ เกวียน
 รถ เรือ เป็นต้น การขับขึงเหล่านี้ เราต้องระมัดระวัง เพราะอาจ
 มีอันตรายเกิดขึ้นได้ เช่น ขวิดสัตว์พาหนะ ถ้าเราประมาท บางทีเรา
 อาจตกลงมาจากหลังมันก็ได้ ยานพาหนะเราต้องระมัดระวังการ
 ขน-ลง หรือเวลาหลักกัน ต้องรูกฎจราจรตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๕
 และปฏิบัติตามกฎจราจรนั้น อย่าขับเร็วเกินไป เพราะจะได้รับ
 อันตราย



บันทึกความจำ

หลักภาษาอังกฤษ

—1—

A	a	เอ	A	a
B	b	บี	B	b
C	c	ซี	C	c
D	d	ดี	D	d

—2—

E	e	อี	E	e
F	f	เอฟ	F	f
G	g	จี	G	g
H	h	เฮช	H	h

— 3 —

I	i	ไอ	I	i
J	j	เจ	J	j
K	k	เค	K	k
L	l	แอล	L	l
M	m	เอ็ม	M	m

— 4 —

N	n	เอ็น	N	n
O	o	โอ	O	o
P	p	พี	P	p
Q	q	คิว	Q	q
R	r	อาร์	R	r

- 5 -

S	s	เซ็ส	<i>S</i>	<i>s</i>
T	t	ท	<i>T</i>	<i>t</i>
U	u	ยู	<i>U</i>	<i>u</i>
V	v	ว	<i>V</i>	<i>v</i>
W	w	ดับเบิลยู	<i>W</i>	<i>w</i>

- 6 -

X	x	เอ็กซ์	<i>X</i>	<i>x</i>
Y	y	วาย	<i>Y</i>	<i>y</i>
Z	z	แซ่ซ	<i>Z</i>	<i>z</i>

ABCDEFGHIJKLM
NOPQRSTUVWXYZ

—7—

ก.	G., K.	ข.	K., Kh.
ค.	K., Kh., G. C.	ง.	Ng. Nk.
จ.	J., Ch.,	ฉ.	Ch.
ช-ฌ.	Sh., Ch.	ซ.	S.

ญ-ย.	Y.	ด-ฎ.	D., Th.
ต-ฏ.	T.	ถ-ฐ.	Th., T.
ท-ท.	T., Th., Dh. D.	น.	N.
ป.	B.	ป.	P.

ผ.	Ph.,	ฝ.	Fh., Ph.
พ-ภ.	P., B., Bh.	ฟ.	F., Ph., Ve.
ม.	M.	ร.	R.

ล.	L.	ว.	V., W.
ศ-ษ-ส	S.	ห.	H. Hh.,
อ.	O.	ฮ.	H.

-1-

คำที่เรียนมาแล้วจากชั้น ป. ๑-๒

- A- a am an and ant are arm after
 B- bed big box boy but bad book bench
 by ball bell bird body bull
 C- cat cock cup can cheek chin chair chothing
 D- do dog duck desk doll down
 E- egg eye eyebrow ear eat eight
 F- fan fen fat fun face four fish five
 finger fox foot forehead
 G- go gun get glad got girl
 H- hand hat have has hen he hit hut hill
 hair hand head
 I- I in is it ink
 J- jug
 K- king
 L- let leg lo log lock left
 M- man men much mat my mouth
 N- net neck nest no not name nine nose
 O- of on ox old one open out
 P- palace pan pencil pig pup pen put
 Q- queen
 R- rat run ring rabbit right ruler
 S- sit sun she see six seven seat sad stand
 T- the that they this tin to top ten three
 tree table
 U- up under
 V- van
 W- we what where wood
 Y- yes you your year

-2-

THAI ENGLISH BROTHER TOO
(TONGDEE PRASONG PRASIT)

A

I am a boy. (girl)
My name is Tongdee. (Malee)
I am eight years old.
I am a Thai boy. (girl)
I am not an English boy. (girl.)

B

I have two brothers.
Prasong is my brother.
He is seven years old.
He is a Thai boy.
He is not an English boy.

C

Prasit is my brother too.
He is six years old.
He is a Thai boy.
He it not an English boy.
We are Thai boys.

-3-

SISTER (SOMYING) FATHER MOTHER
 PARENTS LIVE THAILAND WOMAN

A

Somying is my sister.
 She is ten years old.
 She is a Thai girl.
 She is not an English girl.
 I have two brothers and one sister.

B

This is a man.
 He is my father.
 This is a woman.
 She is my mother.
 They are my parents.

C

My father and mother are Thais.
 They live in Thailand.
 I live in Thailand.
 My sister lives in Thailand.
 My brothers live in Thailand too.

- 4 -

LOVE ME ALL HOUSE CHILDREN
THEM ROOM OF ALL SEE

A

I live in Thailand.
I love Thailand.
You live in Thailand.
You love Thailand.
We love Thailand.

B

I love my father. He loves me.
I love my mother. She loves me.
I love them and they love me.
I love my brothers and sister.
They love me of all.

C

My father has a house.
My father, my mother and the children live
in the house.
My father's house is big.
The house has six rooms.

-5-

NEAR SCHOOL ROAD CLASSROOM DOOR
 THERE ARE TEACHER MASSTER PUPIL
 WOMEN HALL ROOF WINDOW GATE

A

This is a house.
 The house is near the school.
 This is my school.
 The school is near the road.
 The name of the road is

B

This house has six rooms.
 I see the roof, the window, the door and
 the gate of the house.
 The school has the schoolrooms.
 There are the teachers in the school.

C

I see headmaster in the big room.
 My master lives in the classroom.
 There are pupils in the classroom.
 There are men and women in the big hall.
 The headmaster lives in the big hall.

ศัพท์

A

all (ออก) ทั้งหมด, ตลอด

B

brother (บราเธอร์) พี่ชาย, น้องชาย

C

children (ซิลเดรน) เด็ก ๆ, นักเรียน

classroom (คลาสรูม) ห้องเรียน

D

door (ดอร์) ประตู

E

English (อิงกลิช) ภาษาอังกฤษ, ชาวอังกฤษ

F

father (ฟาเธอร์) พ่อ, บิดา

G

gate (เกต) ประตูใหญ่

H

head masster (เฮดมาสเตอร์) ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่

hall (ฮอล) ห้องโถง, ห้องประชุม

house (เฮาซุ) บ้าน

L

live (ลิฟว) อยู่, อาศัยอยู่, มีชีวิตอยู่

love (ลัฟว) รัก, ชอบ, ความรัก

M

mother (มาเธอร์) แม่, มารดา

N

near (เนียบ) ใกล้, ข้าง, ริม

P

parents (พาเร้นทฺส) พ่อแม่

pupil (ปิ๊ปปิล) นักเรียน, เด็ก ๆ

R

room (รูม) ห้อง

roof (รูฟ) หลังคา

road (โรด) ถนน

S

sister (ซิสเตอร์) พี่สาว, น้องสาว

see (ซี) เห็น, ดู, มอง

T

Thai (ไท) ชาวไทย, คนไทย, ภาษาไทย

Thailand (ไทแลนด์) ประเทศไทย

too (ทู) ด้วยเหมือนกัน

them (เดม) เขาทั้งหลาย (กรรมการของ "they")

there are (แดร์ อาร์) มี

teacher (ทิตเชอร์) ครู

W

women (วูมึน) ผู้หญิง

window (วินโด) หน้าต่าง

หลัก
NEW METHOD READERS

บทที่ ๓

ท่านอยู่^๔ที่ไหน ?

= Where do you live ?

(ฮเว ดู ยู ลีฟว)

give (กิฟว)

= ให้

ใต้

= under (อันเคอ)

finger (ฟิงเกอ)

= นิ้ว

คว

= eye-brow (อาย-บราว)

cow (คาว)

= วัว

กลัว

= fear (เฟีย)

year (เยีย)

= ปี

ต

= beat (บท)

eat (อิท)

= กิน

บิน

= fly (ฟลาย)

sky (สเกีย)

= ฟา

บ้า

= mad (แมด)

sad (แซด)

= เศร้าใจ

ใน

= in (อิน)

win (วิน)

= ชนะ

กะทะ

= pan (แพน)

fan (แฟน)

= พัด

กัด

= bite (ไบท)

kite (ไกท)

= วาว

แบบฝึกหัด
จงอ่านคำต่อไปนี้

live give

under finger barber her

eye brow cow now

fear year dear gear hear

beat eat meat neat

fly sky my

mad sad bad had

in win pin tin

pan fan can man

bite hite rite

ข้อสอบไล่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ของสมาคมโรงเรียนราษฎร์ ภายในอุปถัมภ์ของกระทรวงศึกษาธิการ

ปีการศึกษา ๒๕๐๐

วิชาหน้าที่พลเมือง-ศีลธรรม

(30 คะแนน) เวลา 30 นาที

- หมวด ก. จงเติมข้อความที่ถูกต้องลงในช่องว่างท้ายข้อ
1. พระพุทธเจ้าประสูติที่ประเทศ
 2. กรอบครัวประกอบด้วย
 3. พระธรรม คือ
 4. เมื่อเพื่อนทำคุณประโยชน์ให้แก่เรา เราควรกล่าวคำ
 5. ความซื่อสัตย์สุจริตต้องประกอบด้วย
 6. สันนาเงินของธงชาติหมายถึง
 7. วันที่ 24 มิถุนายน เป็นวัน
 8. ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองแบบ
 9. ผู้แทนราษฎรอยู่ในตำแหน่งคราวละ
 10. เมื่อเก็บของตกได้เราควร
- หมวด ข. จงขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อความที่เห็นว่าถูก และขีด ✕ ลงในข้อที่เห็นว่าผิด
1. ศลขอหนงหามลกทรพย

2. คนตาบอดทั้งสองข้าง สัมผัสรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

3. เบญจธรรม คือ ขอนำให้กระทำประการ

4. เราขึ้นปี พ.ศ. ดังแต่บทพระพุทธเจ้าประสูติ (เกิด)

5. เวลารับประทานอาหารไม่ควรพูดถึงสิ่งสกปรก

หมวด ก. ข้อความต่อไปนี้มีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว จงขีดเส้นใต้คำที่ถูก ที่อยู่ในวงเล็บท้ายข้อ

1. เราเห็นลูกนกตกจากรังเราควร (จับมาเล่น, เก็บคั่นรัง, ตีให้ตาย)

2. ศัพท์ 4 ห้าม— (ฆ่าสัตว์, ต้มของเมา, พุดปด)

3. เวลาเข้าห้องประชุมเราควร— (คุยกัน, อยู่ในความสงบ, เอะอะ)

4. การแสดงความเคารพผู้ใหญ่เป็นการ— (อ่อนน้อม, อ่อนแอ, น่าอาย)

5. คนที่ทำผิดแล้วกลับผิดเป็น— (คนชั่ว, คนดี)

หมวด ง. จงเลือกข้อความทางขวามือที่ถูกต้อง มาใส่ในช่องว่างทางซ้ายมือ

1. ธงชาติ เรียกว่า

1. สีธงชาติ

2. สาธารณสถานได้แก่

2. ศาล

3. โรงเรียน คือ

3. กฎหมายสูงสุด

4. กติบัญญัติหมายความว่า

4. ธงไตรรงค์

5. รัฐธรรมนูญ คือ

5. หนังสือ

6. รัตนตรัยหมายความว่า

6. ส่วนสาธารณะ

- | | |
|---|------------------|
| 7. พลเมืองหนึ่งแสนคนจะเลือกผู้แทนได้ | 7. รักษาติ |
| 8. พระพุทธเจ้าเดิมชื่อ | 8. การร้คุณ |
| 9. อำนาจตุลาการตกอยู่แก่ | 9. ท้ให้การศึกษา |
| 10. การที่เราใช้สินค้าไทยถือว่าเรา | 10. แก้วสามดวง |
| | 11. สุทธิโทษะ |

วิชา อ่านเอาเรื่อง

(40 คะแนน) เวลา 45 นาที

๑. จงเขียนเครื่องหมาย ✓ ท้ายข้อความที่เห็นว่าถูกต้องไปนั ท้ผลิตให้
เว้นไว้
1. เด็กชายไวกับเด็กชายผด เป็นพี่น้องกัน
 2. โลกที่เราอาศัยอยู่นัโตกว่าดวงอาทิตย์
 3. เขมทศคือแม่เหล็กขนาดเล็ก ๆ
 4. นกกระเจาบฝูงนั้นตกเป็นเหยื่อของนายพราน เพราะแตกความสามัคคี
 5. พืชกินอาหารทางราก และหายใจทางใบ
 6. พืชล้มลุกได้แก่ต้นมะม่วง
 7. เพราะรสवादหาย เข้มและสารภจ้งไม่ได้ส่งเข้าประกวด
 8. เข้มและสารภไปตากอากาศที่บางปู

9. ในเวลากลางวันไม่เห็นดวงดาว เพราะแสงอาทิตย์แรงกว่า
10. นิทานเรื่องโคนันทวิศาสดสอนให้รู้ว่า การพูดจาอ่อนหวาน
ไพเราะ ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จ

๒. จงแปลคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

- | | |
|----------------------|----------------------|
| 1. พินาต แปลว่า | 2. ดำหนี แปลว่า |
| 3. โบราณ ,, | 4. รากฐาน ,, |
| 5. นาวา ,, | 6. วิโยค ,, |
| 7. อารณ ,, | 8. มารยา ,, |
| 9. ฉกาจ ,, | 10. ม้วยมรณ ,, |

๓. จงเติมข้อความลงท้ายข้อต่อไปนี้ให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง

1. เจ้าของวัวเอาเถียนผูกติดกันเป็นแถว ผูกโคเทียมเข้า แล้ว
ถือประทักเงอชน และร้องแก่วัว
2. ตัวไหมชอบกิน
3. การหาหินนอกจากเราอาศัยดวงอาทิตย์และเข็มทิศแล้ว ยังมี
อีกสิ่งหนึ่งเราอาศัยสังเกตทิศได้คือ
4. โลกหมุนรอบตัวเองทำให้เกิด
5. เมื่อเราลงนาวาฝ่าลมคลื่น (ต่อวรรคเดียว)
6. นิทานเรื่องเสกมะม่วง สอนให้รู้ว่า
7. นกกลายเป็นไอเพราะได้รับ ไอลายเป็นน่านาเพราะ
ได้
8. พืชที่ไซยอดทำพันธุ์ได้แก่
9. ของขวัญวันเกิดของแซมและสารภี คือ

10. การที่นายขงศ์ เพ็ญทาน ให้สตาจ์แก่เด็กชายแก่นมากกว่า
เด็กชายมัน เพราะ

๔. จงตอบทประพันธ์ต่อไปนี้ ข้อละวรรค

ก. ต้องร่วมมือแข่งขันช่วยกันพาย

ข. มือไม่พายอย่าเอาเท้ารานา

ค. เรือลำนเขาไปไกลลืบทา

ง. จะทำงานใดต้องใจเด็ด

วิชา คัดไทย

(20 คะแนน) เวลา 30 นาที

(ให้นักเรียนคัดตัวบรรจง เต็มบรรทัด ๑ จบ)

ธรรมคดี	มื่อยเด่น	เห็นไม่ยาก
หากทำมาก	ผลที่ได้	ข้อมไพศาล
หากทำน้อย	ผลข้อมน้อย	ด้อยตามงาน
ไม่กอบการ	ผลที่ได้	ก็ไม่มี
เพียงแต่คิด	สร้างวิมาน	งานไม่ก่อ
หวังแต่รอ	โชคชาตา	น่าบัดสี
ดแต่พด	งานไม่ทำ	ข้าสนัด
ทำเช่นนั้น	สำเร็จได้	อย่างไรกัน

วิชา เขียนไทย

(40 คะแนน) เวลา 30 นาที

อ่านให้ฟังก่อน ๑ จบ บอกวรรคละ ๒ ครั้ง จบแล้วไม่มีทาน
โลกมีสัจฐานเล็กกว่าดวงอาทิตย์ เมื่อหมุนควงอยู่นั้น เปลือก
นอกก็ส่งแสงสว่างและความร้อนออกไป ต่อมาผิวนอกค่อยๆ เย็นลง
และแสงสว่างก็น้อยเข้า บัดนี้เปลือกโลกเย็น แต่ภายในยังคงร้อน
ระอุอยู่

สัมมาการะ คือ การแสดงความเคารพนบนอบต่อบุคคลทั่วไป
รวมทั้งความประพฤติ ทางกาย วาจา และใจ การใช้กิริยามารยาท
ที่สุภาพอ่อนโยนต่อ บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ พระสงฆ์
ตลอดจนบุคคลอื่นที่ควรเคารวะ ย่อมเป็นต้นยมสรรเสริญต่อผู้พบ
เห็นเสมอ

วิชา แต่งความ

(30 คะแนน) เวลา 50 นาที

เรื่องความประมาท

เด็กคนหนึ่งขึ้นรถรางไปธุระ พอถึงที่ที่จะลง รถยังไม่ทันหยุดเขา
กระโดดลงไป ยังตัวไม่อยู่เลยหล่นลง ในเวลานั้นมารถยนต์รีบตาม
มาข้างหลังคันหนึ่ง คนขับห้ามล้อไม่ทัน รถยนต์แล่นทับขาเด็กนั้น
ตำรวจเห็นเหตุการณ์ดังนั้น จึงพาเด็กไปส่งโรงพยาบาล หมอจัดการ

เขาเผือกและไผ่ยา เด็กต้องนอนเจ็บอยู่หลายวัน ในระหว่างนั้น
เพื่อนมาเยี่ยม ๒-๓ คน เมื่อหายเจ็บขาของเขา फिरจะไปไหนต้องให้
ไม่เท่านั้นหรอกเร

เด็กทุกคนจะชนรถหรือลงรถ ควรจะรอให้รถหยุดเสียก่อน มิฉะนั้น
จะเป็นอันตรายเหมือนเด็กคนอื่น นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ความ
ประมาทเป็นทางแห่งความตาย

วิชา จดหมาย

(20 คะแนน) เวลา 40 นาที

เด็กชายสุจิต หรือเด็กหญิงสุจิตรา พงษ์ธรรม อยู่บ้านเลขที่ ๔๕
ถนนกรงเกษม พระนคร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ๓ ของโรงเรียน
พุทธศึกษา เขียนจดหมายถึงครูประจำชั้น มีใจความว่า
ด้วยตนเองเป็นไข้หวัด มีอาการปวดศีรษะตัวร้อนจัด จึงขอลา
หยุดการเรียน ๔ วัน

สมมุติให้นักเรียนเป็นเด็กชายสุจิต หรือเด็กหญิงสุจิตรา พงษ์ธรรม
เขียนจดหมายลาครูประจำชั้นตามใจความข้างบน ลงวันที่สอบแล้ว
ส่งจดหมายทางไปรษณีย์

วิชา เลขคณิต-บัญชี

(60+20 คะแนน) เวลา 1.30 ชม.

(เลือกทำ 5 ข้อ)

1. จงทำให้เป็นผลสำเร็จ $154 \times 65 \div 55 + 280 - 307$
5. เลขจำนวนหนึ่งเมื่อหารด้วย 81 ได้ผลลัพธ์ 380 เหลือเศษ 8 เลขจำนวนนั้นเท่าใด
3. ชายคนหนึ่งแบ่งเงิน 84000 บาท ให้บุตรชาย 5 คน บุตร 3 คน ให้ได้คนละเท่า ๆ กัน จะได้รับคนละเท่าใด
4. ในการสอบไล่ครั้งหนึ่ง ก. ได้คะแนนมากกว่า ข. 29 คะแนน ข. ได้มากกว่า ค. 2 เท่า ถ้า ค. ได้ 280 คะแนน ก. และ ข. ได้คะแนนคนละเท่าไร
5. ขายรถจักรยานคันหนึ่งราคา 2117 บาท ขาดทุน 243 บาท ถ้าจะขายให้ได้กำไร 120 บาท จะต้องขายเท่าใด
6. ชายคนหนึ่งได้ค่าจ้างทำงานเดือนละ 450 บาท เขาทำอยู่ได้ 1 ปี แต่เขาต้องใช้จ่ายไปทั้งสิ้น 3800 บาท เขายังมีเงินเหลือเก็บไว้เท่าใด

บัญชี

จงทำบัญชีรับจ่ายของร้านศึกษาโรงเรียนราษฎร์ ถนนพระราม 5 กรุงเทพฯ ฯ ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2500 ดังมีรายการต่อไปนี้

รายรับ วันที่ 1 ขายน้ำหมก 3 ขวด ๆ ละ 4.50 บาท
 ,, 2 ขายปากกา 2 กล้อง ๆ ละ 15.35 บาท

- วันที่ 5 ข่ายสมุด 4 โหล ๆ ละ 9.75 บาท
- รายจ่าย วันที่ 1 ขอดินสอ 2 โหลครึ่ง โหลละ 8.30 บาท
- ,, 3 ขอไม้บรรทัด 50 อัน ๆ ละ 20 สตางค์
- ,, 4 ขอกระดาษขับ 20 แผ่น ๆ ละ 18 สตางค์
- ,, 5 จ่ายค่าส่งสิ่งของไปต่างจังหวัด 18.35 บาท

วิชา ภูมิ ประวัติศาสตร์

(30 คะแนน) เวลา 45 นาที

1. จงขีดเครื่องหมาย/ลงหลังข้อที่เห็นว่าถูก ทัดให้เว้นไว้
 1. จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแอ่ดบุ่กมากที่สุด
 2. ประเทศญี่ปุ่นเห็นดวงอาทิตย์ก่อนประเทศอื่น ๆ
 3. บ้างกึ่งเป็นเมืองหลวงของมลายู
 4. พันทายนรสิงห์เป็นนายท้ายเรือของพระพุทธเจ้าเสื่อ
 5. อากาศทางภาคใต้ของประเทศไทยมี 3 ฤดู
 6. ไม้สักมีมากทางภาคใต้ของประเทศไทย
 7. ออสเตเรียเป็นทวีปที่เล็กที่สุด แต่เป็นเกาะใหญ่ที่สุด
 8. ศรีปราชญ์เป็นกวีเอกสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสิน
 9. พระนเรศวรมหาราชเป็นราชโอรสของพระมหาอุปราช
 10. ไทยน้อยเป็นเชื้อสายของไทยปัจจุบัน
2. จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์
 1. เวียงจันทร์
 2. กษัตริย์องค์แรกที่ครองกรุงสุโขทัยคือ
 3. สมเด็จพระสุริโยทัยเป็นพระมเหสีของ

4. สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี มีพระเจ้าแผ่นดินองค์ไหน ที่ปกครองกรุงสุโขทัยให้มีความเจริญรุ่งเรืองที่สุด และความเจริญนั้นได้แก่อะไรบ้าง บอกมาสัก 2 ข้อ (5 คะแนน)

วิชา ธรรมชาติศึกษา

(30 คะแนน) เวลา 45 นาที

๑. จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์และถูกต้อง
 1. ในฤดูหนาวกลางวันมีเวลา กว่ากลางวัน
 2. ลมว่าวเกิดในฤดู ต่อกับฤดู
 3. ก๊าซที่ช่วยในการลุกไหม้ คือ
 4. อุดหนุมิ คือ
 5. กลวยสับพันธุด้วย
 6. ก๊าซที่มนุษย์และสัตว์ต้องการคือ
 7. ปลาหายใจทาง
 8. ถ้านาทะเลลึกมากจะเห็นนาทะเลเป็นสี
 9. ปลาวาฬเลี้ยงลูกด้วย
 10. รุ่งกึนน้ำเกิดขึ้นในเวลา
๒. จงใส่เครื่องหมาย ✓ ลงหลังข้อที่เห็นว่าถูก ถ้าผิดให้เว้นไว้
 1. เทอร์โมมิเตอร์ที่นิยมใช้กันมีอยู่ 3 ชนิด
 2. ประเทศไทยมีเรือบกมากทางภาคเหนือ
 3. โรงทำปูนซีเมนต์ของไทยอยู่ตำบลบางซ้อ จังหวัดพระนคร
 4. การทำนาปรังเป็นการทำนานอกฤดูทำนา

5. เสือช่วยในการผสมเกษร
 6. พืชในฤดูฝนงอกงามมากกว่าพืชในฤดูร้อน
 7. ปุ๋ยขาวทำด้วยดินสอพอง
 8. ไร่เป็นทสำหรับปลูกพืชล้มลุก
 9. นาค้างเกิดขึ้นในเวลากลางวัน
 10. จิงหรดเป็นแมลงทมิประโยชน์ต่อพืช
๓. ก. น้ำทะเลมีประโยชน์อย่างไรบ้าง บอกมาสัก 3 ข้อ
- ข. ปุ๋ยขาวและปุ๋ยขี้นกทำจากอะไร ปุ๋ยทั้ง 2 ชนิดมีประโยชน์อย่างไร

วิชา สุขศึกษา

(30 คะแนน) เวลา 45 นาที

๑. จงเลือกคำตอบ ที่ถูกต้อง เฉพาะหัวข้อ ก.ข. ถึง ค. ข้างล่าง มาใส่ในช่องว่าง เข้าคู่กับข้อความทางซ้ายมือ
1. ก่อนเข้านอนและตื่นนอน
 2. หมั่นเล่นกีฬาและออกกำลังกาย
 3. อากาศไม่บริสุทธิ์ทำให้เกิดโทษเช่น
 4. เมื่อดูของมีคมบาดต้องใส่
 5. ไข่รสสดติดต่อทาง
 6. ควรอาบน้ำวันละ
 7. รับประทานอาหารไม่เป็นเวลาทำให้
 8. หัวใจมีหน้าที่

๙. ไม่ควรรับประทานอาหาร

10. ความร้อนช่วย

ก. น้ำเชอโรค

ข. อาหารและน้ำ

ค. สูดจิตโลหิต

ง. หิงเจอร์ไอโอดีน, ขาแดง

จ. ควรดมนานบริสุทธิ์มาก ๆ

ฉ. ทำให้ร่างกายแข็งแรง

ช. ทแมลงวันได้ตอม

ซ. มนัง กลิ่นไส้ เป็นลม

ญ. สองครั้งเป็นอย่างน้อย

ฎ. ทองเสียบ

ท. ผงแดด

ธ. เปลือกอาหาร

๒. ข้อความต่อไปนี้ผิดทั้งถูกและผิด ข้อใดถูกให้ขีด ✓ หน้าข้อ
ข้อที่ผิดให้เว้นไว้

ก. ในอากาศมีเชอโรคปนอยู่ได้

ข. ควรรับประทานอาหารที่มีรสเปรี้ยวจัด เค็มจัด เผ็ดจัด เพราะ
อร่อยดี

ง. เราไม่ควรหายใจทางปาก

จ. การเคี้ยวอาหารให้ละเอียด เป็นการช่วยย่อยอาหารได้ดี

ฉ. น้ำสะอาดขอมรสหวานกลิ่นหอมชวนดื่ม

ช. อากาศที่บริสุทธิ์ตาม ป่า เขา และทะเล

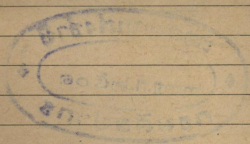
- ซ. เมื่อเวลาพบคนเป็นลม เราควรไปยื่นมุนดู เพราะสนุกดี
 ญ. ปอดคมีหน้าท่นำโลหิตไปเลี้ยงร่างกาย
 ฎ. อาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายคืออาหารที่ทำสุกใหม่ ๆ
 ท. ขนควมมีประโยชน์สำหรับเป็นเครื่อง ประดับใบหน้าให้สวยงาม
 ๓. จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้ได้ความถูกต้อง

1. เวลาเล่นกีฬาควรเล่นในที่
2. นาทควรดื่มได้แก่
3. การพักผ่อนหมายถึง
4. สุขบัญญัติข้อ 5 คือ
5. ส่วนที่เรานิยมใช้กันมากคือ
6. ทบอมจราจรถ้าเราเห็นไฟแดงเราต้อง ไฟเขียว
7. ห้องนอนควรเป็นห้องทม ให้ลม

และแสงแดดผ่านเข้าออกได้สะดวก

8. อวัยวะที่สำคัญคือ กิ ข ค
9. การเดินถนนควรเดินบน
10. อุบัติเหตุคือ

ทดสอบความจำ



บันทึกความจำ



พิมพ์ที่ ร.พ. วัฒนาพานิช เลขที่ ๒๑๖-๒๑๘-๒๒๐ ถนนบำรุงเมือง ตอนประตูผี
พระนคร นายสร้อยจิว เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๑

ลัทธิชาติ

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา

- ๓ -

๑ ปากเป็นเอกเหมือนเตงมนตร์ให้คนเชื่อ
ฉลาดเหลือวาจาปริษานาน
จะกล่าวถ้อยร้อยคำไม่ว่าคาญ
เป็นรากฐานเทิดตนพ้นลำเค็ญ
เลขเป็นโทโบราณท่านสั่งสอน
เร่งสั่งรวเรียวไว้ว่าเล่น
การคำนวณควรชำนาญคุณหาเป็น
ช่วยให้เด่นด้นนักหนาทำคน
หนังสือเป็นตรีวิชาปัญญาเลิศ
เรียนไปเกิดรู้ไว้ไม่ไร้ผล
ขามขากแสนแค้นค้ำ ไม่อับจน
ได้เลี้ยงคนด้วยวิชาหาทรัพย์ทั่ว
ชั่วดีเป็นตราประทับไว้กับโลก
ขามวิโยคชีพยบัลลังก์วางหน
ที่คนยั้แตกแค้นด้วยชั่ว
คงเป็นตลอดทั่วชั่วฟ้าดิน

จาก

บทอาขยานภาษาไทย
ของกระทรวงศึกษาธิการ

=ชุด=

รวมหลักวิชา

ของ

๒๓๗.ก.๒๕๐๑

กรมศิลปากร

กองวิชาการวัฒนาพานิช

มี

สำหรับชั้นประถมปีที่ ๑	ราคา ๓.๐๐ บาท
สำหรับชั้นประถมปีที่ ๒	ราคา ๔.๐๐ บาท
สำหรับชั้นประถมปีที่ ๓	ราคา ๕.๐๐ บาท
สำหรับชั้นประถมปีที่ ๔	ราคา ๖.๐๐ บาท

พิมพ์จำหน่ายที่ วัฒนาพานิช ตอนประตผี พระนคร
และตามร้านขายหนังสือทั่วไป